

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 29. DECEMBRA 1977

ŠTEVILKA: 51/52 – LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SZ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

ZGRAJENI PROJEKTI V LETOŠNJEM LETU, PRISPEVEK K BOLJŠIM PROIZVODNO-POSLOVNIM REZULTATOM V NOVEM LETU

Izteka se leto in kot vedno ob takih prilikah tudi tokrat delamo pregled in obračune svojega dela. V naslednjem prispevku dajemo pregled dela na področju investicijske izgradnje, istočasno pa navajamo tudi nekaj nalog za leto 1978.

V letu, ki ga sklepamo, je bilo še vedno najpomembnejše dokončevanje izgradnje hladne valjarne Bela in pospeševanje njene proizvodnje. Kljub uradni otvoritvi valjarne ob dnevu republike leta 1976 in pričetku poizkusne proizvodnje mehkih hladno valjanih trakov je bilo v letošnjem letu treba dokončati naprave za proizvodnjo dinamov in nerjavnih hladno valjanih trakov, urediti vse pomanjkljivosti, ki so se

pokazale ob poizkusni proizvodnji, poleg tega pa so se ob koncu leta pričela dela še na naknadno nabavljenih napravah, in sicer krožnih škarih za ozki razrez trakov in na peskarskem stroju za valje. Te naprave bodo pričele obratovati v prvi polovici leta 1978.

Glede izgradnje so bili vloženi maksimalni naporji za čim bolj redno proizvodnjo, pa vendar je bilo nekaj težav predvsem zaradi dolgotrajnega reševanja ugotovljenih tehničnih pomanjkljivosti opreme tujih dobaviteljev. Za normalen start v leto 1978 so osnovne naprave, razen naprave za varjenje dinamov trakov, urejene.

Naslednja pomembnejša investicija, ki je bila praktično zaključena letos, je rekonstrukcija valjarne žice in izgradnja tretje žile. Predvsem

(Nadaljevanje na 2. strani)

HITER ZAČETEK – ZAGOTOVILO USPEHA

Izteka se gospodarsko leto, ki je bilo z resolucijo zelo skopo opredeljeno, zato pa je bilo deležno med letom večih sprememb. Inflacija je tudi v letošnjem letu nadaljevala svojo uničujočo pot in zmanjševala doseženi dohodek, čeprav je res, da je tudi olajšala nekatera dolžniška razmerja. V vrstici se vedno zelo administrativnih prepovedi in zapovedi tudi naši rezultati dela niso bili vedno sorazmerni vloženemu trudu. Obrisi grobe bilance pa kljub vsem težavam kažejo, da bomo gospodarsko leto zaključili zadovoljivo in prav o tej prehodni oceni je treba ob koncu leta nekoliko več razmišljati, da bi bil start v leto 1978 še uspešnejši.

V letošnjem letu bomo presegli magično mejo blagovne proizvodnje in po vsej verjetnosti tudi gotove proizvodnje, to je, 400.000 ton odpremljenega kvaliteta jekla. Čeprav smo planirali nekoliko več, pa moramo biti tudi s to količino zadovoljni. Vrsta oddelkov in obratov je k temu prispevala levi delež in prav uteteni proizvodnji, marljivemu vsakodnevnomu delu, prilagajanju novonastalemu tržnemu položaju teh oddelkov gre zasluga, da bo Železarna v številnih temeljnih organizacijah presegla planirano proizvodnjo po količini in se tudi po asortimentu približala planiranim kvaliteta.

(Nadaljevanje na 2. strani)

POMEN SLOVENSКИH ŽELEZARN V JUGOSLOVANSKEM PROSTORU

V okviru predavanj zveze inženirjev in tehnikov občine Jesenice je društvo strojnih inženirjev in tehnikov organiziralo 20. decembra predavanje o pomenu Slovenskih železarn v jugoslovanskem prostoru, o čemer je govoril generalni direktor Slovenskih železarn Gregor Klančnik. Predavanja so se udeležili tudi predstavniki VERIGE iz Lesc in PLAMENA iz Kroke.

Predavatelj je podrobno razložil sedanje kapacitete železarn v Jugoslaviji in tiste kapacitete, ki so v zaključni fazi.

Ocena porabe jeklenih proizvodov znaša za leto 1980 5.200.000 ton, kar ustreza 7.000.000 tonam surovega jekla. Poraba jekla v Jugoslaviji

znaša 250 kg na prebivalca, proizvodnja jekla pa 150 kg na prebivalca. Razliko 100 kg na prebivalca uvažamo v obliki valjanih, vlečenih in kovanih proizvodov.

Dogovor o temeljnih družbenega plana v Jugoslaviji za razvoj črne

(Nadaljevanje na 2. strani)

TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA NOSILKE KONTINUITETE REVOLUCIJE

V Beogradu je bilo v mesecu novembru jugoslovansko posvetovanje o negovanju in razvijanju revolucionarnih tradicij v združenem delu. Med 350 udeleženci posveta, je bilo 160 iz temeljnih organizacij združenega dela, ostali pa so bili iz krajevnih skupnosti in organov SZDL, sindikata, zveze socialistične mladine, zveze vojaških starešin in jugoslovanske ljudske armade. Za posvetovanje je bilo pripravljeno 57 poročil na različne teme iz tega področja, od katerih so bila v večini napisana v temeljnih organizacijah združenega dela.

V poročilu, uvodnem referatu podpredsednika sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Dušana Bogdanova in v dvodnevni razpravi je bilo ugotovljeno, da so bile v preteklem obdobju uresničene številne akcije na

tem področju, v katerih so masovno sodelovali delovni ljudje, občani in mladina ter pripadniki jugoslovanske ljudske armade tako v temeljnih

(Nadaljevanje na 7. strani)

TOVARNIŠKI TISK NAJBOLJ BRANO SREDSTVO JAVNEGA OBVEŠČANJA

Z otvoritvijo razstave tovarniškega tiska v tovarni Veriga v Lesc in z ogledom obratov se je v četrtek, 22. decembra, začelo tridevno delovno srečanje organizatorjev obveščanja in novinarjev v organizacijah združenega dela ob 30-letnici tovarniškega tiska. Ob navzočnosti sekretarja v izvršnem komiteju predsedstva CK ZKJ Toda Kurtovića in sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franca Šetince je predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Janez Barborič ob tej priliki podelil priznanja nekaterim najstarejšim tovarniškim glasilom v SR Sloveniji. Priznanja so poleg našega Železarja prejeli še: žalski Hmeljar, železničarsko glasilo Nova proga, glasilo slovenske zavarovalne skupnosti Triglav Obzornik in glasilo slovenskih poštarjev PTT Novice.

Ob tej priliki je predsednik Janez Barborič dejal, da na Slovenskem izhaja okoli 500 glasil organizacij združenega dela v skupni nakladi 800.000 izvodov po posamezni številki. Ta glasila ureja in piše okrog 800 novinarjev in organizatorjev obveščanja. Predsednik republiškega

(Nadaljevanje na 3. strani)

Včeraj so slovesno izročili v proizvodnjo nove žičarske stroje in naprave za proizvodnjo VAC žice (Foto: ŽJ)

Vsem delavcem in njihovim svojcem ter ostalim občanom in poslovnim tovaršem želijo

SREČNO NOVO LETO 1978

in veliko osebnega zadovoljstva ter delovnih in samoupravnih uspehov

- samoupravni organi, družbenopolitične organizacije in poslovni organi TOZD, delovnih skupnosti in delovne organizacije Železarne,
- železarski izobraževalni center, društvo iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav ter zveza inženirjev in tehnikov.

ŠE TRI TOZD IZPOLNILE LETNI PLAN

Zadnje dni so se nekaterim temeljnim organizacijam združenega dela in oddelkom, ki so že izpolnili letni plan, pridružile še tri temeljne organizacije združenega dela: Elektrode, Valjarna debele pločevine in Jeklovlek.

Delavci v TOZD Elektrode, so svoj letni družbeni plan, ki je znašal 1.800 ton varilno dodajnih materialov, izpolnili na praznik jugoslovanske ljudske armade – 22. decembra. Poleg dobrega dela na sploh, so večkrat delali tudi na proste sobote in se vsestransko prizadevali, da bi svoje planske obveze dosledno izpolnili.

V temeljni organizaciji združenega dela Valjarna debele pločevine, so svojo letno plansko odpremo dosegli že prejšnji teden, medtem ko so odpremo gotove proizvodnje in s tem družbeni plan v celoti, ki je znašal 96.000 ton, uresničili 27. decembra na popoldanski izmeni. Ob tem moramo poudariti, da so za 4,9 % povečali delovno storilnost, oziroma dosegli dobro proizvodnjo z manjšim številom delovnih ur, prav tako pa so v primerjavi z letom 1976, ko so znašali zastoji 27,05 %, le-te letos zmanjšali na 24,41 %. Čeprav so se predvsem v poletnih mesecih večkrat spoprijemali s pomanjkanjem delavcev, so z dobrim delom vseh in z zadovoljivo preskrbno v vložkom, predčasno izpolnili družbeni plan.

V torek, 27. decembra, pa je svoj letni družbeni plan, ki je znašal 18.500 ton brušenih, vlečenih, luščenih in poboljšanih jekel, izpolnila tudi temeljna organizacija združenega dela Jeklovlek. Z dobrim delom vseh delavcev, so v drugem polletju nadoknadili izpad prvega polletja, ki je nastal zaradi pomanjkanja naročil in vložka. Razen predčasne izpolnitve plana, so letos dosegli za odstotek boljši izplen, za pet kilogramov višjo storilnost na zaposlenega ob bolj zahtevnih naročilih, tako v kvalitativnih kot dimenzijskih pogledih. Dosledno so izpolnjevali svoje delovne cilje in dosegli tudi znižanje stroškov. Razen dobrega dela in prizadevanj vseh zaposlenih v TOZD, v TOZD pravijo, da te rezultate pripisujejo tudi krepitvi in razširjanju samoupravnih odnosov ter prisotnosti organiziranih zavestnih sil.

Vsem delavcem k doseženim uspehom iskreno čestitamo.

POSLOVNI REZULTATI V NOVEMBRU IN KUMULATIVNO ZA PRVIH ENAJST MESECEV

Plan eksterne realizacije za mesec november 1977 je bil 36.235 ton, v vrednosti 364.583.518 dinarjev, s povprečno ceno 10.062 din za tono. Dejansko smo v tem mesecu prodali 35.385 ton proizvodov osnovne dejavnosti, v skupni vrednosti 351.123.514 dinarjev, s povprečno prodajno ceno 9.923 din za tono. Lani smo v mesecu novembru prodali 31.132 ton v vrednosti 287.2 milij. dinarjev, s povprečno prodajno ceno 9.224 din za tono.

(Nadaljevanje na 7. strani)

PORAČUN OSEBNEGA DOHODKA ZA LETO 1977

Železarna je med letom zadrževala rast osebnega dohodka in jo je usklajevala z doseženimi poslovnimi rezultati. Vsako leto je v jesenskih mesecih dvignila vrednost točke in s tem tudi osebnega dohodka, da je na ta način uskladila rast življenjskih stroškov in rast osebnega dohodka.

V letošnjem letu je odbor za gospodarstvo Železarne tik pred iztekom leta sklepal o povišanju osebnih dohodkov na osnovi proučitve kompleksne problematike osebnih dohodkov v Železarni in na osnovi ocene poslovanja v celotnem letu 1977. Sprejel je sklep, ki ga je dal nato tudi v potrditev delavskim svetom temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, da se na osnovi poročila izplačila na izplačilni dan decembrskega osebnega dohodka 14. januarja 1978 še 50 % poprečnega mesečnega osebnega dohodka. S tem se dosežena akontacija osebnega dohodka, ob upoštevanju tega poročila, sprejme kot dokončno izplačilo osebnega dohodka za leto 1977.

Odbor za gospodarstvo meni, da je tako izplačilo osebnega dohodka glede na dosežene proizvodne rezultate povsem upravičeno, je pa tudi spodbuda za naše boljše delo na začetku leta 1978.

(S seje odbora za gospodarstvo)

(Nadaljevanje s 1. strani)

rekonstrukcija je bila zelo pomembna in zahtevna, saj v tem času valjarna žice ni mogla obratovati. Že v letu 1976 so bila izvršena pripravljala dela, v aprilu in maju letos pa izvršena rekonstrukcija. Pri tem je bilo vloženih veliko naporov tako izvajalcev kot vodstva izgradnje, da bi bila dela opravljena čim hitreje in čim boljše. Na žalost so se pojavile težave pri dobavi domače opreme, oziroma pri njeni vključitvi v uvozno. Tudi vključevanje proizvodnje na rekonstruiranih napravah v prvem mesecu ni teklo zadovoljivo. Dela na tretji žili so bila zaključena v oktobru in na njej potekata testiranje ter poizkusna proizvodnja. V celoti bo investicija zaključena, ko bodo dobavljene še naknadno naročene naprave, kot so prečni transporter, škarje in stružnica.

V letošnjem letu je bila uspešno izvedena in zaključena investicija predelave talilniških odpadkov, čeprav je bila v osnovnem programu predvidena za leto 1978. Naprava je od novembra letos v poizkusnem obratovanju in daje predvideno proizvodnjo, v drugem letu pa bo mogoče doseči celo večjo, kot je planirana. Potrebne so še manjše dopolnitve in popravila ter nabava še dveh kamionov.

Pomembnejši projekt, ki je bil tudi letos uspešno zaključen, je postavitev novih strojev za proizvodnjo VAC žice. Pri tem so bili v manj kot osmih mesecih odstranjeni stari stroji in na njihovo mesto postavljeni novi, prav tako pa je na njih že stekla poizkusna proizvodnja. Proizvodni del investicije je zaključen, niso pa še zaključena dela na nekaterih pomožnih napravah. Predvsem bo treba pospešiti nabavo čistilne naprave za odlake emulzij. V vsakem primeru bodo nove naprave v naslednjem letu sposobne dati planirano proizvodnjo.

Razen naštetih večjih investicijskih del, ki so tekla v letošnjem letu in bila v glavnem zaključena, je treba omeniti še nekatere, kot so po-

stavitev turbokompresorja, brusilnega stroja za slabe, zvrčalne naprave za štiriosne vagone, podaljška skladišča elektrod, vročevodnega kotla, nadalje zaključitev rekonstrukcije ceste, oziroma priključkov na glavno cesto, ureditvi vhoda v TOZD Hladna valjarna in TOZD Žičarna in drugo.

Naštetih projektov so pomembni, ker so zaključeni in bodo dajali v naslednjem letu svoj prispevek k boljšim proizvodnim in poslovnim rezultatom v posameznih TOZD in s tem delovne organizacije kot celote.

Ni manj pa niso pomembni projekti, ki so bili začeti letos in bodo verjetno zaključeni v letu 1978. Med njimi je nekaj zelo pomembnih.

Trenutno največji projekt, ki teče, je izgradnja konti liva. Sam projekt se je začel že konec leta 1976 s podpisom pogodbe z dobaviteljem opreme, ki pa je stopila v veljavo šele konec junija letos, ko je bilo rešeno financiranje projekta. Vse leto so tekale razne aktivnosti od priprave dokumentacije, iskanja najboljših rešitev same naprave, še bolj pa vseh pomožnih in energetskih naprav, projektiranja, rušenja starih objektov itd. Pri tem je predstavljala veliko težavo potrditev pogodb za to delo, kar je banka storila šele avgusta. To in razne druge težave dajejo trenutno stanje projekta, in sicer en mesec zamude po terminskem planu.

V naslednjem letu se bodo pričele glavne aktivnosti, kot so postavljjanje hal, izdelava temeljev za naprave, dobava in montaža opreme, testiranje itd., in konec leta 1978

prilakujemo poizkusno proizvodnjo. Projekt je sedaj dobro pripravljen, seveda pa je cela vrsta stvari, ki lahko povzročijo težave in s tem zakasnitve.

Naslednji večji projekti, ki bi morali biti v glavnem zaključeni v letu 1978, so izgradnja prve faze strojnih delavnic, škarij za staro železo, razširitev proizvodnje elektrod, razširitev jeklovleka in prva faza njegove modernizacije, induktivni mešalec na Lectromelt električni peči itd.

Razen naštetih projektov, ki so že pričeli, se bo naslednje leto pričela izgradnja še nekaterih drugih projektov, kot odpraševalna naprava, računalnik, garderobe jeklarn, skladišče legur jeklarne in drugi. V pravi je tudi še več projektov, kot najvažnejši pa je nova elektro jeklarna, za katero bo izvršena množica pripravljanih del, študij, projektov in podobnega.

Vse našete naloge za naslednje leto bodo zahtevale od sektorja novogradenj, skupaj z drugimi službami in TOZD, veliko naporov, ne toliko pri realizaciji projektov kot pri njihovi pripravi. Vedno bolj bo treba pripravljati projekte, tako glede njihove tehnološke in tehnične rešitve kot tržno-ekonomske upravičenosti. Prav tako pa bo v naslednjem obdobju tudi veliko težav pri pridobivanju uvoznih dovoljenj in primernih finančnih konstrukcij na eni strani, na drugi pa samoupravnem dogovarjanju o potrebni nekaterih investicij in njihovem vrstnem redu.

E. Ažman

HITER ZAČETEK – ZAGOTOVILO USPEHA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nikakor ne moremo biti zadovoljni s proizvodnim rezultatom v hladni valjarni Bela. Ta temeljna organizacija v celam letu ni bila deležna tiste skrbi, ki jo tako velika in pomembna proizvodnja kot jo ima hladna va-

ljarna Bela zahteva in zasluži. Niti ni mesto, niti čas primeren, da bi ob tem svečanem trenutku navajal vse razloge za zaostajanje te proizvodnje, vendar je treba le reči, da bi hladna valjarna ob manjši odtujenosti od drugih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti mogla in morala doseči večjo proizvodnjo.

V letošnjem letu je bila v Železarni dokončno uveljavljena nova samoupravna organiziranost z novimi samoupravnimi organi. Izdelali in sprejeli smo številne samoupravne sporazume, ki urejajo in povezujejo temeljne organizacije v dohodkovno povezano celoto. Sadove take organiziranosti in povezanosti pa pričakujemo šele v letu 1978, ko bodo temeljne organizacije pravno in samoupravno v celoti delovale v teh novih okvirih.

Za naslednje leto planiramo novo rekordno blagovno proizvodnjo, pri čemer se bistveno spremeni tudi struktura proizvodov. Porast blagovne proizvodnje kot izboljšanje proizvodnega asortimenta bo v največji meri odvisno od proizvodnih rezultatov hladne valjarne Bela. S tem hladna valjarna Bela po vrednosti v blagovni proizvodni prevzema prvo mesto od valjarne debele pločevine. Ta strukturalni premik pa bo možen ob večjem naporu tako tistih, ki delajo na nabavi surovin in polproizvodov in tistih, ki skrbijo za proizvodnjo ustreznih asortimentov v vseh fazah proizvodnje. Služba vzdrževanja in ostale službe v Železarni pa bodo morale k izpolnjevanju tega gospodarskega načrta pristopiti skupno s službami temeljnih organizacij že takoj po noveletnih praznikih, da bi se nam ne dogodila ponovna lepotna napaka, ki se čisto pojavlja, da je prvi mesec v letu – ne glede na tržne možnosti – proizvodno in poslovno siromašen. Ali smo torej sposobni in pripravljeni izpolniti gospodarski načrt za leto 1978, bomo lahko ocenili že v januarju prihodnjega leta, ko predvidamo, da bomo na tržišče odpodali nekaj čez 37.000 ton blagovne proizvodnje.

Z novimi samoupravnimi sporazumi o dohodkovni povezanosti v celoviti delovni organizaciji Železarni, je vsaka temeljna organizacija stimulirana za boljše delo, saj bo od rezultatov tega dela odvisna njena ekonomska moč in tudi osebni dohodek zaposlenih v temeljni organizaciji. Prepričan sem, da boste zato v vseh temeljnih organizacijah razpravljali o gospodarskem načrtu, predvsem pa o operativnih programih, o katerih se boste konkretno dogovarjali delavci po temeljnih organizacijah, kako jih boste izpolnjevali. Tako sprejeti operativni programi po mesecih ne morejo in ne smejo biti manjši kot so s sprejetim gospodarskim načrtom za posamezni mesec določeni. To nam bo dalo pravo do izplačila normalnih osebnih dohodkov in omogočilo pri tem oblikovati ustrezne sklade.

Vsem delavcem Železarni iskreno čestitam k doseženim proizvodnim in poslovnim rezultatom v letu 1977 in želim srečno, zdravo in uspešno NOVO LETO 1978.

Peter Kunc, predsednik poslovnega odbora Železarni

POMEN SLOVENSKE ŽELEZARNE V JUGOSLOVANSKEM PROSTORU

(Nadaljevanje s 1. strani)

metalurgije v dobi od leta 1976 do 1980 je bil usklajen s strani železarn, z velikimi naporji tik pred sprejetjem na skupščinah republik. V tem dogovoru je generalni direktor Slovenskih železarn posebno opozoril na zadnji odstavek v devetem členu, ki daje možnost, zanimivo tudi za železarno Jesenice.

Na osnovi planov in programov razvoja organizacij združenega dela ter državnih planov republik in avtonomnih pokrajin je za optimiziranje sedanjih železarn mogoče

zgraditi tudi večje zmogljivosti za proizvodnjo elektro jekla. Seveda pa mora biti celotna proizvodnja jekla usklajena z možnostmi, oziroma mora sloneti predvsem na domačih surovinah, zagotovljena pa mora biti tudi dolgoročna preskrba z električno energijo. Potrebne količine surovin iz uvoza za proizvodnjo elektro jekla bodo proizvajalci morali zagotoviti z lastnim izvozom.

V dogovoru o temeljih družbenega plana v Jugoslaviji za razvoj črne metalurgije v dobi od leta 1976 do 1980 so razvidne tudi zmogljivosti v letu 1980:

Republika	Zmogljivost v letu 1980 (v ton)	Sedanja zmogljivost (v ton)	Proizvodnja v letu 1976 (v ton)
Bosna in Hercegovina	2.650.000	1.000.000	1.001.908
Makedonija	1.100.000	1.100.000	316.979
Slovenija	960.000	960.000	777.575
Srbija	1.670.000	950.000	131.168
Hrvatska	450.000	390.000	359.241
Črna gora	300.000	180.000	148.319
Skupno v Jugoslaviji	7.130.000	4.580.000	2.735.190

Ob obisku najvišjih predstavnikov Slovenije v Sovjetski zvezi je generalni direktor Slovenskih železarn Gregor Klančnik povedal, da je dogovorjeno s sovjetskimi strokovnjaki za izdelavo tehnološkega elaborata za novo jeklarno in da bodo prišli spomladi prihodnjega leta v železarno Jesenice. Pri dobaviteljih iz Sovjetske zveze nas motijo dolgi termini študij, projektiranja in dobav opreme, je dejal Klančnik.

V razpravi je bil govor o tem, da družbeni dogovor daje možnost izgradnje nove elektro peči v železarni Jesenice in na osnovi tega je že samoupravni dogovor delavcev Železarn, da bo v letu 1980 začela obratovati nova elektro peč. S sprejetjem dogovora o temeljih družbenega plana v Jugoslaviji za razvoj črne metalurgije v dobi od leta 1976 do 1980 niso v celoti podprti naši načrti zamenjave starih SM peči z elektro pečmi.

Cena masovnih vrst jekla je visoka zaradi dragih surovin in energije, poleg tega pa za uvožene naprave plačujemo visoke carine in datjave, kar vpliva na slabo konkurenčnost. Zato se je železarna Jesenice že pred leti odločila za prehod na kvalitetnejši asortiment proizvodov, kar v proizvodnji jekla lahko dosežemo edino z elektro pečmi. Ta postopek rabi manj energije in je vsa proizvedena iz domačih virov.

Pomen Slovenskih železarn v jugoslovanskem prostoru je v bistvu v proizvodnji in predelavi plemenitih vrst jekla.

ŠESTA SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Jože Ulčar sklicuje šesto sejo delavskega sveta Železarn jutri v petek, 30. decembra, ob 10. uri dopoldan. Na seji bodo delegati, razen pregleda uresničevanja sklepov zadnje seje, obravnavali gospodarski načrt za leto 1978, ugotovitev rezultatov javne razprave o sprejemu samoupravnega sporazuma o ljudski obrambi in družbeni samozasčitvi ter soglasja temeljnih organizacij združenega dela o spremembi financiranja konti liva in hladne valjarne Bela, obravnavali in sprejeli pravilnik o varovanju poslovnih tajnosti ter poslušali poročilo odbora za kadre in družben standard ter odbora za informiranje, informacijo o delitvi dela med člani poslovnega odbora in poročilo predsednika poslovnega odbora o delu in poslovanju Železarn v letu 1977.

Še nekaj ur in znova si bomo segli v roke in si zaželeli drug drugemu in vsi vsem vse najlažje v novem letu in nemalo bo pri tem želja, da bi bilo vsaj tako kot je bilo to, ki ga zaključujemo. V tem pa je v bistvu izraženo tisto kar v večini vsi mislimo, namreč da je bilo boljše kot lansko in da želimo, da bi bilo še boljše od letošnjega. To pa je v bistvu tudi smoter vseh naših družbenoekonomskih in političnih prizadevanj, smoter in cilj našega socialističnega samoupravnega razvoja.

Če bi poskušali z nekaj besedami opredeliti dosežke v letu, ki ga sklepamo v pogledu našega socialističnega samoupravnega razvoja, potem s ponosom lahko rečemo, da smo dosegli pomemben napredek tako v pogledu uresničevanja novih družbeno ekonomskih odnosov, družbenega in osebnega standarda, kakor v pogledu krepitve našega ugleda in vpliva v mednarodnih odnosih. Nedvomno pa ni to tisti maksimum, ki bi ga lahko dosegli, če se ne bi srečevali še z nekaterimi otroškimi boleznimi našega samoupravnega razvoja, z nekaterimi notranjimi pa tudi zunanji ovirami pa tudi številnimi subjektivnimi slabostmi, katerim sva morda botrovala tudi jaz in ti, ker se še ne zavedava dovolj, da sva, oziroma morava biti aktivna subjekta tega našega razvoja, ne pa le njegova opazovalca in spremljevalca.

Največkrat pa imava, tako jaz kot ti, najraje na jeziku grajo in kritiko, dvome in pomisleke o pravilnosti ali nepravilnosti takega ali drugačnega koraka ali ukrepa, ne da bi sodelovala pri tem, da bi bil ta korak ali ukrep čim boljši, v mojem in tvojem interesu, v vsega delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov. Najbrž pri vsem tem nisva pomislila ali pa se še ne zavedava dovolj, da sva samoupravljala, člana najmasovnejše organizacije delavskega razreda – sindikata, člana ene od frontnih organizacij in da je njina ustavna dolžnost in pravica, da sodeluje pri usmerjanju tega koraka ali ukrepa.

Če bi bilo temu tako, bi bila nedvomno naša letna bilanca še bolj ugodna, tako v pogledu uresničevanja novih družbeno ekonomskih odnosov kot v pogledu mojega in tvojega osebnega standarda, kakor tudi našega skupnega standarda. Zato bi bilo prav, da realno pogledamo kaj smo v tem letu dosegli v našem nadaljnjem razvoju socialistične revolucije, pa tudi kakšen je moj in tvoj delež k temu razvoju. Pri tem bo objektivna družbena kritična misel le pospeševala naš razvoj, moja in tvoja kritika, ki stojiva preveč proč od tega razvoja, pa naj bo to najina samokritika.

V letu, ki ga sklepamo, poteka četrto leto od uresničevanja ustave, uveljavljanja novih družbeno ekonomskih odnosov, prvo leto uresničevanja zakona o združenem delu, ki nam je dal okvir za večletni program nadaljnje preobrazbe socialističnih samoupravnih odnosov. Steka pa se tudi prvo mandatno obdobje delegatsko oblikovanega skupščinskega sistema. Torej dovolj osnov iz katerih lahko ugotavljamo, kaj smo v tem času dosegli, oziroma kakšen je bil naš, moj in tvoj prispevek k temu razvoju v letošnjem letu.

V NOVO LETO, V LETO VOLITEV IN KONGRESOV

Ne da bi zanikali še prisotne slabosti in nedodelanosti, lahko objektivno ugotovimo, da je to leto prineslo še nadaljnjo afirmacijo delegatskega sistema. Vedno bolj prodira v našo zavest spoznanje, da je delegatski sistem nosilec in orodje celotnega sistema socialistične samoupravne demokracije, ki se razvija v naši družbi. Zato lahko rečemo, da slabosti, ki nas na tem področju še spremljajo, niso v nerazumevanju ali subjektivnem odporu, temveč predvsem v nedograjnosti sistema.

To leto nam je prineslo tudi nadaljnje naraščanje proizvodnih sil družbe, materialne podlage socialističnega samoupravljanja in standarda delovnih ljudi. Dosegli smo, čeprav bolj skromne, pa vendarle prve rezultate v uresničevanju dohodkovnih odnosov, združevanju dela in sredstev, svobodni menjavi dela itd.

Danes je razredna in sploh družbena zavest večja kot je bila včeraj in jutri bo še večja kakor je danes. Pa vendarle bi prav to vprašanje zahtevalo bolj skrbno analizo, kajti naš nadaljni razvoj socialistične demokracije in sploh političnega sistema je odvisen od naše zavesti, od naše družbenopolitične in idejno-marxistične usposobljenosti ter splošne razgledanosti. Kajti za spreminjanje družbeno ekonomskih odnosov in za nadaljnji razvoj socialistične demokracije ni dovolj samo revolucionarna pripadnost, potrebna je tudi visoka politična zavest in znanje.

S prelomom starega v novo leto, pa stopamo že v neposredne priprave na druge delegatske volitve in v intenzivne priprave na kongrese zveze komunistov in kongrese sindikata in ZSM. Vsi ti dogodki pa v bistvu pomenijo tudi novo etapo v našem razvoju socialistične demokracije in samoupravljanja, novo etapo v razcvetu naših narodov in narodnosti. Seveda pa ti dogodki sami po sebi ne pomenijo mnogo, če se nanje ne bomo intenzivno in zavestno pripravljali.

Ta čas smo še v intenzivnih prizadevanjih evidentiranja močnih kandidatov za nove delegatske volitve, ki prinašajo mnogo več delegacij kot doslej, kar pomeni angažiranje veliko večjega števila delavcev, delovnih ljudi in občanov v delegatskih telesih. Nadaljnja kvalitetna rast delegatskega sistema pa seveda zahteva tudi bolj skrbno evidentiranje in samo pripravo evidentiranih kandidatov. Najbrž je mnogo premalo samo evidentiranje in soglasje evidentiranih, temveč že v sedanji fazi evidentirane kandidate pripravljati na odgovorne delegatske naloge. Le tako bomo namreč lahko dosegli kvalitetni premik.

Že v jesenskih mesecih letošnjega leta so se pričele tudi že predkongresne aktivnosti, ki se bodo z novim letom stopnjevale vse do samih kongresov. Ta stopnjevanost pa bo predvsem namenjena kritični in samokritični analizi in presoji doseženega v medkongresnem obdobju in seveda boju za to, da sprejete sklepe in obveze na zadnjih kongresih, kar najbolj dosledno uresničujemo v vsakodnevni praksi in življenju.

Vstop v novo leto 1978 torej pomeni stopnjevanost naših prizadevanj pri uresničevanju ustavnih določil, zakona o združenem delu in kongresnih dokumentov. Od vsega tega zavisi naša še boljša razvojna bilanca čez leto dni, pri čemer pa morava sodelovati tudi jaz in ti, mi vsi, kajti le tako bomo ob letu še bolj zadovoljni in ponosni na dosežene rezultate. Če bova stopila v to fronto zavestnih socialističnih sil tudi jaz in ti, bo naša fronta še močnejša, uspehi še večji, večje pa bo tudi moje in tvoje in naše skupno zadovoljstvo.

(Nadaljevanje s 1. strani)

go tega množičnega medija. V svojem govoru je v nadaljevanju dejal: »Da bi delovni človek lahko postal subjekt razvoja družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema, enakopraven subjekt, mora biti seveda tudi celovito, objektivno, lahko bi rekel popolnoma obveščen o dogajanjih v okolju. Iz objekta informiranja mora postati subjekt obveščanja, nosilec in oblikovalec razvoja informativnega sistema.« V nadaljevanju je poudaril, da bi to morali imeti pred očmi vsi družbenopolitični dejavniki v združenem delu, ker to v bistvu pomeni eno od temeljnih svoboščin naše socialistične samoupravne družbe. V izrednem obsegu tovarniških glasil povsod še ni dosežen smoter, da bi bila glasila organizacij združenega dela sestavni del zavestnih socialističnih sil.

V svojem govoru je predsednik opozoril na številne slabosti tovarniškega tiska, obenem pa izdvojil tudi glasila, ki so »sredi bitke za nove družbene ekonomske odnose, ki odsevajo odnose in prizadevanja kolektivov.« Ko je opozoril na nevarnost manipuliranja z informacijami, je menil: »Kdor manipulira z informacijami, zanesljivo lahko manipulira tudi z odločitvami; manipuliranje z odločitvami pa spet pomeni manipuliranje z ljudmi.«

Po otvoritvi razstave so si udeleženci ogledali obrate tovarne Veriga v Lescahu, potem pa se preselili na Bled, kjer je prvi spregovoril na seminarju sekretar v izvršnem komiteju predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Todor Kurtović. Govoril je o obveščanju v socialistični samoupravni družbi, o čemer je prav ta čas izšla v slovenskem prevodu pri založbi slovenske izdaje Komunistična njegova obsežna knjiga.

Sekretar Kurtović je v svojem razmišljanju poudaril, da je naš tisk nasploh v zadnjih letih vidno napredoval in da družbenopolitični pomen sredstev javnega obveščanja raste vzporedno z demokratizacijo naše družbe. Seveda pa skladno s tem tudi novinarski poklic postaja vse bolj zahteven in cenjen v naši družbi. Novinar mora biti soustvarjalec pri oblikovanju naše socialistične demokracije, zato pa mora biti tudi ustrezno idejnopolično in strokovno usposobljen. Njegov pogled na razvoj naše socialistične družbe mora biti celovit in zato mu mora biti tuje neobjektivno navijaštvo in neangažirano pisanje. Praksa nam potrjuje, je nadaljeval, da se je vsako neobjektivno pisanje in navijaštvo klavirno končalo. Ravno zaradi vsega tega, je menil, je potrebno vso skrb nameniti izobraževanju in izpopolnjevanju novinarjev in informatorjev.

Ko je govoril o tisku in o sredstvih obveščanja nasploh, je poudaril, da je to politična sila, ki mora vplivati na družbeno zavest in izražati množico samoupravnih interesov. Bolj morajo biti sredstva javnega

obveščanja odprta za družbeno kritiko in za boj mnenj. Zajemati morajo vse tisto, kar delavca zanima, to je, celoten proces svobodne menjave dela, celotno družbeno reprodukcijo. Sredstva informiranja morajo biti povezana z družbenopolitičnim sistemom in ne mu biti podrejena. Pri tem je še posebej omenil avtonomnost tovarniškega tiska in odgovornost ustanovitelja.

Govornik je menil, da bodo le vsestransko samoupravno informiranje, razredni pristop do informiranja in objektivnost informacij dvigali zanimanje za informiranost. V sredstvih javnega obveščanja se je treba boriti proti senzacionalizmu, liberalizmu, nehumanosti in drugim, socializmu tujim pojavom. Informacijski mediji morajo odločno reagirati na vse, kar poskuša rušiti tisto, kar je naše skupno, skupno vsem narodom in narodnostim Jugoslavije. Informacijska sredstva pa morajo biti odprta tudi za še tako občutljiva vprašanja, odpirati morajo probleme in neresene vprašanja.

V svojem razmišljanju se je sekretar Kurtović dotaknil tudi podružbljanja informacijskih sredstev. Menil je, da bi pri SZDL morali formirati ustrezna telesa, svete ali sekcije, v katerih bi demokratično razpravljali o sredstvih javnega obveščanja, kjer bi se spodbujala družbena kritika in kamor bi se lahko obračali prizadeti posamezniki, novinarji, uredništva, družbenopolitične organizacije in drugi. V teh institucijah naj bi se v bistvu reševala različne konfliktni situacije.

Svoje bogate misli je sekretar Todor Kurtović sklenil s poudarkom na nalogah sredstev javnega obveščanja pred volitvami in kongresi, pri čemer je menil, da je glavna naloga teh medijev v tem, da čim bolj popolno in vsestransko sporočajo resnico o naši socialistični stvarnosti ter o revolucionarnih spremembah v družbenoekonomskih in proizvodnih odnosih. Pri tem pa morajo biti marksistično kritični in dialektično ustvarjalni.

V razpravi, ki je sledila, je sekretar Kurtović odgovarjal na nekatera vprašanja, ki so jih postavili udeleženci seminarja in ki so se nanašala na nekatera zunanje politična vprašanja in na status novinarjev v organizacijah združenega dela, oziroma avtonomnost tovarniškega tiska.

Naslednji dan, v petek, 23. decembra, so si udeleženci srečanja v dopoldanskih urah ogledali tovarne Veriga v Lescahu, Elan v Begunjah in Vezanine Bled ter se pogovarjali o organizaciji informiranja v teh tovarnah.

Popoldanski del srečanja pa je bil namenjen delu v grupah. Razprave, ki so se odpirale v grupah, so se predvsem nanašale na vprašanja samoupravnega urejanja celovitosti sistema informiranja znotraj organizacij združenega dela, pri čemer je bilo poudarjeno, da je tovarniško glasilo le eden izmed medijev obveščanja delavcev. Izredno veliko razprave je bilo namenjeno kritiki neurejenih delovnih pogojev novinarjev, oziroma organizatorjev obveščanja v organizacijah združenega dela, neavtonomnosti glasil, odvisnosti novinarjev od vodstvenih struktur, opredeljevanju novinarjev kot »uradnikov«, zapiranja tovarniških glasil »znotraj tovarniškega plota« in podobno. Še posebej je bilo rečeno, da so v organizacijah združenega dela novinarji neke vrste »deklice za vse« in da ni ustrezne delitve dela, kar od njih zahteva skoraj univerzalnost. Razpravljalci so menili, da bi o nalogah obveščanja v socialistični samoupravni družbi morali biti tudi bolj seznanjeni vodilni kadri tako v vodstvih organizacij združenega dela kakor v družbenopolitičnih organizacijah.

V odgovorih posameznim razpravljalcem, ki so jih posredovali vodje

grupe: Bora Petkovski, sekretar sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, Lenart Šetinc, član izvršnega odbora republiške konference SZDL Slovenije, Mirko Čepič, sekretar za informacije v izvršnem svetu skupščine SR Slovenije, Matjaž Vizjak, predsednik komisije republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Božo Kovač, predsednik Društva novinarjev Slovenije, in Joža Varl, predsednik sekcije novinarjev v organizacijah združenega dela pri Društvu novinarjev Slovenije, so se izoblikovala nekatera stališča in mnenja, ki bodo nedvomno prispevala k razjasnjevanju in urejanju nekaterih vprašanj.

Predvsem je bilo poudarjeno, da so družbenopolitične organizacije prve odgovorne za politiko informiranja v organizacijah združenega dela, pri tem ima pa še posebno vlogo sindikalna organizacija. Status urednikov, oziroma novinarjev glasil v organizacijah združenega dela je potrebno ustrezno postaviti, pri tem pa izhajati iz tega, da je novinar v bistvu družbenopolitični delavec. Informiranje kot politično silo pa je v organizacijah združenega dela potrebno postaviti kot samostojno dejavnost, podobno kot so komercialna, finančna in druge službe, odgovorno samoupravnim organom. Glede izobraževanja in izpopolnjevanja novinarjev v organizacijah združenega dela, kakor nasploh, je potrebno doseči enoten slovenski sistem in pri programiranju izhajati iz postopnosti. Opredeljeno mnenje je bilo tudi, da bo potrebno informiranje v organizacijah združenega dela v vsej svoji celovitosti kakor tudi status novinarjev in organizatorjev obveščanja opredeliti v ustreznem republiškem družbenem dogovoru.

Pri tem naj omenimo, da je bil razpravljalec na njihovo željo razložen sistem obveščanja v naši železarni in da so vodje grup večkrat postavljali za vzor celotni ureditvi informiranja v naši železarni.

Delovno srečanje novinarjev in informatorjev v organizacijah združenega dela so sklenili v soboto, 23. decembra, z razpravo o pripravah na osmi kongres Zveze komunistov Slovenije in enajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Razpravo sta vodila Vlado Janžič, član izvršnega komiteja CK ZKS, in Vlado Krivokapič, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Komunistična. Vlado Janžič je podrobno orisal osnovne naloge v tem obdobju, ki bodo konkretno zajete v predkongresni resoluciji. Oba pa sta še posebej govorila o nalogah sredstev javnega obveščanja v tem obdobju in poudarila, da je dosežene rezultate med obema kongresoma potrebno obravnavati objektivno, polemično in konkretno.

Po tem, ko so se dogovorili o nekaterih bodočih skupnih akcijah, so sprejeli vsebino protestnega pisma v zvezi z odločitvijo avstrijskih oblasti glede oddajnika na Peči. S tega prvega delovnega srečanja organizatorjev obveščanja in novinarjev glasil v organizacijah združenega dela so poslali tudi pozdravno pismo predsedniku republike tovarišu Titu.

Delovno srečanje v Lescahu in na Bledu, katerega se je udeležilo čez 100 novinarjev in organizatorjev informiranja, je organizirala komisija za obveščanje in politično propagando republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije v sodelovanju z Društvom novinarjev Slovenije. Čeprav delovno srečanje ni dalo vseh odgovorov na številna vprašanja, mnogokje pa so ostale še dileme, je srečanje izredno uspelo, odprta vprašanja pa bodo nedvomno osnova za nadaljnjo aktivnost tako omenjene komisije kakor pristojne sekcije pri Društvu novinarjev Slovenije.

rešeno

DELOVNEMU KOLEKTIVU

ŽELEZARNE J E S E N I C E

V NOVEM LETU 1978 VAM ŽELIM ŠE
NADALJNJIH USPEHOV V RAZVIJANJU SAMO-
UPRAVNIH SOCIALISTIČNIH ODNOSOV IN
MNOGO DELOVNIH USPEHOV.

OB ENEM SE VAM ZAHVALJUJEM ZA PRISRČNE
ČESTITKE, KI STE MI JIH POSLALI OB
MOJEM JUBILEJU.

LESKOSEK FRANC-LUKA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 2. 1.	ZUPAN MIROSLAV	PRISTAVEC BOŽIDAR
TOREK – 3. 1.	CEJ JOŽE	PEZDIRNIK JOŽE
SREDA – 4. 1.	ENIKO VANDA	SLIVNIK ALOJZ
ČETRTEK – 5. 1.	TUMA SLAVKO	FALETIČ JANEZ
PETEK – 6. 1.	TRONTELJ MARJAN	BURJA ANTON, ml.
SOBOTA – 7. 1.	CUZAR ALOJZ	GMAJNAR JANEZ
NEDELJA – 8. 1.	TELALOVIC AHMED	KOVAČ JANEZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358,
vezni telefon je: 410.

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure,
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure,
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure.

Prodaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni
stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 4. do 7. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Aleksander Tršinar in IV.
obratna ambulanta – dr. med. Lidija Nakovska.

Popoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh.
V soboto, 7. januarja I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh.
V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej,
popoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražisar.
V soboto, 7. januarja, samo dopoldan II. zobna ambulanta – dr. stom.
Alojz Smolej.

V dneh od 9. do 14. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Aleksander Tršinar, II.
obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar,
popoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar, IV.
obratna ambulanta – dr. med. Lidija Nakovska.

V soboto, 14. januarja, samo dopoldan IV. obratna ambulanta – dr. med.
Lidija Nakovska, III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražisar,
popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.
V soboto, 14. januarja, samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Vik-
tor Stražisar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. ure do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

RAZPIS DELOVNIH MEST

Po sklepu delavskega sveta delovne organizacije ter na osnovi samo-
upravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo železarna
Jesenice razpisujemo naslednji delovni mesti:

1. Člana poslovnega odbora za
ekonomsko področje.
2. Vodja kadrovskega sektorja.

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati za
navedena delovna mesta izpolnjevati naslednje pogoje:

- Ad 1.
– da imajo visokošolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v gospodar-
stvu,
– da so angažirani družbenopolitični delavci z ugledom v širši družbeni
skupnosti,
– da imajo ustvarjalni odnos do uveljavljanja in uresničevanja samo-
upravljanja, do naše politične usmeritve, da so pošten, da odgovorno gospo-
darijo z družbenimi sredstvi, da spoštujejo zakonitost, da imajo pravičen
odnos do ljudi in da so sposobni povezovati pravice z dolžnostmi in odgo-
vornostmi.
- Ad 2.
– da imajo visokošolsko izobrazbo sociološke, psihološke, pravne ali teh-
nične smeri in pet let uspešnega dela v gospodarstvu,
– da imajo moralno politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do
razvijanja samoupravnih odnosov,
– da predložijo program dela za mandatno obdobje.
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev
(diploma, dokazilo o letih prakse, program dela, potrdilo o nekaznovanju,
potrdilo, da kandidat ni v kazenskem postopku) v zaprti ovojnici »za razpisno
komisijo«, v roku 15 dni po objavi na naslov: Kadrovske sektor Železarne
Jesenice, 64270 Jesenice, Cesta železarjev 8.

OBVESTILO SODELAVCEM VOZAČEM
IZ MOST

Vozače na relaciji Jesenice–Moste–Jesenice obveščamo, da bo
od 1. 1. 1978 vozil posebni avtobus delavce na dopoldansko dnino v
zimskem času.

Oddelek za družbeni standard

OBVESTILO

Zobni ambulanti obratne ambulante železarne Jesenice obveščata tiste
paciente, ki so koristili zobozdravstvene usluge v okviru dodatnega zobo-
zdravstvenega programa železarne Jesenice, da po sklepu odbora za delovna
razmerja in družbeni standard pri DS železarne Jesenice s 1. 1. 1978 preneha-
ta z omenjenim programom in jih vabita, da koristijo usluge v rednem
programu, potem ko se bodo prenaročili za redni program.

TOZD Obratna ambulanta
Železarne Jesenice

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu januarju bodo praznovali petdeset let življenja
naslednji sodelavci: Anton ANDREUZZI, valjarna bluming-
štekel – 3. januarja, Omer CRNOVIČ, plavž – 3. januarja,
Tinka BERNIK, jeklovlek – 3. januarja, Valentin PETER-
NEL, strojne delavnice – 4. januarja, Jože KUNŠIČ, energe-
tika – 5. januarja, Anton MAJCEN, OTK – 5. januarja,
Štefan URAN, jeklarna – 7. januarja, Franjo ANTUNOVIČ,
valjarna debele pločevine – 8. januarja, Pavla PODHRAŠKI,
valjarna blumingštekel – 11. januarja, Cveto BUČINEL,
remontne delavnice – 11. januarja, Anton RITMANIČ,
varnostna služba – 12. januarja, Pavel JURMAN, varnostna
služba – 14. januarja, Marija LAKNER, valjarna Bela – 14.
januarja, Janez DOLENC, valjarna debele pločevine – 15.
januarja, Ivan KEJŽAR, žičarna – 15. januarja, Franc
JANŠA, jeklarna – 16. januarja, Anton KUNČIČ, remontne
delavnice – 26. januarja, Albin ZGAGA, valjarna bluming-
štekel – 26. januarja, in Slavko ŠOLAR, valjarna debele plo-
čevine – 28. januarja.

VSEM SODELAVCEM ISKRENO ČESTITAMO!

V DECEMBRU
DESET TOZD
IZVRŠILO
OPERATIVNE
PROGRAME

Proizvodni rezultati za
mesec december kažejo, da
bodo mesečne operativne
programe skupne proizvod-
nje verjetno dosegle ali pre-
segale naslednje TOZD:

Plavž, Valjarna bluming-
štekel, Valjarna žice in
profilov, Valjarna debele
pločevine, Hladna valjarna
Jesenice, Profilarna, Vrat-
ni podboji, Jeklovlek, Elek-
trode in Željarna.

Mesečnega operativnega
programa skupne proiz-
vodnje pa po vsej verjet-
nosti ne bodo dosegle na-
slednje TOZD:

JEKLARNA – V marti-
narni ni bilo potrebe za
obratovanje petih SM peči.
V elektro jeklarni pa so
imeli težave s slabo vzdrž-
nostjo peči, zato je bilo več
remontov in dodatno še
redukcija električne ener-
gije 19. in 20. decembra
1977.

LIVARNA – Izvrševanje
programa je ovirala pripra-
va in selitev prostora za
konti-liv.

HLADNA VALJARNA
BELA – Za neizvrševanje
programa je bilo več razlo-
gov: težave pri regeneraci-
ji, tehnološki zastoji na
Sendzimir ogrodlju, ustavi-
tev žarilne linije in delno
pomanjkanje, oziroma pri-
učevanje novih delavcev
v adjustazi.

ŽIČARNA – Pomanjka-
nje delavcev (odhodi k vo-
jakom in bolezen).

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna bluming štekel

10. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, dne 16. decembra, je predsednik delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štekel Anton Miklič sklical redno deseto sejo, na kateri so obravnavali deset točk dnevnega reda.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da dokončno ni rešen sklep o oceni delovnega mesta izmenski odpremljiv v adjuštah štekel na Beli, ki je bila posredovana prek služb na DS Železarne in delovno mesto skladiščnik v adjuštah štekel na Javorniku, ki še ni ponovno ovrednoteno na sektorju za ekonomiko.

V nadaljevanju so obravnavali nekaj pritožb, ki se nanašajo na odločitve disciplinske komisije, razporeditve na delovno mesto in pritožbo na izplačilo, oziroma izračun odškodnine za inovacijski predlog št. 2319.

Obravnavali so osnove plana za leto 1978, ki bodo služile kot osnova za sestavo gospodarskega načrta temeljne organizacije za prihodnje leto.

Ugotovitev delegatov je bila, da bo cilje, ki so navedeni v osnovah plana za leto 1978, možno doseči le s celovitim delovanjem tako na samoupravnem, kot na organizacijskem in delovnem področju. Ti cilji bodo

zato obveznost slehernega zaposlenega v temeljni organizaciji.

Pregledali so predlog samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva. Člani delavskega sveta so bili mnenja:

- da je delež participacije za zdravstvene usluge previsok
- racionalneje je potrebno uporabljati sredstva za zdravstvene storitve,

- diagnoze in terapije naj ugotavljajo zdravniki,

- previsoki so prispevki zdravstvenega varstva, predvsem z obzora zdravstva in bolnišničnega zdravljenja,

- za nadomestilo osebnega dohodka naj bi se upoštevalo trimesečno povprečje osebnega dohodka pred nastopom bolezenske odsotnosti.

Potrdili so informacijo o spremembi financiranja kontiliva in hladne valjarne Bela.

Potrdili so samoupravni sporazum o reguliranju medsebojnih odnosov

v proizvodnji, potrošnji, prometu ter merila za samoupravno urejanje cen tanke pločevine za obdobje od leta 1977 do 1982. Za podpisnika samoupravnega sporazuma so pooblastili vodjo TOZD Vladimirja Senčarja.

Vodja TOZD je posredoval problematiko zaostankov in predobav. Ugotovili so, da so zaostanki veliki, in da iz različnih vzrokov izdoba naročil večkrat ni izdelana do rokov, ki jih zahtevajo kupci.

Za podpisnika samoupravnega sporazuma za združitev v temeljno banko Gorenjske so pooblastili Antona Mikliča. NI

2. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole Marjan Pristov je sklical in vodil drugo sejo 8. decembra. Na seji so obravnavali informacijo v zvezi z reklamacijo REK Velenje, probleme vzdrževanja in dežurstva v TOZD Valjarna bluming štekel.

Obravnavali so kompletno gradivo v zvezi z reklamacijo podjetja REK Velenje in posledice, ki jih nosi delovna organizacija Železarne v zvezi z reklamacijo.

Po razpravi so sklenili, da je potrebno v bodoče dosledno izpolnjevati postavljene zahteve s strani poslovnih partnerjev. Za izpolnjevanje so odgovorni vsi od sklepanja pogodb do izdobe materiala.

V TOZD Valjarna bluming štekel je še vedno zelo problematično vzdrževanje delovnih naprav. Od postavljenih nalog, ki so bile zajete v »predlogu ukrepov za normalizacijo proizvodnih rezultatov«, so bile izvršene le tri, šest pa je še vedno neresenih. Člani odbora zahtevajo od TOZD Vzdrževanje, da dajo pojasnilo do naslednje seje, zakaj se naloge ne izvršujejo.

Na osnovi sklepa delavskega sveta in odbora za gospodarstvo Železarne ter »predloga ukrepov za normalizacijo proizvodnih rezultatov«, sprejetih na seji odbora za gospodarstvo TOZD Valjarna bluming štekel, je bilo uvedeno dežurstvo volilnih delavcev ob prostih sobotah in nedeljah. Razpored dežurnih se mesečno dostavlja vsem oddelkom TOZD. NI

5. SEJA ODBORA ZA LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Peta seja odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki jo je vodil predsednik Slavko Krmelj, je bila 14. decembra.

Po pregledu sklepov so ugotovili, da so v večini realizirani, razen nekaterih ukrepov za zagotovitev varstva pri delu vezanih na odločbo republiškega inšpektorja za delo, ki pa bodo razen projekta za odsesavanje prahu in dima pri rezanju nerjavnih kakovitet, izvršeni do roka.

Izdelan in potrjen je bil »Program samozaščitnih aktivnosti in ukrepov« ter »zatemnitveni načrt temeljne organizacije«. NI

TOZD Družbena prehrana

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Družbena prehrana je imel 26. decembra deseto sejo, katero je sklical predsednik Bojan Klinar.

Iz pregleda sklepov je bilo razvidno, da so sklepi realizirani, ostaja pa še vedno odprto vprašanje zaposlitve kurjača za samopostrežno restavracijo in vratarja samskega doma.

Odbor je sprejel sklep, da se prosto delovno mesto »kurjač-vzdrževalec« objavi v Radiu Jesenice – za vratarja samskega doma pa sprejmejo upokojenca.

Ugodno je bila rešena vloga za premostitev z delovnega mesta kantinerka I na delovno mesto kantinerka II.

Sprejet je bil sklep o razporeditvi dveh delavk na delovno mesto kantinerka II.

11. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Družbena prehrana je imel 15. decembra enajsto sejo, katero je sklicala namestnica predsednika Slavka Čop.

Najprej je vodja TOZD podala pregled o izvrševanju sklepov. Sklepi so bili realizirani, razen nekaterih, ki so daljšega značaja.

Delavski svet je po predhodni obravnavi na samoupravnih delovnih

skupinah in v sindikalni organizaciji sprejel samoupravni sporazum o združitvi TOZD Družbena prehrana v temeljno banko Gorenjske in njen statut. Strinjali se je, da se temeljna banka Gorenjske, združi v Ljubljani.

V okviru železarskega izobraževalnega centra ta čas teče tečaj za žerjavovodje, ki se ga udeležuje čez trideset naših sodelavcev iz različnih TOZD Železarne (Foto in tekst: B. B.)

sko – združeno banko. Pooblastil je Vanjo Simeonov, da v imenu TOZD podpiše samoupravni sporazum o združitvi v temeljno banko Gorenjske.

Obravnavali so predlog samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva, na katerega so imeli naslednje pripombe:

- Zdravstvena služba naj prav tako, kot vsi ostali delavci v združenem delu išče svoje notranje rezerve in usklajuje organizacijo dela, ki se kritično kaže predvsem v zobozdravstvu.

- Osebnih dohodkov v zdravstvu naj se prilagajajo osebnim dohodkom v gospodarstvu.

- Pri nadomestilu osebnega dohodka naj bi se upoštevalo povpreč-

je osebnih dohodkov zadnjih treh mesecev pred boleznijo, ne enega leta.

– Postavlja se vprašanje, če bodo lahko delavci z večjimi družinami in nizkimi osebnimi dohodki sploh lahko koristili te usluge, ne da bi bil ogrožen njihov življenjski standard.

Delavski svet je sprejel informacijo spremembe finansiranja kontiliva in hladne valjarne in z njo soglašal.

Podana so bila poročila o delu odborov, katerega so člani delavskega sveta vzeli na znanje brez pripomb, prav tako je soglašal z dodatnimi členi v samoupravnem sporazumu Slovenskih železarn pod poglavjem XII, kjer se usklajujejo delovna razmerja. D. T.

TOZD Jeklovlek

11. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na enajsti seji delavskega sveta TOZD Jeklovlek, ki jo je vodil predsednik Anton Dežman, so pregledali sklepe, poslušali poročila razpisne komisije za imenovanje vodja TOZD in poročila odborov, razpravljali o rezultatih javnih razprav na sestankih samoupravnih delovnih skupin o osnutkih samoupravnih sporazumov ter reševali tekoče zadeve.

Sklepi so v glavnem realizirani, poudarjeno pa je bilo, da naj se v okviru ŽIC organizira dveletna metalurška šola za valjavce in organizirajo strokovni izpiti za vse tiste delavce, ki le-teh še nimajo.

Razpisna komisija je predlagala za vodjo TOZD dosedanjega vršilca dolžnosti vodja TOZD Bertija Bruna. Delegati so predlog enoglasno sprejeli s tem, da se ga imenuje za vodjo TOZD Jeklovlek Bela za celotno mandatno obdobje.

Imenovani vodja se je zahvalil za zaupanje in poudaril, da tudi v naprej upa na dobre medsebojne odnose in dobro sodelovanje, ker bodo le na ta način lahko dosegli dobre uspehe. Ob tej priliki je dejal, da čaka TOZD Jeklovlek veliko odgovornih nalog, predvsem zato, ker je v teku druga faza razvoja jeklovleka.

Delegati so v nadaljevanju sprejeli poročila predsednikov odborov. Soglašali so s predlogom odbora za gospodarstvo, da se na predlog SDS

podeli enkratna nagrada delavcem za izjemne dosežke pri delu.

Delavci TOZD Jeklovlek so enajst mesecev dosegali planirano proizvodnjo, boljši izplen in znižanje stroškov, zato so delegati ocenili podelitev nagrad za utemeljeno in spodbudno dejanje in hkrati izrekli priznanje vsem delavcem, ki so bili uspešni pri ustvarjanju višjega prihodka v letu 1977.

Informacijo o javni razpravi o osnutkih samoupravnih sporazumov je podal vodja TOZD Berti Brun in poudaril, da razprava mora biti zaključena do konca leta.

Na seji je bil za delegata v skupščino temeljne banke Gorenjske imenovan Marjan Bizjak.

Predsednik delavskega sveta je delegate seznanil s financiranjem, oziroma združevanjem sredstev za izgradnjo kontiliva, imenovali pa so tudi inventurno komisijo, ki bo začela z delom konec meseca. Govor pa je bil tudi o problemu ogrevanja. S. N.

7. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Sedmo sejo odbora za delovna razmerja je vodil predsednik odbora Stane Rev. Poleg članov odbora sta seji prisostvovala še kadrovik Janez Kramar in vodja TOZD Berti Brun.

Sklepi so v glavnem izvršeni, ostaja pa še vedno odprto vprašanje poklicne rehabilitacije tov. Blageta. Pereč pa je tudi problem bolezenske odsotnosti. Janez Kramar je odbor informiral, da je socialno zdravstvena služba opozorjena da poostri kontrolo nad delavci, ki pogosto bolezensko izostajajo in preverjajo vzroke.

Odbor je razporedil dva novospredela delavca ter potrdil eno premostitev iz oddelka za splošno administracijo v TOZD Jeklovlek. Odložil pa je eno prošnjo za premostitev, dokler kandidat ne opravi testiranja. Vodja TOZD je odbor seznanil z informacijo o nekaterih kadrovskih spremembah in premostitvah, ki bodo nastale z organizacijo računalništva Železarne. Sprememba bo nastala tudi v TOZD Jeklovlek, zato je odbor potrdil časovno rešitev.

Maks Sotlar je bil mnenja, da je skrajni čas, da se reši problem nakladalcev v adjuštah.

Kadrovik je odboru poročal o odsotnosti v mesecu novembru, ki je ponovno v kritičnem porastu, kljub temu, da je bilo o tem že dosti govora.

Odbor je sprejel še informacijo o organiziranju strokovnega tečaja o tehnologiji v TOZD Jeklovlek za novospredete delavce. N. S.

7. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Sedmo sejo odbora za gospodarstvo je vodil Anton Klemenc. Sklepi zadnje seje so izvršeni, program dela komisije za inovacijsko dejavnost za leto 1978 pa je v izdelavi.

Odbor je izdelal predlog za podelitev običajnih nagrad delavcem TOZD Jeklovlek za izjemne dosežke pri delu. Predlog se po sklepu posreduje v razpravo SDS, ki naj na podlagi izdelanih kriterijev predlagajo delavce v potrditev delavskemu svetu.

Kritično so ocenili gibanje osebnega dohodka v septembru in oktobru. Osebnih dohodkov ni spodbuden in v skladu z gibanjem proizvodnje in storilnosti.

Na dnevnem redu so imeli še razpravo o izpolnjevanju plana v mesecu novembru in o družbenem planu za mesec december. Odbor je ugodno ocenil gibanje proizvodnje in izpolnjevanje delovnih ciljev, zlasti višjo storilnost dela in znižanje stroškov. N. S.

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Japonska železarska družba Nippon Kokan bo dobavila Sovjetski zvezi 4.670 ton cevi z visoko trdnostjo za vrtnanje. Uporabili jih bodo pri vrtnanju na sibirskih nahajališčih zemeljskega plina na področju Jakutska.

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 22. decembra, je predsednik odbora za delovna razmerja Rudi Buh sklical deseto redno sejo.

V uvodu so ugotovili, da so bili sklepi devete seje realizirani. Iz obravnavanega kadrovskega poročila je bilo razvidno, da sta bila sprejeta dva nova delavca, izvedenih pa je bilo šest premestitev, štirim je bil ukinjen odbitek, dvema se je izdala dokončna odločba, na delovno mesto pa je bil postavljen rehabilitant iz remontnih delavnic.

Sprejeli so tudi razporeditev upokojenecv za določen čas od 1. 1. 1978 do 30. 6. 1978.

Odbor je obravnaval prošnjo delavca za sprejem v ŽJ TOZD Energetika in sklenil, da se ga pred sprejemom povabi na razgovor h kadroviku.

Delavskemu svetu so posredovali vprašanje, kako reševati glede nagrajevanja neizkušen in začetni kader v obratu, ki se šele usposablja za delovno mesto.

Ob sklepu seje so sprejeli opozorilo kadrovskemu sektorju, da mora spoštovati dogovorjeni plan kadra za leto 1978 (253 ljudi).

K. N.

2. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V četrtek, 21. decembra, je predsednik odbora samoupravne delavske kontrole Franc Mertelj sklical drugo sejo.

Na dnevnem redu je bil pregled sklepov prve seje, pregled dela in finančno stanje TOZD Energetika, IV in AZ, pregled nadur, pritožba TOZD Strojne delavnice, delovanje odborov in razno.

Vodja TOZD je obrazložil poslovanje z glavnimi značilnostmi.

Z opravljenimi nadurami v enajstih mesecih se strinjajo, ker menijo, da so upravičene, vendar zahtevajo od kadrovskega sektorja, da preskrbi ustrezen kader.

Obravnavali so pritožbo TOZD Strojne delavnice in ugotovili, da je vzrok zakasnitve v zbiranju obširnih podatkov in v preobremenjenosti ljudi, ki pri tem delajo.

Ob sklepu so ocenili, da je delovanje odborov dobro.

K. N.

NOVOLETNI POZIV K SODELOVANJU

Leto 1977 se izteka, na obzoru pa že čaka novo. Navada je postala, da ta trenutek izkoristimo za kratek klepet z mladimi bralci, katerim je ta rubrika v glasilu Železarn namenjena že kar osem let. Kar težko bi bilo zapisati, koliko najrazličnejših sestavkov, komentarjev in drugih člankov je bilo na tem mestu v tem obdobju že objavljenih, in sicer o delu, uspehih in seveda tudi problemih mladih v Železarni, kakor tudi v ostalih sredinah na območju jeseni-

KVIZ: MOJ KRAJ V MIRU IN NOB

Na Dovjem in v Mojstrani se je v okviru krajevnega praznika zvrstilo več kulturnih in športnih prireditev, ki so jih izvedle krajevne organizacije in društva. Za zaključek praznovanja pa je v nedeljo, 25. decembra, kulturno-sportno društvo Jaka Rabič pripravilo še kviz tekmovanje z naslovom: Naš kraj v miru in NOB. Šest ekip mladih iz osnovne organizacije ZSMS Dovje-Mojstrana in osnovne šole »16. decembra« je odgovarjalo na vprašanja o decembrskih dogodkih leta 1941, o revolucionarni poti tovarnaša Tita, posebno zanimiva pa so bila vprašanja o poznavanju planinstva in alpinizma v kraju ter o znanih športnikih.

Kljub temu, da za zadnji dve tekmi tekmovalci niso prejeli gradiva, so bile ekipe ves čas zelo izenačene. Na koncu so največ točk osvojili člani ekipe osnovne organizacije ZSMS Dovje-Mojstrana.

Vse ekipe, ki so sodelovale na kvizu, so prejele lepe knjižne nagrade, najboljše pa tudi diplome. Kviz sta vodila Maruša Podrekar in Mirko Rabič, za prijetnejše vzdušje pa je poskrbel trio Triglav.

J. R.

KVIZ TEKMOVANJE V DOMU UČENCEV ŽIC

Pretekli teden je bilo v domu učencev ŽIC kviz tekmovanje z naslovom: Če bo potrebno, bomo branili našo domovino. Sodel je v okvir praznovanja letošnjih Titovih in partijskih jubilejev ter 22. decembra - dneva JLA, izvedli pa so ga člani osnovne organizacije ZSMS skupaj z osnovno organizacijo ZK ŽIC.

O poznavanju koncepta ljudske obrambe in družbene samozaščite je odgovarjalo šest ekip iz ŽIC, jeseniških srednjih šol in železarne Jesenice. Med zelo izenačenimi ekipami je prvo mesto osvojila ekipa centra srednjih šol Jesenice, druga je bila ekipa zdravstvene šole Jesenice, tretje pa ekipa ŽIC.

V okviru kviza pa so organizatorji pripravili tudi proslavo ob dnevu JLA. O tem prazniku je spregovoril kapetan Smajič iz vojne pošte Radovljica, za pester kulturni spored pa so poskrbeli člani okteta DPD Svoboda Žirovnica - Breznica.

J. R.

ške, včasih pa tudi radovoljske občine. Naj že kar tukaj velja naša splošna ugotovitev, da je tudi v letu 1977 naša rubrika odigrala pomembno vlogo pri kreiranju politike in akcij zveze socialistične mladine v našem kolektivu, kakor tudi na območju celotne občine.

Z zadovoljstvom lahko poudarimo, da smo predvsem v drugi polovici leta 1977 prav dogajanjem v različnih sredinah mladih železarjev dali dosti večji poudarek kot pretekla leta, ko smo bili že deležni očitkov, da na tem področju zanemarjamo poročanje o delu članov ZSMS v Železarni. Naj izkoristimo to priliko in še enkrat poudarimo, da je naša prvenstvena naloga, da spremljamo vsa dogajanja mladih v Železarni, vzporedno s tem pa se trudimo, da na naši strani mladi bralci lahko preberejo tudi aktualnosti iz drugih sredin mladih v občini.

Seveda pa tudi preteklo leto ni minilo brez problemov na naši strani. Prve mesece smo vzpostavili dosti konkretne stike z našimi mladimi dopisniki, v drugi polovici leta pa smo prav tukaj zabeležili neuspeh, nad katerim se velja zamisliti. Nekaj stalnih dopisnikov je res prekinilo sodelovanje iz objektivnih razlogov, precejšnje število pa je takšnih, ki so prekinili sodelovanje brez nam znanega vzroka. Večkrat s strani slišimo celo komentarje in izjave, da je za poročanje na tej strani zadolžen le urednik rubrike, drugi mladi dopisniki pa včasih niti ne najdejo

prostora na tej strani. Takšne izjave posameznikov odločno zavračamo in ponovno poudarjamo, da je ta stran (kakor tudi celoten Železar) odprta vsem, ki jim teče pero. To naj hkrati pomeni poziv, naj se mladi dopisniki v prihodnjem letu brez strahu pogostejše oglašajo, kajti prav z njihovim sodelovanjem bo naša rubrika postala resnično tribuna mlade generacije.

Naj sedaj zapišemo še nekaj skromnih načrtov v novem letu 1978. Že večkrat smo zapisali, da se nam prihodnje leto obeta več pomembnih dogodkov v našem družbeno političnem življenju. Poleg kongresov ZSMS bodo v prihodnje leto tudi kongresi ZK in sindikata. O pripravah na kongrese mladih bomo vedno zapisovali vse zanimivosti v posebni rubriki, ob tem pa ne bomo zanemarjali predkongresnih dogajanj v ostalih dveh družbeno političnih organizacijah, seveda s poudarkom na aktivnosti mladih.

Še nadalje bomo tudi redno spremljali (upamo, da ob pomoči novih dopisnikov) akcije mladih železarjev povsod tam, kjer se bo dogajalo kaj zanimivega. O drugih načrtih bomo zaenkrat raje molčali, pred mladimi bralci pa jih bomo razgrnili v začetku prihodnjega leta.

Zadnje besede v tem letu pa veljajo naši čestitki. Vsem mladim v Železarni kakor tudi v celotni jeseniški in radovoljski občini kličemo SREČNO 1978, seveda s skromno željo, da se uresničijo njihovi načrti na vseh področjih, kakor tudi da aktivno posegajo v vsa družbenopolitična dogajanja v svojih sredinah.

Janko Rabič

PROSLAVA DNEVA JLA NA PODKORENSKI KARAVLI

V četrtek, 22. decembra, so graničarji na Podkorenu svečano proslavili dan JLA. Te svečanosti so se udeležili številni gostje iz jeseniške občine med njimi predstavniki mladine, delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in drugih družbenopolitičnih organizacij.

Na proslavi je sodelovala tudi kulturna skupina Jutro, ki je imela zelo raznovrsten program. Izvedli so nekaj skečev in številne pesmi iz vseh bratskih republik. Slavnostni govornik je bil vodnik Vidan Kosič, ki je med drugim dejal, da so graničarji presrečni zaradi obiska, da lahko ta naš praznik skupaj proslavimo.

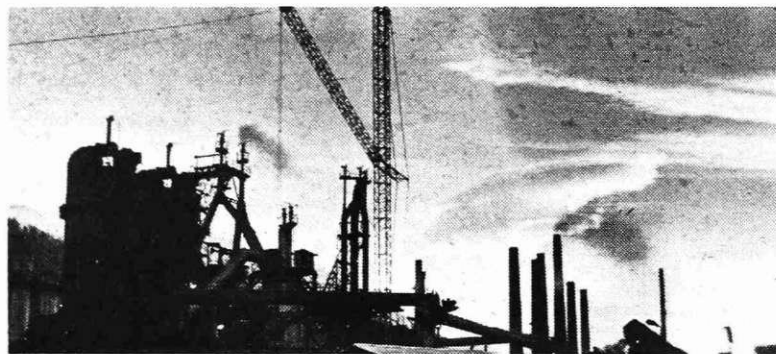
Zelo lep in srečen trenutek proslave pa je bil, ko je vodnik Kosič

prebral odlok o predaji značke primerne vojaka, ki jo je prejel vojak Drago Jovanović, doma iz Smedereva. Drago vestno izvršuje vse zaupane naloge, je pa tudi zelo cenjen pri svojih tovariših v karavli. V pogovoru mi je vojak dejal:

— Presrečen sem, da sem dobil takšno priznanje, ki pa me obenem obvezuje, da bom še bolj vestno opravljal svoje naloge in da bom v vsakem trenutku pripravljen za obrambo svoje domovine, tudi takrat, ko bom odslužil vojaški rok.

Proslava se je nadaljevala ob vojaškem pasulju in ob zvokih kulturne skupine Jutro. Razšli smo se s pesmijo — Ide Tito preko Romanije.

R. Radić

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

8

VEČJO NAKLONJENOST MAJHNIM HIDROELEKTRARNAM

ELEKTRIČNA ENERGIJA - DEL NAŠEGA ŽIVLJENJA

Ne da bi karkoli pomislili, prižgemo ob večernem mraku ali v temnem deževnem dnevu električno luč. Roka sama seže po stikalu, gib nam je prešel v podzave, saj pomeni elektrika civiliziranemu človeku prav toliko kot hrana, voda, delo, spanje, stanovanje. Postala je pogoj, brez katerega si življenja ne moremo predstavljati. Morda se je temu ali onemu utrnilo to spoznanje ob redukcijah električne energije in morda se je kdo zavedel te resnice ob nedavnem potresu, ko smo se med tresenjem zidov in ropotanjem sicer mirnih predmetov znašli v temi.

Ne samo posamezniku, tudi družbi kot celoti in njenemu gospodarstvu je električna energija brezpogojno potrebna. Brez nje bi se ustavile domalega vse tovarne in delavnice, sodobna proizvodna sredstva bi prenehala obratovati, proizvodnja bi zamrla in z njo naš življenjski standard. Kar je kri človeškemu organizmu, je gospodarstvu električna energija!

Električne energije nam narava ne daje neposredno. Energijo nam daje v drugih oblikah, npr., kot energijo vode, energijo premoga, nafte, plina, energijo uranove rude. Te vrste energije moramo pretvarjati v uporabno električno energijo. Zato postavljamo elektrarne vseh vrst. Razlikujemo vodne, toplotne in jedrske elektrarne. Svoj naziv so dobile po osnovni energiji, ki jo prek mehanske pretvarjajo v električno. V vodnih ali hidroelektrarnah voda poganja turbine, te vrte generatorje in generatorji proizvajajo električno napetost, ki poganja tok po daljnovodih. V toplotnih ali termoelektrarnah proizvajamo vodno paro z zgrevanjem trdih, tekočih ali plinastih goriv. Para pod velikim pritiskom vrta parno turbino in ta generator. V jedrskih elektrarnah pridobivamo toploto za paro v tako imenovanih nuklearnih reaktorjih, zaradi česar imenujemo te elektrarne tudi nuklearne.

Z dinarji ni mogoče izraziti pomembnega prispevka, ki bi ga dale majhne hidroelektrarne naši obrambni moči, niti ne vseh njihovih ostalih koristi. Zato majhnih vodnih turbin in generatorjev ne kaže obravnavati z enako strogimi gospodarskimi merili, ki so obvezna pri velikih energetskih objektih.

LITOSTROJ IN RADE KONČAR sta pričela s tipizacijo opreme za majhne hidroelektrarne. — V kratkem bo nekeje v Sloveniji postavljena prototipna in ogledna hidroelektrarna moči približno 50 kW. Sledili ji bodo podobni objekti v ostalih republikah.

Potrebno bo še temeljito raziskovalno in razvojno delo, nato pa široka akcija po vseh republikah, da bo mogoča serijska izdelava in s tem pocenitev opreme za majhne hidroelektrarne.

ELEKTRIFIKACIJA, NAŠ VELIKI POVOJNI USPEH

Za zagotovitev potrebne električne energije je naša družba vložila že ogromne napore. Spomnimo se na geslo »Vse za elektrifikacijo!«, s katerim smo se pred dobrimi 30 leti zagnali v obnovi porušene domovine. S tem geslom smo odločno poudarili, da hočemo močno gospodarstvo in zato tudi potrebno energijsko osnovo. Postavili smo tovarne, ki so še danes ponos naše industrije: LITOSTROJ, METALNO, RADE KONČAR, JUGOTURBINO, DJURO DJAKOVIČ in druge. Te delovne organizacije nas niso razočarale in so povsem izpolnile pričakovanja, ki so nas navdajale, ko smo po osvoboditvi zavihali rokave in se udarniško lotili njihovih temeljev. Dale so nam opremo za naše prve povojne hidro- in termoelektrarne, nadaljevale s proizvodnjo te opreme in jo še danes proizvajajo.

Z neslutnim razvojem gospodarstva so se večale potrebe po električni energiji. Raslo je znanje, bogatile izkušnje naših rok in pameti. Večale so se turbine, večali generatorji, postavljali smo vse močnejše in močnejše elektrarne. Medsebojno smo jih povezali z daljnovodi, vpregli tako rekoč vse generatorje pred isti voz našega gospodarstva in tudi pri proizvodnji električne energije realizirali socialistično načelo, da delamo vsi za vse.

Nadaljevanje prihodnjič

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

ZMANJŠANJE PORABE ENERGIJE V JAPONSKI ŽELEZARSKI INDUSTRIJI

Med vsemi industrijskimi vejami je železarska industrija največji porabnik energije. Njeni primarni energetski viri so premog za koksiranje, nafta in električna energija. Podražitev nafte in premoga, je imela največji vpliv na povečanje stroškov v železarnah. Zato namenja železarska industrija vedno več naporov za znižanje porabe energije. Na tem področju so pokazale prav japonske železarne velike uspehe.

ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE NA PLAVŽU

Eden najvažnejših dejavnikov, ki omogočajo znižanje porabe kokska, je napredek pri uporabi visokega pritiska na žrelu plavža. V začetku sedemdesetih let, so obratovali japonski plavži s pritiskom 2,5 atm, danes pa obratujejo nekateri veliki plavži s koristno prostornino preko 3.000 kub. metrov tudi s pritiskom med 2,5 in 3,0 at. Visok pritisk zmanjšuje hitrost pretoka dimnih plinov in pospešuje redukcijske reakcije ter izmenjavo toplote med dimnimi plini in vsipom.

Iz slike št. 1 je razviden vpliv obratovanja z visokim pritiskom na zmanjšanje porabe kokska. Povečanje pritiska za 0,1 at zniža porabo kokska za 1,7 kg pri toni grodlja. Zgornja meja za povečani pritisk je 3,0 at.

Porabo kokska so znižali japonski plavži tudi z dodajanjem kisika vpihanemu zraku. Najprej so dodajali okoli 2 %, danes pa se giblje med 4 in 5 %.

Za nadomestilo kokska vpihavajo danes skozi pihalice tudi mazut. To prakso so pričeli zelo intenzivno razvijati po letu 1969, ko so se prvič pojavile težave zaradi pomanjkanja premoga za koksiranje. Leta 1969 je bila povprečna poraba mazuta na japonskih plavžih 30 kg na tono grodlja, medtem ko je bila leta 1971 že podvojena. Kot tretji ukrep, ki prispeva k znižanju porabe kokska, je povišana temperatura zraka. V začetku sedemdesetih let se je gibal malo nad 1000 stop. C, danes pa med 1100 in 1200 stopinjami Celzija, včasih pa preseže tudi 1200 stop. Celzija. Tako visoke temperature je omogočila uporaba posebnih zunanjih zgrevalnih stolpov pri kavperjih.

Na nižjo porabo kokska ima tudi močan vpliv ustrezna priprava železove rude. V japonskih plavžih uporabljajo danes kot vsip preko 80 % sintra in peletov. Velik napredek je bil dosežen tudi pri tehnologiji proizvodnje tako sintra kakor tudi peletov. Tudi uporabljena železova ruda je najboljše kakovosti z visoko vsebnostjo železa, ki jo japonske železarne kupujejo v Južni Ameriki, Avstraliji in Afriki.

Določen uspeh so dosegli tudi pri uporabi navadnih vrst premoga za proizvodnjo kokska. Premog, ki ni primeren za koksiranje zmešajo najprej s katranom ali drugim vezivom in ga potem brikerirajo. Te brikerite potem zmešajo s premogom za koksiranje in mešanico uporabijo kot vložek za koksarniške peči. Danes proizvajajo japonske železarne dnevno 20.900 ton teh briketov, ki jih lahko uporabljajo okoli 20 % za vložek v koksarniških pečeh.

ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE V JEKLARNAH

Prehod iz proizvodnje surovega jekla v SM pečeh na kisikove konvertorje in vedno večja uporaba kontinuirnega vlivanja, sta največ prispevala k prihranku energije v japonskih jeklarnah. Na sliki št. 2 je prikazano naraščanje uporabe kontinuirnega vlivanja po letu 1973, ki je do leta 1976 naraslo že na 35 % celotne količine odlitega surovega jekla. Že v bližnji prihodnosti so si japonske železarne postavile za cilj, da povečajo količino kontinuirno odlitega jekla na 50 % in razširijo asortiment na ta način odlitih jekel.

Pri kisikovih konvertorjih so največje možnosti za prihranek energije z izkoriščanjem dimnih plinov in v postopku pihanja skozi dno. Pri izkoriščanju toplote dimnih plinov je v svetu znan in tudi precej uporabljen japonski postopek imenovan OG.

ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE V VROČIH VALJARNAH

Tudi v vročih valjarnah so naporji za znižanje porabe energije veliki. Tu gre predvsem za kontrolo toplotno tehničnega obratovanja globinskih in drugih valjarniških ogrevalnih peči, ustrezno kontrolo razmerja zrak - gorivo pri izogrevanju z analizo kisika v dimnih plinih in za povečanje dolžine nekaterih vrst peči.

IZKORIŠČANJE ODPADNE ENERGIJE

Eno izmed važnih področij v zvezi s prihranki energije sta odpadna toplota in odpadna energija. V železarnah je mnogo

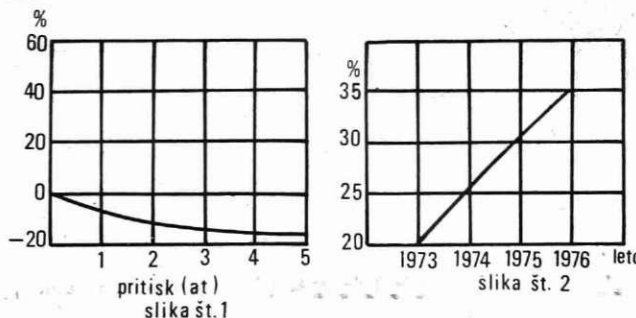
mest, kjer uporabljajo visoko temperaturo in pri tem gre mnogo toplote ter energije v izgubo. Izkoriščanje takšne energije je ena izmed lepih možnosti za zmanjšanje njene porabe. Med njimi so suho gašenje kokska, turbine, ki uporabljajo visok pritisk plavžnega plina in parni kotel, ki izkorišča toploto, nastalo pri hlajenju izvaljenih slabov.

BODOČA TEHNOLOGIJA ZA ZNIŽANJE PORABE ENERGIJE

Za porabo kokska na plavžih, ki se danes giblje v japonskih železarnah okoli 430 kg na tono grodlja, računajo, da se bo znižala v prihodnjih petih letih pod 400 kg na tono. To bodo dosegli s povečanjem mazuta s sedanjih 50 do 60 kg/t na 70 do 80 kg/t, vpihavanjem zraka z znižano vlago s 15 g/Nm na 5 g/Nm, povišano temperaturo zraka na 1.200 do 1.300 stop. C in s povečanjem pritiska na žrelu do 3 at. Druga možnost je vedno večja uporaba briketnega premoga slabše kvalitete kot dodatke pri proizvodnji kokska.

Pri vročem valjanju smatrajo kot veliko možnost za prihranek energije direktno valjanje blokov preko slabov v trakovce.

In kot zadnje je treba spet omeniti, izkoriščanje odpadne toplote. Glede na sedanje izkoriščanje s parnimi kotli, ogrevanimi z odpadno toploto, je morala biti temperatura te toplote vsaj 400 stop. Celzija. Bodoča naloga je, najti postopek, ki bo omogočil ekonomsko izkoriščanje odpadne toplote pri temperaturi od 200 do 300 stop. Celzija. S tem bi bilo mogoče znatno povečati izkoriščanje odpadne toplote v raznih železarskih obratih.

ADJUSTAŽA BLUMING

V ponedeljek, 12. decembra, je bila 22. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Sklepi, sprejeti na 21. seji, so bili izpolnjeni. Sodelavka Anica Filipaj je izvršni odbor seznanila s tem, da bodo izleti organizirani v okviru Železarn. Izvršni odbor se je s predlogom strinjal.

Prošnjo SDS obratovodstvo za denarno pomoč za izlet so zavrnili, ker izletov ne bodo več organizirali po SDS, ampak samo za sindikalno organizacijo oddelka.

JEKLOVLEK

V četrtek, 15. decembra, je bila 11. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Dogovorjeno je bilo, da bo delovna konferenca osnovne organizacije sindikata v petek, 13. januarja, v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Samoupravnim delovnim skupinam so priporočili, da izvolijo delegate, ki se bodo udeležili delovne konference. Osnovno organizacijo sindikata Jeklovlek bosta v tovarniški konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarn zastopala Tončka Sabolič in Jože Lavtižar. Strinjali so se s predlogom, da mandatno dobo članom izvršnega odbora podaljšajo za nadaljnja štiri leta.

Izvršni odbor bo posredoval svoje mnenje disciplinski komisiji Železarn za štiri kršitelje delovne discipline.

Sprejet je bil sklep o dodelitvi denarne pomoči štirim delavcem, upokojenim sodelavcem pa bodo poslali novoletne čestitke.

Vodja TOZD Jeklovlek Berti Brun je izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata posredoval informacijo o poteku priprav za praznovanje 30-letnice obstoja in delovanja TOZD Jeklovlek, ki bo v prihodnjem letu. Pripravljalni odbor sestavljajo: vodja TOZD, predsednik delavskega sveta, predsednik osnovne organizacije sindikata, sekretar OO ZKS in predsednik OO ZSMS. Izvršni odbor se je tudi strinjal z nagrajevanjem sodelavcev ob koncu leta.

ŽEBLJARNA

V petek, 9. decembra, je bila seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žebljarna. Seje se je udeležilo osem članov izvršnega odbora sindikata, prisostvovala pa sta še predsednik OO ZSMS in sekretar OO ZK.

Na osnovi obširne razprave o izvedbi letne konference so se dogovorili, da bodo izvedli tudi volitve članov novega izvršnega odbora. Za izbor kandidatov se bodo pogovorili z družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi delovnimi skupinami. Letna konferenca osnovne organizacije sindikata bo 21. januarja v Kazini.

Na seji so obravnavali vprašanje dodeljevanja pomoči in pomoči iz solidarnostnega sklada Železarn. Ker je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Žebljarna sprejel sklep o izplačilu denarne pomoči vsem zaposlenim, ki so zaradi bolezni odsotni več kot 30 dni, so sprejeli sklep, da bodo denarno pomoč izplačali sodelavcu Francu Macuhu. Desetim članom sindikata naj bi izplačali denarno pomoč iz sredstev solidarnostnega sklada Železarn.

Ob sklepu se je bilo obravnavano naročilo samoupravne delavske kontrole TOZD Žebljarna izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata, da obravnava zadevo sodelavca Janeza Unetiča. Posredovali bodo pri izvršnem odboru sindikata Železarn s priporočilom, da zadevo uredi socialno zdravstvena služba Železarn. Sprejet je bil sklep o dodelitvi sredstev osnovni organizaciji ZSMS Žebljarna za izvedbo izleta.

VRATNI PODBOJI

Letna konferenca osnovne organizacije sindikata je bila 16. decembra v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Po izvolitvi organov letne konference so bila posredovana poročila posameznih referentov. Iz poročila referenta za kulturno dejavnost Pavla Dimitrova povzemamo, da so se kulturnih prireditelj na Jesenicah udeležili tudi člani njihovega kolektiva. V letu 1977 je bilo precej kulturnih prireditev, odziv sodelavcev je bil velik, žal pa so imeli na voljo premalo vstopnic. Ustrezan odziv sodelavcev so ugotovili tudi pri naročanju knjig Prešernove družbe.

O rekreacijski dejavnosti je poročal tov. Koritnik. V počitniških domovih Železarn v Biogradu na moru in v Crikvenici so imeli na razpolago 14 mest in tri mesta v predsezoni v Portorožu. V Biogradu na

moru je letovalo devet sodelavcev in štirje v Crikvenici, medtem ko za letovanje v Portorožu ni bilo zainteresov.

V letu 1977 so organizirali dnevni izlet v Poreč s 16 udeleženci. Bolj uspešna kot v prejšnjem letu je bila športna dejavnost.

V nadaljevanju letne konference so bili delegati seznanjeni s finančnim poslovanjem, posredovano pa je bilo tudi poročilo o opravljenem delu v minulem letu.

Poročilo vsebuje tudi podatke o izobraževanju delegatov ter o delovnih in življenjskih pogojih delavcev. Ugotavljajo, da so delovni pogoji v njihovi TOZD zelo dobri, nekaj pritožb je bilo le v zadnjem času zaradi zračenja delovnih prostorov. Pojasnila k tem pritožbam bosta na sestanku SDS posredovala asistent za delovne naprave in vodja TOZD. Sindikalna organizacija se bo zavzemala zato, da bi čim večjemu številu delavcev omogočili letovanje v počitniških domovih. Del nalog je vsebovan tudi na področju kulturnoprosvetne dejavnosti, sicer pa je poudarjeno, da je treba razvijati družbene odnose izven delovnega časa. V minulem obdobju so planirali izlet in piknik, vendar so organizirali le izlet, medtem ko naj bi piknik izvedli prihodnje pomladi.

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata so naročili, da do 15. januarja pripravi program za leto 1978.

Delovne konference se je udeležil tudi predsednik TK OOS Železarn

Stefan Ščerbič. V razpravi je povedal, da je sindikalna organizacija tista, ki organizira in naroča vodjo TOZD, da posreduje informacije in vsebino samoupravnih aktov delavcem, ker je za to tudi odgovoren. Meni, da je zaradi manjšega števila delavcev možna temeljita razprava o slehernem problemu, z namenom, da bi delali še bolj enotno. Opozoril je, da je za informiranje delavcev najbolj ustrezna samoupravna delovna skupina. Treba bo organizirati javno razpravo o številnih samoupravnih sporazumih, za kar je odgovoren izvršni odbor osnovne organizacije sindikata. Izvršni odbor naj tudi razpravlja na sejah o poteku javnih razprav o samoupravnih sporazumih. Govoril je o kadrovske politiki, za katero pravi, da je last delavcev v TOZD. Poudaril je velik pomen denarne pomoči tistim delavcem, ki je potrebujejo. Če TOZD nima dovolj sredstev, prošnje sodelavcev za denarno pomoč priporoči izvršnemu odboru sindikata Železarn. Več pozornosti naj bi namenili tudi delavcem, ki bodo upokojeni. Tudi v takem primeru lahko osnovna organizacija sindikata posreduje pri izvršnem odboru sindikata Železarn.

Na delovni konferenci so zahtevali, da delavci TOZD dobijo odgovor na postavljeno vprašanje glede prodaje vratnih podbojev in kakšni so ukrepi, da bi prodajo še povečali in s tem omogočili polno izkoriščanje naprav.

LETNA KONFERENCA SINDIKALNE GRUPE RTA

Na redni letni konferenci sindikalne grupe RTA v TOZD Remontne delavnice, ki je bila pretekli petek, 23. decembra, v prostorih Kazine, so pregledali in ocenili delo v preteklem letu ter sprejeli smernice za delo v naslednjem letu.

V svojem poročilu je predsednik Dušan Thaler opozoril na vlogo delegata sindikalne skupine, ki naj bo prenašalec mnenj in obveščevalec med skupino, ki jo zastopa, in odborom sindikalne grupe. »Ta vloga je pomembna, še vedno pa se je premalo zavedamo in se je poslužujemo.« Hkrati je poudaril vse večjo vlogo sindikata pri aktivnem sodelovanju pri vseh važnejših stvareh, ki se dogajajo v obratu. Obsejal pa je posameznike, ki še vedno ne morejo verjeti, da se kljub težavam samoupravljanje vsak dan bolj uveljavlja.

Delovanje posameznih komisij so orisali njihovi poverjeniki v svojih poročilih, zatem pa je svoje stališče o opravljenem delu obrata ter o njegovih nalogah in ciljih v naslednjem letu podal vodja obrata.

Po volitvah nadomestnih članov v sindikalni odbor se je razvila razprava. To pot so – lahko rečem izjemoma – ostale ob strani težave posameznikov, običajno značilno osebno obarvane. Tokrat je bilo jedro debate splošno stanje naše današnje družbe, naše delovne organizacije, našega samoupravljanja, našega delovnega človeka. Razprava je bila po mnenju odbora plodna, vprašanje pa je seveda, koliko bo obrodila pozitivne sadove. Naj omenim nekaj glavnih misli:

– Dogaja se, da delegat – mišljeno je naspročno – ne predstavlja mnenja skupine, ki jo zastopa. Rado se zgodi, da s svojimi stališči, – pa če si še tako prizadeva, da ne bi, zastopa svoje osebno mišljenje, zlasti še, če na trenutno situacijo iz, recimo, čisto objektivnih razlogov ni pripravljen.

Iz tega izhaja problematika tolmačenja gradiva. Gore gradiva, postavljene pred delegata, večkrat strokovno daleč stran od nivoja znanja delegata, so zanj zalogaj, ki ga ne obvlada. Mnenja so bili, da bi morale strokovne službe kot CPSI posvetiti večjo pozornost izdelavi povzetkov in že nakazati določena stališča, da bi delegata, s tem pa tudi njegovo skupino napeljali na določen kriterij. Res pa je, da je izdelava povzetka izredno kritična in odgovorna stvar. »Takšno sprejemanje, na primer, vseh mogočih samoupravnih sporazumov, kakršno se vrši dandanes, je takorekoč brez haska,« je bilo rečeno.

– Predlagano novo nagrajevanje po delu, ki vključuje osebno oceno bo – po oceni mnogih govornikov – imelo skrajno negativne posledice na nivoju medsebojnih odnosov. Poleg tega pa dosedanja izkušnje v RTA kažejo, da družbenopolitične organizacije pri obravnavanju nagrajevanja s svojimi pripombami do sedaj niso prodrle nikamor.

– Vse, kar se obravnava na delovni skupini, se obravnava na luči »debelejših kuverte«. Veliko razpravljamo o tem, kako bomo dohodek delili, manj pa o tem, kako ga bomo ustvarjali. Vsakdanji pogled na črne tovarniške dimnike, na polne hale

izmečka nam kaže, da slabo gospodarimo. In če vreča ni polna tako, kot bi bila lahko, je tudi delitev bolj problematična. Tudi delavci iz RTA bi lahko dosti pripomogli k boljšemu gospodarjenju.

– Vseh pripomb, izrečenih na delovnih skupinah, češ da niso samoupravne, ni obsoditi. Zato delavci neradi govorijo ali postavljajo vprašanja, ker se bojijo negativnih reakcij. Prevečkrat se tudi dogaja, da delavec postavi vprašanje, odgovora pa ne dobi. Poleg tega je skupina premajhna, da bi vplivala na končne odločitve v okviru TOZD ali cele delovne organizacije, četudi denimo, da ima prav.

– Nesprejemljivo je, da je delavec s poklicno šolo danes praktično omejen med šesto in deseto plačilno grupo skozi celotno delovno dobo, tehnik pa lahko starta že z enajsto. Prav tako nam razvoj narekuje, da se bodo tehniki morali otresti miselnosti, da se niso šolali za fizično delo.

– Odkar so športna tekmovanja prenesli v okvir tekmovanja med TOZD, je avtomatično zaradi selekcije upadla množičnost, s tem pa tudi interes. Po drugi strani pa je bilo izraženo mišljenje, da se športna tekmovanja rada sprejrežejo v afirmacijo odsluženih aktivnih športnikov in tako imenovanim rekreativcem jemljejo veselje do tekmovanja. Z drugimi besedami, dati večji poudarek rekreativnosti.

Dopisujte v Železarnja

KONFERENCA SINDIKATA TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V ponedeljek, 26. decembra, je bila v delavskem domu na Javorniku delovna konferenca OOS TOZD Valjarna žice in profilov.

Iz poročila predsednika Albina Jakopiča je bilo ugotovljeno, da je odbor v pretekli mandatni dobi dosledno izvajal svoje naloge.

Združitev dveh obratov v enoten TOZD, izvedba volitev v delavske svete, zbornice delegacij, sprejetje samoupravnih sporazumov in drugih normativnih aktov so dokaz njihovega družbenopolitičnega dela.

Zelo dosledno in natančno poročilo blagajnika Ljubomira Galiča lahko služi kot primer dobrega finančnega poslovanja.

Mirko Zupan, referent za izlete in oddihe, je poročal, da so bila mesta v počitniških domovih zelo slabo izkoriščena. Nekatere dneve so zelo dobro organizirali tudi po več izletov. So pa tudi dnevi, ki niso organizirali niti enega izleta.

Referent za šport in rekreacijo Ferid Zukić je poudaril, da so nekateri

Delegati, izvoljeni na sestankih sindikalnih skupin v vzdrževanju, so na letni konferenci zelo kritično ocenili delo v preteklem letu. Vsi, ki so sodelovali v razpravi, so imeli pred seboj en sam namen, da se napake in pomanjkljivosti, ki so se v enoletnem delovanju nove samoupravne organiziranosti TOZD VZDRŽEVANJA pokazale, čimprej premagajo in odstranijo.

Razprava, kakor samo poročilo predsednika izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Francija Pogačnika, je bila zelo konkretna, nakazana je bila vrsta problemov, ki nedvomno neugodno vplivajo tako na samo delo kakor tudi na nadaljnji razvoj samoupravljanja. V razpravi so se vrstili problemi, tako o delu mladine, o nagrajevanju, o odgovornosti, o medsebojnih odnosih znotraj samega vzdrževanja, o odnosih vzdrževanje – proizvodnja o kadrovanju, o benificiranem stažu, o delu samoupravnih delovnih skupin in o delu delavskega sveta.

Tako poročilo kakor razprava sta ugotovila, da nismo uspeli v organiziranem delu pritegniti mladine, čeprav je v naši TOZD veliko mladih. V tem letu nismo uspeli več kot formirati odbor, ki je pokazal precejšnjo voljo do dela, toda ni uspel v svoj krog pridobiti ostale mladine, ki kaže nezainteresiranost do vsega dogajanja. To nam tudi pove anketa, ki je bila opravljena med mladimi v TOZD Vzdrževanje.

Ponovno je bilo postavljeno vprašanje ureditve benificirane delovne dobe. Ta problem je bil prisoten že pred reorganizacijo, sedaj pa je postal že zelo pereč in zelo kvarno vpliva na samo delo. Kajti so primeri, da ima pri istem delu en delavec benificirani delovni staž, drugi pa ne, čeprav delata oba pod enakimi pogoji. Komisija, ki je bila postavljena v Železarni, z nalogo, da napravi pregled delovnih mest, ki so že benificirana, in delovna mesta, ki naj bi bila vnesena v spisek benificiranih delovnih mest, svoje naloge ni opravila. Potrebno bo pristopiti k reviziji, čeprav to ne bo lahko. Sedaj se dogaja, da so delavci, ki so prišli na delovna mesta že po izboljšanju delovnih pogojev, še vedno deležni benificirane delovne dobe, drugi, ki pa delajo v slabših delovnih pogojih, te pravice nimajo, čeprav sredstva za benificirano dobo, ki niso majhna, prispevamo iz skupnih sredstev.

V zvezi z nagrajevanjem je bilo poudarjeno, da sedanja politika nagrajevanja ne bo vplivala na povečanje števila vzdrževalcev in bo problem pomanjkanja vedno večji, kajti še vedno je prevelika razlika med startno osnovo kvalificiranega delavca in tehnika, posebno če ima tehnik srečo, da pride na delovno mesto nekje v skupnih službah. Tega vprašanja tudi novi predlog samoupravnega sporazuma ne rešuje. Tudi odnosi med osebnimi dohodki, ki med proizvodnimi in vzdrževalnimi delavci niso pravilno postavljeni, zato tudi delavci iz vzdrževanja odhajajo v proizvodnjo.

Dosti besed je bilo izrečenih o medsebojnih odnosih v novi samoupravni organiziranosti, posebno v nekaterih oddelkih so zelo slabi odnosi na relaciji vodja-delavec. Zelo ostro je bilo postavljeno vprašanje udeležbe na konferenci s strani vodstvenega kadra. Razen vodja TOZD se konference ni udeležil nobeden vodilnih ljudi iz oddelkov. Odsotnost le-teh potrjuje mnenja, da so ti odnosi slabi, obenem pa to kaže, da so bili pri kadrovanju le-teh zelo formalno vzeti pogoji o družbenopolitični angažiranosti. Tudi to kaže, da bomo morali v bodoče marsikaj spremeniti.

V razpravi so bila tudi kritično izražena vprašanja discipline, koriščenja delovnega časa, problematike rezervnih delov, sodelovanja pri odstranjevanju okvar in podobno. Omenjeno je bilo tudi, da večkrat

tudi odnosi med proizvodnjo in vzdrževanjem niso najboljši in se večkrat dogaja, da delavci iz proizvodnje niso vedno zainteresirani, da bi se nastale okvare čimprej odstranile in bi bil zastoj v proizvodnji čim krajši. Cilji tako vzdrževalcev kakor proizvodnih delavcev bi morali biti skupni, kajti celoten prihodek je odvisen od uspehov celotne Železarn.

Pri obravnavi dela samoupravnih organov je bilo zelo kritično postavljeno vprašanje delovanja samoupravnih delovnih skupin, ki naj bi bile osnovne celice samoupravljanja. Opaža se namreč, da je aktivnost le-teh v zadnjem času zelo upadla, čeprav je takih problemov, ki bi jih morale obravnavati samoupravne delovne skupine, vedno več. Kritična mnenja so bila izrečena tudi glede odgovorov na postavljena vprašanja na teh sestankih. Ravno tako tudi ni pravega udeleževanja na zborih delovnih ljudi, ki zadnje čase potekajo zaradi sprejemanja raznih samoupravnih aktov in sporazumov. Vse to poteka dokaj formalno. Pri tem je bilo poudarjeno, da so zbori delavcev za sprejemanje določenih sporazumov prikladnejši in imajo tudi več možnosti za oblikovanje raznih sprememb, dopolnitev in podobno. Seveda morajo biti ti zbori dobro pripravljeni ter enotno usmerjeni. Za uspešen zbor delavcev je potrebno gradivo predhodno obravnavati na družbenopolitičnem aktivu in sprejeti določena stališča in jih posredovati zboru v razpravo, oziroma sprejem ali zavrnitev. Kolikor pa prepustimo razpravo neorganiziranemu toku, pa je veliko boljše, da se poslužujemo samoupravnih delovnih skupin, ki so zelo dobra oblika informiranja, manj pa so uspešne pri oblikovanju določenih stališč.

Samoupravne delovne skupine bi morale, po mnenju razpravljalcev, večkrat razpravljati o notranjih problemih ter delegate, ki jih zastopajo na sejah delavskega sveta, oboroževati s stališči in mnenji ter jih spodbujati za aktivno sodelovanje na teh sejah.

Samoupravljanje je bilo v prejšnji TOZD VET že razmeroma na visokem nivoju in so bile seje delavskega sveta zelo plodne, kar je popolnoma razumljivo, saj je bila kvalifikacijska struktura članov razmeroma visoka. Isto velja tudi za sedanji delavski svet TOZD VZDRŽEVANJE, zato morajo biti seje temu primerne. Že na prvi seji na novo izvoljenega delavskega sveta je bilo poudarjeno, da dosežena raven samoupravljanja nikakor ne sme pasti, ampak se mora izboljšati. Toda po samoupravni reorganizaciji tega ne bi mogli trditi. Lahko samo ugotovljamo, da kljub novim organizacijskim in samoupravnim oblikam ni čutiti nobene spremembe. Kajti menjava je bila samo oblika, metode dela pa so ostale take, kot so bile.

Ob sklepu konference je bilo poudarjeno, da se bo moral sindikat boriti za nove samoupravne odnose, seveda pa bomo imeli le toliko samoupravljanja, kolikor si ga bomo sami ustvarili. Isto velja za vpliv sindikata na vsa dogajanja, čim bolj bomo aktivni, bolj se bo slišal naš glas. V predkongresni aktivnosti bomo morali pregledati, kako smo uspevali pri uresničevanju sklepov VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Ali smo realizirali geslo, postavljeno na tem kongresu, »Nič brez sindikata.«

Stane Torkar

TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA NOSILKE KONTINUITETE REVOLUCIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, kakor v širših družbeno političnih skupnostih. Po udarjenju je bilo, da so osnovne vrednote našega revolucionarnega gibanja in borbe — bratstvo in enotnost ter enakopravnost naših narodov in narodnosti, kakor tudi razredna solidarnost, akrib za človeka, težnja da bosta mir in razumevanje prevladala med narodi in drugo — globoko vkoreninjene v našo resničnost in da prežemajo naše vsakodnevno življenje. To potrjujejo različna srečanja delovnih ljudi in občanov, enakopravna uporaba jezika in pisanja, mladinske delovne akcije, pregledi kulturno-umetniškega in športnega ustvarjanja, pobratenje med mesti in občinami, karavana prijateljstva, obiski delegacij med delovnimi kolektivisti.

Kampanjake in slavnostne aktivnosti na tem področju vedno bolj zamenjujejo aktivne, delovne oblike, kar je vsekakor v vseh pogledih dobro.

Vendar pa se ob velikem številu izredno kvalitetnih in organiziranih, v revolucionarnem duhu ustvarjenih aktivnosti, ponekod še najdejo nepravilnosti. So še akcije, ki imajo formalni pomen. Zdrženo delo ni še kot celota zajeto v aktivnosti, nezadostno je še sodelovanje med temeljnimi organizacijami združenega dela in krajevnimi skupnostmi ter samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Negovanje revolucionarnih tradicij se pogosto zožuje na obdobje 1941–1945, zapostavljajo pa se tradicije revolucionarnega delavskega gibanja in povojne socialistične graditve. Razen tega še najdemo kulturno-umetniške programe stereotipne vsebine, rutinske, izračunane na komercialni učinek in nezadostno obrnjene k revolucionarni preteklosti in današnjim potrebam delavskega razreda. Tudi pri gradnji spomenikov in spominskih obeležij je bila včasih prisotna nenačrtovitost. Prav tako družbeno skrb za njihovo vzdrževanje, ni bila vedno in povsod na ustrezni višini. Nezadostno je razvito tudi sodelovanje med temeljnimi organizacijami združenega dela in specializiranimi ustanovami za negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij, to je z muzeji, arhivi, knjižnicami in podobno.

Pri oblikovanju nalog so izhajali iz obveze, da se uresničijo besede tovariša Tita, po katerih se revolucionarna tradicija »lahko ohranja samo, če se neprestano obogatuje še z večjimi revolucionarnimi izkušnjami«. Razvijanje revolucionarnih tradicij v združenem delu, je oblika krepitve zavesti in odgovornosti za celovitost interesov, za samoupravno razreševanje različnih interesov, za krepitev zaupanja, sodelovanja in solidarnosti vseh delov združenega dela. Z negovanjem revolucionarnih tradicij se naš delavski razred mora zoperstavljati in boriti proti vsemu kar je protisocialistično, protisamoupravno in protijugoslovansko in kar je nasprotno politiki Zveze komunistov Jugoslavije in graditvi samoupravne družbe v naši domovini.

Revolucionarne tradicije povezujejo in zbližujejo narode in narodnosti Jugoslavije, mladino, delavski razred in vse delovne ljudi naše domovine. Zaradi tega se njihovo negovanje in razvijanje ne sme zapirati v republike in pokrajinske okvirje, nasprotno, še bolj se morajo proučevati nove oblike medrepubliškega in mednarodnega povezovanja na tem področju.

Praznovanje pomembnih dogodkov in osebnosti, na primer, potrebno povezovati z delovnimi rezultati in dosežki pri razvijanju socialističnih samoupravnih odnosov. Kadar pa, na primer, spuščamo v obratovanje nove proizvodne kapacitete, nove ceste, mostove ali podpisujemo samoupravne sporazume, ob raznih zborovanjih, zborih delavcev in mladine, na katerih proslavljamo uspešne rezultate dela, ali sprejemamo nove obveze, je potrebno kritično pregledati prehojeno pot. Nadalje, organiziranje srečanj organizacij združenega dela (republiške in medrepubliške) na osnovi tekmovanj, ki pripeljejo k doseganju večjih delovnih uspehov, medsebojnemu spoznavanju, izmenjavi informacij in izkušenj. Pri tem se je treba izogibati suverenosti, ki se lahko izrodijo v gostije z razsipanjem družbenih sredstev.

Vsekakor so koristni kolektivni obiski pomembnih zgodovinskih krajev, pohodi in marši po poteh slavni partizanskih enot, vendar organizirano ob sodelovanju ustreznih muzejev in drugih specializiranih ustanov. Pri obeleževanju zgodovinskih dogodkov in osebnosti, se je potrebno orientirati na gradnjo spominskih domov kulture, spominskih šol, otroških in študentskih domov, knjižnic, muzejev, gledališč, bolnic,

cest in podobno. Z eno besedo povedano, objektov, ki bodo služili spominjanju na revolucionarno preteklost in ki bodo imeli trajno in praktično družbeno vrednost.

Kadar se ob raznih jubilejih delovnih organizacij, delavskim univerzam, šolam, knjižnicam, bolnicam, domovom kulture, kulturno-umetniškim društvom in podobno, dajejo imena zaslužnim osebnostim iz revolucije, moramo voditi račun tudi o tem, da le-te s svojimi delovnimi rezultati in samoupravno prakso opravičujejo to, oziroma, da so dostojne imena, ki ga nosijo.

Potrebno je še nadalje razvijati bogato prakso amaterskega kulturno-umetniškega ustvarjanja delavcev in prek njene vsebine negovati naše revolucionarne vrednote. Film, literatura in glasba še daleč niso izkoriščeni, glede na njihove dejanske možnosti in pogledu prenašanja izročil revolucije in naše socialistične samoupravne resničnosti. Prav tako pomembna dela iz zgodovine našega delavskega in sindikalnega gibanja morajo dobiti ustrezno mesto v programih masovnega idejno političnega izobraževanja. V programih marksističnega izobraževanja, pa je potrebno v večjem obsegu zajeti teme iz narodnoosvobodilnega boja in revolucije.

Številne so možnosti, ki bi jih na tem področju morali izkoristiti tako v organizacijah združenega dela,

kakor v krajevnih skupnostih in v drugih organizacijah. Na primer, razne sekcije kot sekcija »spoznavamo revolucijo, da jo bomo lahko razvijali«, razna kviz tekmovanja na to temo in podobno.

Posebno pomembno mesto pri negovanju in razvijanju revolucionarnih tradicij imajo tisk, vključno s sredstvi informiranja v organizacijah združenega dela in v občinah, televizija, kakor tudi različne znanstvene in strokovne edicije. Na eni strani bi morali bolj afirmirati aktivnost, ki se na tem področju izvaja v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, na drugi strani pa bi glasila organizacij združenega dela morala bolj koristiti sestavke, ki so na temo revolucionarnih tradicij objavljeni v dnevnem in periodičnem tisku, vključno s sindikalnimi glasili, radiom in televizijo.

Ob sklepu je potrebno reči, da je celotno posvetovanje potekalo v duhu pojmovanja, da negovanje in razvijanje revolucionarnih tradicij mora biti trajna vsedružbena akcija. Potrebno je delati koordinirano na vseh nivojih in v vseh družbenih strukturah, središče aktivnosti pa mora biti v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, ki se morajo še bolj izraziti postaviti v ospredje kot temeljne nosilke kontinuitete naše revolucije.

(Po Informatorju sveta ZSJ, števil 16)

POSLOVNI REZULTATI V NOVEMBRU IN KUMULATIVNO ZA PRVIH ENAJST MESECEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Proizvodni rezultati v novembru so bili za 850 ton ali za 2,3 % nižji od planiranih. Vrednostna realizacija ni dosegla planirane za 13.460.004 dinarjev ali za 3,7 %. Dejanska prodajna cena je bila za 139 din za tono ali 1,4 % nižja od planirane.

Družbeni plan eksterne realizacije za obdobje enajstih mesecev je znašal 384.580 ton, v vrednosti treh milijard 846.358.239 dinarjev, s povprečno ceno 10.001 din za tono. Dejansko smo v prvih enajstih mesecih letošnjega leta prodali 365.013 ton proizvodov osnovne dejavnosti, v skupni vrednosti 3.539.353.052 dinarjev, s povprečno prodajno ceno 9.697 din za tono. V lanskem letu smo v istem obdobju prodali 333.542 ton, v vrednosti 2.945,9 milij. dinarjev, s povprečno ceno 8.832 din za tono.

Proizvodnja za trg je bila, v primerjavi s planirano za prvih enajst mesecev, za 19.567 ton ali za 5,1 % nižja od planirane. Vrednostna realizacija je bila za 307.005.187 dinarjev ali za 8,0 % nižja od planirane; poprečna prodajna cena pa je bila za 304 din za tono ali 3,0 % pod planirano.

V mesecu novembru so dejanski stroški presegli planirane stroške za 4,8 milij. dinarjev, kar je 1,8 milij. dinarjev nad enajstmesečnim povprečjem. Zvišanje stroškov pri surovinah je znašalo 5,8 milij. dinarjev, kar je 13,8 milij. dinarjev nad enajstmesečnim povprečjem. Pri tem nastopajo nekatere temeljne organizacije z znižanimi, druge pa z zvišanimi normativni v odnosu na planirane.

Temeljni organizaciji Plavž in Livarna sta imeli nižje stroške od planiranih. V temeljni organizaciji Jeklarina pa so bili stroški višji od planiranih kar za 5,4 milij. dinarjev, razlika med obračunano proizvodnjo SM in EL jekla po poprečni ceni pa je znašala 1,3 milij. dinarjev. V martinarni je nastalo zvišanje stroškov tako pri vložku kot tudi pri stroških predelave. V elektro jeklarini pa so bili višji stroški posledica predvsem slabšega asortimenta proizvodnje.

Rezultat poslovanja v temeljni organizaciji Valjarna bluming-štekel je bil v mesecu novembru boljši kot v oktobru, čeprav je imela še vedno 6,3 milij. dinarjev zvišanja stroškov. Ti so nastali kot posledica slabše dosegene izpleta na blumingu (za 2,1 %) in večje količine dvakrat valjanih slabov.

Temeljna organizacija Valjarna žice in profilov je izkazala 1,0 milij. dinarjev znižanja stroškov, ki so bili rezultat dobre proizvodnje, le-ta je v valjarni žice presegla poprečno planirano za 940 ton, v valjarni profilov pa za 330 ton.

Tudi temeljna organizacija Valjarne debele pločevine je izkazala za 1,1 milij. dinarjev nižje stroške od planiranih, in to zaradi znižanja stroškov vložka.

V temeljni organizaciji Hladna valjarna Bela so dosegli 1,6 milij. dinarjev znižanja stroškov. V mesecu novembru so stroški, ki so se krili kot zagonski stroški, znašali deset milij. 73.394 dinarjev.

PREGLED DELA SAMOUPRAVNIH ORGANOV V LETU 1977

Leto se izteka in z njim tudi malo manj kot leto dni obstoja samoupravnih organov temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. Prav je, da zato pogledamo, kako smo delali v minulemu letu in v prvem letu obstoja samoupravnih organov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Če bi sodili delavnost posameznih samoupravnih organov po pogostosti sej, bi lahko rekli, da so bili delavski sveti in odbori za delovna razmerja temeljnih organizacij in delovnih skupnosti zadovoljivo delavni. Delavski sveti so imeli v 11 mesecih povprečno 9,7 seje ali okroglo 10 sej, oziroma skoraj vsak mesec eno sejo. Najmanj sej je bilo osem, največ pa 13. Odbori za delovna razmerja so imeli povprečno 7,7 seje ali okroglo osem, to pa je ena seja na mesec in 10 dni. Manj delavni so bili odbori za gospodarstvo s povprečno 5,3 seje, to pa je ena seja na dobra dva meseca. Skoraj nobene delavnosti pa niso pokazali odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter odbori samoupravne delavske kontrole. Povprečje znaša 1,4 seje v enajstih mesecih.

S takšnim razmerjem sej vsekakor ne moremo biti zadovoljni, saj je neloogično, da imajo izvršilni organi delavskih svetov manj sej kot pa oni. Ne trdim, da bi morali imeti odbori, denimo za delovna razmerja, ali za gospodarstvo, več sej, logično pa bi bilo, da bi jih imeli skoraj še enkrat toliko, ali pa obratno, da bi delavski sveti morali imeti polovico manj sej kot njihovi izvršilni organi. To pa nas zavezuje, da bomo morali v prihodnjem letu najti pravo razmerje. Ne bomo smeli neracionalno trošiti časa za seje, morali pa bomo obravnavati vse zadeve, ki jih bomo programirali.

Posebej pa bomo morali posvetiti pozornost delavnosti odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter odborom samoupravne delavske kontrole, ker je nerazumljivo in nesprejemljivo dejstvo, da se v nekaterih temeljnih organizacijah ti odbori niso sestali niti enkrat, v eni sami petkrat, povprečno pa približno dvakrat v vsej mandatni dobi 11 mesecev. Spomnimo se samo na to, koliko nepravilnosti se je lani dogajalo v temeljnih organizacijah, koliko programov smo sprejeli, da bi te nepravilnosti odpravili in znova uvedli tisti delovni red, disciplino in vzdušje, ki so bili leta in leta značilni za železarje Jesenic.

Vsi samoupravni organi so delovali v okvirjih svojih pristojnosti. Zato je bila vsebina dela takšna, kot smo si jo določili v internih samoupravnih aktih. V tem smislu bi

lahko ugotovili, da ni bilo posebnih odstopanj. Odstopanja, včasih kar precejšnja, pa so bila v načinu, kako smo nekatere določitve sprejemali in kako smo se obnašali v medsebojnih odnosih. Samoupravni organi železarne so marsikdaj posredovali temeljnim organizacijam predloge, o katerih naj bi razpravljali, zavzeli stališča in odločili, ker so bili skupnega pomena. Nekateri takšni predlogi so se nanašali tudi na zadeve, ki so bile z zakonom predpisane in je bilo treba o njih odločiti v določenem roku. Na žalost pa moramo ugotoviti, da niti eden tak predlog ni bil obravnavan v vseh temeljnih organizacijah, nekateri pa niti ne po urgenceh. Večino takšnih predlogov obravnavamo v temeljnih organizacijah dva meseca in več, nikoli manj. Če pa že to dosežemo, moramo zelo veliko časa zgubiti za urgence, bodisi pisne ali ustne po telefonu. Tipičen primer je bil pristop k samoupravnemu sporazumu o delnem kritju stroškov infrastrukture železnice. Rok za pristop je bil določen za konec septembra in zato priznane tudi olajšave pri prispevkih. K samoupravnemu sporazumu je dne 21. 9. pristopila ena TOZD, 23. 9. še ena, 29. 9. še tri, šest TOZD pa zadnji dan 30. 9. Vse ostale temeljne organizacije so pristopile kasneje v toku meseca oktobra, tri temeljne organizacije pa šele v novembru. Verjetno nekatere med njimi tudi takrat ne bi, če ne bi nekočkrat posredovali in urgirali.

Nekaj napak smo delali tudi pri samem delu, kar pa ni vplivalo na vsebino dela, temveč bolj na oblike dela. Napake so registrirane in jih bomo skušali v bodoče odpraviti z ustreznimi določili v poslovniku za delo samoupravnih organov, ki bo predložen samoupravnim organom prve dni novega leta. Vsekakor bi se že sedaj marsikaj drugače ukrepalo in delalo, ko bi tak poslovnik že imeli, tako pa bo sedaj predlog bolj izpolnjen. Zlasti bo pomembna povezava med samoupravnimi organi temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter med centrom za proučevanje samoupravljanja in informiranje, kajti le z dobro povezavo, dobrim obojestranskim informiranjem ter sodelovanjem bomo lahko dosegli novo kvaliteto pri samoupravnem odločanju.

M. Polak

IZUM, PATENT IN MEDSEBOJNE OBVEZNOSTI TER PRAVICE MED IZUMITELJI IN OZD

Pravu industrijske lastnine pri nas namenjamo vse premalo pozornosti tako v teoriji kot praksi. Zastareli zakon o patentih in tehničnih izboljšavah, je že nekaj let predmet razprav. Nov osnutek zakona o zaščiti industrijske lastnine pa je doživel že več sprememb in še do danes ni sprejet. Namen tega članka pa ni kritika obstoječega stanja naše zakonodaje, temveč pojasnitev nekaterih pomembnih pojmov iz prava industrijske lastnine, ki bi jih moral obvladati vsak inovator zaradi zaščite avtorskih pravic in obveznosti do organizacij združenega dela.

Domači vir znanja in njegova uporaba v proizvodnji je na sedanji stopnji razvoja odločilno bogastvo. Bogastva pa ni, če ni pravno zaščiten. Patent v bistvu ni nič drugega kot, preprosto rečeno, lastnina nad izumom. V našem zakonu je patent edina in izključna oblika zaščite izuma. To pomeni, da tržno vrednost izuma predstavlja samo zaščiten izum, ki je patentiran. Če izum ni patentiran ali kako drugače zaščiten, ga lahko izkorišča vsakdo. Izum vedno predstavlja neko gospodarsko prednost. Da bi se ta prednost pravilno koristila, mora imeti lastnik patenta možnost, da izum določen čas izključno sam izkorišča. Patent mu zagotavlja proizvodnjo in tržni monopol, ki ga brez sporazuma z lastnikom nihče ne more izkoristiti. Ker je največ izumov ustvarjenih v OZD, je lastnik patenta običajno OZD.

Za izume ustvarjene v OZD veljajo posebne določbe, ki urejajo pravni položaj izumitelja in medsebojne pravice in obveznosti med njim in OZD. Za izum ustvarjen v OZD se šteje, če je prišlo do njega v času, ko je bil izumitelj v delovnem razmerju z OZD in če je bil v neposredni zvezi z njegovim delom. Izum, ustvarjen v OZD mora izumitelj brez odlašanja pisмено prijaviti pristojnemu organu. Izumitelj in OZD morata varovati izum v

tajnosti do vložitve prijave za pridobitev patenta. Dolžnost izumitelja, da izum prijavi OZD, je sestavni del obveznosti iz delovnega razmerja. Prikrivanje izuma ustvarjenega v OZD je zato kršitev te obveznosti in ima za posledico sankcije po zakonu o delovnih razmerjih.

Vzajemne pravice in obveznosti izumitelja in OZD, v kateri je bil ustvarjen izum, se uredijo s pogodbo. Če ne pride do sklenitve pogodbe ali če ni v pogodbi drugače določeno, ima pravico pridobiti patent OZD v kateri je bil izum ustvarjen. Če pa OZD to neče, ima pravico pridobiti patent izumitelj. Praksa je pokazala, da prihaja prav v primerih sklepanja pogodb, s katerimi se urejajo pravice in obveznosti pogodbenih strank, do sporov, ki se v primerih trmatega vztrajanja na obeh straneh končajo na sodišču.

OZD, ki dobi patent, mora plačati izumitelju pravično odškodnino in to tudi tedaj, kadar začne izkoriščati izum pred pridobitvijo patenta. Ugotovljeno je, da je manj sporov v tistih OZD, kjer medsebojne pravice in obveznosti izumiteljev in OZD urejajo posebni samoupravni sporazumi.

Za SOZD Slovenake železarne so medsebojne obveznosti in pravice izumitelja in OZD določene v samoupravnem sporazumu o izumih in tehničnih izboljšavah. Ta spora-

zum v členih od 25 do 29 določa, da se odškodnina za izum odmeri po tabeli v odvisnosti od doseženih koristi, oziroma prihrankov. Prihranki, oziroma koristi se ugotavljajo v odvisnosti od povečanih prihodkov, znižanja stroškov, skratka, kot povečanje dohodka ali zmanjšanje izgube. Večkrat ni mogoče knjigovodsko ugotavljanje prihrankov, oziroma koristi in moramo za izračun uporabiti tehnična poročila in ostalo statistično evidenco. Na ta način odškodnina za izum ni odraz vanj vloženega dela, ampak je odraz rezultata, ki ga izum organizaciji združenega dela daje. Zakon o združenem delu v 130. členu navaja, da ima delavec, ki z inovacijo, racionalizacijo ali drugo obliko ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi prispeva k povečanju dohodka temeljne organizacije pod pogoji, določenimi v samoupravnem splošnem aktu v skladu z zakonom, pravico do posebnega nadomestila v tej temeljni organizaciji. Na ta način je tudi v inovacijski dejavnosti uvedeno načelo nagrajevanja po rezultatih dela.

Tone Strajnar

OPRAVIČILO

Opravičujemo se vsem potnikom s področja Gornjesavske doline, ki 5. decembra niso mogli priti na Jesenice zaradi izpada avtobusa na relaciji Rateče-Koroška Bela-Rateče, z odhodom iz Rateč ob 21.00 in povratkom z Jesenic ob 22.00.

Prosimo vse prizadete potnike, da opravičilo za neljubi dogodek z razumevanjem sprejmejo.

VIATOR

TOZD Potniški promet in delavnice Jesenice

PRESEDNIKI DELAVSKIH SVETOV O DOSEŽENIH REZULTATIH IN BODOČIH NALOGAH NA PRAVI POTI SMO

V dneh pred koncem leta, polnih vročinskih prizadevanj, da bi izpolnili plan, da bi napravili kar največ tudi na področju samoupravljanja, smo obiskali predsednika delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti naše železarnice, pogovarjali pa smo se tudi z Jožetom Ulčarjem, predsednikom delavskega sveta Železarnice. Pogovor je teklo o delu delavskih svetov, odkar so bili konstituirani, o tem, kako delegati in tisti, ki so prek njih zastopani, uveljavljajo svoje samoupravne dolžnosti in pravice. Povprašali smo jih, s čim letos niso bili zadovoljni in kaj bi želeli v naslednjem letu izboljšati. Povedali pa so nam veliko.

JOŽE ULČAR, PREDSEDNIK DELAVSKEGA SVETA ŽELE- ZARNE:

»Problemi delavskega sveta so predvsem v tem, ker smo po novih predpisih, oziroma po novem samoupravnem sporazumu bistveno spremenili organiziranost in odgovornost v delavskih svetih. Teža odločanja o pomembnih stvareh, vsaj kar zadeva dohodek, je sedaj na delavskih svetih TOZD. Delavski svet delovne organizacije pa opravlja naloge, ki so znane iz samoupravnega sporazuma, in ureja, oziroma usklajuje odnose med delavskimi sveti TOZD. Ena od težav je bila tudi ta, da je bil delavski svet v celoti izbran nov, da ni bil utečen (kar je bilo popolnoma normalno, ker je bila cela vrsta ljudi brez izkušenj in brez priprav). Tudi to je hromilo aktivnost delegacij in delegatov, ker so delegacije bistvena novost v našem samoupravnem sistemu.

Mislím, da se je marsikaj popravilo, da delavski svet Železarnice vedno aktivneje vstopa in sledi gibanjem in tokovom v Železarni in da bo prišel na tisti nivo, ki si ga mi vsi želimo. Gre predvsem za konsolidacijo odnosov na relaciji delavski svet delovne organizacije in delavski svet TOZD. Drugič, notranja konsolidacija, da bodo delegacije prihajale na seje delavskega sveta Železarnice s stališči in da bo šla prek njih tudi povratna informacija. Koliko to že zdaj poteka, ne bi mogel reči, kaže pa, da se že obnese.

Zavzemali se bomo za intenzivnejše odnose s poslovnimi strukturami, v tem smislu, da bomo poskušali čim bolj dosledno razmejiti, kaj je upravljanje in kaj je vodenje, in seveda ustvariti tovarško vzdušje. Menim, da se morajo vodstva TOZD in delovne organizacije vključevati v to delo, morajo postati »aktivisti«. Želeli bi postaviti čim bolj delovne odnose z družbenopolitičnimi organizacijami v Železarni, kar tudi imamo, in še vnaprej računamo na njihovo pomoč in sodelovanje. Samo z njihovo pomočjo si bomo zagotovili množičnost pri samoupravljanju, po drugi strani pa zagotovili, da bo naše delo potekalo v okviru veljavnih predpisov.

Za nami je velika pot. Bil sem član prvega delavskega sveta leta 1950. Zbrali smo se, pa nismo vedeli, o čem naj se zgovarjamo. Ni bilo niti osnovnih programov, bil je zakon, ki pa ga nismo dosti poznali. S težavo smo si postavili neka izhodišča za delo. Ampak začelo se pa je.

Pred dvajsetimi leti je bilo že drugače. V delavskem svetu so bili delavci iz neposredne proizvodnje, ki so bili dokaj razgledani, ki so več vedeli. Zato so razpravljali o gospodarjenju, o problemih v Železarni, o splošnem standardu. To se je razvijalo vse do takrat, ko smo dobili novo ustavo in zakon o združenem delu.

Ce bi postavil neko splošno primerjavo, so danes delavci neprimeri bolj izobraženi, vedo veliko o ekonomskih problemih in o pogojih gospodarjenja. Pred 25 leti je le redkokdo vedel, kaj je amortizacija. Danes ve vsak. Skratka, informiranost je neprimeri večja. S takimi ljudmi je lažje razpravljati in obdelovati določene probleme, ker so že na višini, ki zagotavlja kvalitetno delo organov samoupravljanja.

Kljub vsem težavam je samoupravljanje del nas samih. Dileme ni, to je edina pot. To je nadaljevanje oborožene revolucije, ko so bili ti zametki podani: frontno zaje-manje čimširših množic, in to je prav velika zasluga Tita in partije.

Na stopnji, na kateri smo, je to največji dosežek, ni pa dokončen. Naša revolucija ni bila nikoli statična, zato je tudi uspešna. Nikoli ne miruje, v večnem vrenju je, v pritegovanju mladih generacij. Mi, starejši, bi želeli, da se mladi intenzivneje, bolj udarno vključujejo v te tokove. Morajo prevzeti določene pozicije in jih tudi prevzemajo. Samo mi mislimo, da je to še premalo.

Nastop na seji delavskega sveta, kjer je sto ljudi, med njimi novinarji, je za mlade težak. Vendar se kar oglašajo. Postavljajo zelo primerna

vprišanja. Mislim, da bi jih morali pri tem podpreti. Naloga delavskega sveta Železarnice je tudi v tem, da samoupravljanje približamo mladim, da bi v njem videli svoj interes, svojo bodočnost. Da resnično lahko odločajo.

Revolucija je stvar mladih. Vzemimo vojno — tudi sam sem bil udeležen. Take vojne ne more dobiti nihče drug kot mladina. In v prenesenem smislu — bitke za samoupravljanje ne more dobiti nihče drug kot mladina. Prav zato hočemo doseči, da bo aktivnost mladih gonila sila samoupravljanja na vseh nivojih, v vseh strukturah v Železarni in izven nje. Naša dolžnost je, da svoje izkušnje nanje prenesemo, da jih pritegnemo.

Danes imamo resnično vse pogoje za dejansko samoupravljanje. To, kar imamo, je bilo predrago plačano, da bi lahko to napravili ali ignorirali. Nihče od nas nima te pravice.

ANTON MARČIČ, STROJNE DELAVNICE:

»Naši sodelavci berejo, se zanimajo, kaj delavski svet obravnava, in od svojih delegatov tudi zahtevajo, da zastopajo stališča samoupravne delovne skupine. Po drugi strani pa mislim, da smo še vse premalo storili za osveščenost samoupravljalcev. Zgodi se, da dobijo člani delavskega sveta materiale za sejo pred vrati. Celo črtali smo že točko z dnevnega reda, ker smo gradivo dobili zadnji trenutek. Sodelavci zahtevajo, da tisti, ki so nas izvolili, res zastopamo njihova mnenja. To nalogo smo si zastavili, da upoštevamo mnenja baze. Vsi predlogi pridejo iz samoupravnih delovnih skupin. Verjetno na to vpliva tudi stopnja izobrazbe naših delavcev. To je kvalificiran kader, ki je zmožen dojemati ta dogajanja. Zato informacije drugače sprejemamo.

Upam, da bomo prihodnje leto še bolj delali, ker smo si nabrali izkušenj, ko smo orali ledino pri uresničevanju zakona o združenem delu. Odbori pri delavskem svetu delajo odlično, kar pomeni, da je veliko dela za delavski svet že opravljene-ga.

V prihodnjem letu nas čaka torej osveščanje. To mora biti takšno, da se bo vsak delavec zavedal, da ni samo proizvajalec, ampak da z rezultati svojega dela tudi gospodari. To nam bo uspelo s pogovori med malico, o tem, kaj piše v Železarni, o marsičem. Predvsem pa z delom v samoupravnih delovnih skupinah. Ob novem letu bi želeli le, da bi bilo sodelovanje z drugimi TOZD kar najboljšo, da bi razumeli obveznosti in delo drug drugega.

BOŽO PANČUR, DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE IN SPOŠNE ZADEVE IN IN- FORMIRANJE:

»Z novo organizacijo v Železarni je prav gotovo vključenih veliko več članov neposredno v organe samoupravljanja. Prepričan sem, da je odločanje veliko širše, kot je bilo včasih. Koliko dejansko odločamo, je vprašanje zase. So določene strokovne teme, ki jih na osnovi obrazložitve — ali medsebojne ali strokovne službe — gledamo skozi oči strokovne službe in kot take tudi sprejemamo. Odločimo se običajno tako, kot je strokovna služba predlagala. To je lahko čisto dobro. Ni pa rečeno, da je to vedno odločitev samoupravljalcev. Premalokrat so podane alternativne rešitve. Premalokrat se iz samega predloga vidijo posledice sprejemanja. Tisti, ki predstavljajo akt ali odločitev, vedno predstavljajo enostranske posledice. Zaradi tega je težko reči, ali dejansko odločamo, odločamo pa se.

Resnično veliko ljudi je vključenih. Posebno se mi zdi dober sistem, da ima vsaka samoupravna delovna skupina svojega delegata. Tako lahko delavski svet resnično usklajuje mnenja vseh samoupravnih delovnih skupin.

Zame je nesprejemljivo dejstvo, da pride nekdo na sejo delavskega sveta z neprebranim gradivom. Prav zato je bil eden prvih sklepov našega delavskega sveta, da moramo dobiti materiale vsaj deset dni pred sejo. Pa se vedno tega sklepa nismo mogli držati, ker smo bili v stiski s časom. Ob dokumentih, o katerih so prej razpravljali, samoupravne delovne

skupine, smo se roka držali. So tudi gradiva, za katera ni potrebno, da gredo v predhodno razpravo: namestitve, pritožbe. Te obravnavamo na seji delavskega sveta.

Člani delavskega sveta so aktivni, hodijo na seje, razpravljajo. Seje so jedrnat, niso razvlečene. Pričakovale sem dobro sodelovanje in res je tako. Odbori v redu delajo, razen odbora za gospodarstvo, ki je imel šele eno sejo. Obveščajo me o sejah in o svojih stališčih ter sklepih. Če so njihovi sklepi takšne narave, da jih mora potrditi delavski svet, to storimo. Žal mi je le, da se nekaterih delavcev, kot so snažilke, tekačice ali iz splošne varnostne službe, na sejah delavskega sveta ne sliši. Mogoče je prav to dokaz, da snovi ne razumejo.

Najpomembnejša seja se mi je zdela tista, na kateri smo obravnavali reorganizacijo. Takrat smo vsi čutili, da je v naši moči odločanje o nas samih.

Občutek imam, da smo premalo proučili pristojnosti, da bi se bolj morali posvetiti tem aktom. Mogoče bi bil center za proučevanje samoupravljanja in informiranje tisti, ki bi občasno obnovil naše poznavanje, čeprav to zahteva dodatno delo.

Pred nami je še toliko samoupravnih sporazumov, rok pa je tako kratak, da se bojim, da ne bomo najbolje obveščeni o tem, kaj sprejemamo. Da bomo velikokrat dvignili roko ob gradivu, ki ga ne bomo dobro proučili, pa bomo kasneje v praksi ugotovili, da smo kaj zgrešili. Vendar to ni napak, ker je življenje tisto, ki oblikuje pravila. Velikokrat se bomo zdaj morali sestajati, pa se bojim, da to ne bo najbolje za delo delavskega sveta. Veliko stvari bomo rešili s samoupravnimi sporazumi o dohodkovnih odnosih, veliko pa bo ob tem tudi težav. Mislim, da bomo te težave prebrodili. Ljudje čedalje več odločajo.

Premalokrat uporabimo organe, ki smo jih sami ustanovili. Sindikalno skupino, na primer. Premalo so dejavni člani zveze komunistov, aktivni so le posamezniki. Pa bomo tudi to prešli.

Se vedno nismo registrirani kot delovna skupnost. Vprašujem se, ali so naši sklepi sploh veljavni. Vendar se ni še nihče uprl, nihče nima pomislekov, vsi jih potrjujejo. Se pravi, da delamo prav.

IVAN KLOKOČOVNIK, TOZD PROFILARNA:

»Samoupravni organi so svoje delo vzeli resno. Skušajo se posvetiti študiju gradiv, ki so pripravljena za obravnavo. Večkrat je ta material strokovno napisan, tako da ga naši delavci, ki imajo nizko izobrazbo, težko razumejo. Da se sestanki ne izmalijo, se morajo dobro pripraviti razlagalci materialov. Na sestankih delavci še ne postavljajo sami več vprašanj, kar se vidi tudi na delavskem svetu Železarnice. Material je premalo proučen, delegati premalo pripravljeni...

Pokazalo se je, da je v proizvodnji izgubljenih ogromno ur. Najboljši čas za sestanek samoupravne delovne skupine je zato 12. ura. Na sestankih delavskega sveta ni toliko izgubljenega časa.

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin so živahne razprave in zreli predlogi, prav tako graja; predlagajo, katere napake naj se odpravijo. Tako je bil sprejet predlog o zapiranju garderob med delovnim časom. O tem je razpravljala tudi odbor samoupravne delavske kontrole. Garderob pa ne bodo odprli, dokler delavski svet ne bo sklepa preklical. To pa ni prava samoupravna pot. Delavci poskušajo vplivati na nekaj slabih, da bi ti postali pravi člani kolektiva. Drugače lahko rečem, da delavci naše TOZD kažejo veliko zavesti. Tudi za delo ob prostem času so, kadar je to za proizvodnjo potrebno.

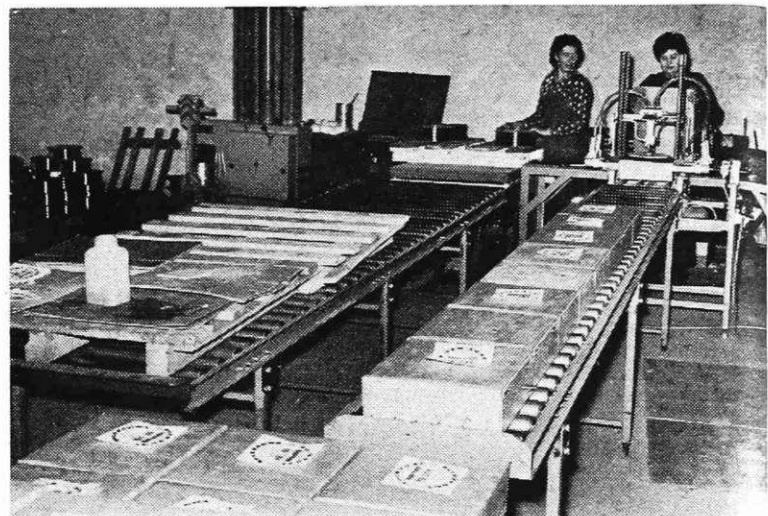
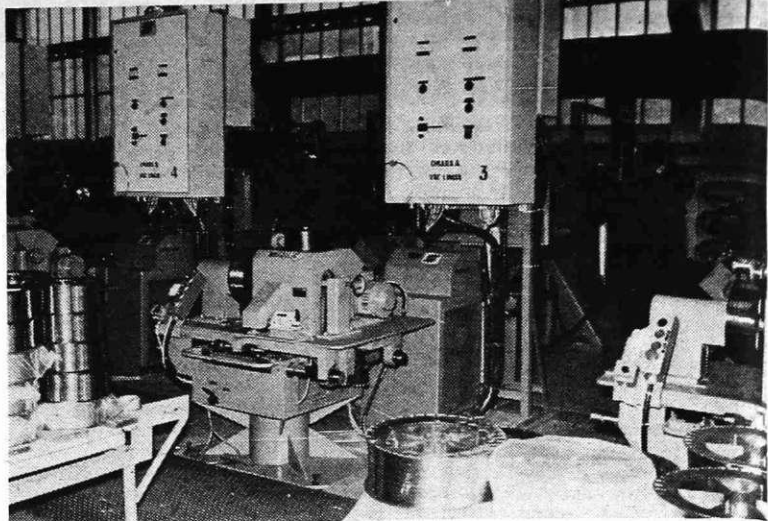
Enotni smo, pripravljeni delati in se prizadevati za vsakdanji kruh. Delavski svet je izpolnil moja pričakovanja. Člani se poznajo med seboj, zaupajo si in povedo, kaj mislijo. Veliko pričakujemo od nove oblike nagajevanja. Za nekatere delovne naloge smo predlagali povišanje kategorij, vendar nismo uspeli. Če pa odločimo o delu, odločimo tudi o plačilu.

V letu 1978 bi želeli, da se bo povečal izplen, da bo vložek kvalitetnejši, da bi pravočasno dobili planirane količine materiala. Da bi bila produktivnost večja. Od samoupravnih organov pa pričakujemo večjo aktivnost na sestankih na podlagi preštudirane gradiva, več objektivne kritike. Delo mladinske organizacije naj bi se izboljšalo, da bi mladi lahko uspešno nadomestili starejše, da bi lahko rekli, da je to TOZD, od katere lahko veliko pričakujemo.

JANEZ VIDMAR, TOZD VRAT- NI PODBOJI:

»Malo nas je (49), zato ima večina delavcev kake zadolžitve, funkcije v samoupravnih organih. Največ jih je v delegacijah za samoupravne interesne skupnosti.

Vsa pričakovanja v zvezi z delom delavskega sveta se še niso izpolnila.

Novi stroji in naprave za proizvodnjo VAC žice (Foto: ŽJ)

Člani so premalo aktivni, preveč samo poslušajo. Le v izjemnih primerih, ko je šlo za naše probleme, so se razživali. Niso navajeni takega dela, premalo študirajo. Celo na sejo gradiva ne prinesejo. Kljub temu, da jih opominjamo, so precej pasivni.

Angažiral sem jih na ta način, da razlagajo gradiva. Odpora nisem pokazal. Kljub temu preštudira gradivo le tisti član, ki tolmači. Tudi na delavskem svetu Železarnice ni dosti bolj, oglašajo se le eni in isti. Na splošno nisem zadovoljen z odnosom delegatov do njihovih dolžnosti.

Podobno je na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Le takrat se razprava razvija, kadar je govor o osebnih dohodkih. Na vsesplošno aktivnost pa vplivajo proizvodne težave zaradi pomanjkanja naročil. Delavci so nezadovoljni, zato ni pravega vzdušja za delo. Podboji sicer prodirajo na naše tržnice, saj gradijo z njimi, to vidimo. Prodajni sektor bi moral poskrbeti za naročila.

Treba bo poiskati še kakšen način, da bomo delegate pritegnili k delu. Če se popravi situacija z naročili, bo verjetno splošno razpoloženje boljše.

Aktivni pa so odbori pri delavskem svetu, posebno odbor za gospodarstvo, tudi odbor za delovna razmerja, v zadnjem času se zlasti odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozastito. Le odbor samoupravne delavske kontrole manj dela.

Na splošno pa lahko rečemo, da smo svoje obveznosti do Železarnice izpolnili.

JANEZ KEJŽAR, DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIAL- NO-FINANČNE ZADEVE:

»Naš delavski svet zaenkrat dobro dela. Delo je koordinirano, delegati so aktivni. K temu je pripomogla tudi dobra povezava z družbenopolitičnimi organizacijami. Moti nas le to, da dobimo večkrat gradiva prepozno.

Odločanje na samoupravnih delovnih skupinah ni najbolj zadovoljivo. Ljudje menijo, da je polovica sklicev odveč, ker se njihova mnenja večkrat ne upoštevajo. Zaradi tega je tudi aktivnost manjša.

Posebnih načrtov za prihodnje leto glede dela delavskega sveta še nimamo. Nadaljevali bomo z delom, ki ga ne bo malo, ker je toliko novih samoupravnih aktov. Kako pa bo, se bo še pokazalo sproti.

DANIJELE ČRV, TOZD VA- LJARNA DEBELE PLOČEVINE:

»Samoupravni organi so v tem letu dosegli določen napredek in je že čutili njihov vpliv v samoupravni praksi. Začetek dela samoupravnih organov je bil zahteven, saj so morali najprej sprejeti novo organiziranost TOZD in delovne organizacije. Vsebinsko pa so spremenili delo z upoštevanjem zakona o združenem delu in iz njega izhajajočih samoupravnih aktov. Če upoštevamo vso zahtevnost tega procesa, je razumljivo, da je samoupravno delovanje še v stalnem procesu dograje-

vanja in spreminjanja. Poseben problem je delo delegatov, zato ker je ta dejavnost zelo zahtevna.

Vsebinske spremembe se odražajo predvsem v tem, da samoupravljalci razpravljajo v skladu s samoupravnimi akti. Trdimo lahko, da delavci delno odločajo o svojem delu in o rezultatih dela, saj ekonomski del poslovanja še ni v celoti izdelan niti niso delavci nagajani po delu.

V naslednjem letu bo treba delegatski sistem utrjevati in doseči tesno sodelovanje med družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi ter centrom za proučevanje samoupravljanja in informiranje. Doseči bo nujno ekonomsko samostojnost TOZD in delitev osebnega dohodka po delu. Zelo pozitivno je, da se ljudje, ki so samoupravno aktivni, osveščajo in realno ocenjujejo zahtevane naloge. Potrebno pa bo izboljšati povezavo delavcev — delegat — delavski svet.

Pri delu naših samoupravnih organov je bila izražena spodbuda, da bi bilo treba doseči sodelovanje med samoupravnimi organi med temeljnimi organizacijami. Do realizacije tega predloga pa še ni prišlo.

ANTON DEŽMAN, TOZD JEK- LOVLEK:

»Ugotavljamo povečano aktivnost vseh samoupravnih organov in samoupravljalcev v TOZD. Bistvene spremembe so v razširjeni samoupravni organiziranosti, kot so samoupravne delovne skupine, ki so vir samoupravnih in delegatskih odnosov, delavski svet in njegovi organi ter povezani delegatski odnosi v samoupravnih organih Železarnice in v delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti. Število samoupravljalcev se je povečalo, je pa vprašljiva njihova odsotnost z dela. Mislimo, da je aktualno vprašanje racionalne in učinkovite samoupravne organiziranosti.

Delegacije v TOZD se redno sestajajo in obravnavajo gradivo za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Koliko časa bosta trajala pozitivni odnos in aktivnost delegatov, je še preuranjeno sklepati. Dejstvo je, da se že postavlja vprašanje časa in študija gradiva, ki je že začelo dušiti delegatske odnose in pripravljeno. Smisel in namen samoupravnih odnosov v TOZD bosta zaslula na stranpota, če ju bo dušil predrag in tehnokratsko organiziran administrativni aparat.

Ce se ne bomo odmaknili od starega, zlasti od koncepta hitro preživetih TOZD, ki so bile v bistvu na štiri dele razdeljena Železarna, ne bo napredka in samoupravljanja. Nad nami je še vedno oblastno in podjetniško delovanje strokovnih služb, ki zavira samoupravne odnose. Težko je še govoriti, da delavci dejansko odločajo o delu in o rezultatih dela. Če sodimo odločanje delavcev po osnutkih samoupravnih sporazumov, zlasti o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in razporejanju dohodka, lahko ugotovimo, da bo ostalo bore malo za delitev in odločanje na ravni TOZD. Na primer, samoupravni sporazum o skupnih

merilnih in osnovah za delitev dohodkov je v bistvu prepis starega spoznanja, ki je najmanj v skladu z zakonom o združenem delu in spodbuden za nagajanje po delu.

Menimo, da je lahko TOZD velika spodbuda za razvijanje samoupravnih odnosov, če bodo sloneli na ekonomskih merilih in rezultatih dela, o katerih bodo zavestno odločali delavci. V tem smislu je treba krepiti samoupravljanje, zlasti vloge samoupravnih delovnih skupin in prek njih delegatske odnose, ki so resnični temelj samoupravne socialistične družbe.

FRANC LAH, TOZD TRANSPORT:

»V novi organizacijski shemi železarne Jesenice smo postali samostojna temeljna organizacija. Posledica tega je bila, da smo morali izvoliti vse samoupravne organe iz lastnih vrst in ne samo nekaj delegatov kot pri TOZD VET. Število članov kolektiva, ki neposredno sodelujejo v samoupravnih organih, je verjetno desetkrat večje.

Novi način omogoča hitreje in točneje informiranje vsakega posameznika. Članom samoupravnih organov pa omogoča neposrednejši pregled nad hotenji sodelavcev iz samoupravnih delovnih skupin. Počasi se pri delavcih prebujata zavest, da so njihove pripombe vsaj predmet obravnave, če že vseh ni mogoče realizirati. Še zdaleč pa ne sodelujejo vsi, kar otežuje delo vodjem samoupravnih delovnih skupin, ki se morajo ukvarjati z razlago vsebine, namesto da bi razpravljali o dopolnitvah.

Zaradi pogostih sestankov in velikega števila za proizvodno izgubljenih ur se pojavlja vprašanje, če bi lahko vsaj nekatere probleme obravnavali skupaj za vso TOZD po delegatskem sistemu. Prihranek ur bi bil v razmerju pet proti ena ali deset proti ena, odvisno pač od dogovora, kako izbirati delegate.

JANKO GUZELJ, TOZD PLAVŽ:

»Leto 1977 je bilo v znamenju zelo povečane aktivnosti tako v samoupravnih organih kakor tudi v družbenopolitičnih organizacijah. Z reorganizacijo smo v TOZD Plavž dobili svoj delavski svet in njegove organe. Zato je bilo potrebno delegirati v te organe tudi večje število delegatov. Da bi bil izbor res kvaliteten, so se pri tem angažirale vse družbenopolitične organizacije v TOZD.

To leto mineva tudi v času uresničevanja določb zakona o združenem delu in s tem v zvezi z usklajevanjem samoupravnih splošnih aktov o dohodkovnih odnosih. Samoupravne delovne skupine so zato morale delovati zelo razgibano, sprotno spremljati vse predloge sporazumov in dajati utemeljene pripombe.

Organizacijske spremembe so prinesle tudi vsebinske spremembe pri delu samoupravnih organov. Z organiziranjem v svojo TOZD delegati v samoupravnih organih mnogo bolj poznajo vso tekočo problematiko in potrebe v temeljni organizaciji. Tako laže in kvalitetneje spremljajo uresničevanje plana in ostalih ciljev temeljne organizacije. Tudi kontaktiranje delegatov v samoupravnih organih z ostalimi sodelavci je boljše, ker so delegati izbrani iz vseh samoupravnih delovnih skupin.

V letu 1978 moramo uspeti s pravočasnim obveščanjem delegatov samoupravnih delovnih skupin v delavskem svetu. Delegati morajo biti že predhodno pravočasno informirani, da bi tako na sestankih delovnih skupin že pripravili konkretne predloge iz svojih SDS. Tudi gradivo za delegacije v samoupravne interesne skupnosti je večkrat prišlo pozno, tako da je bil rok za sklic delegacije in za seznanjanje z gradivom največkrat prekratek, zato je bila ocena gradiva mnogokrat površna.

Te pomanjkljivosti pa niso tako velike, da jih v letu 1978 ne bi mogli odpraviti.

JOŽE KLIČEK, TOZD HLADNA VALJARNA BELA:

»Da je vključeno večje število delavcev v samoupravne organe, se odraža v tem, da je večja aktivnost, in v tem, da je omogočeno večje sodelovanje in povezovanje med TOZD. Z novimi TOZD se je povečala aktivnost slehernega delavca v TOZD, in to na način, da ima večjo možnost sodelovanja v samoupravnih organih, da se seznanja s problemi in da tudi odloča.

Začetek, to je, ob ustanovitvi novih TOZD, je bil zelo težak, in to vse dotle, dokler delavci niso spoznali, da imajo z novo organiziranostjo še večje pravice odločanja in sodelovanja. Se pa zgodi, da se včasih še premalo zavedajo, kakšnega velikega pomena je njihova odločitev, da ne gre tu samo za rezultate dela, ampak tudi za njihov osebni dohodek. Delavcu tudi ne sme biti vseeno, kako bo sprejet in potem tudi izveden letni plan, ker bo to, kot sem že omenil, pomenilo, tudi njegov dohodek.

V prihodnjem letu bomo, kot se to že pripravlja, zaradi pozitivne dela samoupravnih delovnih skupin, morali delegati poročati, kaj smo razpravljali na sejah delavskega sveta, in o tem dobiti tudi mnenja samoupravnih delovnih skupin. Vodstvo pa bo dolžno, da bo redno pripravljalo gradiva za razprave na samoupravnih delovnih skupinah, in to mesečno.

BOGDAN MARINKOVSKI, TOZD ŽICARNA:

»Številčne spremembe so se pozitivno odrazile pri delu naših samoupravnih organov, ker sodelujejo delegati iz vseh delovnih skupin. Istočasno pa se zaradi številčnosti pojavlja problem sklepčnosti.

Odbori in delavski svet imajo večje področje odločanja, s tem je večja odgovornost. To se kaže pri aktivnosti v razpravah in pri sprejemanju sklepov, in to predvsem tistih, ki zadevajo našo TOZD. V dosedanj aktivnosti smo zaradi reorganizacije temeljnih organizacij in zaradi prilaganja zakonu o združenem delu na sejah delavskega sveta večinoma sprejemali samoupravne sporazume in ostale samoupravne akte. Prav zaradi tega pa smo obravnavali na sejah odborov več konkretnih problemov. Obveščeno delavcev je mnogo boljše kot prej, saj gredo vsi sklepi odborov in delavskega sveta na oglasne deske.

Delavci imajo vpliv na dogovarjanje o kadrovski politiki, o planih in asortimentu, o načinu dela, o organizaciji dela, o proizvodnih in obratnih sredstvih. Skušajo vplivati na zmanjšanje bolezenske odsotnosti, neopravičenih izostankov in na medsebojne odnose. Na rezultate dela pa še nimajo vpliva, ker se sadovi dela še ne morejo pokazati v tako kratkem času, treba bo še mnogo trdega dela – samoupravnega in političnega, da bomo dosegli to, kar nam zakon o združenem delu zagotavlja. Zunanji faktorji imajo še prevelik vpliv na rezultate našega dela. – Ne bi rekel, da je država v fazi odmiranja, občutek imam, da se še krepi.

Pri delu naših samoupravnih organov je opaziti nezainteresiranost predvsem v samoupravnih aktih, ker jih je v tem trenutku mnogo preveč. Za razpravo in pripombe na te akte mora biti človek dovolj razgledan in izobražen, zato bi bilo mogoče boljše, ko bi posebna delovna skupina v TOZD pripravljala pripombe in jih posredovala samoupravnim delovnim skupinam ali zboru delavcev. S tem bi precej prihranili pri obratovnem času, efekt pa bi bil precej boljši.

CIRIL VISTER, TOZD REMONTNE DELAVNICE:

»Z večjim številom članov samoupravnih organov se uveljavlja kvalitetnejše delo samoupravnih organov, vendar menim, da so bili v letu 1977, ko smo prilagajali samoupravno organiziranost zakonu o združenem delu, preobremenjeni. Zaradi

velikega števila samoupravnih aktov, ki smo jih že sprejeli ali jih še sprejemamo, ni zagotovljena najboljše kvaliteta dojemanja in sprejemanja. Ocena sprejemanja velja predvsem za odločitve na zborih delavcev. Ostale odločitve samoupravnih organov v TOZD so plod resnih razprav in temeljite presoje.

Ker letos še nismo ugotavljali dohodka na ravni temeljnih organizacij, ne moremo govoriti o vsebinskih spremembah pri odločanju delavcev o rezultatih svojega dela, kljub veliki aktivnosti samoupravnih organov. Zaradi tega delavci TOZD Remontne delavnice ne odločajo o rezultatih svojega dela, ampak le o rezultatih, ki so plod dela vseh TOZD v Železarni.

Z dosedanjimi že sprejetimi samoupravnimi sporazumi se že vnaprej in dolgoročno razporejata tudi dohodek in čisti dohodek, zato mialim, da bodo samoupravni organi pri urejenih dohodkovnih odnosih v večji meri le ugotavljali, ali smo ustvarili dovolj, da pokrijemo že dogovorjene obveze do družbe, delovne organizacije in do delavcev v TOZD.

Menim, da je posebna slabost v sedanjem samoupravnem delovanju ta, da je zelo težko ali skoraj nemogoče uveljaviti naknadne dobre predloge ob predloženih samoupravnih sporazumih ali ob predlogih, ki jih pripravijo službe. Pričakujem, da se bodo v letu 1978 povečale ravno te možnosti. To je tudi edini način, da se okrepi interes delavca za razprave in odločanje.

JANEZ KOSMAČ, TOZD ELEKTRODE:

»Z ustanovitvijo več temeljnih organizacij in s postavitvijo samoupravnih organov v vsaki TOZD je bil storjen velik korak naprej, saj je v samoupravne organe vključeno večje število delavcev. Vsak bolj pozna temeljno organizacijo, v kateri dela, kar je tudi jamstvo za povečano aktivnost samoupravnih organov.

Iz razprav in sprejetih sklepov na sestankih samoupravnih delovnih skupin, na zborih delavcev in na sejah samoupravnih organov je razvidno, da delavci dejansko odločajo o vsem, kar je zagotovljeno z zakonom o združenem delu. Pripomniti moram, da so roki za razprave in sprejetje nekaterih samoupravnih aktov kratki, tako da je včasih težko odločiti, kaj je boljše, koristnejše.

V letu 1978 moramo še naprej izboljševati organizacijo in poglobljanje samoupravljanja, povečati aktivnost samoupravnih organov, povečati delovno in tehnološko disciplino, zmanjšati materialne stroške, in kar je najvažnejše – poostri osebno odgovornost.

Delo samoupravnih organov bo zažvelo do zahtevane stopnje, ko bo vsak samoupravljalec toliko seznanjen s stanjem in z merili za pridobivanje dohodka, čistega dohodka ter osebnega dohodka, da bi ga na koncu dneva lahko izračunal.

MILAN GARTNAR, TOZD LIVARNA:

»Naš delavski svet je sestavljen tako, da so zastopani delegati iz vseh oddelkov livarne. Letos smo imeli precej sej. Poleg samoupravnih sporazumov in poslanih gradiv smo obravnavali še problematiko TOZD: plane, težave in podobno. Livarna je tehnološko zaključena celota, kar nas pač postavlja v specifičen položaj.

Zanimanje za sestanke delavskega sveta in ostalih samoupravnih organov je veliko. Delo je lažje, ker delamo le na eno izmeno, lažje se zberemo. To potrjuje udeležba, ki je na vsaki seji 95 %. Okoli sto nas je v livarni, kakih 60–70 % delavcev pa je aktivnih v samoupravnih organih ali v družbenopolitičnih organizacijah. Za tolmačenja in kot zbor delavcev se sestajamo v dveh skupinah. Razlagalec je določen vnaprej. Pri tem so težave: velikokrat bi bilo potrebno, da bi tolmačil kdo, ki se izključno s to problematiko ukvarja, ne pa samo vodja TOZD, ki ima velike obremenitve. Prav tako je obremenjen predsednik delavskega sveta.

Delavci odločajo o vrsti vprašanj, ki se nanašajo na TOZD, na delovno organizacijo. Ves kolektiv je bolj obveščen. Informacije s CPSI pridejo včasih dovolj zgodaj. Nekateri gradivo preberejo, drugi ne. Vsem članom delavskega sveta pa pošljemo sklepe. Ti sklepi so obešeni tudi na oglasnih deskah.

O samih rezultatih dela delavski svet malo odloča, čeprav lahko delavski svet realno odloči – o kategorijah, na primer. Tu imajo še prevelik vpliv razne komisije.

Z novim letom bomo uvedli pri nas norme, ki smo jih nekoč prej že imeli. S tem se bo povečal interes posameznika, da bo delal. Mislim, da bi bilo potrebno več povezave med delom delavskega sveta in odborom samoupravne delavske kontrole. Ta sicer dela, pa se ne ve, ali je vse v njegovi pristojnosti. Vsakdo bi moral biti seznanjen s svojimi dolžnostmi in več povezave bi bilo treba.

Planske obveznosti bodo morale biti narejene, ker bo od tega odvisen prihodek. Na eni od sej so člani delavskega sveta zahtevali, da zvedo, v kakšni finančni situaciji je TOZD. To je zdaj urejeno, dobivamo poročila. Nekateri člani delavskega sveta so bili zelo aktivni. Zahtevali so tudi, da se za realizacijo vsakega sklepa zadolži posameznik in da na naslednji seji ugotovimo, ali so sklepi uresničeni. S tem člani ves čas več zahtevajo in več sodelujejo. Treba pa bo še precej izboljšati tehnološko in delovno disciplino.

STANKO PULEC, TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE:

»Naš delavski svet ima 21 članov, razdeljenih po delu v odborih. Te delegate je delegiral 11 samoupravnih delovnih skupin. S samim delom delegatov osebno ne morem biti zadovoljen. Če pri izbiranju kandidatov so vzeli premalo resno, koga bodo predlagali za delavski svet. Delegat bi moral priti na sejo delavskega sveta z mnenjem samoupravne delovne skupine, tako bi moral odgovorjati in glasovati za ali proti. Kljub temu, da ima pravico, da se vzdrži, mora glasovati, če zastopa mnenje svoje samoupravne delovne skupine, za ali proti. Nisem zadovoljen tudi zato, ker smo včasih komaj za enega ali dva člana sklepni, imeli pa smo že sedem sej delavskega sveta. In 17 opravičenih in 23 neopravičenih izostankov na teh sedmih sejah. Tako je celotno delo delavskega sveta delo posameznikov, ne pa delavskega sveta kot celote. Če si komaj sklepčen, je težko reči, da je to res sklep.

Od leta 1975 smo iz hladne valjarne Jesenice izgubili prek trideset delavcev, za katere smo takrat menili, da so najboljši. Ostali smo z mladimi delavci in bili v dilemah, da ne bomo sposobni izpolnjevati obveznosti. Glede tega smo bili vsi v zmoti. Prav v letu in pol so se mladi usposobili in so danes že boljši kot tisti, ki so odšli. Presegamo planske obveznosti. Kolektiv je zrel, razume svoje naloge in obveznosti. Dogajajo se tudi stvari, ki jih ne bi smelo biti. Ne držijo se vsi discipline in čakajo le, da dnina mine in da grejo domov.

Na več sejah smo govorili o disciplini, o neopravičenih izostankih, ki jih ni malo. Premalo smo se ostri pri disciplini, vse preveč gledamo na delovna mesta, ki so normirana, premalo pa na druga. Tudi ti bi morali bolj in več delati. Tudi medsebojni odnosi niso najboljši. Pojavlja se preveč »familiarnosti« do dela in delovnih obveznosti, glede odgovornosti. Ne samo pri nas, tudi drugod vidimo predrške le do delovodja, kljub temu, da vemo, da so tudi od delovodja naprej. Delavca vidimo, če pride pijan delat, koga drugega pa ne.

Kolektiv tudi ni zadovoljen z osebnimi dohodki, glede na to, koliko presegamo plan.

Zaenkrat še nismo ukrepali glede neopravičenih izostankov, čeprav

smo se o tem že dogovarjali v družbenopolitičnih organizacijah. Samoupravne delovne skupine bi morale razpravljati, zakaj njihov delegat ni aktiven. Tudi z diskusijo ne smemo biti zadovoljni. Res pa je, da imamo težave zaradi večinskega dela, zaradi sistema dela 5+2, 6+2 in 4+1. Ljudje se vozijo od Podbrda do Podnarta in iz Doline na delo in ti teže pridejo na sejo izven delovnega časa. Tudi o tem smo govorili na seji delavskega sveta, da ti ne dobivajo nobenega nadomestila, ki pridejo od daleč in v prostem času. Tisti, ki ves čas delajo dopoldne, nadomestilo dobijo. Za takrat, ko so v službi. Vsak delavec ima zavest, pri dinarju se pa neha.

Večina kolektiva je dobrega, s slabimi pa ne ravnamo tako, kot bi morali. Da bi dobili le toliko, kot bi naredili. Veliko preveč je bolezenske odsotnosti. Takih, ki jih vidimo na Jesenicah. Ko bi bili bolni, bi ležali. Zdravniki pa nič.

ROK GLOBOČNIK, TOZD ŽELJARNA:

»Naš kolektiv je majhen, 80 nas je. V glavnem imamo iste probleme kot drugi delavski sveti. Neaktivnosti ali problematične sklepčnosti pri nas nimamo. Samoupravna zavest delavcev je precej porasla, odkar imamo nove TOZD. Ni pa s tem rečeno, da je družbenoekonomski položaj delavca že dosegel stopnjo uveljavljanja delavca.

Nagajevanje je pri nas resno vprašanje. Neposredni proizvajalec nosi riziko norme. Drugi norme nimajo, pa bi bilo dobro, da bi bili povezani glede na vrednotenje delovnih nalog. V proizvodnji imamo različno: Vzemimo željbarja in njegovega pomočnika. Če željbarja ni, pomočnik ravno tako opravi delo, ni pa za to primerno nagradjen. Tudi o tem smo govorili na sestankih samoupravnih organov.

Sama organizacija dela je glede na zastarelost strojev že problem. Vprašanje je, koliko časa bomo lahko na teh strojih še delali. Vsako leto je plan zvišani, poveča se izvoz žičnikov, zlasti na trg konvertibilne valute, kjer so kriteriji zelo strogi. Železarna kot celota bi morala uvideti problem naše obnove.

O tem smo veliko govorili na sestankih samoupravnih organov. Delavci so energični, na sestankih samoupravnih delovnih skupin veliko razpravljajo. Pripravljeni pa so delati ob sobotah in nedeljah, da bi zadostili kriterijem izvoza. Delavci so zainteresirani in interes izražajo prek samoupravnih organov.

Vse družbenopolitične organizacije so veliko pripomogle k dobremu delu samoupravnih organov. Zelo dobro dela mladinska organizacija, sindikat slabše. Premalo pa je članov zveze komunistov, ki niso iz volilne strukture.

Iniciative na sestankih samoupravnih organov so bile, da bi bila točka dnevnega reda seje delavskega sveta tudi delegatska vprašanja, da bi delavski svet postavljali vprašanja, ki zadevajo delo samoupravne delavske kontrole, ne da bi čakali samo na sejo odbora samoupravne delavske kontrole.

Pri pripravah na sprejetje samoupravnih aktov, ki morajo biti v skladu z zakonom o združenem delu sprejeti do konca leta, smo premalo naredili. Poskušali smo ustanoviti delovno skupino, ki bi to pripravila, tudi katalog delovnih nalog. Prišli smo v časovno stisko, oziroma čakali, kaj bodo naredili drugi, in nismo naredili vsega, kar bi morali.

Informacije imajo takoj pri rokah vsi, ki delajo v samoupravnih organih. Nekateri jih enostavno ne preberejo. Zdi se mi, da je premalo razprave na sejah delavskega sveta. Delegati se pri glasovanju sicer ne vzdržijo, kar preveč dobro glasujejo, tako da je vprašanje, ali so o tem res prepričani. Kako bi to izboljšali, da ne bi bilo glasovanje formalno, išče-mo pota za naslednje leto. Dobro je, če so razprave žolčne, bojovite, ker se s tem le nekaj premakne naprej.

ANTON MIKLIČ, TOZD VALJARNA BLUMING-STEKEL:

»Najprej o gradivu za seje delavskega sveta. Gradivo, ki ga pripravimo v TOZD, je dobro pripravljeno, tudi razlagamo ga sami. Gradiva s CPSI so prenos tega, kar oni sami dobijo, ali sami pripravijo. Samoupravnih sporazumov ljudje ne berejo, če imajo še pravniki z njimi težave. Po drugi strani ljudje tega med delovnim časom ne berejo, zavest pa še ni tako visoka, da bi jih brali doma. Berejo jih tisti, ki jih morajo bodisi obravnavati ali tolmačiti.

Ti samoupravni akti bi morali imeti na koncu povzetek, z obrazložitvijo, s problemi, s kritičnimi točkami. V opisni besedi bi moralo biti razvidno, kaj samoupravni akt prinaša, kakšne so spremembe glede na prejšnje stanje. Ko bi ljudje to prebrali, bi prebrali tudi člene ali vpra-

Nadaljevanje na 10. strani

(Nadaljevanje z 9. strani)

šali na sestankih samoupravnih organov za razlago.

Gradivo večkrat prispe prepozno, roki pa nas obvezujejo. Pa smo vsi vedeli, kakšne roke postavlja zakon o združenem delu.

O aktivnosti delegatov smo kritično govorili tudi na konferenci osnovne organizacije sindikata. Na sedmih ali osmih sejah delavskega sveta nisem slišal govoriti delegata, govorili so razlagalci. Ko so se ljudje vpeljali, je bilo bolje, o kategorijah smo govorili dve ali tri ure. Moti me, da se pogovarjamo le, kadar je govor o osebnih dohodkih, o planih pa ne. Človek ve, koliko lahko naredi na stroju, takrat pa ne pride z besedo na dan. Se imam občutek, da ljudje mislijo, da se njihove želje ne upoštevajo. Iz tega strahu se na sestankih samoupravnih organov ne oglašajo.

Prej smo imeli višjo samoupravljalško zavest kot zdaj, ko imamo toliko narejenega, ko imamo vse možnosti. Ločiti pa moramo odnos do dela in odnos do samoupravljanja. Če smo slabi samoupravljalci, še ne pomeni, da smo slabi delavci. Samoupravljanje pa zahteva dodatnega dela, dodatnega izobraževanja, širše razgledanosti.

Storilnost je nizka, ker ni več tiste morale, kot je bila pred leti. Nihče noče narediti več, kot je nujno, tudi pomagati ne gre drugemu, ko je svoje opravil. Premalo se zavedamo, da smo železarji, premalo živimo z Železarno. Samoupravljanje bi nas moralo tu osveščati. Bistvo je v obliki in v ocenjevanju dela ter v nagrajevanju. Samoupravne delovne skupine bi morale bolj živeti v delovnih odnosih. Slabega člana bi morale izpostaviti, da bi se moral spremeniti ali odti. Tako pa je preveč kolektivističnosti.

Letošnje seje delavskega sveta so bile zelo obširne zaradi načina dela in obveznosti v tem letu, prav tako pa bo verjetno še nekaj časa v prihodnjem letu. Ti delavski sveti so nosilci novega obdobja v samoupravljanju, kot so bili prejšnji delavski sveti v starih TOZD. Ljudje bi morali govoriti na sejah, javno, ne pa skrito, za hrbtom. Zavedati bi se morali, da samoupravljajo v bistvenih stvareh. Čutiti morajo, da odločajo. Za drugo leto nam ostane na tem področju še veliko dela. Glede obveščanja smo ukrepali prek sindikata in odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

STANKO PFAJFAR, TOZD JEKLARNA:

Samoupravljanje je boljše kot prej, odkar ima vsaka samoupravna delovna skupina po dva delegata v delavskem svetu. Ko bi bila še prisotnost taka, kakor ni, bi bilo še boljše. Sklepni smo bili, udeležba pa je šibka, prav tako razprava. Velikokrat sem že rekel, da delavski svet ni samo predsednik, ampak vsi člani. Če ti ne bodo razpravljali, predsednik sam ne more. Tistim članom, za katere smo menili, da so prevečkrat izostali, smo poleg vabila poslali še obvestilo, da se ne zavedajo, za kakšne dolžnosti ga je postavila samoupravna delovna skupina.

Povezava z vodstvom in z družbenopolitičnimi organizacijami je dobra. Če bo tako še vnaprej, bomo še lažje premagovali težave. Naš največji problem pa je neizpolnjevanje plana, ker ne obratujemo s petimi SM pečmi. Za X. kongres ZKJ smo se zaobljubili, da bomo naredili 500.000 ton, žalostno pa je, da jih letos še toliko ne bomo naredili, pa je novi kongres pred vrati.

Naši delavci se zavedajo, da je treba delati. Sredi martinarne je diagram, ki prikazuje proizvodnjo. Vsakdo se lahko pozanima, koliko je naredil.

Samoupravnih sporazumov je bila letos cela ploha. Dogovorili smo se, da bi jih ožja skupina predelala in hodila tolmačiti na sestanke samoupravnih delovnih skupin. Vse te samoupravne sporazume bo treba v prihodnjem letu spraviti v življenje, da ne bomo zaostali. Sicer pa ljudje nasprotno preveč vidijo le svojo TOZD, ne vidijo pa drugih, pa so odvisni od njih, še manj pa vidijo samoupravno interesno skupnost ali kaj drugega.

Glede kritike menim, da je preveč splošna, nikoli osebna. Nikoli prizadetemu sodelavcu ne svetujemo, kako naj dela drugače, bolje. Disciplina je zelo na nizki stopnji, resnično bi morale samoupravne delovne skupine razpravljati o teh problemih. Delovodja pa bi moral znati tudi pohvaliti. Samo graje poznamo, pohval pa ne, pa bi bile potrebne, mogoče skromne, v pisni obliki.

FRANC DIVJAK, TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV:

Veliko so povedali že moji predhodniki. Pri nas imamo svoje značil-

nosti. Že pogoji dela so različni v starem in novem obratu. Težave so s proizvodnjo, kvaliteto, z asortimentom. To bi radi zboljšali v prihodnjem letu.

Delo delavskega sveta je sicer dobro, delegati razpravljajo. Nekaj pa jih je, ki ne opravljajo v redu svojih nalog, kakor so jih pooblastile samoupravne delovne skupine. Razpravljali smo že o tem, da bi take člane zamenjali. Delo delegatov v zborih občine in samoupravnih interesnih skupnostih je zadovoljivo. Tudi odbori pri delavskem svetu zadovoljivo delajo. Težave so bile v TOZD le s postavitvijo odbora samoupravne delavske kontrole, ki pa je do zdaj imel že dve seji.

Najbolj me boli, da že leto dni delamo, pa še nimamo poslovnika. Tako ne vemo ali delamo prav, osonve nimamo. Potem bo lahko razmijati, kaj sodi v kakšno pristojnost.

Omenil sem že delovne načrte za prihodnje leto. Disciplino bi morali seveda tudi zboljšati. V samoupravnih organov posebnih novosti ne bo, delali bomo, kot smo delali zdaj. Kaj več se bo pokazalo med letom.

FILIP KORDEŽ, TOZD VZDRŽEVANJE:

je sicer že dva meseca odsoten zaradi bolezni, vendar se je kljub temu razgovora udeležil. Takole pravi:

Samoupravnim delovnim skupinam dajemo v razpravo marsikaj, o čemer se ne morejo strokovno mneni ali nimajo prave razlage. Stvari, ki jih direktno zadevajo, pa niti ne pridejo do njih. Mislim na prispevke iz osebnega dohodka za zdravstvo. Na sestankih samoupravnih delovnih skupin vse več govorijo o delovnih problemih, na sejah delavskega sveta pa se še premalo govori o tem. Odkar smo se reorganizirali, so razprave bolj konkretne. Še vedno so problemi zaradi beneficirane delovne dobe, ki je nekateri vzdrževalci nimajo. Rešitev tega problema je zahteval že delavski svet bivše TOZD VET, naš delavski svet jo je že zahteval, pa se stvari ne pomaknejo naprej.

Pri nekaterih predlogih pogrešamo variantne rešitve. Tudi dodatne pripombe delavskega sveta se vedno ne upoštevajo. Zaradi načina dela se tudi vzdrževalci težko sestajamo. Predlagali smo že, da bi tisti, ki se sej udeležujejo v prostem času, dobili vsaj nadomestilo dejanskih stroškov. Ne vemo pa, kakšen bo rezultat. To velja za delavski svet, zlasti pa za delo odborov.

Mladina ne dela dobro. Uvaja se sicer v delo v samoupravnih organih, vendar to ni dovolj. Mladi bi lahko naredili več, zlasti v samoupravnih delovnih skupinah. Tudi delegatski odnosi delegat – samoupravna delovna skupina – delavski svet niso vedno najboljši in bo treba v prihodnjem letu še marsikaj izboljšati.

Za najbolj pomembne odločitve so vedno postavljeni najkrajši roki. Združujemo sredstva, pa smo le v enem samem primeru zvedeli, kakšni so rezultati te naložbe. Prav bi bilo, da bi bilo to iz predlogov razvidno, da bi se ljudje lažje odločali. Praktično je tako moč odločanja pri tistih, ki predlog sestavijo, ne pa pri delegatih.

Pri vzdrževanju smo bili v težki situaciji, ko smo se reorganizirali in ustanovili svojo TOZD. Morali smo odpreti nova delovna mesta, težave so bile z delavci in so še danes. Novi sistem vzdrževanja, ki daje prednost predvsem preventivnemu vzdrževanju, je veliko boljše, čeprav se sliši mnenje, da je bilo po starem boljše. Končni cilj – da bo izjemnih izpadov proizvodnje in okvar manj, pa bo verjetno rezultat preventivnega vzdrževanja.

FRANC MEDJA, TOZD KOVINOSERVIS:

Obremenitve in odgovornosti delavskega sveta in še zlasti predsednika so zares velike. Pa tudi drugi samoupravljalci imajo veliko dela. Proizvodnja je prva, zraven pa od njih zahtevamo še, da predelajo vse gradivo. Ko bi ga 30 % res predelali, bi bilo to že veliko. Ob vseh teh materialih pa smo najmanj govorili o osebnem dohodku. Bistvo vseh TOZD so prav dohodkovni odnosi in o njih moramo samoupravno govoriti. Premalo poznamo statute, da bi vedeli, do kam sežejo naše pristojnosti. Potem obravnavamo stvari, ki niso naše.

Za TOZD Kovinoservis ni vse pohvalno. Problem so materiali in neurejen dohod dokumentov. Ko dobim material, si naredim samoupravni program, kako bomo gradivo obdelali vsi dejavniki: družbenopolitične organizacije, delavski svet, zbor delavcev. Roki so točno določeni. Ko bi iskali primerjavo, bi dejal, da je vse to velika harmonika, ki smo jo zdaj tako stisnili, da ne da več pravega glasu od sebe, zaradi časovnih omejitev, zaradi obilice dela. V TOZD smo dali večji poudarek osebnim dohodkom, izdelali smo katalog delovnih nalog. Druge TOZD bodo

morale pač te kataloge postaviti, ker delovnih mest ne bo več. Tega ne more narediti v celoti delovna skupina ali oddelek za nagrajevanje, največ bo pripomogel pri opisu delovnih nalog delavec sam ali pa vodja dela. Tako smo pri nas delali, na osnovi, ki jo je postavila strokovna služba.

Da bi prišlo do konkretnih razgovorov v samoupravni delovni skupini, preden bo njen delegat prišel na sejo delavskega sveta – tega verjetno še ne bo. Ne da tega ne bi mogli, samo materiali bi morali biti tako pripravljeni, da bi jih delegat lahko predelal, vprašal, če mu bo kaj nejasno. Določeni akti pa so čisto konkretni, tako da zanje ni potrebna posebna priprava, na primer, finančna vprašanja, ki so zakonsko določena. Čas pa je preveč dragocen, da bi bili sestanki predolgi.

Na seje delavskega sveta so vedno vabljene tudi ostale strukture, če ne drugače, bi se morali zavedati, da morajo priti, tudi če jih poimensko ne povabimo. Z dosedanjim delom delavskega sveta sem zadovoljen. Običajno je predsednik gonilna sila pri razpravah, poročilih itd. Ostali so lahko pasivni, vsaj v trenutkih odgovornosti. Pa ni odgovoren samo predsednik delavskega sveta, ampak vsak, ki je za kaj glasoval. Ne pa, da dvignemo roko, po seji pa kritiziramo.

Sogovorniku teče beseda izredno gladko, videti je, da so v Kovinoservisu dobro seznanjeni z vsemi dogajanjmi v Železarni, da objektivno in kritično razmišljajo. Kar zadeva seznanjenost s samoupravnimi dolžnostmi in pravicami, pa bi bili lahko marsikomu na zgled.

JOŽE STARC, TOZD ENERGETIKA:

Naša temeljna organizacija združenega dela Energetika obsega tehnično zaokroženo dejavnost: proizvodnjo, nabavo in razdelitev energetskih medijev. Problematika je podobna za vse dejavnosti in kritike, da ne namenimo dovolj pozornosti posameznemu problemu, ni več. Do sedaj je bilo združenih v stari TOZD VET preveč različnih dejavnosti, zato ni bilo čudno, da ni bilo interesa delegatov ob specifičnih problemih.

Da je v samoupravne organe vključen širši krog delavcev dokazuje že podatek, da so bili v stari TOZD VET s področja energetike le štirje delegati, sedanjí delavski svet pa ima 21 članov. Prav zaradi tega je tudi obveščanost samoupravljalcev boljša.

Na razpravo in odločanje članov delavskega sveta vpliva premajhna obveščanost, saj je delegat o podrobnostih prevečkrat obveščen šele na seji. Nekateri delegati so tako pomanjkljivo informirani, da kritizirajo in naš načrt za prihodnje leto je, da ga bomo izboljšali.

Problem obveščanja v naši TOZD je še bolj pereč, ker so naši delavci razdrobljeni po celi Železarni in še izven nje (Radovna, Zasip, Vintgar, Javorniški rovt) in ker je naše delo tako, da je na posameznem delovnem mestu večina eden ali dva. Kolikor bodo delegati dobro in razumljivo obveščeni, bodo tudi lažje o gradivu in o problemih razpravljali v svojih samoupravnih delovnih skupinah.

Največ problemov in negotovnosti je zaradi množice samoupravnih sporazumov. Vsi razumejo, da je to nujno in da delo mora biti opravljeno, vendar mora biti razumljivo tudi to, da ti samoupravni akti niso posebno lahki in da jih največkrat razumemo šele ob izvajanju.

NIKO SOK, DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TEHNIČNO KONTROLO, RAZISKAVE IN NOVOGRADNJE:

Leto 1977, ki se pravkar zaključuje, je potekalo v znamenju velikih sprememb na področju družbeno-ekonomskih in samoupravnih odnosov v Železarni. Pri sprejetju samoupravnih sporazumov o združevanju dela delavcev v TOZD in samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Železarno je bil opravljen šele prvi korak pri uveljavitvi zakona o združenem delu. Drugi korak pa predstavljajo samoupravni sporazumi o oblikovanju medsebojnih odnosov med TOZD, ki so prav sedaj v razpravi in jih bomo sprejeli na referendumu. Menim, da so prav ti samoupravni sporazumi bistvene važnosti, ker urejajo osnovne značilnosti pomena zakona o združenem delu, to je, dohodkovne odnose.

Z oblikovanjem novih TOZD in delovnih skupnosti so nastale precejšnje spremembe tudi v delovnih skupnostih. Iz prejšnje ene smo oblikovali tri delovne skupnosti, ki so po specifičnosti dela organizirane v dokaj celovite, oziroma zaokrožene samoupravne enote. To nam omogoča lažje in kvalitetnejše reševanje lastnih problemov in uveljavljanje takih samoupravnih odnosov, ki v večji meri zagotavljajo tudi neposredno odločanje samoupravljalcev. Številčno manjša delovna skupnost

STROKOVNI KADER V ŽELEZARNI V LETIH 1957–1977

Kadrovski sektor je izdelal primerjalno analizo za dvajsetletno obdobje, s katero ugotavlja postopno in vztrajno rast strokovnega kadra. V 20 letih se je število strokovnjakov z visoko, višjo in srednjo izobrazbo – glede na stalež in izraženo v odstotkih – povečalo od 2,0 % na 13,3 %, medtem ko se je stalež zaposlenih nekoliko znižal.

Kadrovski sektor se je vsa leta prizadeval, da bi s sistematičnim in organiziranim izobraževanjem ob delu in štipendijsko politiko, ki jo je po svojih močeh skušal usklajevati s kadrovsko politiko, izboljšal kadrovsko strukturo. Rezultati so razveseljivi, številke same pa dovolj zgornje, da podrobnejša interpretacija ni potrebna.

Leto	datum	IZOBRAZBA				skupaj	na stalež
		stalež	visoka	višja	srednja		
1957	30.6.	6.702	31	—	104	135	2,—
	31.12.	6.713	30	—	110	140	2,1
1958	30.6.	6.799	32	—	114	146	2,1
	31.12.	6.888	33	—	116	149	2,16
1959	30.6.	6.816	40	—	115	155	2,27
	31.12.	6.780	43	—	117	160	2,36
1960	30.6.	6.867	46	—	125	171	2,49
	31.12.	6.877	47	—	145	192	2,79
1961	30.6.	6.948	45	—	161	206	2,96
	31.12.	6.951	49	—	163	212	3,—
1962	30.6.	7.063	51	—	158	209	2,96
	31.12.	7.005	57	—	160	217	3,10
1963	30.6.	6.899	57	—	164	221	3,20
	31.12.	6.860	60	—	173	233	3,40
1964	30.6.	6.784	65	13	215	293	4,32
	31.12.	6.794	74	13	308	395	5,80
1965	30.6.	6.908	77	13	312	402	5,82
	31.12.	6.927	86	15	314	415	5,99
1966	30.6.	6.865	85	26	323	434	6,32
	31.12.	6.869	95	37	347	479	6,97
1967	30.6.	6.846	94	40	360	494	7,22
	31.12.	6.786	97	38	385	520	7,66
1968	30.6.	6.675	93	38	402	533	7,99
	31.12.	6.755	94	39	420	553	8,19
1969	30.6.	6.412	90	44	417	551	8,59
	31.12.	6.225	91	42	415	548	8,80
1970	30.6.	5.868	88	41	410	539	9,2
	31.12.	5.788	88	47	477	612	10,6
1971	30.6.	5.642	87	48	442	577	10,2
	31.12.	5.653	89	50	468	607	10,7
1972	30.6.	5.610	90	64	460	614	10,9
	31.12.	5.606	95	64	452	611	10,9
1973	30.6.	5.645	101	65	458	624	11,1
	31.12.	5.980	108	71	475	654	10,9
1974	30.6.	5.859	102	81	481	664	11,3
	31.12.	6.077	112	85	521	718	11,8
1975	30.6.	6.203	116	93	512	721	11,6
	31.12.	6.237	118	97	536	751	12,—
1976	30.6.	6.269	122	103	526	751	12,—
	31.12.	6.301	128	107	562	797	12,6
1977	30.6.	6.395	133	111	574	818	12,8
	30.11.	6.422	135	120	602	857	13,3

(490 delavcev) zagotavlja tudi možnost vključevanja večjega števila delavcev v samoupravne organe.

Precejšnje so tudi vsebinske spremembe. Na sejah delavskega sveta delegati z večjim interesom in odgovornejše posegajo v razpravo, preden se odločajo o obravnavanem problemu. Z veliko aktivnostjo in polno mero odgovornosti delujejo tudi odbori pri delavskem svetu.

Nimamo podatkov, koliko se delegati posvetujejo v svoji samoupravni delovni skupini, preden gredo na sejo delavskega sveta. Dvomimo, da so vse odločitve samoupravnih organov dejanske odločitve baze. V tem so tudi pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti, če želimo slediti osnovnemu namenu zakona o združenem delu.

Ena osnovnih nalog naše delovne skupnosti v prihodnjem letu bo, da v skladu s samoupravnimi akti uredimo medsebojna vrednostna merila dela in določimo naloge po principu svobodne menjave dela med TOZD in delovno skupnostjo. To bo zahtevala in odgovorna naloga naših samoupravnih organov, če hočemo popolnoma uveljaviti samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih, ki je prav sedaj v razpravi.

Opazamo, da gradiva, ki so v obravnavi, niso časovno usklajena obravnavana. Gre za gradiva, ki jih obravnava in sprejema delavski svet Železarne že pred obravnavo na sestankih samoupravnih organov v TOZD in delovnih skupnostih. tako prihajajo delegati na seje delavskega sveta brez ustreznega stališča. Zato predlagam, da bi bilo gradivo, ki je vezano na skupno odločitev, programirano že vnaprej na nivoju samoupravne delovne skupine, da bi delegati prihajali na seje s stališčem. Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje naj bi tak program pripravil četrtletno.

Roki za obravnavo gradiva in sprejem so v določenih primerih prekratki. To povzroča med delegati negotovanje, ker zaradi časovne stiske gradiva razmnožiti ne moremo in ga posredovati delegatom.

Pričakujemo, da bo na osnovi samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela med TOZD in delovno skupnostjo dan večji poudarek gospodarnosti in usklajevanju odnosov med TOZD in delovno skupnostjo, s čimer bi dosegli osnovni namen smotrnega gospodarjenja s sredstvi za boljši ekonomski učinek.

BOGDAN LANGUS, PREDSEDNIK DS TOZD DRUŽBENA PREHRANA:

se razgovora zaradi bolezni ni mogel udeležiti, pa so bili v temeljni organizaciji toliko ljubeznivi, da so se sami pogovorili z njim in nam posredovali odgovore.

8. februarja je bila konstituantna seja delavskega sveta, obenem pa formirani tudi odbori pri delavskem svetu in odbor samoupravne delavske kontrole, tako da deluje v samoupravnih organih skupaj 45 članov. V TOZD je pet samoupravnih delovnih skupin, ki po oceni predsednika delavskega sveta uspešno delujejo, tako da važnejše odločitve in informacije ne gredo mimo 210 delavcev TOZD.

Aktivni so tudi odbori in člani odborov s svojimi pripombami v veliki meri vplivajo na potek dela v TOZD ter na odnose TOZD – delovna organizacija. V samoupravnih organih se je izkristaliziralo veliko mnenj in predlogov, kako delati v bodoče, da bodo kot TOZD zadostili vsem zahtevam in ustvarili zadostna sredstva za svoj obstoj, kako izboljšati usluge ostalim TOZD ter navzven in kako urediti medsebojne odnose po finančni plati.

Planske obveze za leto 1978 jih zavezujejo in veliko naporov bo potrebnih, da bodo tudi izpolnjene, predvsem kar zadeva formiranje skladov in odvajanje vseh obveznosti, ki izvirajo iz dohodka. Posebna skrb jim bo izboljševanje delovnih pogojev, zniževanje stroškov ter gospodarno rokovanje z materialom.

Samoupravni organi bodo morali učinkovito posegati v gospodarjenje, delavci pa bodo morali sklepe teh organov še bolj upoštevati in jih uresničevati.

Samoupravni organi so seveda obravnavali tudi probleme, značilne za svoje TOZD. Tako postavljajo vprašanje, kako naj bi v bodoče obravnavali restavracijo Železarne, saj je nemogoče, da bi jo obdržali kot reprezentančni lokal Železarne, ne da bi pri kritju stroškov sodelovali tudi ostale TOZD.

Zavzemajo se za priključek na toplovodno omrežje centralne kuhinje, ki ima probleme z lastno kotlovnico, ki oskrbuje s toplo vodo še internat, samski dom in stanovanjski blok. Prav tako je vedno v ospredju problematika kantin, kjer se stalno odpira nešteto vprašanj.

CONCORDE – NA CILJU ALI NA KONCU?

Za britansko-francosko nadzvočno potniško letalo Concorde se je pričela 22. novembra 1977 odločilna faza pri poskusu njegove uporabnosti. V prometu prek Atlantika, na progi London, oziroma Pariz – New York, se bo pokazalo, če bo mogoče to elegantno in najhitrejšo potniško letalo sploh kdaj ekonomsko upravičeno uporabljati ali ne. Na linijah, kjer so ga prej uporabljali, in sicer iz Pariza v Washington, Caracas in Rio de Janeiro in iz Londona v Washington ter v Bahrein, ni bilo mogoče pričakovati s tem dragim letalom, ki porabi veliko goriva, obratovanje z dobičkom. Šele New York, ki je postal dosegljiv šele po dolgotrajnih težavah pravne in politične narave, nudi dovolj potnikov, ki so pripravljeni za prihranek pri času plačati višjo ceno kot za prvi razred v ostalih letalih, ki vozijo na tej progi.

Osnovna težava pri tem letalu je v njegovi zasnovi, ki je stara približno 20 let in je imela za osnovo kriterije, ki so danes spremenjeni ali pa ne veljajo več tako kot prej. S Concorde so uresničili nekatere razvojne tendence poznih petdesetih in šestdesetih let. To je bilo obdobje, ko so predvidevali bodočnost letalskega prometa enostransko v stalnem povečanju hitrosti. Tudi problemov okolja in energije niso jemali tako resno kot danes in so bili zato nagnjeni predvsem k neomejenemu tehničnemu optimizmu.

Concorde ni prišel prehitro, temveč prepozno. Kajti predvsem v zadnjih letih so nastali v senci nafte in gospodarske krize drugačni pogoji tudi na področju letalskega prometa. Danes letalske družbe sprašujejo po raznih vrstah letal, ki lahko glede na dane pogoje čim ceneje prevažajo potnike in tovar. In to pri nizkih tarifah in v hudi čarterski konkurenci ter da ne povzročajo preveč težav, povezanih z varstvom okolja, zaradi prevelikega hrupa.

Pri letu prek Atlantika pridejo prednosti letala Concorde najbolj do izraza. Za progo Pariz – Washington potrebuje namesto osmih, kot velja to za ostala reaktivna letala, manj kot štiri ure. To je za tiste potnike, ki pogosto letijo prek velike luže, že določena privlačnost in prednost.

Vendar kdor želi skrajšati čas svojega potovanja, mora v primerjavi z normalnim prvim razredom

vzeti v zakup tudi določene pomamljivosti. Zaradi ozkega trupa je zelo pičlo odmerjen prostor za potnike. Na vsaki strani sta samo po dve vrsti ne preveč širokih sedežev in na sredini precej ozek prehod. Pri vstopu v letalo kličejo potnike od vrste do vrste, ker bi sicer nastala prevelika gneča.

Ceprav bi se vozovnice za vsakodnevne polete v New York dobro prodajale, bo do rentabilnosti Concorde še daleč. Po podatkih francoske letalske družbe Air France, ki ima štiri letala Concorde, bi morala za ustvarjanje dobička leteti vsak teden skupno 211,5 ure s 65 % zasedbo sedežev. Z dvema tedenskima poletima v Rio de Janeiro, z enim v Caracas, štirimi v Washington in sedmimi v New York bodo dosegli 113 ur letenja. Z dvema dnevnima poletoma v New York, kot je predvideno za prihodnje poletje, bodo povečali število tedenskih ur v zraku šele na 162. Če bodo lahko to število še nadalje povečali, bo pokazala bodočnost.

Tako britanska letalska družba British Airways kakor tudi francoska Air France želita uveljaviti Concorde tudi na dolgih progah. Britanska družba računa na podaljšanje svoje proge London – Bahrein do Singapura in Melbourne v Avstralijo. Air France želi vpeljati progo Pariz – Tokio prek Sibirie. Ker pa ima Concorde premajhen akcijski radij, nastajajo skoraj nepremagljive težave. Pri tem ne gre samo za dovoljenje Sovjetske zveze za vmesni pristanek v sibirskem mestu Novosibirsk. Ker ima to letalo premalo prostora, da bi lahko vzelo za svojih sto potnikov dva obroka hrane, bo treba v Novosibirsku urediti vse potrebno za pripravo drugega obroka. Pri tem se obetajo težave, ki jih ne bo lahko rešili.

Danes že obremenjujejo to nadzvočno letalo v znatni meri poslovni rezultati družbe Air France. Približno polovica izgube v višini 84 milij. dolarjev, ki jo je imela družba v preteklem letu, gre na račun tega letala. Tako je postala ta znana letalska družba žrtev z nadzvočnimi poletmi povezane prestižne politike.

Kako se bo končala ta druga tekma s hitrostjo, bo pokazala bodočnost. Brez dvoma pa iz doslej znanih izkušenj možnosti niso najbolj rožnate.

stremljenje trgovcev in kupcev, da delajo skoraj brez zalog.

Močno znižanje porabe jekla na tržišču povzroča veliko konkurenco tistih držav, ki so vezane na izvoz. To velja predvsem za države, ki imajo znatno višje zmogljivosti železarske industrije, kot je pa lastna poraba. Še posebej velja to za Japonsko, ki je v zadnjih letih izredno povečala svoje železarske proizvodne zmogljivosti.

Ta težka situacija je imela tudi določene posledice tako v Zahodni Evropi kakor tudi v svetu. Države evropske gospodarske skupnosti so se odločile, da bodo svoje železarsko tržišče ščitile s kontrolo proizvodnje, cen in uvoza ter z določenim programom kreditiranja.

	milij. ton/leto	1960	1974	sprememba v % v odnosu na leto 1960	Na leto
Svet	341,2	707,7	+107,42	+ 7,67	
ESPJ	98,1	155,6	+58,61	+ 4,19	
ZDA	91,9	132,0	+ 43,63	+ 3,12	
Japonska	22,1	117,1	+429,86	+30,70	
Sovjetska zveza	65,3	136,2	+108,58	+ 7,76	

Zgornja razpredelnica kaže razvoj proizvodnje surovega jekla v svetu in v nekaterih državah za obdobje 1960–1974. Iz nje vidimo, da so ZDA in države ESPJ povečale v teh letih svojo proizvodnjo surovega jekla za okoli 3–4 % letno. Tako je bila njihova rast proizvodnje v odnosu na leto 1960 le za približno polovico svetovnega povprečja in Sovjetske zveze. Japonska kaže izredno rast z okoli 30 % na leto. Iz obeh razpredelnic pa je razvidno, da je od leta 1974 dalje situacija, povezana z recesijo železarske industrije na Japonskem, podobna kot v ostalih državah zahodnega sveta. Sorazmerno nizka rast v ZDA in državah ESPJ kaže, da so v daljšem razdobju ostale države bolj povečale svojo proizvodnjo surovega jekla in da so dosegle svetovno povprečje.

Različna rast proizvodnje surovega jekla v različnih državah, ki je bila opazna že v preteklosti, se bo v prihodnosti še bolj povečala. To zagotavljajo veliki napori v nekaterih državah tretjega sveta za izgradnjo lastne železarske industrije. Med te sodijo predvsem Brazilija, Venezuela, Mehika, nekatere afriške države, Avstralija in posebno še Kitajska. Te države uvažajo danes precejšnje količine železarskih proizvodov in nekatere tudi izvažajo velike količine kakovostne železove rude.

VZPON ŽELEZARSKE INDUSTRIJE V SZ

Sovjetska železarska industrija je dosegla predvsem po letu 1960 zelo velik proizvodni in kvalitetni napredek. Predvsem gre za izboljšano organizacijo proizvodnje, posodobitve tehnologije, veliko večjo uporabo mehanizacije in avtomatizacije in uvedbo sodobnih proizvodnih naprav z visoko stopnjo produktivnosti.

Proizvodnja železarske industrije je v zadnjih 15 letih narasla za več kot dvakrat. Leta 1976 so proizvedle sovjetske železarnice 105,4 milij. ton groblja, 144,8 milij. ton surovega jekla, 101,4 milij. ton valjanih izdelkov in 16,8 milij. ton cevi.

Povprečna letna rast proizvodnje železarske industrije je bila večja kot v večini ostalih industrijskih držav. Letna količina proizvodnje železove rude, koksa, groblja, surovega jekla, valjanih izdelkov, cevi in železnih zlitin je že nekaj časa na prvem mestu v svetu. Sovjetska zveza proizvaja okoli 22 % svetovne proizvodnje groblja, surovega jekla, dobrih 20 % valjanih izdelkov in skoraj 30 % cevi.

V zadnjem obdobju so pričele obratovati nove kokarne z letno proizvodno zmogljivostjo milijon ton, plavži s koristno prostornino 3200 do 5000 kub. metrov, jeklarne s kisikovimi konvertorji zmogljivosti 300 do 350 ton, visoko produktivne vroče valjarne, obrati za proizvodnjo električno varjenih cevi, hladne valjarne in obrati za proizvodnjo hladno oblikovanih profilov.

Sovjetske železarnice so znatno izboljšale kvaliteto vsipa za plavže.

PREDELAVA ŽELEZARSKIH ODPADKOV V ŽELEZOVO GOBO

Japonske železarnice so prve pričele uporabljati postopek za proizvodnjo železove gobe iz železarskih odpadkov. Pri tem prideta v poštev predvsem prah in gošča, ki nastaneta pri čiščenju dimnih plinov plavžev, obločnih električnih peči in kisikovih konvertorjev.

Eden izmed postopkov, ki je že uveden v praksi, je Kawasaki postopek, imenovan po znani japonski železarski družbi Kawasaki Steel Co. To je postopek direktne redukcije, izvedene v rotacijski peči. Najprej proizvedejo v ustrezni napravi iz prahu in gošče pelete, ki jih potem v rotacijski peči reducirajo v železovo gobo. Kot gorivo za to peč uporab-

Ali bodo našli iz te situacije kakšen izhod? Strokovnjaki soglasno predvidevajo, da bodo tudi v bodoče potrebna rast železarske proizvodnje. Veliko je še držav, ki imajo nižjo porabo jekla, kot je svetovno povprečje, in zato lahko pričakujemo njeno povečanje. Bodočo rast proizvodnje ocenjujejo precej različno, vendar kaže, da je realna ocena letne rasti 4–5 %. Taka stopnja rasti pomeni, da bo v osemdesetih letih svetovna proizvodnja znašala prek milijarde ton, torej najmanj 350 milij. ton več kot danes.

Vendar pa ta rast proizvodnje ne bo za vse države enaka. Že en sam pogled v preteklost kaže znatne razlike v naraščanju proizvodnje surovega jekla.

V bodoče bi naj bil znatno večji del potrebne gobe jekla proizveden v lastni državi. Nekateri strokovnjaki predvidevajo, da bodo leta 2000 proizvajale države v razvoju 25 % svetovne proizvodnje surovega jekla. Vprašanje je, če bodo ta zahtevna predvidevanja tudi uresničena. Brez dvoma pa se bodo že danes vidne razlike v proizvodnji rasti še naprej povečevale. K pospeševanju takšnega razvoja prispevajo svoje tudi nekatere slabe točke v državah, klasičnih proizvajalkah jekla. Te so: naraščanje odvisnosti pri uvozu surovin in delno tudi energije, nezadostna produktivnost v starejših razpoložljivih proizvodnih napravah, pritisk za večje osebne dohodke in zahteve za čistost okolja, za kar so potrebna velika finančna sredstva.

Opisan bodoči razvoj železarske industrije bo seveda imel tudi določen vpliv na tržišče. Nedvomno bodo želeli novi proizvajalci, oziroma tisti s povečano proizvodnjo, prodati del svoje proizvodnje – predvsem masovna jekla – tudi na svetovnem tržišču. Vzporedno s tem pa bodo morali del svojih potreb še veliko let kriti z uvozom. To velja predvsem za kvalitetnejše in posebne vrste jekla, katerih proizvodnjo je težje osvojiti.

znižanje porabe koksa za 51 kg pri toni groblja in povečanje proizvodnje plavža za 8,2 %.

V obratu za predelavo železarskih odpadkov po Kawasaki postopku obratujejo drobilci, mešalci, naprava za proizvodnjo peletov, sušilnica, rotacijska peč, sejalna naprava in magnetni separator. Med pomožne naprave spadajo cevovod za transportiranje gošče, zgostevalnik, naprava za dehidracijo in razna transportna sredstva posebne vrste. Opremljen je tudi z ustreznimi napravami za čiščenje dimnih plinov ter odpadnih voda.

V teku so tudi analize, ki bi naj pokazale, če bi bilo ekonomsko upravičeno uporabljati ta postopek tudi za predelavo fine železove rude v železovo gobo kot vsip za plavž. S tem bi bilo možno še nadalje znižati porabo koksa in povečati proizvodnjo.

NAFTA

V primerjavi z deželami Bližnjega in Srednjega vzhoda, zaloge nafte v jugovzhodni Aziji niso velike. Indonezija s 140 milijoni prebivalcev in ki je največji proizvajalec nafte na tem področju, ima dobri dve milijardi ton dokazanih zalog. Saudska Arabija, ki ima samo osem milijonov prebivalcev pa razpolaga z naftno zalogo 24 milijard ton. Tudi večjih naftnih provinc, ki bi se lahko primerjale z Aljasko ali Severnim morjem ni.

Vendar so zaloge kljub temu dovolj velike in omogočajo nekatere dežele lastno preskrbo z nafto pa tudi znatne dohodke z izvozom. To velja za Malezijo, Brunei, Indonezijo in predvsem LR Kitajsko. Japonska in področja zahodne obale ZDA sta glavna kupca nafte s tega dela Azije.

LR KITAJSKA

Zaloge nafte v tej državi so precejšnje in že od leta 1949 dalje je Kitajska pomembna proizvajalka nafte in tudi izvoznica. Vendar so ocene zalog precej različne. Uradne kitajske meritve navajajo številko okoli 20 milijard, medtem ko so nekatere tuje cenvite precej manjše, okoli šest milijard ton na celini in prav toliko na morskem dnu pred obalo. Leta 1976 so načrtali v LR Kitajski dnevno 160.000 ton nafte, leto kasneje pa že 270.000 ton. Do leta 1980 predvidevajo povečanje dnevno načrpane količine na 430.000 ton in leta 1985 na 860.000 ton.

Danes je LR Kitajska največji proizvajalec nafte v tem delu Azije. Cenijo, da je leta 1972 izvozila okoli šest milijonov ton, od tega precejšen del na Japonsko. Hitro narašča tudi delež nafte kot vir energije v sami LR Kitajski. Le-ta se je povečal od dveh odstotkov v letu 1951, na 16 % v letu 1973 in še nadalje narašča okrog dva odstotka letno. Glavni energetski vir pa bo, z okoli 70 %, tudi v prihodnje še ostal premog. Na bodoče povečanje proizvodnje nafte bodo predvsem vplivali tehnološki in finančni problemi, povezani s črpanjem nafte z dna morja ob Kitajski obali. Do zdaj so bili dobavljeni, oziroma so naročeni štirje vrtni stolpi, in sicer iz Singapura. Pri tem bo imelo pomemben delež tudi tehnično in trgovsko sodelovanje z Japonsko. Le-ta bo dobavljala za dobavljeno nafto vrtnalo opremo in naprave za njeno predelavo.

INDONEZIJA

V jugovzhodni Aziji črpajo nafto Indonezija, Malezija in Brunei. Filipini se pripravljajo na izkoriščanje, v Vietnamu računajo na to, medtem ko v Tajski veliko govorijo o ogromnih nahajališčih zemeljskega plina na jugu dežele. Skoraj povsod pa mrzlično pripravljajo dolgoročne energetske načrte.

V zvezi z nafto ima precejšnje skrbí Indonezija. Zaloge niso velike, proizvodnja narašča, nafta predstavlja 60 % celotnega izvoza in 50 % državnega proračuna. Industrijski razvoj je v veliki meri navezan na devize, ki jih prinaša izvoz nafte. Istočasno pa lastna poraba narašča vsako leto za 13 %, s tem ustrezno pa se seveda zmanjšuje izvoz. Računajo, da bodo lahko nafta izvažali še okoli 15 let, potem pa bodo lahko pokrivali le lastne potrebe.

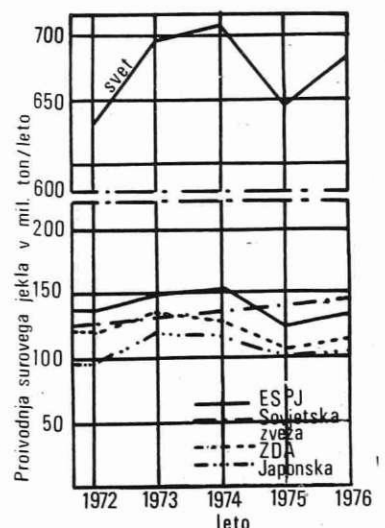
Iz teh razlogov vlada močno podpira iskanje novih nahajališč nafte. Izgledi so dosti dobri in so pri 142. vrtnanjih naleteli pri 42. na nafto in zemeljski plin. Vendar so novo odkrite zaloge majhne in se nahajajo na težko dostopnih področjih ali v velikih morskih globinah.

ZEMELJSKI PLIN

Poleg nafte, je na področju jugovzhodne Azije važen tudi zemeljski plin. Velika nahajališča so v Indoneziji, Maleziji in Bruneju. Glavni kupec je Japonska. Ta tudi tehnično in finančno pomaga pri gradnji naprav za utekočinjanje, ki omogoča prevoz s posebnimi tankerji. Predvidevajo, da bodo že v bližnji prihodnosti lahko dobavljali iz tega področja, skupno z nahajališči pred severozahodno Avstralijo, letno 30 milij. ton tega goriva.

SVETOVNA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA DANES IN JUTRI

Železarska industrija, predvsem tista v industrijsko visoko razvitih državah zahodnega sveta, je že nekaj let nazaj v precej težavni situaciji. Recesija in s tem manjše povpraševanje po železarskih izdelkih sta naredila svoje.

To je razvidno iz diagrama, ki kaže gibanje proizvodnje surovega jekla za svet, države evropske skupnosti za premo in jeklo (ESPJ), Sovjetsko zvezo, ZDA in Japonsko v letih 1972 do 1976. Skupno zmanjšanje svetovne proizvodnje za okoli 60 milij. ton v letu 1975 je dejansko posledica dogajanj v državah zahodnega sveta. Isto velja tudi za leto 1976, ki je pokazalo določeno izboljšanje stanja iz predhodnega leta. Proizvodnja surovega jekla v Sovjetski zvezi pa je od leta 1972 naprej skoraj enakomerno naraščala. Zato je ta država tudi postala z letom 1974 pri proizvodnji surovega jekla prva na svetu in je zrinila ZDA na drugo mesto. Podobna situacija kot v Sovjetski zvezi je bila tudi v ostalih vzhodnoevropskih socialističnih državah.

leto	1974	1975
Sovj. zveza	+ 3,74	+ 7,93 + 4,03
ZDA	- 19,70	- 11,89 + 9,72
Japonska	- 12,64	- 8,28 + 4,99
ESPJ	- 19,22	- 13,82 + 6,68
Svet	- 8,68	- 3,42 + 5,76
	1975	1976

V zgornji razpredelnici je prikazan razvoj proizvodnje surovega jekla v svetu in v obravnavanih državah v nekoliko drugačnih številkah. Te kažejo še boljše situacijo v zadnjih letih. ZDA, Japonska in države ESPJ so v letu 1975 nazadovale v proizvodnji surovega jekla bolj, kot je bilo svetovno povprečje. Povečanje proizvodnje leta 1976 je bilo v ZDA precej večje kot v državah ESPJ in na Japonskem.

Iz diagrama in razpredelnice pa ni razvidno hitro padanje železarske proizvodnje v razvitih državah zahodnega sveta od tretjega četrtletja 1976 dalje. To je bila posledica načina gospodarske recesije, ki precej dolgo traja.

Pri tem je zanimivo, da imajo nekatere druge industrijske dejavnosti – npr., kemična industrija – dobro konjunkturo. Zato je pri železarski industriji specifična situacija. Eden izmed vzrokov je močno nazadovanje gradbene dejavnosti, posebno še pri gradnji stanovanj in v industriji, ki proizvaja investicijsko opremo. Zadnja ima posebne težave pri dobavi opreme za jedrske elektrarne, kjer prihaja zaradi znanih neupravičenih in tudi nesmiselnih protestov proti tem energetskim objektom do zastojev ali celo do ustavljanja gradnje. Tudi na področju ladjedelniške industrije je opazna manjša aktivnost, ki ima svoj vzrok v trenutno zadostnem ladjemskem prostoru. Edino avtomobilska industrija dela s polno paro, vendar ne more pri porabi jekla pokriti vseh lukenj, ki so nastale zaradi omejenih virov. Končno ima precej negativen vpliv na proizvodnjo in prodajo železarskih proizvodov tudi

Nadaljevanje

Na zadnjem zasedanju republiške skupščine 14. decembra je bila v obravnavi tudi zemljiška in urbanistična politika z oceno stanja na tem področju. To je bilo uvrščeno na dnevni red zato, ker ta vprašanja zadevajo temeljno razvoju usmeritev naše družbe in sposobnost samoupravnega razreševanja tega področja.

Razprava in sklepanje pa nista bila zaključena na tej seji, ker bo na podlagi dosedanjih analiz in raziskav izdelan skupni dokument, ki bo v zborih skupščine SR Slovenije obravnavan v januarju 1978. leta.

V informaciji, ki smo jo delegati dobili, je rečeno, da sta prostorsko planiranje in urbanizem temelja za racionalno gospodarjenje s prostorom in za ustrezno oblikovanje okolja, v katerem živimo in delamo. Industrijska in stanovanjska gradnja povečuje potrebo po novih zemljiščih. Temeljna značilnost naše politike pri usmerjanju urbanizacije in izrabe prostora je, da se še vedno vodi restriktivna urbanizacijska politika. Vse je pod preprosto gradnjo, razen tam, kjer je dovoljeno graditi. To zelo otežuje postopke, jih komplicira in zavlačuje. To je zato, ker niso dolgoročno varovane najpomembnejše površine, kot so gozdovi, zaloge vode, industrijske cone itd. Ocenjuje se, da je največji nered v individualni izgradnji stanovanjskih in počitniških hiš. Je pa to različno od področja do področja. Gre za neupoštevanje urbanističnega reda, kar nekje dobi že kar velike razsežnosti. Velik del krivde za to se pripisuje občinam, čeprav je razprava pokazala, da vsa krivda ni samo na njihovi strani. Postopek pridobivanja dovoljenj je dolg in zapleten, zlasti pa še zbiranje različnih soglasij. Zato bo potrebno čimrež urediti zakonodajno plat z vsemi upravnimi predpisi vred. Bilo bi pa napačno čakati samo na nove predpise in zakone, ker je še veliko tudi subjektivne krivde zadolženih in odgovornih za to in graditeljev ter v prepočasnem urejanju stvari.

Podatki za jeseniško občino kažejo, da je bilo v letu 1976 72 črnih gradenj, od tega štiri individualne hiše, 16 vikendov in 52 ostalih objektov. V občini Radovljica pa 132, od tega dve individualni hiši, 125 vikendov in pet ostalih objektov. To sicer nista občini, ki bi imeli največ črnih gradenj, vendar pa so to problemi, ki jih je potrebno razreševati.

Delegati z našega območja nismo nastopali v razpravi, morda tudi zato, ker smo se premalo dogovarjali doma. Razprava za pripravo na sejo je bila le v skupini za delegiranje delegatov na republiško skupščino, brez pomoči tovarišev, ki se ukvarjajo s to problematiko v občini, oziroma v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Sploh je bila ta problematika pri nas slabo in premalo obdelana, zato tudi ne pridejo do izraza tisti problemi, ki so ovira pri delu in ki bi jih bilo potrebno odpraviti. Prav gotovo ne morejo vsega opraviti delegati samo v skupini. Da pa problemi so tudi na našem območju, so dokaz številne pritožbe v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Namreč, da postopki, razni rezervati in soglasja zadržujejo in podražujejo gradnje, tako družbene kot individualne. Seveda pa je nemogoče dovoliti samovoljo tako pri individualnih gradnjah kot pri gradnji industrijskih objektov, posebno na območjih, ki morajo biti deležni posebne družbene skrbi.

Za zaščito kmetijskih površin imamo zakon o kmetijskih zemljiščih že iz leta 1973, je pa glede tega še premalo narejenega. Večkrat se išče kratkoročni ekonomski efekti. Potrebno bi bilo dopolniti kriterije za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč, zadolžiti kmetijsko zemljiško skupnost, ne samo za varovanje zemljišča, ampak tudi za dajanje mnenja glede alternativnih lokacij.

Za naše območje je pomembno tudi vprašanje rabe in zaščite planinskega sveta in zaščite gozdov. Republiški sekretariat za urbanizem navaja, da turistične žičnice, smučarske vlečnice in smučarske proge lahko narušijo ravnotežje v gozdnem in izvengozdnem prostoru gorskega in alpskega sveta. Zato naj se zimski turizem usmerja na naravne smučarske proge, ki so uravnotežene z okoliško vegetacijo.

Razprava o urbanistični politiki se povezuje tudi s tem, kako le-ta vpliva na varstvo okolja, predvsem glede onesnaževanja vode in zraka. Na tem področju imamo normativne rešitve, sprejeti so ustrezni zakoni, ki pa se slabo izpolnjujejo. Zamujajo se s samoupravnim organiziranjem na tem področju. Z dveletno zamudo je bila organizirana le zveza skupnosti za varstvo zraka, ki pa še nima vseh pogojev za normalno delovanje, da bi učinkoviteje posegla v saniranje sedanjega stanja. Tudi občine dajo temu premalo pomoči. Isto je na področju varstva voda. Preveč pogosto se ugotavlja, da so sicer čistilne naprave zgrajene, vendar ne delujejo pravilno zaradi malomarnega vzdrževanja. Vedno večja nevarnost je tudi glede tekočih goriv

(pretakanje, skladiščenje), predvsem pa v tem, da se razlijejo velike količine.

Prav tako je problem odlaganja odpadnih snovi. Zelo veliko je neurejenih odlagališč. Analiza kaže, da nobena depozicija v SR Sloveniji popolnoma ne ustreza urejeni depoziciji. Veliko odpadkov se odlaga v vode in na neprimerne prostore (ob cestah, v gozdove), ker ni urejeno odstranjevanje odpadkov. Poleg tega, da vse to kaže na neurejenost, na onesnaženje in zastrupljanje okolje, je velika škoda tudi zaradi izgube materiala, oziroma surovin, ki bi jih lahko dobili iz odpadkov. Posebno nevarno je odlaganje smeti v gramozne jame, ker tam prehajajo škodljive snovi direktno v talno vodo in se škoda, ki se s tem napravi, ne popravi desetletja.

Gospodarnost pri uporabi odpadkov je znana. Tako glede zbiranja in uporabe starega železa, znano je, koliko ga moramo uvoziti, kot glede starega papirja, ki ga uvozimo letno prek 60.000 ton (vsaka tona

starega papirja pomeni prihranek 3,5 kub. m lesa). Tekstilnih odpadkov ne zberemo niti desetino potrebne količine itd.

Zakon o ravnanju z odpadki je bil sprejet pred kratkim, izvajanje pa še ni dosledno. Vsaka iniciativa za izboljšanje stanja pa ni samo dobrodošla, temveč potrebna aktivnost številnih dejavnikov.

Pri ocenjevanju stanja na področju komunalnih dejavnosti so delegati menili, da bi morali posebno samoupravnim interesnim skupnostim komunalnih dejavnosti in ustreznim organizacijam združenega dela nameniti več pozornosti in bolj vključevati uporabnike pri soodločanju o komunalnih storitvah. Ta odsotnost uporabnikov vpliva na zaostajanje pri opremljanju stavbnih zemljišč s komunalnimi objekti.

Izraženo je bilo tudi mnenje, da je ob ugotovitvah o slabem kadrovskem položaju upravnih, urbanističnih in drugih organov potrebno nameniti več pozornosti temu vprašanju. Dejstvo je namreč, da strokovno in življenjsko obravnavanje in pravočasno reševanje vseh teh problemov sloni na dobrih in sposobnih kadrih.

N. S.

OBSEŽEN PROGRAM TEDNA »KOMUNISTA« V JESENIŠKI OBČINI

Na decembrski seji je komite občinske konference ZKS Jesenice obravnaval in sprejel obsežen program TEDNA »KOMUNISTA«, ki ga je predlagal posebni odbor s pododbori, ki deluje pri komiteju. Kot je znano, se tretja akcija slovenskega uredništva Komunista, ki se bo v občini začela po novem letu, odvijata pod gesli ČLOVEK, ZNANJE, PRODUKTIVNOST; DRUŽBA IN KNJIGA ter »KOMUNIST« PRED KONGRESOM.

DRUŽBA IN KNJIGA

V prvem programu, ki zajema akcijo ČLOVEK, ZNANJE, PRODUKTIVNOST, je poudarjeno, da naj celotna akcija utrdi razmere, v katerih bo delavec upravljal tudi z znanjem in produktivnostjo ter ustvarjal take pogoje, da bo vsak delavec v boju za svoje večje znanje in svojo boljše storilnost, postal odločilni dejavnik proizvodnje in borcev proti ostankom tehnokratske in birokratske miselnosti. Cilj celotne akcije, ki mora preiti v trajno aktivnost, je, dvigniti družbeno produktivnost, pri čemer je treba dati poudarek znanstvenemu raziskovalni dejavnosti, inovacijski in izobraževalni dejavnosti ter tehnični kulturi v širšem smislu besede.

V zvezi s produktivnostjo bodo vse temeljne organizacije združenega dela in delovne organizacije izdelale ustrezno oceno, medtem ko bo to uskladi in pripravil enotno oceno izvršni svet skupščine občine Jesenice, ki je tudi nosilec te akcije.

Program navaja, da se mora znanstveno-raziskovalna dejavnost vsebinsko vključiti v samoupravno delo. S tega področja je potrebno izdelati ustrezno oceno stanja v občini predvsem z vidika potreb po raziskovalni dejavnosti v TOZD, vključevanja lastnega znanja v delo in razvoj TOZD, z vidika kvalitete problematike, glede na količino dela in z vidika pravilnega ter smotrnega vključevanja kadrov.

V okviru te akcije bodo potrebna prizadevanja, da inventivna dejavnost iz individualnosti preraste v množičnost. Tudi v tem pogledu program predvideva analizo stanja, predvsem pa usmerjanje akcije k uvajanju stimulativnega nabiranja idej, uvajanju stimulativne verige ustvarjalnosti in formiranju aktivov novatorjev v TOZD.

Posebno pogloblje program namenja vzgojno-izobraževalni dejavnosti, pri čemer predvsem predvideva analizo štipendiranja v občini, spodbujanje in urejanje permanentnega izobraževanja ob delu in za delo v celoti združenega dela, analizo problemov učiteljskega kadra in dela mladine v šoli.

Pri doseganju ciljev akcije je seveda izredno pomembno, da se kar največ pozornosti namenja tehnični kulturi in tehničnemu izobraževanju, pri čemer se posebno vlogo morajo odigrati organizacije Ljudske tehnike in sorodne organizacije.

Uspeh akcije pa bo seveda v tem, da bodo vse osnovne organizacije zveze komunistov in druge družbenopolitične organizacije celovito obravnavale to problematiko in v akcijo vključevale samoupravne organe, krajevne in interesne skupnosti, specializirana društva in organizacije, skratka ustvarjale množično gibanje. Program občinskega komiteja zveze komunistov zelo konkretno opredeljuje nosilce posameznih akcij, pri čemer bodo seveda glavno vlogo morali odigrati komunisti in akcijo razširjati na vse zavestne sile naše družbe.

Vsi trije zbori občinske skupščine Radovljica so na 32. skupni seji 28. decembra imeli na dnevnem redu kar 19 točk. Med drugim so ocenili gibanje gospodarstva v desetih mesecih 1977, potrdili resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine v 1978. letu, obravnavali program razvoja malega gospodarstva, potrdili odlok o spremembi proračuna občine in rešali na 1977. leto, sprejeli odlok o začasnem financiranju proračunskih potreb v prvem tromesečju 1978, odlok o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov od plačil za storitve, odlok in dopolnitve odloka o davkih občanov, odlok o občinskih upravnih takсах, odlok o začasnem financiranju SIS za varstvo pred požarom v 1978. letu, odlok o določitvi roka občanom, delovnim ljudem in OZD, do katerega morajo nabaviti sredstva za osebno in kolektivno zaščito pred radioaktivnimi in kemičnimi vojnimi sredstvi, spremembo odloka o ustanovitvi pokrajinskega odbora za Gorenjsko, osnutek odloka o obvezni uporabi in plačilu komunalnih storitev ter o programu izdelave zbirnega katastra komunalnih naprav, sporazum o sofinanciranju proslave 200-letnice in postavitve spomenika prvega vzpona na Triglav ter potrdili poročila o delu občinskih inšpekcij in komisij in poročila o uspehih in razvoju gasilskega društva Begunje.

Izvršni svet OS Radovljica je na 105. seji 19. decembra obravnaval predlog odloka o določitvi obveznega prispevka za financiranje nujnih nalog programa varstva pred požarom v občini za leto 1978, predlog odloka o določitvi gradbenega okolja za zemljišča, ki so namenjena za stanovanjsko gradnjo na Posavcu, predlog odloka o elementih za določanje odškodnine za razlašča stavna zemljišča ter predlog za dodelitev, prodajo in zamenjavo zemljišč. Obravnavali so tudi poročila samoupravne interesne komunalne skupnosti, poročila o sanaciji stanja v klavnicah Boh. Bistrica, informacijo o organiziranosti občinskih upravnih organov za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve ter varstvo okolja, poročila o sprejemanju sklepov skupščin SIS o valorizaciji programov za 1977. leto in predvidevanji razvojni program Zito TOZD Gorenjska Lesce. Tokrat je bila seja izvršnega sveta v prostorih tovarne čokolade Gorenjka v Lescab.

Izvršni odbor predsedstva OK SZDL Radovljica je na 55. razširjeni seji med drugim obravnaval poročila o ugotovitvi vzroka poškodb na keramičnih ploščah in strehi v osnovni šoli A. T. Linhart Radovljica. Strokovne izsledke o tem je posredoval republiški zavod za raziskavo materiala in ugotovil, da krivdo nosita izdelalec del, ki ni upošteval predpisov pri polaganju plošč, in izvajalec hidroizolacijskih del na strehi. Svoj delež krivde ima tudi projektant objekta, kar je očitno tudi na drugih solah, kjer so že vidne posledice neprimerne projekta.

Letošnji praznik JLA so svečano proslavili v vseh krajevnih skupnostih radovljiške občine s krajevnimi zbori rezervnih starešin, borcev, in mladine, na katerih so bile prebrane odredbe o napredovanjih in odlikovanjih rezervnih starešin ter popestrene s kulturnimi programi. Občinska proslava je bila 21. decembra v radovljiški kino dvorani. V kulturnem programu so nastopili pripadniki JLA, komorni zbor A. T. Linhart in recitatorji Linhartovega odra.

Novo izvoljeno občinsko konferenco ZK Radovljica, ki šteje 70 delegatov, sestavlja deset mladih do 27. leta in 22 žensk. 44 delegatov je iz vrst neposrednih proizvajalcev, 16 iz vodstvenih organov, sedem upokoencev, dva pripadnika JLA in en zasebni obrtnik. Novi komitej OK ZK šteje 15 članov, na novo pa je izvoljenih 12 članov.

Po sklepu izvršnega sveta SO Radovljica, ki je potrdil aneksa k samoupravnemu sporazumu o načinu združevanja in uporabi sredstev, ki jih delavci TOZD namenijo za zadovoljevanje skupnih potreb v KS, bo tudi v 1978. letu znašal prispevek zaposlenega 300 in ne predlaganih 500 din.

Letošnji praznik JLA so učenci in učitelji osnovne šole Radovljica počastili s predavanji in prikazovanjem poučnih filmov, s pisanjem spisov o naši vojski ter s postavitvijo foto razstave iz življenja in dela JLA. Pionirski pevski zbor je nastopil na osrednji proslavi v radovljiški vojašnici.

Delegati volilne skupščine občinske organizacije ZKB NOV Radovljica so poslali pisne čestitke ob letošnjih jubilejih tov. Titu, ob 30-letnici ustanovitve ZKB NOV Jugoslavije pa zveznemu odboru ZKB NOV. Pozdravno pismo z izrazi enotne podpore in solidarnosti pa so poslali tudi Zvezi koroških partizanov v Celovec.

Oddelek za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozščito pri OS Radovljica je v sodelovanju s komisijo za vojaške poklice pri OK ZK organiziral 17. decembra na Bledu seminar o usmerjanju v vojaške poklice za vse učitelje 6., 7., in 8. razredov osnovnih šol.

Koordinacijski odbor za starostnike pri KK SZDL Radovljica je 27. decembra pripravil v domu dr. Janka Benedika vsakoletno novoletno srečanje za najstarejše občane s področja radovljiške krajevnne skupnosti. V imenu KK SZDL je goste pozdravil Alojz Špiler. Po kulturnem programu, ki so ga pripravili člani Linhartovega odra mladih in pevski zbor Lipa, se je ob zakuski nadaljevalo družabno srečanje. Vse nepokretne in bolehnne starostnike so člani odbora obiskali na domu in jim izročili novoletna darila.

Spričo vse bolj zahtevnih nalog na področju urbanizma, gradbenih in komunalnih zadev ter varstva okolja v radovljiški občini, ki jih mora opravljati pristojni upravni organ občinske skupščine, je izvršni svet OS ugotovil, da pri sedanjih kadrovske zasledbi ta oddelek tudi v prihodnje ne bo kos postavljenim zahtevam. V odloku je še vedno nezasedeno delovno mesto referenta za urbanizem, gradbenega referenta in referenta za vodno gospodarstvo in varstvo okolja. Zanimanje za ta delovna mesta takorekoč ni, kar dokazuje podatke, da se tudi na dva razpisa ni nihče prijavil.

Ker vsi zavezanci niso podpisali samoupravnega sporazuma za financiranje nujnih nalog SIS za varstvo pred požarom v občini Radovljica, s čimer je ogrožena njena dejavnost, je skupščina te SIS predložila na podlagi 74. člena zakona o varstvu pred požarom skupščini občine, da sprejme odlok o obveznem prispevku v 1978. letu v višini 0,30 % od bruto OD vseh zaposlenih in družbenim in zasebnem sektorju.

V zadnjih desetih letih je bilo iz sredstev za uporabo mestnih zemljišč porabljenih za družbena in zasebna stanovanja, v krajevnih skupnostih radovljiške občine 4.872.943,80 din, za poslovne prostore pa 5.639.036,46 din.

Na predlog izvršnega sveta OS Radovljica je občinska skupščina razpravljala na seji 28. decembra o dopolnitvi resolucije za 1978. leto z izdelavo urbanističnih dokumentov: prostorski plan občine, ter zazidalne načrte za center Lesc, Jarše na Bledu, Cankarjevo naselje in center Radovljica, za Begunje, Podnart, Vrhnje in družbeni center Lesce. Načrtujejo tudi nadaljevanje ukrepov proti nedovoljenim gradnjam po posebnem programu oddelka za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve ter varstvo okolja.

Prihodnje leto načrtujejo na področju PTT prometa v radovljiški občini izgradnjo prizidka in montažo avtomatske telefonske centrale na Bledu, postavitev medkrajevnega kabla Radovljica-Kropa, montažo ATC Radovljica, razširitev omrežja Bled-Grad-Zasip, uvedbo slepega zasedenja v ATC Podnart in ATC Bohinjsko jezero.

Gozdarsko kmetijska zadruga Srednja vas v Bohinju je enovita OZD, ki zaposluje 130 delavcev in ima kooperacijsko sodelovanje s 500 kmetijskimi proizvajalci na območju Bohinja. V okviru zadruge deluje pet delovnih enot – kmetijska kooperacija, gozdarstvo, žaga, mizarstvo, hranilna služba in skupne službe. Lani je GKZ odkupila nad 1.800.000 mleka, letos pa računajo, da bo odkup še višji, ker je že dosežena planirana količina za srednjeročno obdobje.

Po oceni izvršnega sveta OS Radovljica je letošnji položaj v gostinstvu in turizmu dokaj kritičen. Že do oktobra so se v gostinstvu povečale izgube za štiri odstotke, število nočnih tujih gostov se je znižalo za 22 %, investicijski program pa je le deloma ustvarjen. OD zaposlenih v teh dejavnostih je okoli 20 % pod občinskim povprečjem, zato je tudi odhajanje delavcev v druge dejavnosti izredno zaskrbljujoče.

Kot kaže, bo tudi letos proizvodnja mleka v TOZD Kooperacija Radovljica – KZK Kranj narasla, če se soditi po podatkih, da je bila že ob koncu tritretletja višja za 8,4 %, čeprav je bilo število krmičnih dni za dva odstotka nižje kot lani. Poprečna dnevna mlečnost v Poljčah je bila 19,4 litra ali 7.066 litrov letno, na Bledu 15,7 litra dnevno ali 5.745 litrov letno. Skupaj imajo v Poljčah in na Bledu 329 krav molznic, 120 plemenskih telic in 382 plemenskih telic pri kooperantih.

V okviru kulturne akcije za delovne kolektive je likovna skupina LIKOR pri ZKPO Radovljica pod pokroviteljstvom občinskega sveta ZSS Radovljica od 20. do 27. decembra organizirala v Sivčevih hiši in v dvorani radovljiške graščine razstavo članov gorenjskih likovnih skupin. Razstavljalo je 41 avtorjev, ki so bili zastopani na zadnji razstavi v Kranju.

Na rednem letnem sestanku knjižničarskih delavcev radovljiške občine, ki ga je sklical matična knjižnica A. T. Linhart Radovljica v nedeljo, 18. decembra, so pregledali letošnje uspehe in težave, s katerimi se srečujejo v svojem poslanstvu. Čeprav je bilo letos knjižničarstvo z okoli 2000 novih izposoj dokaj uspešno, pa jih posebno tarejo prostorski problemi v manjših krajih in dokaj težki delovni pogoji. Na sestanku so sprejeli delovni program in program akcije Komunista, v katero se bodo vključile tudi vse krajevne knjižnice.

V belem salonu grand hotela Toplice na Bledu so 20. decembra svečano odprli razstavo sodobne grafike, ki jo je ob razumevanju delovnega kolektiva in vodstva hotela pripravila Mladinska knjiga iz Ljubljane.

Telesnokulturna skupnost in občinski svet ZSS Radovljica sta ob sklepu leta izdala informativni bilten o vseh letošnjih občinskih prvenstvih telesnokulturnih organizacij, šolskih športnih društev in osnovnih organizacij sindikata. V biltenu so podrobno imenovani vsi udeleženci tekmovanj z doseženimi športnimi izidi. Na občinskih sindikalnih prvenstvih v 12 disciplinah je po teh podatkih nastopilo 2941 tekmovalcev iz 109 osnovnih organizacij sindikata.

NOVICE IZ JESENIŠKE OBČINE

DO KONCU LETA BO VELIKA VEČINA OZD SPREJELA POTREBNE SAMOUPRAVNE AKTE

Komisija za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu pri skupščini občine Jesenice je na zadnji seji ugotovila, da je realizacija tistih določb zakona o združenem delu, ki temeljnim in drugim organizacijam združenega dela nalagajo določene obveznosti, zlasti v pripravi samoupravnih splošnih aktov, relativno ugodna, tako da bo do konca leta velika večina organizacij sprejela vse potrebne samoupravne splošne akte.

Člani komisije so menili, da je potrebno v prihodnje dati poudarka zlasti vsebini teh aktov in njihovi usklajenosti z zakonskimi določbami. Zato je komisija izmed svojih članov imenovala tri delovne skupine, ki bodo obravnavale samoupravne splošne akte po posameznih področjih, in sicer: za področje dohodkovnih odnosov, za področje delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in za področje statusnih in organizacijskih zadev organizacij združenega dela.

Da bi lahko komisija in njene skupine delale kar se da uspešno, so pozvali temeljne in druge organizacije združenega dela da pošljejo komisiji za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu pri skupščini občine Jesenice vse do sedaj sprejete samoupravne splošne akte.

Rk

MONOGRAFIJA O IZGNANCIH

Uredništvo Čačanskog glasa iz Čačka je prevzelo nalogo, da izda drugo spominsko monografijo o slovenskih izgnancih v Srbijo. Imenovan je tudi poseben odbor, ki ga sestavljajo priznani slovenski in srbski zgodovinarji in družbenopolitični delavci, ki pomagajo pri pripravi gradiva, ki bo tiskan v slovenskem in srbskem jeziku.

V knjigi bo opisano izgnanstvo Slovencev v Srbijo, zgodovina prve in druge proletarske brigade in organizacija vlaka Bratstva in enotnosti. Vsi teksti bodo bogato ilustrirani z dokumenti in fotografijami.

Monografijo bodo natisnili na več kot 250 straneh in bo zajemala vse občine v Sloveniji, ki so vključene v vlak Bratstva in enotnosti.

INVESTICIJSKA IZGRADNJA ZAOOSTAJA

V jeseniški občini so znašale investicije v osnovna sredstva gospodarstva v letošnjih devetih mesecih nekaj manj kot 340 milij. din, kar je 18 odstotkov in pol manj kot v istem obdobju lani. V letošnjih devetih mesecih so realizirali le 45,6 odstotka investicij, predvidenih v letošnjem letu.

Za letos so največ investicij načrtovali v industriji in v gradbeništvu, najmanj pa v obrti in osebnih storitvah.

Rk

MISLI SO NAM POHITELE V MESTO RUDO...

Vsakokrat, ko praznujemo dan JLA, nam misli pohite v prvo leto vojne.

Našo domovino je napadel sovražnik. Vsi napredni in svobodoljubni ljudje so organizirali oborožen upor proti okupatorju. Nastajale so partizanske čete in odredi. V zasneženem bosanskem mestu Rudo je tovariš Tito ustanovil prvo proletarsko brigado, ki se je že takoj naslednji dan spoprijela s sovražnikom. To je bilo 22. decembra 1941.

Od tega dne dalje so nastajale nove brigade borcev za svobodo naše domovine. Slabo oborožena vojska se je spoprijemala z mnogo močnejšim sovražnikom. Toda ljubezen do domovine in želja po svobodi sta jim vlivali vedno novih moči. Hrabrost in pogum sta jih vodila od zmage do zmage. Pod vodstvom vrhovnega komandanta oboroženih sil tovariša Tita je partizanska vojska osvobodila domovino.

Po končani vojni je ljudstvo začelo obnavljati porušeno domovino. Tudi naša ljudska armada je pomagala pri obnovi. Izkušnje minule vojne so ji narekemale, da mora biti vedno pripravljena braniti svobodo domovine.

Leta 1951 je po ukazu tovariša Tita dobila ime JLA. Od takrat je minilo že mnogo let. JLA je dobro pripravljena na obrambo domovine. Naši vojaki ne bodo nikoli prestopili meje. Nikogar ne bomo napadli. Če pa bi kdo napadel našo državo, bi v odporu sodelovali vsi. Zato se vsi pripravljamo na organiziran ljudski odpor. Svobodo domovine ne bi branile samo oborožene sile Jugoslavije. Sovražnik bi naletel na odpor dvajsetmilijonske vojske mladih in starih, moških in žensk. Vsakdo bi lahko sodeloval v odporu na svoj

način. Tudi šolarji se pogovarjamo, kako bi branili domovino.

Ko smo v lanskem šolskem letu imeli obrambni dan, smo prvič preizkusili svoje znanje o ljudski obrambi. Odrasli so bili z našimi akcijami kar zadovoljni. Pri pouku se večkrat pogovarjamo o obrambi in zaščiti.

Kmalu se bomo lahko vključili v mladinske pohodne enote in kasneje kot prostovoljci v enote teritorialne obrambe. Za fante bo prišla na vrsto vojaščina, šola za rezervne oficirje ali pa celo študij na vojaški akademiji. Z učenjem vojaških spretnosti in z urjenjem se že sedaj v miru pripravljamo, da bomo znali čuvati svojo domovino in svobodo. Gradimo tudi svojo vojaško industrijo, ki je sposobna izdelati že najsodobnejše orožje.

V teh dneh, ko je naša armada praznovala svoj 36. rojstni dan, so se po naši domovini zvrstile številne proslave. Vrhovni komandant oboroženih sil tovariš Tito je dobival čestitke delovnih ljudi, vojakov, mladine in pionirjev.

Učenci naše šole smo v počastitev praznika pripravili priložnostno razstavo z naslovom Titova življenjska pot. Ogledali smo si filme o ljudski obrambi. Poslušali smo predavanje o pripravljenosti naše armade, da brani svobodo svoje domovine.

22. decembra smo obiskali graničarje na karavli Belca. Čestitali smo jim ob prazniku in jim izvedli krajši kulturni program. Starešina enote VP Radovljica nam je podelil priznanja za nagajene spise v literarnem natečaju ob dnevu JLA.

Lilijana Gartner, novinarski
krožek, osnovna šola
»16. december« Mojstrana

NAŠA VOJSKA, NAŠA MOČ IN PONOS

22. decembra, za dan JLA, smo učenci osnovne šole Koroška Bela obiskali graničarje na karavli v Javorniškem rovtu. Pripravili smo jim kratek kulturni program, oni pa so nam povedali veliko zanimivega o svojem delu. V prijetnem kramljanju je čas kar prehitro minil.

Ze pred praznikom pa smo se z graničarji pomerili v raznih športnih disciplinah. Skupaj z DPD Svoboda Javornik-Koroška Bela pa smo priredili proslavo v kulturnem domu. Na njej so nastopili tudi vojaki.

Gledala sem fante v uniformah, misli pa so mi uhajale; premišljevala sem o delu in pomenu naše vojske.

Vi ste srečni otroci! Vi ste otroci, ki ne vedo, kaj je strah, kaj lakota! Tako velikokrat govorijo starejši ljudje. Tudi moj oče pravi tako. Večkrat mi pripoveduje, kako je bilo, ko je bil on v vojnih letih.

Leto 1941 je bilo za našo domovino usodno. Iz črne noči se je porajal še bolj črn dan. Za naše narode so se pričeli dnevi trpljenja in gorja; pričela se je druga svetovna vojna. Sovražnik je plenil, ubijal, nedolžno ljudstvo pa odganjal na tuje, v taborišča. Vendar se je ljudstvo uprlo. Po vsej Jugoslaviji so ustanavljali čete, brigade in bataljone.

Tako je bila 22. decembra 1941 v majhnem bosanskem mestecu Rudo ustanovljena prva proletarska brigada. Ustanovil jo je tovariš Tito iz najboljših srbskih in črnogorskih bataljonov. Brigada je šla pogumno v boj proti okupatorju. Branila je Drvar, osvobodila Beograd in šla dalje proti Hrvatski in Sloveniji. Kamor je prišla, je ustanavljala nove partizanske oddelke. Iz majhnih četic hrabrih partizanov, ki so se borili za vsak košček naše domovine, je nastala močna in slavna armada. Ta armada je bila zmagovalka, priborila nam je svobodo.

Naša ljudska vojska pa tudi po vojni ni mirovala. Mesta so bila porušena, treba je bilo graditi vedno nova in večja... Lahko bi naštevali akcije za akcije, vas za vasico, kjer so delali pogumni vojaki. Res, bili so vztrajni, močni in prav nim gre zahvala, da je štiriletna vojna samo grozen opomin.

Dolga je pot od leta 1945 do danes. Težko jo je opisati, težko je mimo skromnih, pohvalnih besed. V tem je veliko trte, samopremagovanja... Veliko je bilo narejenega, vse za dobro človeka. In pri vsem tem so zopet pomagali vojaki! Pomagali graditi nove ceste, železnice, pomagali graditi novo, še lepšo Jugoslavijo.

Tudi ob raznih naravnih nesrečah priskočijo na pomoč. Pomislim na katastrofalne potrese: Skopje, Banja Luka, Posočje! Povsod so se vojaki naprej izkazali. Enote JLA so ob vsaki elementarni nesreči prva pomirjujoča vest. Se in še bi lahko govorila o pomenu naše vojske. Ne nazadnje je prav ona tista, ki nam omogoča miren sen. Mirno teče naš vsakdan, mirno lahko ob večerih zaspiamo, saj vemo, da je oko vojaka vedno budno.

Dragi vojaki! Mladi rod pionirjev in mladincev gre po vaših stopinjah in hoče biti vreden vsega, kar ste nam dali! Ob vašem prazniku vam še vnaprej želim mnogo uspehov.

Maja Kržišnik, novinarski
krožek OŠ Koroška Bela

PESTRO ŽIVLJENJE DRUŠTVA UPOKOJENCEV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

V novembru so obiskali naše društvo DU iz Trbovelj. Bilo jih je lepo število, kar dva polna avtobusa. Predhodno so si ogledali nekatere gorenjske kraje, med njimi tudi Bled in Begunje, pri nas pa so se ustavili za krajši čas. Dobrodošlico jim je izrekel predsednik Bernard Svetlin, za katero se mu je zahvalil predsednik DU Trbovelje tovariš Knez in izrazil zadovoljstvo ob srečanju, saj imajo Trboveljčani že od nekdaj z Jeseničani prijateljske stike. Ker je bila nedelja, je naš harmonikaš Franko s svojim igranjem še bolj razgibal veselo razpoloženje, ki se mu ni mogel upreti niti najstarejši trboveljski udeleženec izleta, star že 95 let, da se je živahno zavrtel. Veseli, ker so se med nami dobro počutili, smo si zaželeli še mnogo lepih dni tudi v prihodnjem letu.

Dan JLA je društvo proslavilo s samostojnim koncertom moškega pevskega zbora pod vodstvom Jaka Vebra. Nonet sestavljajo: Matevž Kalan, Stane Piriš, Franc Ravnik,

Franc Koprivec, Filip Klemenčič, Franc Veber, Egidij Praprotnik, Anton Slivnik in Franc Kaplan. Poprečna starost članov zbora je 72 let. Posnemanja vredno! Poslušalcev je bilo kar lepo število, saj se tudi sicer radi udeležujejo društvenih proslav.

Pevski zbor DU je najprej zapel državno himno, ki so jo peli tudi nekateri udeleženci. Sledil je govor predsednika DU Bernarda Svetlina o pomenu praznika. Pevci so nato zapeli še več pesmi iz svojega bogatega repertoarja.

Pohvale vredna je zavzetost pevskega zbora, ki, čeprav tako maloštevilni, zmore v svoji vni pripravi tako lep koncert! V njih je res še pravi idealizem. Vsekakor pa bi bilo zelo priporočljivo, da bi se v zbor vključili tudi drugi upokojenci, ki imajo veselje do petja, da bi postal zbor še močnejši, obenem pa bi bilo vključeno v aktivno delo še več članov DU.

Kulturnemu programu je sledil prijeten družabni večer.

J

Balinarska ekipa upokojencev Javornik - Koroška Bela (Foto: M. Delopst)

TOVARNIŠKO SREČANJE Z ENOTO GRANIČARJEV V JAVORNIŠKIH ROVTIH

V četrtek, 22. decembra, so predstavniki organizacij ZZB, ZRVS in ZSM Javornik - Koroška Bela obiskali enoto graničarjev na karavli Karavanskih kurirjev NOV v Javorniških rovtih. Čestitali so jim za njihov praznik, dan JLA, in jim izročili skromna darila.

Čeprav živijo vojaki te enote visoko v pobočju Karavank, se sodelovanje te enote odvija na vseh področjih družbenopolitičnega, kulturnega in športnega življenja s krajinami Javornik - Koroške Bele. Zelo tesno sodelujejo z mladino na raznih prireditvah.

Vojaki iz vseh predelov Jugoslavije, različnih poklicev in navad živijo kot složna družina. Zavedajo se svoje dolžnosti in svoje moči v bratstvu in enotnosti. Služba graničarjev v tem predelu Karavank ni lahka. Zlasti v zimskem času, ko pritiskajo mraz in snežni viharji. Toda vojaki, pod vodstvom vodnika I. razreda Iva Klanjca, vztrajajo in so ponosni, da so čuvarji nedotakljivosti naših meja.

Pozno popoldne se je tovariško srečanje nadaljevalo v gostišču Pristava. Veseli in dobro razpoloženi so vojaki skupaj z mladino izvedli program partizanskih pesmi jugoslovanskih narodov. Skupaj smo zaplesali Kozarčako kolo s pesmijo »Oj, Kozaro, oj, Kozaro«, ki je odmevala visoko v vrhove Karavank.

Pet vojakov sem zaprosil za kratek razgovor za naš list Železar. Prvi moj sogovornik je bil Slovenec Srečko Zorec, doma iz Lenarta v Slovenskih goricah. Povedal je, da se tu dobro počuti. Zelo rad čita časopise, med njimi tudi Železarka. Po poklicu je kmet. Ima sodobno kmetijo, preusmerjeno v pridelovanje sadja. Že sedaj razmišlja, ko se vrne iz vojske, da bo še razširil sadne plantaže.

Živko Tasić iz Kosova, po poklicu klepar, mi je zelo vesel povedal, da »broji dane« in da ima samo še 13 dni službe vojaškega roka. Povedal je tudi, da če v svojem kraju ne bo našel zaposlitve, se bo vrnil na Jesenice iskat zaposlitve v Železarki.

Jovica Džurić iz Trstenika SRS Srbija, po poklicu avtomehaničar, mi je povedal, da mu je Slovenija zelo všeč. Zelo rad sodeluje tudi z mladino Javornik - Koroške Bele. Ko se vrne domov, se bo zaposlil v domačem kraju v podjetju Poljostroj.

Krsto Rojević iz Tutina v SR Srbiji, po poklicu kmet, ima kmetijo za sodobno vzrejo živine. Zelo ponosen je, da lahko varuje nedotakljivost naše meje.

Salem Gušter, Sarajevčan, je delavec v podjetju Energoinvest. Povedal je, da se z vsemi zelo dobro razume. Kot graničar se zaveda svoje dolžnosti.

Jože Urh

REVIRSKI LIKOVNIKI SKLENILI LETOŠNJO RAZSTAVNO DEJAVNOST NA JESENICAH

Jeseniški slikarji - dolikovci, organizirani pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, so letošnjo likovno-razstavno dejavnost sklenili s kolektivno razstavo likovnih del revirskih likovnikov - RELIK - ki deluje pri DPD Svoboda Trbovlje-center.

Letos so se revirski likovniki s kolektivno razstavo na Jesenicah predstavili že petič zapored in medsebojno izmenjava likovnih razstav z jeseniškimi slikarji, je postala že tradicija. S tem pa se seveda krepijo tudi medsebojne vezi slikarjev, izmenjujejo izkušnje, nova spoznanja in znanja, še posebno pa je pomemben pregled, koliko so posamezniki in skupina v celoti v enem letu napredovali. To pa so pomembni dejavniki pri nadaljnji rasti amaterske likovne tvornosti na Slovenskem.

Razstavo likovnih del revirskih likovnikov, so odprli 7. decembra v mali dvorani in čitalnici Delavskega doma na Jesenicah s krajšim kulturnim programom, ki ga je izvajal moški pevski zbor VINTGAR iz Blejske Dobra, pod vodstvom zborovodja Alojza Vengarja, sklenili pa včeraj, 28. decembra. Tokrat se je na Jesenicah predstavilo 16 revirskih likovnikov s slikami in plastikami in sicer:

S SLIKAMI: Helca KRASNİK (6), Ivo PINTERIĆ (4), Jože ARZENŠEK (3), Jože KUDER (2), Ivan ARZENŠEK (2), Miloš TODOROVIĆ (1), Jernej KREŽE ml (1), Alojz NADRAH (3), Božo STRITAR (2), Milan KUHAH (1), Jože POTOKAR (5) in Ernest ŠPILER (3).

S PLASTIKAMI: Alojz LESAR (2), Franci OSTANEK (2), Ernest ŠPILER (2) in Jernej KREŽE st. (2).

Med revirskimi likovniki, ki so se organizirali leta 1963, so podobno kot med jeseniškimi slikarji, delavci - rudarji, kovinarji, pisarniški delavci, učenci in upokojenci. Generalno bi lahko ugotovili, da pri revirskih likovnikih iz leta v leto, tako pri posameznikih, kakor skupini kot celoti, zaznavamo spoštljivo kvaliteto rast in iskanja novih izraznih tehnik. Spoštljivo, ker to dosegajo ob svojem težkem rednem delu z ve-

liko ljubeznijo do likovnega ustvarjanja, s samopremagovanjem in žrtvovanjem veliko svojega prostega časa.

Tako ob otvoritvi, kakor na tovariškem srečanju, ki je sledil, so obojestransko izrazili željo in pripravljenost še nadalje krepiti medsebojno sodelovanje, s čemer bodo prispevali k lastni kvalitetni rasti, s tem pa tudi k rasti slovenske likovne amaterske ustvarjalnosti.

Kakor smo že poudarili, so s to razstavo dolikovci sklenili letošnjo razstavno dejavnost, ki je bila nadvse bogata. Na Jesenicah so organizirali skupaj 12 razstav in sicer sedem kolektivnih (DOLIK trikrat, ženski krožek, likovniki iz Domžal, likovniki Iskre in RELIK) in pet individualnih (Savo Sovre, Fanči Gostiša, Danica Bem-Gala in Aleksander Gala, Jože Trpin in Franc Dolinšek), ki si jih je v poprečju ogledalo 1.025 obiskovalcev.

V letu, ki ga sklepamo, pa so se dolikovci ali kolektivno ali po nekaj skupaj ali individualno predstavili izven Jesenic kar sedemnajstkrat.

Če k temu prištejemo še lastno slikarsko kolonijo in številna enodnevna slikanja v naravi, močno udeležbo dolikovcev v planinskih slikarski koloniji na Vršču in slikarski koloniji Gorenjke v Podkorenju, individualno slikarsko delo, tedenske delovne sestanke, dva predavanja in seveda ogromno delo opravljeno pri organizaciji razstav, je bilo leto, ki ga sklepamo za likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice izredno uspešno. Izredna vrednost vsega opravljenega dela pa je tudi v tem, ker je bilo opravljeno z minimalnimi družbenimi sredstvi in z velikim prispevkom amaterske kulturne ustvarjalnosti.

Tako so dolikovci svoje 31. leto delovanja sklenili nadvse uspešno. Lep prispevek h kvalitetnim otvoritvam razstav na Jesenicah pa so prispevali tudi: ženski zbor Jesenice, moški zbor Vintgar Blejska Dobra, vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica - Breznica, predvsem pa glasbena šola Jesenice z nastopi različnih glasbenih skupin.

Prevoz jalovine izpod nasipa Zelezarne v Moste, kjer bodo zavarovali načeto obrežje (Foto in tekst: B. Blenkuš)

OB SEDMI OBLETNICI LISTOV

I. KOMU SO »LISTI« NAMENJENI IN KAJ NUDIJO

I
Pred sedmimi leti je izšla prva številka Listov, »literarno-umetniške priloge Železarija«, kot so bili na začetku označeni. V teh sedmih letih so se vkoreninili v Železarni in na Jesenicah, pa tudi drugod. Izoblikovali so si svoj krog bralcev, sodelavcev, in ne nazadnje – ocenjevalcev. Oceniti jih ni lahko delo, že zaradi tega ne, ker je vseh števil 35 in ker jim je obseg naraščal. (Za primer samo droben podatek: prva številka je bila skromna, izšla je na osmih straneh, za zadnje številke pa je značilno, da jih imajo 32.) Menjajali so se sodelavci, porajala so se nova imena, izginjala ali ostala, precej je takih, ki ostajajo Listom zvesti, katerih prispevke najdemo skoraj v vsaki številki. Variirale so literarne zvrsti, ki jih pač ne moremo pomešati v dva predala – »poezijo« in »prozo«. Listi pač niso mogli iti mimo hotenjske slovenske literature, mimo družbenih dogajanj. Skratka, že površno nametana vprašanja odpirajo kup novih, ki jih lahko razrešimo le s podrobnejšo analizo. In ta vprašanja je treba najprej razvrstiti, preden bomo odgovarjali nanja.

Za izhodišče si bomo vzeli program (ki ni eksplicitno označen kot program, a to vendarle je), vodilo, s katerim je uredništvo poslalo prvo številko k bralcem.

»Z literarno-umetniško prilogo Železarija, ki naj bi ob ustrezni finančni podpori tudi izvenotvarniških dejavnosti izšla trikrat do štirikrat letno, želimo povezati vse umetniške ustvarjalce gornje Gorenjske in tiste domačine, ki živijo izven Jesenic, in umetniške ustvarjalce našega podelja, živče onstran Karavank. K sodelovanju pa je pot odprta tudi drugim. Ta krog literatov, glasbenikov, likovnikov in drugih kulturnoprosvetnih delavcev se bo povezoval v kulturno-umetniškem klubu Tone Čufar pri občinski zvezi kulturno prosvetnih organizacij Jesenice, za kar so temelji že postavljeni. Klub se bo po svojih programskih zasnovi poskušal čim bolj uveljaviti tudi kot kulturno-umetniški in estetski oblikovalec na tem področju.

Literarna priloga, ki smo ji dali delovni naslov Listi, naj bi s svojo vsebino, ki mora zasledovati predvsem humanistične vrednote v naši kulturi, prispevala tudi k estetsko-humanističnemu osvveščanju delovnih ljudi. Prikazovala naj bi umetniško tvornost tako tistih, ki se poklicno, kakor tistih, ki se amatersko ukvarajo z literaturo, likovno, glasbeno ali drugo umetniško dejavnostjo na tem območju. Pri tem nas je vodilo tudi to, »da v teh odnosih (samoupravnih) postajajo delo, znanje in kultura temeljni proizvodni in povezovalni dejavniki razvoja družbe in poglobljanja socialističnih odnosov!«

Hkrati pa naj bi naša priloga prispevala svoj delež tudi borbi proti vsakodnevni kiču in plaži in proti vsem mogočim ekstremnim modernizmom, ki s socialistično etiko in humanizmom nimajo nič skupnega. Pri tem nas bodo vodila estetska in idejna merila socialistične kulturne politike.

Prepričani smo, da se bo ob ureničitvi naših zamisli v prihodnji prilogi krog sodelavcev najmanj podvojil. Veseli pa bomo tudi vaših pripomb, idej in spodbud. (Listi št. 1, str. 1)

Ta programska izhodišča se v drugi številki podvojijo, ponovi se osnovna misel o posredovanju resničnih kulturnih vrednot delovnemu človeku.

Program je jasen, kljub temu pa bomo izluščili iz njega osnovne naloge in jih zastavili problemsko.

1. Povezovanje umetniških ustvarjalcev zgornje Gorenjske, rojakov drugod po Sloveniji in »onstran Karavank«, kar se zdi na prvi pogled skromno, ob širši presoji pa zelo daljnosežno načrtovanje. Vprašali

se bomo (odgovorili pa na drugem mestu), kdo so ti, ki so na ta način povezani, kaj pomenijo v slovenski kulturi in kaj v Listih. Kaj Listi pomenijo za njihovo ustvarjanje? (Žal moramo pri tem zanemariti ostalo dejavnost kulturno-umetniškega kluba Tone Čufar.) To je seveda vprašanje po avtorju v času, vprašanje, ki ni zgolj literarnosociološko, ampak tudi vrednotno.

2. Namen, da bi bili Listi »kulturno-umetniški in estetski oblikovalec na tem področju«, bomo postavili kot drugo vprašanje. (Oblikovalec, razsodnik in mogoče še kaj?)

3. Estetsko humanistično osvveščanje delovnih ljudi. Vprašanje, ki ga postavljamo, je vprašanje po povratni informaciji. Vprašljivo je, če bomo odgovor našli v Listih, verjetno bi ga morali poiskati na drug način (anketa, intervju). Delno tudi v Listih, ko bi zagotovo vedeli, da bralci vplivajo na koncept Listov, na to, kaj je objavljeno in kaj ni.

4. Prikazovanje poklicne in amaterske umetniške tvornosti. Vprašanje po razmerju med njima, ki se lahko zastavi tudi na drugačen način: Koliko teh avtorjev je v slovenskem prostoru uveljavljenih in cenjenih in koliko ne? Ali je kdo iz Listov izšel in se uveljavil drugje? Spet presojamo na podlagi zunanjih podatkov. In če ta dejstva, ki iz Listov razvidna biti ne morejo, pogledamo v luči, katera dela so »boljša«, dela amaterjev ali profesionalcev, se nam zastavi vprašanje o vrednosti in o vrednotenju.

5. Borba proti kiču in plaži (ne da bi se vprašali, kaj kič in plaža pravzaprav sta in kako sta družbeno pogojena!) in proti ekstremnim modernizmom, »ki s socialistično etiko

in humanizmom nimajo nič skupnega«. (Mar to pomeni, da Listi ostale modernizme priznavajo in jih uveljavljajo? Ali to pomeni, da v drugi skrajnosti Listi v imenu socialistične etike in humanizma zavračajo vse modernizme?)

6. Pripombe, ideje in spodbude od zunaj, kolikor so iz Listov razvidne. Natančneje: ali gre za spodbude tistih, ki se z umetnostjo ukvarjajo, ali tistih, ki jo konzumirajo? V zadnjem primeru gre za povratno informacijo.

7. Stališče, ki bi bilo na prvi pogled lahko tudi elitno: »posredovati in približati delovnemu človeku resnične kulturne vrednote in mu pri tem pomagati pri njegovi kulturni rasti«. Vprašanje, ki bi se glede svojih estetskih in umetniških dimenzij lahko križalo z enim izmed prej postavljenih vprašanj, pa z družbenega stališča postane smrtno resno. Vendar je iz ostalega (kon)teksta razvidno, da je ves program postavljen na temelje najčistejšega humanizma in da kakršenkoli očitek o elitnosti, ki servira posebno kulturo za delavce, odpade.

Kakšne kulturne vrednote pa Listi dejansko ponujajo bralcu, bo razvidno iz nadaljnje obravnave.

Preden pa karkoli rečemo o njihovi funkciji, vrednosti, pomembnosti, opozorimo le na to, da so že s tem, da so (s svojo prisotnostjo), opravili pionirsko delo. S 35 števkami in s 708 stranmi branja so potencialna možnost za vsakega, da jih dobi v roke, prebere, da nanj vplivajo, mu ugajajo, ga odbijejo. Tudi to, da se je število strani letno povečalo od dvajset na dvesto in več, pove veliko. O tem in o predhodno zastavljenih vprašanjih pa bomo še razmišljali, dokler ne bomo v celoti odgovorili na vprašanje, za koga in za(-) kaj Listi.

(se nadaljuje)

Z občnega zbora avtomoto društva Jesenice (Foto: ŽJ)

Z osrednje proslave ob krajevnem prazniku in dnevu JLA na Dovjem (Foto: J. Rabič)

ODLOMEK IZ KNJIGE JOŽETA VIDICA »SEDEM KRST ZA RONKARJEVO DRUŽINO«, KI BO IZŠLA PRI ZALOŽBI BOREC

OBVEŠČEVALNO POROČILO

»Okrožna izpostava Jesenice

Obveščevalni oddelček

Na položaju 18. VI. 1944

Obveščevalnemu oddelku pri oblastni izpostavi za Gorenjsko

Okoli 12. maja so se pojavili po Radovljici belogardistični letaki. V začetku je bil videz, da so te letake metali sami Nemci, v zadnjem času se je pa prišlo do zaključka, da je to mnenje pogrešno. Dognano je, da so se ti letaki pojavili takoj po prihodu Marije Valant in njene sestre Berte (vulgo Bendičeve) iz Predtrga. Imenovane so prišle iz Ljubljane, za kamor imata večkrat dovoljenje, kar drugi ne dobijo. Od Berte mož je v Ljubljani domobranski oficir. Zadeve se še zasleduje (Napačno je napisano ime Berta. Mož Mete Valant je bil v Ljubljani šofer pri gestapovcu Simonu, le-ta pa je bil prej pri gestapu v Radovljici. Simon je bil poveljnik gestapovsko-domobraskih zaporov in znan krvolok v Ljubljani. Metina sestra Berta je imela za moža Žida, ki je bil v Mauthausnu. Po vojni sta se izselila v Izrael. Berta se je 1975. leta kot vdova vrnila iz Izraela v Radovljico in čez šest mesecev umrla; opomba J. Vidica).

Belogardistični letaki so se pojavili tudi v Poljčah in Begunjah. 7. maja je nemška patrulja iznenadila in ustrelila tovariša Jazbeca, krajevnega poverjenika OS v tem kraju.

Dne 14. maja je pripeljal do ceste proti Begunjam oseben avtomobil štiri moške, po vsej verjetnosti belogardiste, ker so takoj, ko so vstopili iz avtomobila, začeli skušati ljudi in pozdravljati z »Zdravo«.

Stroj Alojzij, gostilničar in lesni trgovec iz Zapuž, je ob priliki, ko je prišla policija, sam postavil zasedo za transformatorjem, ker je vedel, da se tam kretajo partizani. Prav tako se je izrazil, da je nad Dvorsko vasjo 50 partizanov, ki so za pobiti. Omenjeni Stroj je pravi vaški oderuh. Njegov sin Alojz je poročen s hčerko znanega izdajalca, belogardista Brodarja ... (Stroj je bil že med vojno obojen na smrt; opomba J. Vidica).

Franciška iz Polč (priimek izpuščam; J. Vidica) je nasprotna našemu gibanju. Pred 14. dnevi je raznašala literaturo, izdano od ljubljanskega škofa. Pri ljudeh že od nekdaj ni priljubljena ...

3. maja se je pojavila v Bohinjski Bistrici, črna roka. Pisma pod tem znakom so prejeli naši legalci tovariši Janez, Jaka in Ivica. Pri tovarišu Janezu je bila pripomba: »Banditski krojač, da se umakneš v gore, da tam počakaš svoje zmage, drugače te zadene likvidacija, katera ti je pač znana«. Dalje so dobili črno roko tudi nekateri drugi, ki pa niso naši aktivisti. Na hrbtni strani kuverte je bil sledeč naslov: Tine Čop, Kranj, Veldezer Strasse 22 (naslov je bil izmišljen; opomba J. Vidica).

Znana gestapovska vlačuga in osumljena be-ga kurirka Žmitek Zora iz Bohinjske Bistrice je bila prejšnji dan na Jesenicah, njen 12-letni brat pa je rekel (komu je rekel, izpuščam ime; opomba J.V.), da ima Zora še več »rnihih rok«.

Družina Ž. (iz Bohinja, ime izpuščam; opomba J. V.) je belogardistična. Sam Ž. vohuni po vasi za našimi simpatizerji. Njegov sin Jožef je v Kranju v be-ga pisarni in mu je poverjen Bohinj ...

Pred prvim majem so dobili pismo s »črno roko« naslednji iz Javornika, ki so sedaj že v naših vrstah: Klavora, Podlipnik, Vovk in Pukl. Zaupnik, ki stvar zasleduje, je rekel, da je treba prijeti samo H. B. (navajam samo kratice, v poročilu je polno ime; opomba J. V.) in Pivk Jakoba, ki stanuje pri Glaviču poleg gostilne Mulej, uslužben pa je pri KID Javornik kot mojster. Z aretacijo omenjenih dveh bi se zadeva s pismi in »črno roko« popolnoma razčistila ...

Pivk Mica je blagajničarka pri be-ga in je oborožena s pištolo. Povsod koder hodi, špiunira in nosi podatke na gestapo. Sploh je zelo nevarna našemu pokretu (obveščevalca Janez Por in Otmar Novak sta nameravala zvečer 10. decembra 1944. leta aretirati Mico Pivk, ko se je z možem vrnila iz Kranja. Otmar je bil oborožen z brzostrelko, Janez s pištolo. Ko je Otmar zagledal Mico blizu sedanega doma upokojencev na Javorniku, jo je ustavil z besedami: »V imenu naroda si aretirana!« Več ni utegnil spregovoriti, ker je Mica izpod pelerine potegnila že na strel pripravljeno pištolo in dvakrat ustrelila Otmarja v prsi, da je izdihnil. Por pa je pobegnil brez strela. Jaka in Mica Pivk živita v Sao Paulu v Braziliji. Te podatke navajam kot izrazit primer neprevidnosti, saj je iz citiranega poročila razvidno, da sta bila zakonca Pivk oborožena; opomba J. Vidica).

Dne 10. junija je naš obveščevalec aretiral Kragelj Ignaca, ki je bil v službi pri izdajalcu Smeleju na Hrušici. Kragelj je meseca februarja vrgel bombo skozi okno ob priliki, ko so mislili naši napraviti akcijo pri Korencu. Ob tej priliki sta bila ubita dva tovariša in šest ranjenih. Takoj po aretaciji je bil Kragelj likvidiran.

Ze omenjeni Volčini Helidor je višji funkcionar be-ga. Ni dolgo, ko je naš legalec opazil, da so od Arneža (na Jesenicah; opomba J. V.) prišli vsak posebej sami naši znanci nasprotniki: Ahac Rudi, Dežman Rudolf, Soler Miha in njegova hči, Markeževa dva sinova, Gluhar Anton in njegova žena Jelena. Še isti večer so šli po raznih potih. Naš legalec je sledil Helidorju, ki je imel s seboj ročno torbico. Zjutraj, ko je prišel isti legalec v službo v tovarno, je opazil v ulici, v kateri Helidor stanuje, polno letakov na katerih je pisalo: »Mi vse vidimo, kdo se bavi z banditi, dol s komunizmom.« Te letake je raztresel on, ko je šel domov (V poročilu sta omenjeni še dve osebi, ki živita na Jesenicah; opomba J. V.).

2. junija se je pripeljalo z vlakom 42 belogardistov, ki so pod vodstvom gestapovca Kopitarja Alojza iz Mojstrane krenili proti Radovni. Zvedelo se je, da namerava Kopitar s svojim belogardističnim vodom zasledovati partizanske edinice ...

Poročilo sta podpisala Živan in Jano.

DEKLE ZAPELJALO, MATI REŠILA

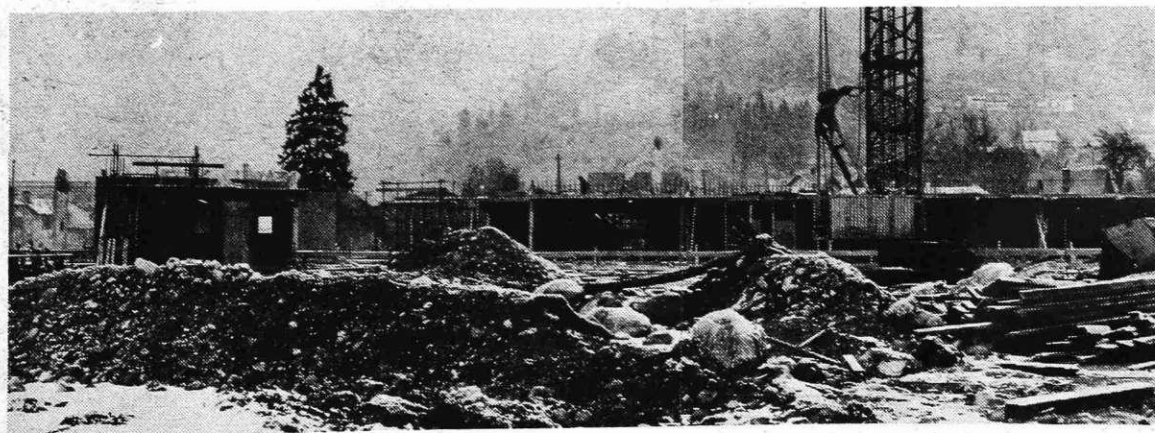
V citiranem poročilu smo zasledili Zoro Žmitek iz Bohinja. O njenem plavogardističnem delovanju govori več ohranjenih poročil. V pridobivanju somišljenikov in sodelavcev ni izbirala sredstev in je izkoriščala tudi svojo deklško mikavnost. Bila je plavogardistična in gestapovska kurirka, obveščevalka in organizatorka. V domačem kraju je uspela organizirati tajni krožek samih mladoletnikov.

25. septembra 1944. leta so pooblašeni OZNA za jeseniško okrožje Andrej, Kuki in Julij ter član štaba 5. bataljona II. brigade VDV Mihajlo zaslišali 16-letnega fanta (ime izpuščam: J.V.), ki je povedal naslednje (citiram iz zapisnika o zaslišanju):

»Maja 1944. leta ga je Zora Žmitek povabila na dom. Ker mu ni takoj zaupala, ga je nagovorila, ko sta bila sama. Razkrila mu je tajnost be-ga organizacije. Pričela je s pogovorom čisto privatnega značaja. Začela ga je objemati in poljubljati. Na vprašanje, kako mu je to ugajalo, je odgovoril, saj veste kako, sem mlad in pod kožo krvav. Med tem ljubimkanjem ga je začela nagovarjati, da bi postal kurir be-ga. Ponudbo je odklonil, češ da si ne upa, ker se boji partizanov. Drugi dan ga je ponovno povabila na sestanek in zopet se je začela ljubavna komedija. Zopet ga je začela nagovarjati, naj prevzame to službo. Povedala mu je, kako bo to ostalo tajno, da se mu ni treba nič bati in koliko bo zaslužil. V ljubavni zaslepljenosti in iz želje po denarju – doma so živeli v veliki revščini – je pristal in postal kurir be-ga. Pisma je nesel petkrat na Bled v Park hotel na gestapo. Pisma je dobil pri Žmitku. Povedal je, kako so ga spoznali. Ko je prišel v Park hotel, ga je vprašal vratar, od kod prihaja, je odgovoril iz Bohinja. Na vratarjevo vprašanje, ali ima kaj za gestapo, je izročil pismo. Nazaj v Bohinj ni nesel nobenega pisma. Ko je drugič prinesel pismo na gestapo, so ga že poznali. To pot so mu dali zavitek, naj ga nese v Bohinj k Žmitku. Zadnje pismo je nesel teden dni, predno so jo v Bohinj aretirali (partizani, opomba J. V.). Pisma je dobival od Zore Žmitke. Za vsakratni prenos je dobil od Zore 20 RM, kar se mu je zdelo veliko. Večkrat ga je na teh poteh spremljal V ... (ime in priimek izpuščam, opomba J. V.).

Zora mu je ponudila svetinjšico z Brezja, pa jo ni hotel vzeti in ji povedal, da bodo potem vsi vedeli, da je on organiziran v to stranko ...

K tej izjavi naj dodam še tole: Fant je povedal, kdo so Zorini sodelavci. Zasliševalci so v zapisnik zapisali, da je bil fant zapeljan. Upoštevali so njegovo mladoletnost. In kaj so storili, ko so zvedeli, da hodi po krivi poti? Šli so v vas in njegovo mamo opozorili, naj le bolj gleda, kaj dela in kje hodi njen sin. Mati je sina večkrat opozorila in ga nazadnje sama pripeljala v partizane.

Gradnja novega šolskega centra na Plavžu (Foto: ŽJ)

čprav je vedela, da ga bodo zasliševali. Po zaslišanju in dobri politični lekciji so ga uvrstili kot borca v tamkajšnje enoto. Zato pravim, da ga je dekle zapeljalo, mati potegnila iz blata in pripeljala v partizane. S tem mu je rešila čast in življenje.

PISMO GOSPODU ŽUPANU

Na jesen 1944. leta so nemške oblasti dobile navodilo, kako naj od kmetov zbirajo obvezno oddajo kmetijskih pridelkov. Žitnico Evrope Ukrajino so že izgubili, skladišča so bila prazna, vojska lačna. Pred durmi je bila zima, polna negotovosti.

V okupiranih krajih je obvezna oddaja imela še drug, globlji pomen. Čim več hrane bodo vzeli kmetom, tem manj jo bodo dobili partizani. Lačne partizane bo lažje goniti po hribih, posebno pozimi.

O prehrani so razmišljali tudi oblastni organi OF. Vse za partizane je bilo geslo OF. Nacisti so kričali podobno: Vse za Hitlerja, vse za Nemčijo! To je odsev tako imenovane totalne vojne, v kateri sodelujejo vsi, tako doma kot tisti na bojišču, v uniformi ali civilu.

Kako so partizani preprečevali odtok hrane v Nemčijo in za nemško vojsko, je razvidno iz pisma obveščevalca 31. divizije za rajon Bohinj Jožeta Cesarja-Stržka:

»Gospod Fern Ivan
župan občine Bohinjska Bistrica

Na položaju 10. 9. 1944

Po nalogu višje oblasti NOV in POS se Vam nalaga dolžnost, da od zahtevanih kmetijskih pridelkov sena in slame ne oddaste okupatorju niti enega grama.

Natančno so nam znane številke, v katerih letos zahteva okupator od naroda pridelke. Na kratko Vam povem: če bi prebivalstvo vsem tem zahtevam ugodilo, bi se za vse blago potrebovalo 31 vagonov po 10 ton in 2 veliki lokomotivi, da izpeljeta transport iz Bohinja. Tu vmes pa ni štet les in drva.

Če bi slučajno v naslednjih dneh bilo treba oddati v naglici kaj od zahtevanih pridelkov, ste dolžni po najbližji poti obvestiti našo civilno in vojaško oblast. Zavedajte se položaja ter storite svojo narodno dolžnost!

Hrana naj se za Bukovo dolino zbira na Poljih, Nomenj, Lepence in Bitnje na Bitnjah, Ravne, Rot in Lome naj zbirajo vsaka za sebe. Bistrica sama pa naj sploh ne oddaja za enkrat nobenega blaga okupatorju!

Za izvedbo teh navodil ste osebno odgovorni. Ne smatrate tega dopisa kot grožnjo, temveč naj Vam bo v bodrilo kot zavednemu Slovincu in Jugoslovanu!

S tovariškim pozdravom
Smrt fašizmu — Svoboda narodu.

Stržek»

Pismo ni propagandno niti grozilno, kar poudarja Stržek. Gre za to, kdo je v Bohinju prava oblast in kdo lahko razpolaga s kmetijskimi pridelki slovenskega kmeta. Razumljivo je, da bi tako zbrane pridelke v krajih, ki jih navaja Stržek, odpeljali partizani in ne Nemci.

OSREDNJA SLOVESNOST OB DNEVU JLA NA JESENICAH

V organizaciji občinskega odbora zveze rezervnih vojaških starešin Jesenice je bila 21. decembra v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah osrednja slovesnost ob dnevu Jugoslovanske ljudske armade, katere je vključena v letošnje partijske in Titove jubileje.

V kulturnem delu programa so sodelovali: pihalni orkester Jeseniških železarjev, ženski pevski zbor Jesenice, moški pevski zbor Vintgar iz Blejske Dobrave, solisti Marica Baloh, Melita Jelen in Jaka Jeraša ter recitatorji Tatjana Košir, Slavko Polanc in Franci Pogačnik.

Po državni himni, ki so jo izvedli združeni pevski zbori in pihalni orkester, pod vodstvom dirigenta podpolkovnika Ivana Knifca, je prisotne s slavnostnim govorom pozdravil in čestital pripadnikom JLA k njihovem prazniku predsednik ZZZB NOV Jesenice Jože Ulčar. Priznanja občanom za uspešno opravljene naloge in organizacijo na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozastite v občini je podelil predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar.

Umetniški del programa je bil sestavljen iz popularnih, toda zahtevnih skladb. Prvi se je predstavil pihalni orkester Jeseniških železarjev s koračnico, nagrajeno na armadnem glasbenem festivalu v Beogradu, avtorja Aleksandra Korača, HEJ VOJNICI VAZDUHO-PLOVCI. Izvedba je bila poletna, ritmična in je dokazovala solidno pripravljenost orkestra. Sledil je nastop recitatorjev, zopet s preveč »klasičnimi« recitacijami. Pesem VOJAŠKA BALADA Josipa Skorjanca, tudi nagrajena na armadnem glasbenem festivalu v Skopju, katero je za pihalni orkester priredil Ivan Knific, je ob spremljavi orkestra zapela Marica Baloh. Njena interpretacija je bila zanesljiva, pevsko prefinjena in uglajena, intonativno čista. Knifčeva orkesterska priredba je nekoliko »premočna«, saj preveč klasično zaseden pihalni orkester ne more popolnoma nadomestiti spremljave zabavnega orkestra, za katerega je skladba s svojimi posebnimi glasbenimi karakteristikami napisana. Zato nekaj dinamičnih in akustičnih neskladij med solistko in orkestrom nista mogla razrešiti niti prizadevanje dirigenta niti mikrofona. Jaka Jeraša je s pesmijo SLOVO PARTIZANA, avtorja Janeza Kuharja, za katero je spremljavo za pihalni orkester priredil Ivan Knific, potrdil svojo vrhunsko muzikalnost. Z zvenečim, prodornim in bogatim glasom je z lahkoto »opravil« svojo solo točko. Tokrat je orkester deloval sproščeno, ker je spremljati solista, kot je Jaka Jeraša, pravo zadovoljstvo.

Če smo na začetku koncertne sezone za ženski pevski zbor Jesenice imeli pripombe o pomanjkljivosti nekaterih glasbenih vrlin, katere so jih uvrstile v sam vrh slovenskega zborovskega petja, tokrat z veseljem in posebnim zadovoljstvom ugotavljamo, da so se v ojačane in pomlajene vrste ženskega zbora vrnile trenutno »izgubljene« glasbene vrline. Zbor se je predstavil kot homogene zborovsko telo. Sproščenost, dobro izoblikovana zlitost, občutno prelivanje muzikalnosti, precizni vstopi in izstopi so posebno prišli do izraza v zahtevni skladbi KURIR. Na žalost v dvorani ob izvedbi te skladbe, ki zahteva posebno pozornost, pri nekaterih poslušalcih ni bilo dovolj razumevanja do skladbe, niti do naporov zbora in njihovega prizadevnega zborovodja Milka Škoberneta niti do poslušalcev, ki so izvedbo želeli spremljati v miru. Nezainteresirano so se pogovarjali med seboj in šumeli s papirjem od slaščic. S slovensko narodno PO JEZERU sta nam ženski zbor in solistka Melita Jelen dočarali lepote našega melosa in narave. Izvedba je bila v celoti odraz vrednosti in značilnosti naše pesmi, katere se je in se še rojeva ob lepotah naših jezer in gora. Solistka je svojo interpretacijo podredila potrebam skladbe, katere v priredbi, kakršna je, zahteva specifičen občutek za solo part v tej priljubljeni skladbi. Zbor je spremljavo svoje solistke prilagodil njeni uspešni muzikalnosti, tehniki glasu in dobri dikciji, tako da so se vsi skupaj predstavili kot solidno pripravljen zbor. Z makedonsko narodno pesmijo POŠLA MOMA NA VODA (Dekle je šla po vodo) je ženski zbor potrdil, da mu negovanje zahtevnega makedonskega melosa (in jezika) ne predstavlja nikakršne težave. Pesem je bila izvedena na najboljši način in zato so bile pevke s svojim zborovodjem pristrčno pozdravljene z dolgotrajnim ploskanjem. PARTIZANSKE PESMI JUGOSLOVANSKIH NARODOV, za katere je glasbo priredil Ivan Knific, so prvič na Jesenicah izvedli pihalni orkester, ženski pevski zbor in moški zbor pod vodstvom prireditelja

glasbe. Skladba je bila umetniško solidno izvedena in je obogatila repertoar jeseniških glasbenih skupin, predvsem pa orkestra Jeseniških železarjev.

Zaključna točka slovesnosti je bila skladba Vinka Savnika DESANTA NA DRVAR v izjemno kvalitetni izvedbi pihalnega orkestra in izvrstnega recitatorja Francija Pogačnika. S tako izvedbo so prizadevni godbeniki in njihov požrtvovalni entuziast in nadarjeni vodja potrdili, da so na republiškem tekmovanju amaterskih pihalnih orkestru upravičeno dosegli popoln uspeh — zlato plaketo. Interpretacija Savnikovega DESANTA je bila izvedena s fantastičnim amaterskim muziciranjem. Orkester je zvočno

deloval kot še nikoli — presenetljivo! Dosegel je polno diskretnost, da bi polnokrvno zaživel v fortisimih in tutti partih. To so bili trenutki, ko sta tako orkester kot dirigent spregovorila z istim doživetjem prekrasne Savnikove skladbe, ki je enaka Oratorijumu. Posebno poglavje uspešno izvedene skladbe je recitator Franci Pogačnik. Njegov umetniški učinek je bil ogromen. Njegove govorne sposobnosti so bile enake v vseh delih skladbe, gradacije pa tako močne, da je poslušalce napel k nepojmljivi pozornosti. Vsi smo bili z njim, z orkestrom in dirigentom, vsi smo občudovali herojsko borbo branilcev Drvarja in njihovega vrhovnega komandanta, katero je glasbeno tako uspešno opisal skladatelj Savnik.

Tako smo ob praznovanju dneva naše armade zares doživeli veličastni glasbeni večer, ki ga je uspešno povezoval Janez Kavčič.

Franjo Ropret

PRVI SE BODO V NOvem LETU PREDSTAVILI SLIKARJI GORENJSKIH LIKOVNIH SKUPIN

Novo razstavno sezono v letu 1978, bodo na Jesenicah začeli z razstavo likovnih del članov gorenjskih likovnih skupin, ki je doslej obšla Kranj, Domžale in Radovljico. Na razstavi sodeluje sedem likovnih skupin Gorenjske in sicer: društvo likovnikov Iskra Kranj — Milan Benčič, Franc Guček, Martin Goričanec, Izidor Jalovec, Franc Kavčič, Milenko Kljajič, Boris Lavrič, Rafael Primožič, Mladen Radojič, Bojan Šaver, Bernard Šraj, Jože in Zlata Volarič ter Janez Volk; likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice — Rudolf Arh, Janez Ambrožič, Danica Bem-Gala, Franc Berce, Franc Dolinšek, Branko Čušin, Nika Hafner, Janko Korošec, France Kreutzer, Tine Markež, Pavel Lužnik, Tone Tomazin in Tomaž Železnik; likovno društvo Petra Labode pri občinski ZKO Domžale — Adolf Pen, Franc Orehek, Matjaž Mauser, Bogdan Potnik, Ida Rebula; likovna skupina LIKOR pri občinski ZKO Radovljica — Vinko Bogataj, Gabrijel Jenstrle, Marija Korošec, Ciril Kraigher, Zdravko Purgar, Tomislav Skalič, Rok Solar, Jože Smolej, Franc Vandot; likovna skupina pri občinski ZKO Kranj — Karel Kuhar; likovna skupina pri občinski ZKO Trzin — Vinko Hlebs, Marjan Pančur, Stane Perko, Bernard Stritih; likovna skupina pri občinski ZKO Škofja Loka — Egidij Sever. Skupaj se bo tako predstavilo 47 likovnikov, vsak s po enim delom.

Čprav izbor razstavljalcev še zdaleč ni popoln, nam vendarle njihovo število in razstavljenela dela dajejo zanimiv pregled nad obsežnostjo in raznolikostjo likovnega življenja v tem prostoru. Razstavljenela dela sledijo v glavnem tokovom likovne ustvarjalnosti v svetu od realizma do ekspresionizma, čeprav posamezni avtorji pri tem iščejo tudi lastne likovne rešitve in skušajo uveljaviti svoj osebni likovni izraz.

Prvo razstavo v novem letu, bodo v organizaciji likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, odprli v soboto, 7. januarja ob 18. uri v mali dvorani in čitalnici Delavskega doma na Jesenicah. Razstava bo odprta vsak dan, razen nedeljo, od 9. do 12. ure in 16. ure do 19,30.

ZAHVALA ZA ODPSTOPLJENO GRADIVO TEHNIČNEMU MUZEJU

Že nekaj let ob tem času objavljamo imena oseb in organizacij, ki so odstopili dokumente, fotografije ali druge eksponate eksponatov, da bi obogatili zbirko dragocenih dokumentov naše bližnje in daljne preteklosti v našem tehničnem muzeju, oddelku za delavsko gibanje in NOV.

Zgodovinsko dokumentarno gradivo so odstopili in darovali muzeju: Justin Ažman, Kropa, Justina Ažman, Javornik, Jože Bedič, Jesenice, Viktor Brun, Jesenice, Jože Blagne, Javornik, Jože Burnik, Kranjska gora, Ivanja Branc, Jesenice, Jože Bertoncelj, Jesenice, Marjan Dolinšek, Jesenice, Stanko Demšar, Jesenice, Franc Globočnik, Jesenice, Anton Grošelj, Jesenice, Milovan Ilinčič, Valjevo, Pavel Jamnik, Jesenice, Avgust Jelen, Javornik, Franc Konobelj-Slovenko, Jesenice, Franjo Kristan, Ljubljana, Srečo Krč, Jesenice, KO SZDL Podmežaklja, Julka Lončnar, Jesenice, Ivan Medja, Boh. Bistrica, KS ZSMS železarne Jesenice, Lovro Mlakar, Jesenice, Janez Meterc, Zatreznica, Mira Noč, Javorniški rovt, Ivo Pogačar, Jesenice, Frančiška Pajer, Hrušica, Zinka Plazer, Zasip, Franc Pesjak, Jesenice, Vencelj Perko, Ljubljana, Borut Razinger, Jesenice, Jože Rebolj, Moste, Mirko Rabič, Dovje, Ela Sivec, Jesenice, konferenca OO sindikata železarne Jesenice, Srečko Šorli, Blejska Dobrava, Joža Varl, Jesenice, Ivan Vovk-Živan, Jesenice, Vendramin, Jesenice, Cvetko Zagorski, Ljubljana, Janez Zorc, Jesenice, Andrej Zalokar, Jesenice, Železarna Jesenice, tajništvo.

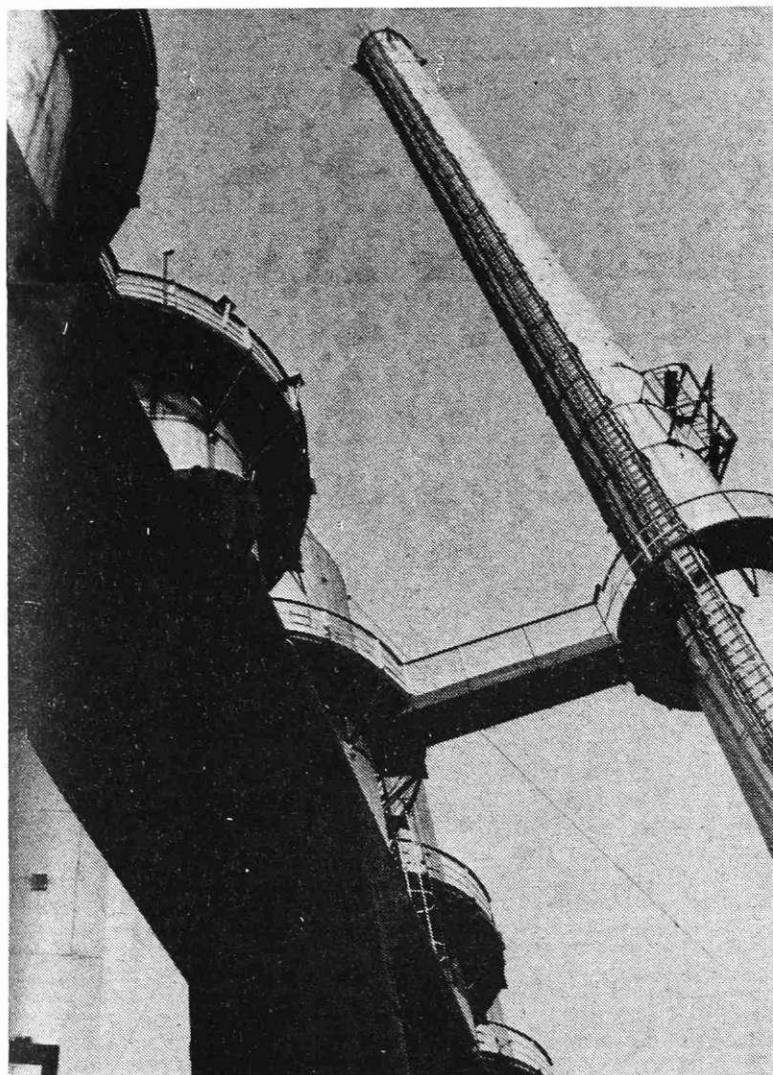
Vsem izrekamo toplo zahvalo v želji, da bi jim sledili tudi drugi, ki hranijo doma razne važne in dragocene predmete iz našega delavskega gibanja in narodnoosvobodilne vojne, da le-ti odstopijo v hrambo tehničnemu muzeju železarna Jesenice, oddelku za delavsko gibanje in NOV na Jesenicah.

SILVESTROVANJE NA HRUŠICI

DPD Svoboda Hrušica vabi na silvestrovanje, ki bo v soboto, 31. decembra, v domu družbenopolitičnih organizacij na Hrušici.

Sodeluje ansambel Janeza Mlakarja.

Rezervacije v omejenem obsegu po 50 din sprejemamo vsak dan od 18. do 20. ure v gostišču doma.

Na četrti medklubski razstavi »Človek in jeklo« je srebrno plaketo za fotografijo MOZAIK dobil Alojz Mulič, član fotokluba Andrej Prešern Jesenice, ki sprejema priznanje iz rok predsednika foto kluba A. Prešern Janeza Žnidarja (desni) (Foto: F. Črv)

ŠTIRINAJSTI MEMORIAL JANEZA ROŽIČA V RATEČAH

POKAL VITRANC

Kljub izredno mačehovski zimi je FIS tekmovanje v Kranjski gori uspelo v vse-
splošno zadovoljstvo organizatorjev in na-
stopajočih. Proge so bile poledenele, kar
daje velike možnosti tudi tekmovalcem z
visokimi štartnimi številkami. Žal so
vitranske strome pretežke za mlade, neiz-
kušene tekmovalce, kar se je predvsem po-
kazalo v četrtkovem slalomu.

Ceprav je bila tokrat kranjskogorska
prireditelj le navadna FIS tekma, brez zve-
nečih naslovov svetovnega ali evropskega
pokala, je bila udeležba odlična. Vzrok za
to je iskati v odpovedi mnogih tekmoval-
cev po Evropi. Pred tekmo je bilo celo slišati
za boj kot alpskih dežel, katerih združenja
je članica tudi Jugoslavija, in sicer na račun
nemogočih stališč na zadnjem FIS kon-
gresu v Barilocheju v Argentini, ki so bila
nasprotna interesom alpskih dežel. Zdru-
ženje OPA je v preteklosti Jugoslaviji da-
jalo velike koristi, danes pa bi to neod-
govorni posamezniki, ki s smučanjem
skoraj nimajo zveze, ali pa gre za osebo
ekspoziranje posameznikov na račun de-
javnosti, ki je resnično v razcvetu,
razdirali. Temu bi treba enkrat narediti
konec, o smučanju naj odločajo smučarji,
ne pa »zaslužni« funkcionarji in podobni.

Od najboljših velja omeniti predvsem
Avstrijce: Enna, Steinerja, Brunnerja in
Orterja, pa Italijane: Bernardija, Ampla-
tra, Japonca Kaiwo, Poljaka Bachleda,
Nemca Reicharda in predvsem tudi našega
Križaja, ob asistenci Magušarja, Kuralta in
Strela. Neopazni za prireditelje, toda toliko
bolj napeti, pa so bili boji naše B in mla-

dinske reprezentance. Najugodnejše pre-
senečenje pomeni Mariborčan Sitar z dve-
ma odličnima uvrstitvama.

Po odhodu Gasperšiča in Šoberla v je-
seniški občini na mednarodni pozornici ni
ostal nihče več. Vsem je jasno, da bo treba
dalj časa trdo delati, da bomo vzgajali nova
imena. Petnajstletni Žirovnčan Gregor
Benedik je bil drugo ugodno presenečenje
za leto starejšim Sitarjem. V velslalomu je
dosedel 53,67 FIS točk, kar je še pred
kratkrat veljalo zelo veliko za naše
smučarje. Z malenkost boljšim drugim te-
kom, v katerem je naredil manjšo napako,
bi uspeh še močno povečal. Bil je najboljši
mlajši mladinec, od starejših sta ga pre-
magala le dva, za njim pa je bilo vseh pet
Bolgarov itd. Ognjeni krst je preživel tudi
še učenec osnovne šole Mojstrančan Aleš
Podrekar. Uvrstil se je obakrat. Dobil je
FIS točke, ki ga lahko pripeljejo na se-
znam tekmovalcev s točkami, kar
pomeni možnost boljše štartne številke
v bodočnosti.

Kar zadeva prireditelje v prihodnosti, bo
treba nekaj več resnosti med letom. Kranj-
ska gora, kot kandidat za svetovno prven-
stvo, bi morala vendar marsikaj izboljšati,
tako da bi bile tekme izvedljive ob mini-
malni snežni odeji. Za to pa je treba za-
traviti teren in zgraditi rezervuarje za
vodo. Tudi vlečnica ob FIS progah je nu-
jnost! Prisotnost faktorja slučajnosti je po-
trebno zmanjšati na minimum. »Štosov«
na račun pomoči »od zgoraj« je res že
dovolj!

SLALOM NA STAREM VRHU

SK Alpetour iz Škofje Loke je v soboto,
24. decembra, na Starem vrhu organiziral
drugo tekmo v slalomu gorenjske tekmo-
valne skupnosti.

Nenadna odjuga je močno poslabšala
tekmovalne pogoje. Poleg tega je organiza-
tor naredil obilo nepotrebnih »kiksov«,
predvsem kar zadeva progno – štart na
ravnini in slaba postavitev. Na koncu je
bilo uvrščenih izredno malo tekmovalcev,
kar vsekakor ni namen organiziranja tek-
movanja na ravni gorenjske tekmovalne
skupnosti.

Druga stvar je štartnina 70 dinarjev za
tekmovalca. Na sedežu skupnosti v Radov-
ljici smo se dogovorili drugače. Najprej so
dogovor kršili na Soriški planini, SK
Železniki, sedaj pa še Alpetour.

Glede na to, da je sezona še dolga, bo
najbolje to tekmo čimprej pozabiti.

Od tekmovalcev iz naše občine bi veljalo
pohvaliti Benedičiča, ki je odlično od-
peljal prvi tek, vendar je v drugem padla
na račun slabo postavljene proge, na me-
stu, kjer se je težje poškodovala trenutno
»najboljša« naša slalomistka Likozarjeva.
Dobro je smučala drugi tek pozešja zma-
govalka Veskova, ki je po padcih Benedi-
čičeve in Blažičeve premagala tekmece za
več kot pet sekund.

REZULTATI STAREJŠE PIONIRKE:
1. Vesek, Jes. (47,50, 47,20) 94,70, 2. Vre-

ček, Rad. (50,07, 49,93) 100,00, 3. Krek,
Apt. (49,57, 51,40) 100,79 itd.

Pri starejših pionirjih je Oblak padel že
v prvem teku na mestu, kjer je padlo veliko
tekmovalcev. Oblak bi po padcu Peterlnja
z nekaj taktike z lahkoto zmagal, toda tek-
movati je treba tako, kot bo na tekamah za
slovenski pokal. Presterel je račun, da po
padcu obeh favoritov lahko smuča
počasneje. To ga je krepko neslo, pristal je
na zanj slabem petem mestu. Še bolj za-
skrbiljujoče pa je njegovo smučanje.

REZULTATI ST. PIONIRJI: 1. Simoniti,
Apt. (46,79 48,82) 95,61, 5. Presterel, Jes.
(49,81 51,01) 100,82 itd.

Mlajši mladinci Rakovčeva in Kejžar-
jeva tudi tokrat nista smučali dobro. To je
razvidno, če primerjamo čase s starejšimi
pionirkami, ki so vozile na isti progi.

REZULTATI: 1. Prhar, Trz. (45,66
45,23) 90,89, 3. Rakovec, Jes. (48,81 49,50)
98,31, 4. Kejžar, Jes. (49,92 51,49) 101,41
itd.

Mlajši mladinci so tekmovali na vse ali
nič. Vsi so delali napake. Podrekar je
padel, Benedik in Kavčič pa sta prišla na
cilj, vendar zaradi težav na progi rezultat
ni bil ugoden. Za Benedika in Podrekarja
to predstavlja bolj trening tekmi, ker že
imata dobre točke, ki sta jih dobila na
tekamah FIS in med člani.

Saška Vesek je zmagala na Starem vrhu (Foto: J. Smitek)

USPEŠEN ŠTART NAŠIH TEKAČEV NA POKLJUKI

V soboto, 17., in nedeljo, 18. decembra, je
bilo na Pokljuki veliko tekaško tekmoval-
je vseh kategorij za »memorial zmagaj
mrtvega bataljona«. S tem tekmovaljem
smučarji tekači vsako leto počastijo tra-
gično bitko tretjega bataljona Prešernove
brigade sredi decembra 1943.

Tekmovalje je trajalo dva dni. V soboto
so tekmovali pionirji, v nedeljo pa vsa
ostala slovenska tekaška elita, razen
četverice članov, ki so ta čas nastopali v
tunini.

Tega tekmovalja se je udeležilo polno-
številno zastopstvo tekačev iz naše občine,
ki so poželi številna priznanja. Tako pri
ml. pionirkah ponovna zmagala Jana Mla-
kar, pri ml. pionirjih tretje mesto Roberta
Kerštajna, pri starejših pionirkah zmagala
Branka Martinovič in drugo mesto njene
sestrice Mirjane in pri st. pionirjih drugo
mesto Stefana Kusteca, vsi so člani KS
Kranjska gora. Za vse te pionirske uspehe
velja dati vse priznanje zelo prizadevnemu
učitelju telesne vzgoje v Kranjski gori Ja-
nezu Mlakarju, ki se je povsem posvetil
vadbni pionirjev tekačev na osnovni šoli v
Kranjski gori. Priznanja sta osvojila tudi
Dušan Đuričić z še tretjo letošnjo zmagaj
pri mladincih in Darko Mrak s tretjim me-
stom ravno tako pri st. mladincih, oba pa
sta člana SK Mojstrana.

Rad bi omenil še nekatere, čeprav niso
osvojili priznanj, pa so njihovi rezultati
zelo obetajoči, to so šesto mesto Marka
Gracerja pri st. pionirjih, osmo mesto Mira
Lebarja pri ml. mladincih in šesto mesto
Slavka Mraka pri članih.

Končni izkupiček naših tekačev pa je
tak: osvojili so tri prva mesta, dve drugi in
dve tretji. Imamo 13 tekmovalcev, uvršče-
nih med prvih deset. Od skupno 26 nasto-
pajočih pa se jih je 23 uvrstilo med prvo
dvajsetorico. Vsi ti rezultati kažejo, da se
tekaški šport v naši občini prebija na me-
sto, ki ga je nekoč že imel.

REZULTATI:
Ml. pionirke: 1. Jana Mlakar – Kranj-
ska gora, 2. Mateja Pogačnik – SK Ihan
itd.

Ml. pionirji: 1. Robert Kerštajn – TVD
Dol, 3. Robert Kerštajn – Kr. gora, 20. Ja-
nez Cuznar, 21. Jure Jeršin, oba Rateče,
26. Marjan Trstenjak – Kr. gora.

St. pionirke: 1. Branka Martinovič –

Kr. gora, 2. Mirjana Martinovič – Kr.
gora, 3. Nada Drobnik – SK Ihan.

St. pionirji: 1. Jani Pustovrh – SK Olim-
pija, 2. Stefan Kustec, 6. Marko Gracer, 10.
Dejan Mašovič, 11. Roman Milnar, 12.
Branko Trstenjak, vsi Kr. gora, 16. Igor
Kobentar, 23. Borut Slivnik, oba Hrušica.

Ml. mladinci: 1. Jože Klemenčič TVD
Dol, 8. Miro Lebar Kr. gora, 12. Janez Ju-
stin Žirovnica, 13. Boris Kobentar Hrušica,
19. Franci Teraš Mojstrana.

St. mladinci: 1. Dušan Đuričić Mojstra-
na, 2. Dušan Podlogar Gorje, 3. Darko
Mrak Mojstrana, 13. Boris Legat, 14. Bran-
ko Smolej, oba Žirovnica.

Ml. člani: 1. Ivan Čarman SK Triglav, 7.
Marjan Mrak Mojstrana.

Člani: 1. Filip Kalan Gorje, 6. Slavko
Mrak, 9. Andrej Janša, oba Mojstrana, 20.
Srečko Trpin Hrušica.

Ekipno: 1. TVD Gorje, 2. Jesenice, 3. SK
Ihan itd.

A. K.

Mladi Podrekar – član jeseniške selekcije (Foto: J. Smitek)

Preteklo soboto, 24. decembra, je bilo v
Ratečah že 14. tekmovalje za »memorial
Janeza Rožiča«. Janez Rožič je bil naš so-
delavec in eden naših najboljših smučar-
jev tekačev in skakalcev v letih po vojni.
Prav s tem vsakoletnim tekmovaljem se
hočejo rateški športni delavci spomniti
svojega nekdanjega junaka belih poljan in
dobrega tovariša.

Ratečani so še enkrat dokazali, da so
sposobni organizirati še tako veliko in po-
membeno tekmovalje v smučarskih tehik.
Da pa je bilo zadovoljstvo med tekači še
večje, so k temu pripomogle izredno dobro
pripravljene proge. Tako dobro jih je bilo
mogoče pripraviti samo s pomočjo teptal-
nega stroja, ki ima priključek za pripravo
tekaških prog, katerega je dala na razpolo-
go organizatorjem TOZD Žitnice v Kranj-
ski gori. Upam, da bodo ta stroj, ki je pre-
živel krst pri pripravi prog v Ratečah in se je
zelo dobro obnesel, kranjskogorski turisti-
čni delavci tudi v bodoče dobro izkori-
stili in imeli vedno na razpolago pripravl-
jene tekaške proge v Kranjski gori in okoli-
ci vse do Planice. Vsi vemo, da si danes
mnogi turisti vse pogosteje zaželijo tudi te
vrste rekreacije, ki je za zdravje današnje-
ga človeka še kako potrebna.

Na tekmovalju se je zbralo nič manj kot
260 tekmovalcev vseh kategorij iz vseh slo-
venskih klubov in zelo dobra ekipa itali-
janskih tekačev in naših slovenskih roja-
kov iz Devina pri Trstu. Za jugoslovanske
tekače je bila to zadnja preizkušnja pred
mednarodnim tekmovaljem v Bohinju, ki
bo 5. in 6. januarja. Ravno zato so vsi naši
reprezentanti bili neizprosni boj za naj-
boljša mesta.

V tako veliki družini tekačev smo tudi
tekači jeseniške občine nastopili v polnem
številu. Nastopilo jih je kar 50 iz vseh klub-
ov občine, ki se ukvarjajo s to dejavnos-
tjo. Še enkrat moramo ugotoviti, da imamo
zelo dobro ekipo skoraj v vseh katego-
rijah, razen pri mladinkah in članih.

Poglejmo nekoliko podrobneje, kako so
se uvrstili naši tekmovalci po posameznih
kategorijah. Pri ml. pionirjih je zelo dobro
četrto mesto Roberta Kerštajna in sedmo
ter deseto mesto domačina Janeza Cuznarja
in Jureta Jeršina. Pri ml. pionirkah je
ponovno zmagala Jana Mlakar. Pri st. pio-
nirjih je zmagal Stefan Kustec, ki zelo ve-
liko obeta, na tretje mesto pa se je uvrstil
Marko Gracer, lepo pa je presenetil tudi
Dejan Mašovič s šestim mestom. Pri st.
pionirkah sta letos že drugi slavili z dvo-
no zmagaj sestric Branka Martinovič s
prvim mestom in Mirjana z drugim me-
stom. Pri ml. mladincih je bil najbolje vr-
ščen Franci Teraš. V kategoriji st. mladincev
je Dušan Đuričić že četrto zapovrstjo
ugnal letos vso jugoslovansko mladinsko
vrsto, tokrat pa je v zagroženem boju opravi-
lil tudi z enim od boljših italijanskih mla-
dinčev Rupilom. Dare Mrak je s tretjim me-
stom dokazal, da upravičeno sodi v
mladinsko reprezentanco. Pri st. mladincih
je zopet po daljšem premoru (poškod-
ba) nastopila Bojana Kobentar in se uvrstila
na tretje mesto. V odsotnosti dveh boljših
tekačev pri ml. članih se je Marjan Mrak
uvrstil na dobro drugo mesto, za letos naj-
boljšim Čarmanom. Najbolj neizprosni boj
pa se je bil pri članih, iz katerega je izšel
naš najboljši Tone Đuričić kot tretje vr-
ščen. Premagal ga je Vinko Poklukar, ki
je tudi naš sodelavec, in zelo dobro itali-
janski tekač Rupil.

Končni izkupiček naših tekačev pa je
tak: štiri uvrstitve na prvo mesto, štiri na
drugo, dve na tretje mesto ter 15 uvrstitev
med prvo deseterico.

Če ocenimo zadnja dva nastopa naših te-
kačev, lahko rečemo, da smo – v celoti
vzeto – najboljši kolektiv v državi. Delo,
ki ga zelo prizadevno opravljajo posamez-
niki po klubih, se že bogato obrestuje. Po-
živili smo to smučarsko dejavnost v vseh,
že od nekdanjih sredstvih Gornjesav-
ske doline, vse od Rateč do Jesenic. Priza-
devajo pa se posamezniki tudi v Žirovnici,
toda zaradi pomanjkanja snega in finančnih
sredstev jim je onemogočen trening na
snegu, zato tudi manj uspehov. Po vsem
tem prizadevanju amaterskih tekaških de-
lavcev in prikazanih rezultatih pričakujmo
v bodoče več družbene pomoči, saj za
dosego še večjih ciljev, ki jih imamo pred
seboj, s temi sredstvi ob še tako velikem
entuziazmu posameznikov več ni mogoče
doseči. Za primer naj navedem, da ima šte-
vilno nič večja ljubljanska selekcija pri-
bližno petkrat več sredstev kot jeseniška.

REZULTATI:
Ml. pionirji: 1. Robert Slabjanja TVD Dol,
4. Robert Kerštajn Kr. gora, 7. Janez Cuz-
nar, 10. Jure Jeršin, 19. Tomaž Butnar, vsi
Rateče.

Ml. pionirke: 1. Jana Mlakar Kr. gora, 2.
Andreja Smrekar TVD Dol, 13. Sonja Ka-
valar Rateče.

St. pionirji: 1. Stefan Kustec Kr. gora, 2.
Jani Pustovrh Olimpija, 3. Marko Gracer,
6. Dejan Mašovič, 8. B. Trstenjak, 11. R.
Milnar, vsi Kr. gora, 12. I. Kobentar Hrušica.

St. pionirke: 1. Branka Martinovič Kr.
gora, 2. Mirjana Martinovič Kr. gora, 3. Si-
mona Krničar Triglav, 15. Marta Rogar,
16. Sonja Žvab, obe Rateče.

Ml. mladinci: 1. Jože Klemenčič Dol, 2.
Stane Lomprečnik Kamnik, 13. F. Teraš
Mojstrana, 16. J. Justin Žirovnica, 18. I.
Kobentar Hrušica.

St. mladinci: 1. Dušan Đuričić Mojstra-
na, 2. Paulo Rupil Italija, 3. Darko Mrak
Mojstrana.

St. mladinke: 1. Metka Munih Olimpija,
3. Bojana Kobentar Hrušica.

Ml. člani: 1. Ivo Čarman Triglav, 2. Mar-
jan Mrak Mojstrana.

Člani: 1. Vinko Poklukar Gorje, 2. P. Ru-
pil Italija, 3. Tone Đuričić Mojstrana.

Ekipno: 1. Jesenice, 2. Gorje, 3. Ihan itd.

A. K.

MESEČNI PLANINSKO ALPINISTIČNI KOLEDAR

V jubilejnim letu dvestoletnice prvega
pristopa na Triglav (26. avgusta 1778),
86-letnice ustanovitve slovenske planinske
organizacije, SPD v Ljubljani, 27. fe-
bruarja 1893 in 75-letnice ustanovitve
desete samostojne podružnice SPD na
Jesenicah, 19. maja 1903, smo se odločili,
da bomo začeli redno mesečno objavljati
koledar planinsko alpinističnih obletnic iz
zgodovine planinstva, smučarskega in ple-
zalnega športa, alpinizma in gorske reše-
valne službe, ki so pomembno vplivale na
razvoj in vzpon teh panog v radovljjski in
jeseniški občini.

Množično, ljudsko, rekreativno planin-
stvo, je skupaj z vrhunskim plezalnim in
smučarskim športom in ekstremnim alpi-
nizmom že zelo zgodaj pri nas postalo bo-
gata, najbogatejša last mladine in delovnih
ljudi v Bohinju, na Bledu, na »deželi«, v
Radovljici in Dolini pod Triglavom, Skrlat-
no, Razorano, Prisrojno in Jalovo goru. V
radovljjski in jeseniški občini kipe proti
nebu naši največja in najvišja skalni vršci
so Triglavom, simbolom slovenskega naroda
v najtežjih časih naše zgodovine. Ponaša-
mo se s »podobo raja«, z Bohinjskim jeze-
rom in Zlatorogovim kraljestvom, s sla-
pom Savica in Nadiže, s Savo Bohinjko in
Dolinko, s cvetočimi in razglednimi Kara-
vankami, z dolino Planice in Bloudkovimi
mojstrovinami, mamutskimi velikankami,
s prepadnimi in prevesnimi stenami Šit,
Travnika, Jalovca, Rakove špice, Špika,
Široke peči in Triglava, kot je pisal in po
Kurentu govoril naš največji pisatelj Ivan
Cankar. Vsej tej lepoti in edinstvenemu bo-
gastvu se ni mogel načuditi dr. France Pre-
šeren, Franc Saleški Finžgar in Janez
Jalen ter z njimi mnogi drugi domači in
tujji poznavalci, iskanci in raziskovalci na-
ravnih lepote, zanimivosti in znamenitosti,
ki z izbranimi besedami presežnikov niso
mogli prebraviti Zlatorogovega kraljestva.

V radovljjski občini je v petih planinskih
društvih (Radovljica, Gorje, Bled, Bohinjs-
ka Bistrica in Srednja vas) vključenih v
aktivno člansko alpinistično delo 4.670
planincev, plezalcev, alpinistov in gorskih
reševalcev. V jeseniški občini trenutno
deluje prav tako pet planinskih društev
(Jesenice, Javornik-Koroška Bela, Dovje-
Mojstrana, Martuljek in Kranjska gora ter
samostojna planinska sekcija PD Jesenice
v Ratečah s 4.630 aktivnimi, prizadevnimi,
delovnimi in uspešnimi člani. Vsega
skupaj je v obeh občinah 9.200 ljubiteljev
in obiskovalcev gora, ki predstavljajo ne
samo vrh slovenskega, temveč tudi jugo-
slovanskega planinstva, plezalnega športa,
alpinizma in gorske reševalne službe.

Kot mravlje in čebele marljivi gorniki
vzorno vzdržujejo goste mreže skrbno na-
delanih in varno zavarovanih planinskih
poti, osem bivačkov in zavetišč in preko 25
planinskih koč, domov in drugih planin-
skih objektov. Prva in največja skrb vseh
planincev, plezalcev in alpinistov pa je
skrb za čuvanje planinskega okolja, pla-
ninskega cvetja in favne. Skupaj z gorski-
mi reševalci pa namenjajo največjo skrb
za varno hojo in prijetno bivanje v gorah
ter preventivno preprečevanje lažjih,
manjših, večjih in težjih še prav posebej
številnih, tragičnih planinskih alpinistič-
nih nesreč, katerih odstotek je v zadnjih
letih zaskrbljujoče velik. Vsi gorniki pla-
ninci, plezalci, alpinisti in gorski reševalci
pa so se na letošnjih letnih skupščinah
odločili in sklenili, da povečajo kulturno
šolanje in vzgojo vseh ljubiteljev in obis-
kovalcev našega edinstvenega lepega, mogoč-
nega in fantastično izoblikovanega planin-
skega sveta, ki postaja vedno bolj prava
meka domačih in tudi tujih. Čeprav
zahtevnih in razvajenih izletnikov, turis-
tov, planincev, plezalcev, visokogorskih
alpskih smučarjev in alpinistov svetovne-
ga imena.

Vsem tem, preko 2.000.000 vsakoletnim
obiskovalcem naših gora hočemo v meseč-
nem koledarju prikazati dolgo in istočasno
težko prehojeno pot od prvih, najkrom-
nejših začetkov pred več kot dvestotimi
let, ko so kazali pot in smer v planinski
svet bohinjski kosezi in fužinarji, skupaj z
dolinskimi pastirji in lovci, ki so sledili
stečnim tropskim in brez zvoncev. Nikoli
in nikjer v dolgi zgodovini naši gorniki
niso igrali podrejene vloge, ko je bilo za
zdravo rast, napredek in vzpon planinstva,
plezalnega športa in alpinizma storiti kaj
lepega, koristnega in dobrega.

PLANINSKO ALPINISTIČNE OBLETNICE ZA JANUAR

1. januarja 1938 je bil izveden prvi zim-
ski vzpon skozi ozebnik iz Tamarja na Ja-
lovce.

4. januarja 1949 je bila prvič pozimi pre-
plezana Jugova smer v severozahodni
steni Dovškega Gamzova nad Krnico.

5. januarja 1908 so Drenovci izvedli zim-
sko turo na Jermanova vrata, Kamniško
sedlo.

7. januarja 1924 je umrl prof. dr. Johan-
nes Frischauf, »savinjski Kugy« velik lju-
bitelj Grinjavca in Savinjskokamniških
planin.

8. januarja 1819 je umrl prvi slovenski
pesnik Valentin Vodnik in pionir sloven-
skega planinstva (Vodnikov planinski dom
na Velem polju).

8. januarja 1928 je bila na Dovjem in Mo-
jstrani ustanovljena 35. triglavska podruž-
nica slovenskega planinskega društva.

Od 9. do 12. januarja 1942 je bila v Dra-
gošah velika bitka partizanov z Nemci.

10. januarja 1815 je umrl »Sausseure Ju-
lijevski« Balthazar Hacquet, prvi znanstve-
ni raziskovalec naših planin in prvi naska-
kovelec Triglava.

10. januarja 1893 so bila potrjena prva
pravila Slovenskega planinskega društva.

18. januarja 1944 je v narodnoosvobodil-
nem boju padel odličen mariborski alpinist
Miran Cizelj (Cizljev spomenik na Peči v
Martuljku, Cizljeva smer v severni steni
Špika).

24. januarja 1907 je bila ustanovljena
20. samostojna Selška-Skofjeloška podruž-
nica v Železnikih.

30. januarja 1949 je bil izveden prvi zim-
ski vzpon po vzhodni steni Stenarja.

ODLIČNI NA PRVI TEKMI ZA TOČKE

V soboto, 17. decembra, je naša sekcija
odlično pripravila prvo tekmovalje v sko-
kih za pokal SRS v novi sezoni. Na 60-
metrski skakalnici v Planici so nastopili
najboljši mlajši in starejši mladinci. Naši
skakalci so nadaljevali z zelo dobrimi
skoki. Tako dobrih uvrstitev nismo imeli
že nekaj let. Če upoštevamo, da je oprema
naših tekmovalcev zaradi pomanjkanja
financijskih sredstev zelo slaba, smo z
uvrstitvami lahko še bolj zadovoljni. Letos
namreč nismo uspeli nabaviti niti enega
para skakalnih čevljev, prav tako pa so
naši fantje skoraj edini, ki na takih ska-
kalnicah skačejo brez skakalnih kombi-
nezonov.

Upamo, da se bo v novem letu tudi to ure-
dilo.

REZULTATI:
Mlajši mladinci: 1. Vasa Bajc 205,6 (54,5,
56), 2. Andrej Komel 193,3 (54,5, 55), oba
Ilirija, 3. Stanko Baloh 180,0 (54, 52), 5.
Rajko Lotrič 163,1 (47, 48,5), 7. Franci Rib-
nikar 150,1 (45,5, 47,5), 10. Toni Justin
140,3 (45, 44,5), vsi Jesenice.

Starejši mladinci: 1. Miran Tepež 207,4,
(56, 58) Ilirija, 2. Bogdan Jemec 192,2 (54,5,
55,5) Jesenice, 3. Branko Benedik 191,4
(55, 54) Triglav, 10. – 11. Jože Šmid 150,2
(46,5, 48,5), 16. Tine Zupan 141,1 (44, 46,5),
18. Milan Kopše 137,3 (48, 44), vsi Jesenice.

OCENE NAŠIH SKAKALCEV

Mlajši mladinci Baloh je bil v prvem
skoku enakovreden obema Ilirjanoma, a v
drugem skoku je odskočil prepozno in za-
sedel še vedno odlično tretje mesto. Lotrič
s svojimi zelo lepimi skoki preseneča
poznavalce smučarskih skokov, Ribnikar
pa običajno izvede dober in slab skok. Ju-
stin je prvi startal med najboljšimi mlajši-
mi mladinci. Po prvem skoku je bil sedmi,
drugi skok pa je odskočil prepozno. Deseto
mesto pa je še vedno uspeh zanj. Jemec je
trenutno v krizi, kljub temu pa je bil
odličen drugi med starejšimi mladinci.
Šmid, Zupan in Kopše še vedno nihajo v
formi. Za vse velja, da na silo hočejo pre-
več. Rezultat tega je dober in slab skok na
tekmi.

Omeniti moram, da smo v soboto z mlaj-
šimi mladinci izvedli nekaj skokov na 90 m
skakalnici. Baloh je bil za mlajšega mla-
dinca zelo dolg (75 m). Lotrič je zopet pre-
senetil z izredno lepim skokom, dolgim
70 m, Ribnikar pa je skočil zanesljivo in
pristal pri 65 metrih. Starejši mladinci
Jemec redno trenirajo na tej skakalnici in se
tudi med člani uvršča med desete najbo-
jših.

Stane Lužnik

DOLAR ZMAGAL V AVSTRIJI

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA

SKUPNOST OBČINE JESENICE

SAMOUPRAVNA ENOTA ZA DRUŽBENO POMOČ

Na podlagi določil zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu (Uradni list SRS št. 5/72, 13/77 in 15/76) in Odloka o delni nadomestitvi stanarine in drugi družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu (Uradni vestnik Gorenjske št. 26-9263/72, št. 13-9 143/75 in št. 11-0121/77), objavlja samoupravna enota za družbeno pomoč po sklepu 14. redne seje izvršnega odbora z dne 21. 11. 1977 naslednji:

JAVNI RAZPIS

za odobritev delne nadomestitve stanarine upravičenim nosilcem stanovanjske pravice.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

- Delna nadomestitev stanarine je različna in je odvisna od premoženjskega stanja nosilca stanovanjske pravice in članov njegovega gospodinjstva, od velikosti stanovanja in od števila članov gospodinjstva.
- Delna nadomestitev stanarine lahko znaša največ 80 % višine pogodbene stanarine.
- Najmanjši znesek do katerega se delna nadomestitev stanarine ne izplačuje je 15. — dinarjev.
- Delna nadomestitev stanarine se odobri za dobo enega leta.
- Upravičenec do delne nadomestitve stanarine je dolžan samoupravni enoti za družbeno pomoč sporočiti vsako spremembo, ki bi vplivala na pravico oz. znesek delnega nadomestila stanarine.

II. UPRAVIČENCI ZA PRIDOBITEV DELNE NADOMESTITVE STANARINE SO:

- Nosilci stanovanjske pravice v stanovanjih, ki so v družbeni lastnini.
- Nosilci stanovanjske pravice v stanovanjih, ki so v lasti občanov.

III. POGOJI KATERE MORAJO IZPOLNJEVATI NOSILCI STANOVANJSKE PRAVICE

- Do delne nadomestitve stanarine so upravičeni tisti nosilci stanovanjske pravice, katerih gospodinjstva uporabljajo stanovanje, ki po površini ne presega naslednjega normativa:

Število članov gospodinjstva	Površinski normativ v kv. m
1	do 28
2	do 42
3	do 57
4	do 66

in na vsakega nadaljnega člana gospodinjstva po deset kv. metrov. Površinski normativ se lahko poveča do pet kv. metrov, če izračunani znesek mesečnega delnega nadomestila stanarine presega 50. — din.

Delna nadomestitev stanarine ne pripada:

- a) če nosilec stanovanjske pravice oddaja stanovanje v podnajem,
- b) če nosilec stanovanjske pravice ali drug član gospodinjstva uporablja del stanovanja v poslovne namene,
- c) če je nosilec stanovanjske pravice ali drug član gospodinjstva lastnik avta, stanovanjske hiše, počitniške hiše, oz. nepremičnine, ki se uporablja v te namene.

IV. DOKAZILA, KI JIH MORAJO DOSTAVITI UPRAVIČENI NOSILCI STANOVANJSKE PRAVICE

- Dokazila o osebnih dohodkih nosilca stanovanjske pravice in članov njegovega gospodinjstva za leto 1977 in pismena izjava o drugih dohodkih ustvarjenih v letu 1977,
- dokazilo o stalni prijavljenosti in številu članov gospodinjstva (prijavni urad),
- dokazilo o premoženjskem stanju nosilca stanovanjske pravice in članov njegovega gospodinjstva (davčna uprava),
- kopijo stanovanjske pogodbe.

V. POSTOPEK ZA VLOŽITEV VLOGE ZA PRIDOBITEV DELNE NADOMESTITVE STANARINE

Nosilec stanovanjske pravice, ki izpolnjuje pogoje navedene v točki III. tega razpisa, vloži vlogo za odobritev delne nadomestitve stanarine na posebnem obrazcu, ki ga dobi pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice, Titova 65. Izpolnjen ter opremljen obrazec z vsemi zahtevanimi dokazili mora dostaviti v razpisnem roku na omenjeni naslov.

VI. RAZPISNI ROK

Ta razpis velja 30 dni od dneva objave. Vloge, ki bodo prispele izven omenjenega roka, bodo upoštevane od prvega dne v naslednjem mesecu po vložitvi vloge, delna nadomestitev stanarine pa se v tem primeru odobri do konca koledarskega leta.

DO TEHNIČNI BIRO JESENICE, C. M. TITA 22/I, JESENICE — KOMISIJA ZA MEDSEBOJNE ODNOSE

objavlja del. mesto administrator

Pogoji:

- administrativna ali ekonomska srednja šola
- 2 leti delovnih izkušenj
- Predpisano je trimesečno poizkusno delo.
- Pismene prošnje s kratkim življenjepisom in podatki o šolski izobrazbi in delovni praksi naj kandidati pošljejo do 15. 1. 77.

PROGRAM DRŠANJA IN DRŠALNIH PRIREDITEV V ŠPORTNO-KULTURNI DVORANI V PODMEŽAKLI DO 12. JANUARJA

- REKREACIJSKO DRŠANJE:**
- petek, 30. decembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
 - sobota, 31. decembra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure,
 - nedelja, 1. januarja, NI DRŠANJA,
 - ponedeljek, 2. januarja, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure,
 - torek, 3. januarja, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure,
 - petek, 6. januarja, ODPADA za železarno Jesenice,
 - sobota, 7. januarja, od 14. do 16. ure,
 - nedelja, 8. januarja, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure.
- HOKEJSKE PRIREDITVE:**
- petek, 6. januarja, ob 18.30 mladinska tekma HK Jesenice : VSV Villach/Beljak,
 - sobota, 7. januarja, ob 18.30 za državno prvenstvo člani HK Jesenice : HK Olimpija,
 - nedelja, 8. januarja, za državno prvenstvo, mladinci ob 8. uri HK Jesenice : HK Olimpija, ob 11. uri HK Kranjska gora : HDK Celje,
 - areda, 11. januarja, ob 15.45 za slovensko-hrvaško ligo HK Triglav Kranj : HK Stavbar Maribor, 11. ali 12. januarja možnost srečanja novinarstva selekcija : reprezentanca Jugoslavije.
- GORENJSKA LIGA:**
- četrtak, 29. decembra, od 21.45 do 22.45 HK Podmežaklja Jesenice,
 - petek, 30. decembra, od 21.15 do 23.15 HK Ljubno,
 - sreda, 4. januarja, od 21. do 22.30 HK Triglav Kranj,
 - četrtak, 5. januarja, od 21.45 do 22.45 HK Podmežaklja Jesenice,
 - petek, 6. januarja, od 22. do 23. ure HK Ljubno,
 - sobota, 7. januarja, od 18.45 do 17.45 HK Blejska Dobrava, od 21. do 22. ure HK Plavž Jesenice,
 - ponedeljek, 9. januarja, od 22. do 23. ure HK Kokrica Kranj,
 - torek, 10. januarja, od 22. do 23. ure HK Trzin,
 - četrtak, 12. januarja, od 21.45 do 22.45 HK Podmežaklja Jesenice.
- Iz pisarne ŠD Jesenice

Vsem občanom
želimo srečno
in uspešno
novo leto 1978.

TEHNIČNI BIRO JESENICE

Iskrene čestitke ter mnogo delovnih uspehov v letu 1978 želi sodelavcem VEN v hladni valjarni in žičarni ter celotnemu kolektivu železarne Jesenice
vojak Beno Gasar

SERVISNA SLUŽBA

Glede na potrebe prebivalstva v jeseniški in radovljiški občini sem prevzel servisno službo za montažo in popravila termokumulacijskih peči ELIND Valjevo v garancijskem roku in izven garancijskega roka.
NASLOV: ANTON MALEJ, elektroinstalaterski mojster, Jesenice Stražišarjeva 47. tel. 82-770.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi moža, očeta in starega očeta

JOŽA LIPOVCA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancom, sosedom, TOZD Klavnica ter poslovalnici 3 za darovano cvetje in vence, pevcem za žalostinke, tov. Markežu za poslovilne besede ob odprtem grobu ter vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in strica

MARJANA KUMARJA

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka na Jesenicah, ki so mu nudili pomoč v najtežjih trenutkih. Posebno zahvalo izrekamo dr. Mencingerju in dr. Vidaliču.

Zahvaljujemo se vaščanom Brega za venec in denarno pomoč. Lepa hvala pevcem, govornikom v imenu ZB NOV Žirovnica in obratu toplotne energije za poslovilne besede, vsem darovalcem cvetja in vsem, ki ste sočustvovali z nami.

Zalujota žena Marija in sorodniki

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

PAVLA KLINARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem zdravnikom, ki so mu na domu lajšali bolečine, sosedom, ki so nesebično pomagali in nam v težkih dneh stali ob strani; hvala tudi govorniku za tople besede ob grobu, pevcem za žalostinke in vsem, ki so darovali vence in cvetje za njegov grob. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki so z nami sočustvovali in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in brata

JANEZA KORENA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih in žalostnih dneh sočustvovali z nami, nam stali ob strani ali kakorkoli pomagali.

Posebna zahvala pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, pevcem za žalostinke, bivšemu sodelavcu za poslovilne besede in društvu invalidov Jesenice ter kolektivu otološke klinike v Ljubljani za večmesečni trud.

Hvala vsem darovalcem lepega cvetja, sosedom za pomoč in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti, počastili njegov spomin in nam izrekli sožalje.

Se enkrat vsem in za vse iskrena hvala.

Zalujota žena in sin v imenu vsega sorodstva

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

- 31. decembra amer. barv. film PO-PAJEVE NORČIJE, ob 15. uri.
- 31. decembra in 1. januarja amer. barvni film V SOTESKI NEVADE, režija Tom Gris, v gl. vlogi Charlesa Bronson, ob 17. in 19. uri.
- 2. in 3. januarja amer. barvni film MAŠČEVANJE TOMA HUNTERJA, režija Jonatan Joe, v gl. vlogi Peter Fonda, ob 17. in 19. uri.
- 4. januarja amer. barvni film ŽRELO, režija Steven Spielberg, v gl. vlogi Robert Shaw, Roy Schneider, ob 17. in 19. uri.
- 5. januarja ni predstav.
- 6. januarja jugosl. barvni film VO-JAKOVA LJUBEZEN, režija Sveta Pavlovič, v gl. vlogi Voja Brajović, ob 17. in 19. uri.
- 7. in 8. januarja angl. barvni film GROF MONTE CHRISTO, režija David Greene, v gl. vlogi Richard Chamberlain, ob 17. in 19. uri.
- 9. in 10. januarja franc. barvni film RAZJEZIL SE BOM, režija Claude Zidi, v gl. vlogi Pierre Richard, ob 17. in 19. uri.
- 11. januarja amer. barvni film PEKLENSKI STOLP, režija John Guillermin, v gl. vlogi Steve McQueen, ob 17. in 20. uri.
- 12. januarja ni predstav.
- 13. januarja mehiški barvni film JESENJA, režija Alfredo Kravana, v gl. vlogi Jacqueline Andre, ob 17. in 19.15.
- 14. in 15. januarja amer. barvni film LEV MED GANGSTERJI, režija Michel Rici, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

- 31. decembra in 1. januarja amer. barvni film MAŠČEVANJE TOMA HUNTERJA, ob 18. in 20. uri.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta, moža, starega ata in brata

JANEZA RIBNIKARJA

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in izrekli sožalje. Posebno zahvalo izrekamo vaščanom Koroške Bele, dr. Pogačniku in sestri Rozi ter ostalemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice, kakor tudi pevcem za zapete žalostinke.

Najlepša hvala sostanovalcem Tavčarjeve 1/a za podarjeno denarno pomoč, še posebno tov. Ivanoviču in Zakrajškovi mami za nesebično pomoč ter družini Kamenšek.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujota hčerka Vera z družino, žena Barbara in sestra Angela

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujem OOS TOZD Energetika za prekrasno darilo, ki sem ga prejel ob odhodu v pokoj. Globoko sem bil ganjen ob izkazani pozornosti, kar mi bo ostalo v trajnem spominu.

Se enkrat prisrčna hvala in vsem skupaj SREČNO, ZDRAVO NOVO LETO Z NAJBOLJŠIMI USPEHI!

Jože Hrovat

ZAHVALA

Izvršnemu odboru konference osnovnih organizacij sindikata Železarne se iskreno zahvaljujem za prejet denarno pomoč, ki mi je med boleznijo zelo dobrodošla.

Vsem sodelavcem želim v letu 1978 veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Maks Noč

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem osebju in zdravnikom zdravstvenega doma Jesenice za hitro nudenje zdravniške pomoči in njihovo humanost ob nesreči naše hčerke Fadile, ki se je ponesrečila v dvigalu. Vsem in vsakomur posebej iskrena hvala.

Nail Bešić

- 1. januarja amer. barvni risani film POPAJEVE NORČIJE, ob 10. uri.
- 2. in 3. januarja amer. barvni film V SOTESKI NEVADE, ob 18. in 20. uri.
- 4. januarja ni predstav.
- 5. januarja franc. barvni film ADIJO, KIFELCI, ob 18. in 20. uri.
- 6. januarja amer. barvni film ŽRELO, ob 18. in 20. uri.
- 7. in 8. januarja franc. barvni film RAZJEZIL SE BOM, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

- 31. decembra amer. barvni film PREROKBA, ob 20. uri.
- 1. januarja amer. barvni film MAHAGONY, ob 20. uri.
- 2. januarja franc. barvni film KRIK ŽIVLJENJA, ob 20. uri.
- 4. januarja amer. barvni film MAŠČEVANJE TOMA HUNTERJA, ob 20. uri.
- 7. januarja amer. barvni film V SOTESKI NEVADE, ob 20. uri.
- 8. januarja franc. barvni film ADIJO, KIFELCI, ob 20. uri.

Kino DOVJE — MOJSTRANA

- 31. decembra franc. barvni film KRIK ŽIVLJENJA, ob 19. uri.
- 1. januarja amer. barvni film PREROKBA, ob 19. uri.
- 2. januarja franc. barvni film ADIJO, KIFELCI, ob 19. uri.
- 7. januarja amer. barvni film MAŠČEVANJE TOMA HUNTERJA, ob 19. uri.
- 8. januarja amer. barvni film V SOTESKI NEVADE, ob 19. uri.

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Marija Zgaga

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru TOZD Energetika se iskreno zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj.

Ivan Košnjek

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila v času bolezni zelo dobrodošla.

Janez Cerkovnik

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Bela konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni in jim želim srečno in uspešno novo leto 1978.

Stanko Berčič

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna debele pločevine se iskreno zahvaljujem za obisk na domu, za pozornost in čestitke.

Franc Radelj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna bluming-štelcel se zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Lojze Grašič

ZAHVALA

Poklicni gasilski četi železarne Jesenice se iskreno zahvaljujem za hitro in uspešno intervencijo.

Družina Gašperšič

ZAHVALA

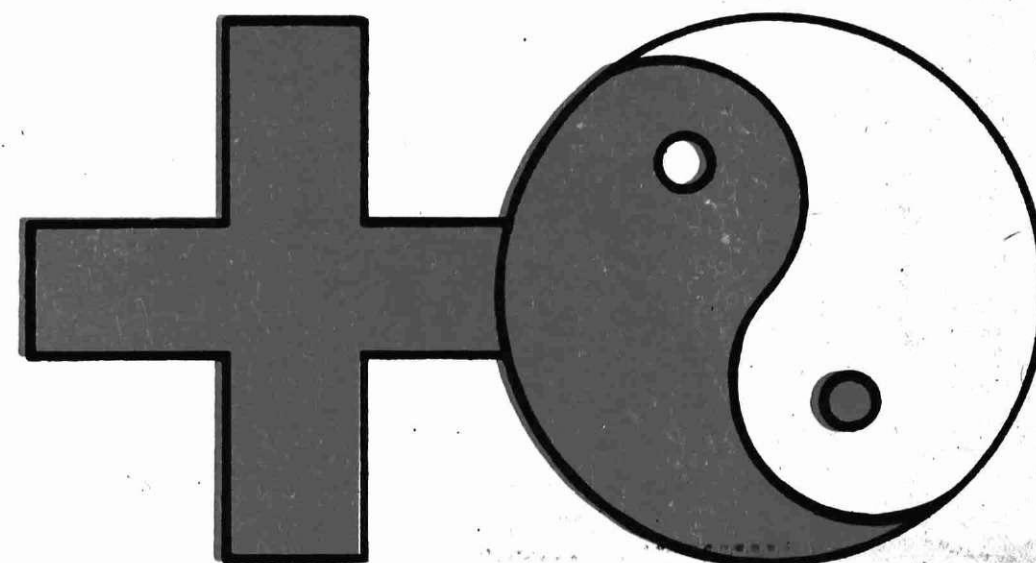
Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklovlek se zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Franc Keršič

Gorenjci,
GLAS
je vaš časopis
ŽELEZAR 19

DR. ALEKSANDER RJAZANCEV

KAKO NUDIMO PRVO POMOČ
PRI NARAVNIH
KATASTROFAH
IN V VOJNI

ZAKLJUČEK

»Kako nudimo prvo pomoč pri naravnih katastrofah in v vojni« naj bi bil nekakšen kačipot v sili za akupunkturo brez igel. Metode so preproste in izpopolnjujejo vrzel v zdravstvu preprostega človeka. Nikoli pa ne smemo pozabiti, da v nujnih primerih lahko pomaga edino le zdravnik. Znanje pomoči RK in azijska metoda sta lahko velik prispevek pri teritorialni obrambi dežele.

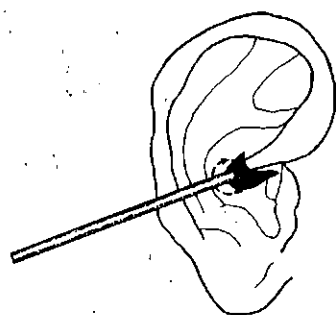
Kot zdravnik se pridružujem k dejavnosti RK, ki nosi geslo »Ustvarjamo mir za vse ljudi«, z azijskimi metodami. RK je simbol zaščite in zaupanja. Metode RK, združene s kitajsko metodo, dajejo upanje, da se bo geslo »per humanitatem ad pacem« res uresničilo in utrdilo v miru in vojni.

VRTOGLAVICA

Mnoge bolezni izvejo vrtoglavico, npr.: poškodbe srednjega ušesa, srčne bolezni in bolezni ožilja (zvečan krvni pritisk), zastrupitve ter živčne bolezni. Pri vrtoglavici se pojavi neugoden občutek izgubljanja ravnotežja in navpičnosti. Večkrat se pojavi slabost ali celo bruhanje. Noge se zapletejo, možni so padci. Pri vrtoglavici se je treba izogibati višinskega dela.

Vrtoglavica se pojavi tudi pri lakoti in izgubi krvi. Vrtoglavico zdravimo z akupresuro pod popkom za doseg energije, na mezinu draženja srca in sredincu, pod nohtom, za boljši krvni obtok.

AKUPRESURA PRI ZMANJŠEVANJU LAKOTE

LAKOTA

Poleg grozot vojne je najhujša lakota. Človek brez hrane lahko živi zelo dolgo, ne more pa dolgo živeti brez vode in kisika.

Akupresura stori lahko samo to, da vpliva na želodec, da ne potrebuje hrane. Izčrpavajo se le telesne zaloge. Iz skice je razvidno, kako to izvajamo. Z masirko bomo v smeri urinega kazalca masirali predel uhlja, ki predstavlja želodec. To bomo delali le krajši čas, da nam uspe priti do hrane.

BOLEČINA

Bolečina je vodilni simptom (znak) pri ugotavljanju bolezni. Bolečina je fiziološka obrambna reakcija organizma na poškodbo in bolezn. Ta obramba se kaže v zaščitnih refleksih: roko, npr., v trenutku odmaknemo od vročega predmeta.

Bolečine se med seboj diferencirajo glede na vrsto in lokalizacijo. Delimo jih v površinske, globinske in visceralne (organske).

Če je bolečina dovolj dogotrajna in intenzivna, lahko privede do patoloških motenj kot npr.: padca krvnega pritiska, splošne oslabelosti do šoka in cirkulacijskega kolapsa. Te nevarnosti skušamo odpraviti z analgezijo.

Zelo blaga — topa bolečina, ki je navadno stanovitna in ne hudo nadležna — bolnik lahko spi.

Blaga — topa bolečina ponavadi preneha. Gibanje je oteženo.

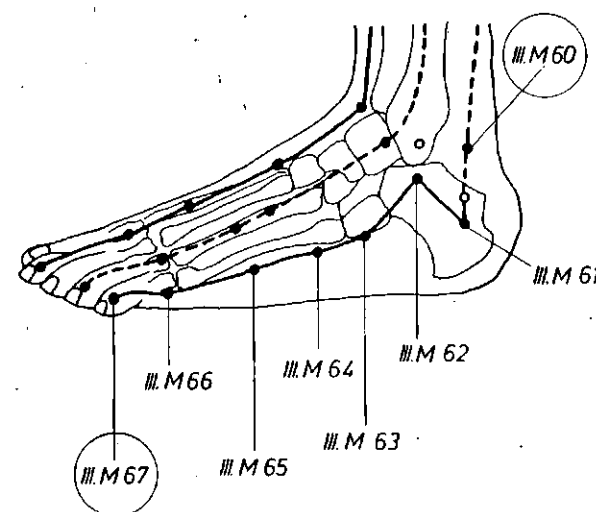
Zmerna — nadležna bolečina, ki je nenehna in jo gibanje še poslabša.

Huda — navadno nenehna in hromeča bolečina. Vsak gib je boleč. Bolnik ne more spati.

Zelo huda — nenehna, navadno ključajoča bolečina. Bolnik se nasplošno počuti klavirno in ne more spati.

Glavna točka za vse bolečine je mehur 60, ki se nahaja v področju levega skočnega sklepa nad zunanjim gležnjem in Ahilovo tetivo. Pri hujših bolečinah se priporoča še kombinacija z mehurjem 62, ki se nahaja na zunanji strani stopala pod zunanjim gležnjem na petnici.

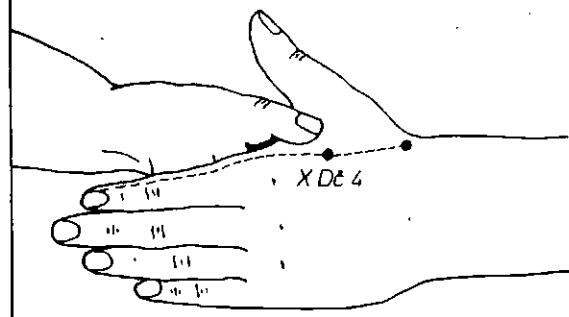
AKUPUNKTURNE TOČKE PROTI BOLEČINAM

Zgodovinsko je pomembna akupunkturna točka 67, ki se nahaja na mezinu noge, to je, tik ob zunanji strani nohta. Pravijo, da pomaga pri vseh bolečinah.

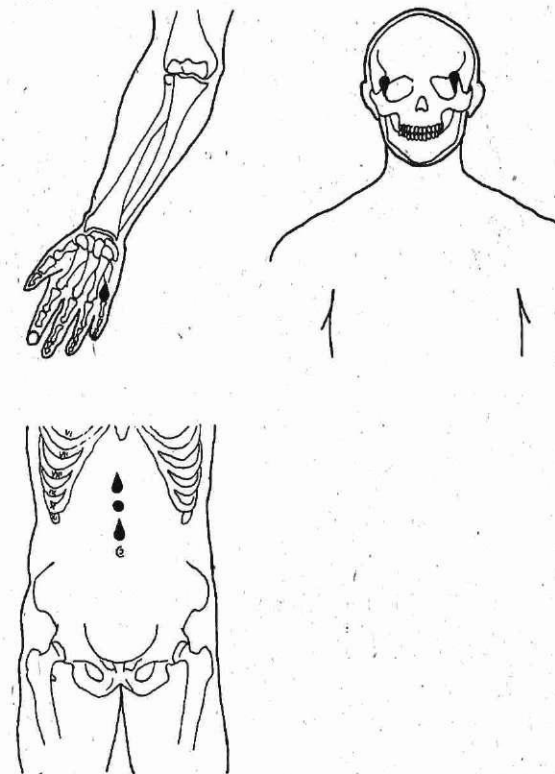
Pri bolečinah v zgornjem delu telesa pa uporabljamo akupunkturno točko debelo črevo 4. To je najlažje dosegljiva akupunkturna točka. Nahaja se na roki, v kotu med prvo in drugo dlančnico. Debelo črevo lahko kombiniramo z akupunkturno točko pljuča. Akupunkturna točka 11 se nahaja na notranji strani palca.

AKUPUNKTURNA TOČKA DEBELO ČREVO 4 PROTI BOLEČINAM

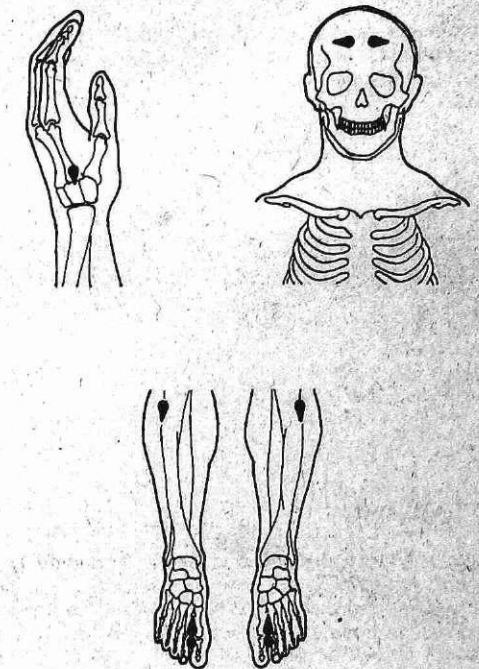

FLORENCE NIGHTINGALE (1820 — 1910)
angleška medicinska sestra, ki je z 38 bolniškimi strožnicami šla med krimsko vojno na Krim, kjer je organizirala prvo ekipo za pomoč ranjenim in bolnim vojakom ter uvedla pomembne reforme v zdravstveni službi v zaledju; zaradi nenehne in nesebične pomoči za ranjene vojake so jo le-ti imenovali »mati s svetilko«. V Angliji je ustanovila tudi prvo šolo za medicinske sestre.

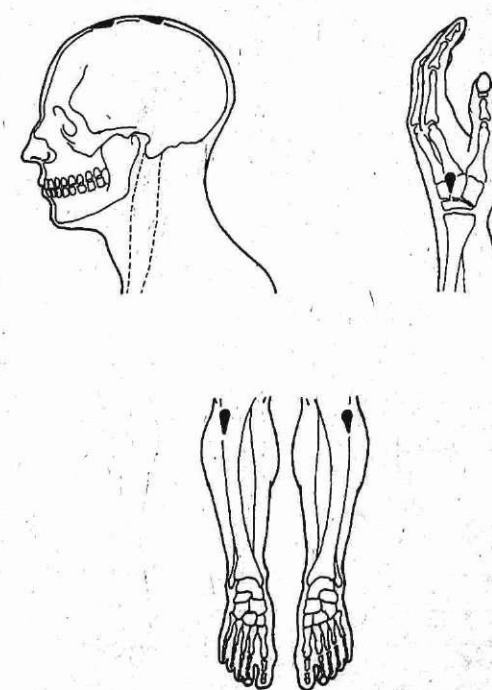
AKUPRESURA PRI GLAVOBOLU IN MIGRENI

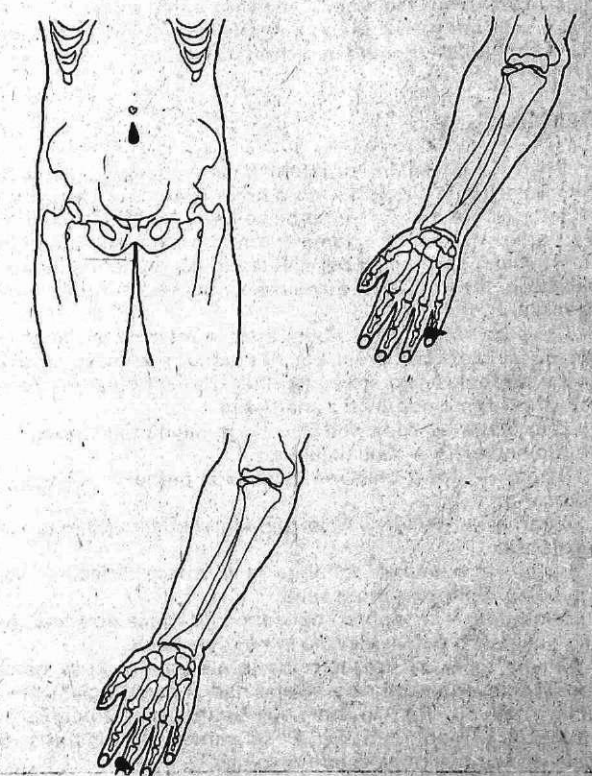
AKUPRESURA PRI KRVAVITVI IZ NOSU

AKUPRESURA PRI FANTOMSKI BOLEČINI

AKUPRESURA PRI VRTOGLAVICI

je tisoč vrst zaradi različnih bolezni. Bolečine pri glavobolu so lahko omejene na določen predel glave ali celote. Gre za dražljaje bolečinskih receptorjev trde možganske ovojnice, večjih možganskih živcev in ožilja ali pa za nesorazmerje med pritiskom krvi in možganske tekočine.

Pogosti krivci so: krvavitve, tumorji, edemi, krvni nad pritisk, vnetje možganskih ovojnic, vnetje obnosnih sinusov in vnetje srednjega ušesa.

Običajni glavobol je karakteriziran s počasnim difuznim pritiskom v glavi, ki se sčasoma povečuje. Gre za širjenje in oženje žilja možganskih ovojnic in velikega venskega sinusa.

Migrena je eden izmed zelo bolečih glavobolov. Običajno boli le pol glave in to 12 do 14 ur. Migreno spremljajo prebavne motnje in bruhanje. Napad se prične s težko glavo in nadaljuje s pravo bolečino. Pridružita se slabost in bruhanje. Oboje zdravimo z akupresuro na petih mestih.

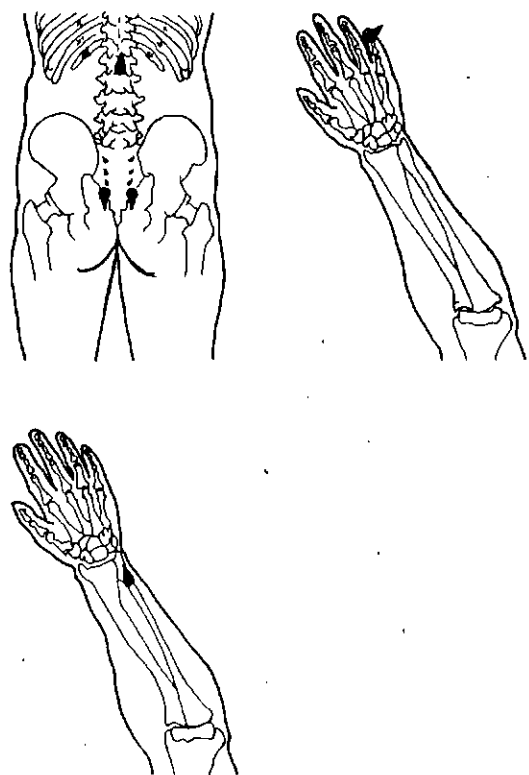
FANTOMSKA BOLEČINA

Tisti ljudje, ki jim je odstranjen kak ud ali del uda, imajo lahko hude bolečine — boli jih tisto, kar nimajo. Človek brez roke ima občutek, da se nahaja odstranjena roka v krnu pod lahti. Bolečine so dolgotrajne in neznosne, podobne depresivnemu sindromu. Precejšnje olajšanje nastopi z akupresuro na glavi in zdravih okončinah. Akupresura se izvaja običajno zvečer, 5 do 10 minut.

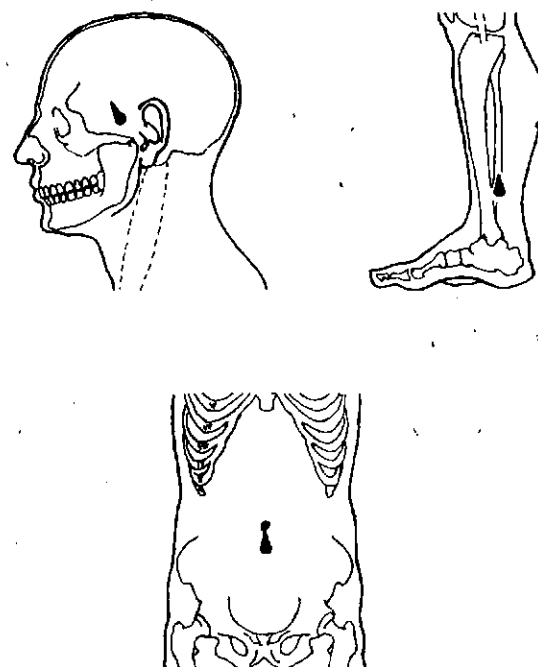
KRVAVITEV IZ NOSU

Pogost pojav je krvavitev iz nosu. Krvavitev iz nosu je pogosta kot varnostni ventil pri tistih, ki imajo previsok krvni pritisk. Pri otrocih in doraščajočih krvavitve včasih naznanjajo trebušni tifus. Iz nosu teče kri tudi pri poškodbah nosu. Normalen, zdrav človek ne krvavi iz nosu. Krvavitve iz nosu preprečimo z akupresuro na sedmih točkah.

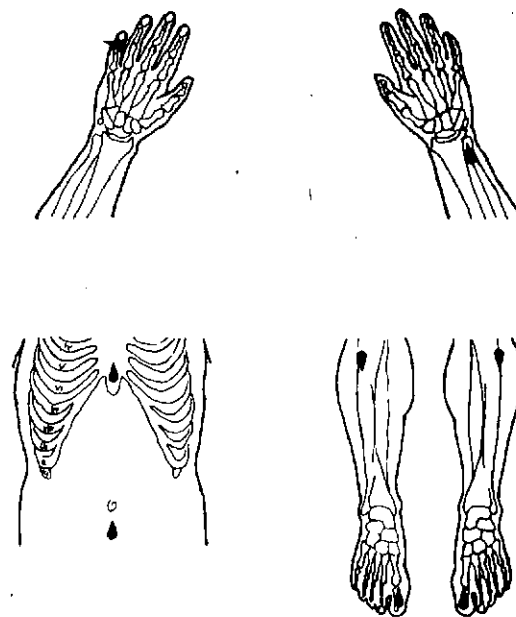
AKUPRESURA PRI ŽENSKIH HORMONALNIH MOTNJAH

AKUPRESURA PRI MOTNJAH MENSTRUACIJE

AKUPRESURA PRI ZDRAVLJENJU DEPRESIJE

Sodobni človek mora v tehnološkem, v naravno-katastrofalnem in vojno-psihološkem veku nositi veliko breme, ki ga telesno in duševno izčrpa. Zaradi stalne negotovosti postane človek sebi in drugim v nadlego. Taki ljudje postanejo ambivalentne osebnosti, ki kolebajo v odločitvah in ne vedo pravega cilja pri reševanju svoje bodočnosti. Prej ali slej se pojavi začarani krog, iz katerega brez posebnih duševnih in telesnih posledic pride le tisti, ki se je predhodno preventivno pripravil za vse mogoče situacije in posledice. Da bo življenje znosno pod težo bremen naravnih katastrof in vojne, mora biti telesno in psihično dobro pripravljen in prilagodljiv. Znano je, da vsi ne preživijo, ostanejo le tisti, ki so zdravstveno neoporečni. Pri tem pa moramo misliti tudi na tiste, ki jih bo usoda izbrala kot žrtve, da ne bodo po nepotrebnem pred smrtjo preveč trpeli.

Tudi umirajočemu človeku je treba duševne in telesne bolečine lajšati do zadnjega diha. Kdor ljubi sočloveka, ga ne pusti samega. Znana angleška dobrotnica Florence Nightingalova — mati medicinskih sester, je zapisala rek: »Trpljenje postavi človeka iz okvira konvencionalnih meril«.

Za preganjanje strahu, bolečin, psihičnih traum in bolezni pri naravnih katastrofah in v vojni se bomo ukvarjali s prvo pomočjo, to je, z akupresuro. To bo medicinska metoda, ki se je vsi lahko naučijo brez posebnega medicinskega znanja. Pri vsej prvi pomoči je treba poznati najpomembnejše akupunkturne točke na koži in klasično prvo pomoč RK. Oboje skupaj lahko odločilno pomaga človeku v stiski.

V tistih primerih, ki jih smatramo za bolj zahtevne, pa se poslužujemo akupunkture, oziroma drugih njenih enačic. To je sicer nekoliko zahtevnejše, vendar ne presega znanja sestre, oziroma višje medicinske sestre.

Še preden pa začnemo s poukom, je treba povedati tole: vsem nalogam katastrof in vojn bomo kos, če bodo med nami tudi v nevarnosti kraljevali mir, red in demokratična poslušnost potrebnih navodil. Kdor bo hote ali nehoti povzročal v taki hudi situaciji zmešnjavo in nered, bo grešil proti življenju vseh nas. Ali se smemo vdati neresnosti in brezbrčnosti? Nikakor ne. Previdnost je preventivni ukrep. Nikoli se ne ve, kaj bo jutri. Previdnost nam svetuje, da se navadimo že danes, ko je še čas, ukrepati s kombinirano prvo pomočjo v primeru, ko bi res nastopila katastrofa ali vojna. Imejmo pred očmi, da zmaga le tisti, ki ljubi človečnost.

»Če obstaja smrt, obstaja upanje.«

NEKAJ STAVKOV O AKUPUNKTURI IN AKUPRESURI

AKUPUNKTURA:

Na Kitajskem pomeni Chen Chin akupunkturo, v našem jeziku pa akupunkturo izvajamo iz lat. besede »Acus«, kar pomeni iglo, in »puncture«, ki pomeni prebod. Akupunktura se je pričela na Kitajskem že pred 2000 leti, medtem ko nekateri trdijo, da je stara 9000 let. Uspeh akupunkture pri Azijcih je zato tako velik, ker bolniki verjamejo v uspeh in ker je akupunktura tradicionalno zdravljenje, ki se prenaša iz roda v rod. Starodavni kitajski zdravniki so se slučajno naučili te nove vede pri svojih ranjenih vojščakah. Tam, kjer je bil ranjen, mu je po ozdravitvi prenehala tudi bolezen. Npr., vojščak z rano na nogi je imel že nekaj let težave z vnetjem obnosnih votlin, ki se mu je po ozdravitvi rane pozdravilo. Kitajski zdravniki so to izkoristili kot novi način zdravljenja: organ, ki je bil prej obolel, je po ranitvi določenega mesta na koži ozdravel.

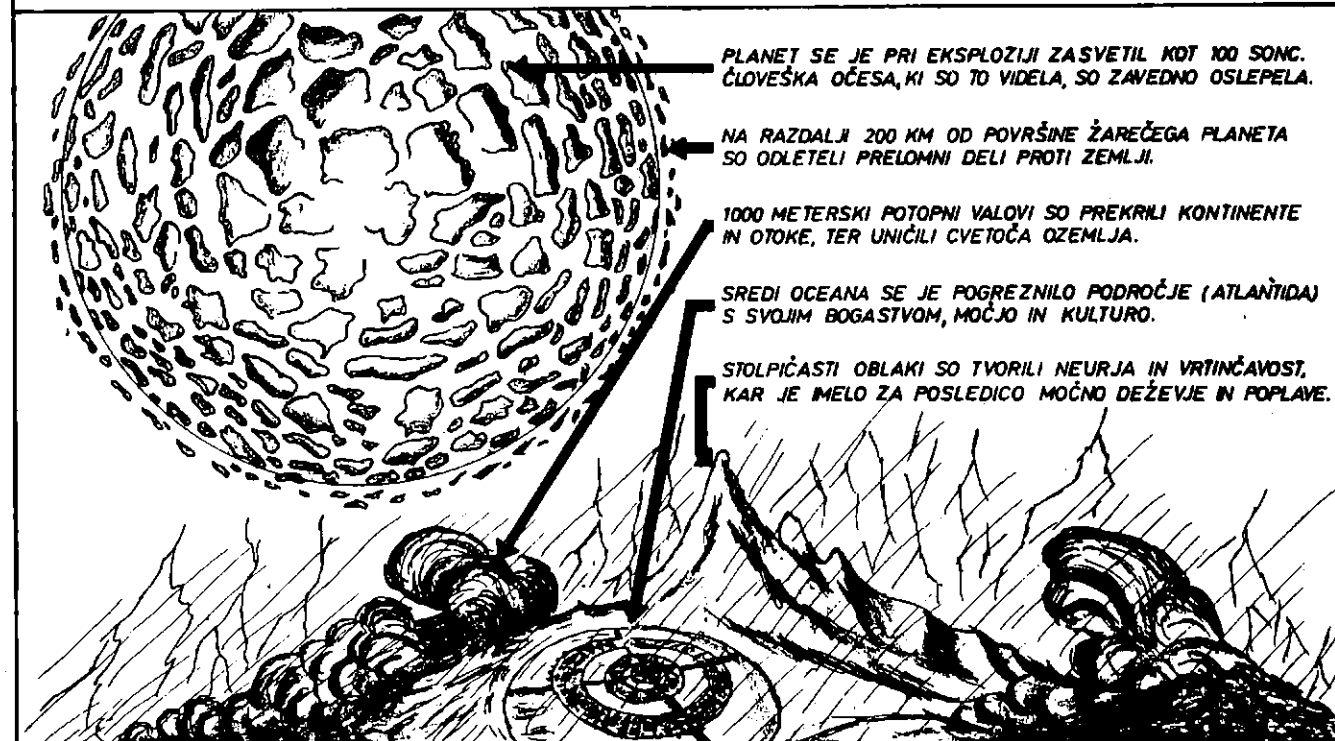
Kitajci so prepričani, da se po našem telesu pretaka posebna življenjska energija po meridianih do vsakega človekovega organa. Življenjska energija vsebuje pozitivno in negativno komponento, kar je potrebno za uravnavanje ravnotežja v telesu in med organi — posledica tega je zdravje. V primeru bolezni pa pride do porušitve tega ravnotežja, ki ga lahko zopet vzpostavimo z akupunkturnimi iglami.

Delo z akupunkturnimi iglami je danes zaupano samo zdravnikom, ker je težko najti drobne akupunkturne točke. Za preproste ljudi, to je, medicinske laike, je primernejša akupresura, ker s pritiskanjem s prsti na površino kože z večjo gotovostjo dobimo akupunkturne točke.

AKUPRESURA:

Za čimvečjo udeležbo pri tradicionalnem zdravljenju so ljudi naučili enostavnejše metode, ki se imenuje kupresura. To pomeni zdravljenje s pritiskom na akupunkturne točke, to je, brez uporabe igel.

6. JUNIJA 8498. p.n.št., KO JE ZARADI VSEMIRSKE EKSPLOZIJE, NASTOPILA ZEMELJSKA KATASTROFA.

Akupresuro imajo na Kitajskem kot učni predmet v šolah. Pritisk s prsti na pravilno določene točke lahko odstrani marsikatero bolezen in bolečino. Ta metoda zdravljenja lahko skrajša trajanje bolezni, odpravi motnje v delovanju organov in organske posledice vsakdanjega življenja, kot so razburjenja, strah in stres.

Uspehi te metode so toliko večji, ker s pridom uporablja tisočletne izkušnje akupunkture.

ZGODOVINA NARAVNIH KATASTROF:

Največja katastrofa človeštva, kot zatrjujejo učenjaki, se je pripetila pred 10475 leti. Takrat je bila nad zemljo katastrofalna eksplozija žarečega planeta Adonisa. Rušilni proces je trajal približno dve minuti, s posledico milijonskih človeških žrtv. Smrt je nastopila zaradi zadušitve. Eksplozija Adonisa je imela rušilno moč zaradi sproščene energije, ki bi zadostovala za 30.000 vodikovih atomskih bomb. Presoja te katastrofe je razvidna iz rekonstrukcije, ki jo prikazuje skica.

Med petnajstim in osmim stoletjem pred našim štetjem je zemlja doživela ponovno tragedijo zaradi ponovne planetarne katastrofe. Takratnemu človeštvu je ena od takih katastrof prizadejala mnogo gorja zaradi nastanka planeta Venere. Novi planet je nastal po odcepitvi mase ob izbruhu Jupitra. Posledica tega je bila strahotna vročina.

Neštete zgodbe iz legend pripovedujejo o dogajanjih med temi katastrofami. Pisna izročila najdemo v II. Mojzesovi knjigi, zgodovinskih zapiskih, napisanih na glinastih tablicah, itd.

Tudi danes čitamo izsledke astronomov o zvezdu Laboda. Pred 300.000 leti se je razletelo in se nahaja danes okrog zemlje kot »super nova«; ostanki teh zvezd še danes znova eksplodirajo. Te eksplozije so videli že stari prebivalci zemlje, npr., Kitajci in južnoameriški Indijanci.

Po teoriji Velikovskega je bilo rojstvo Venere opazovano od vseh narodov zemlje. Grki so celo ta dogodek opisali kot nastanek boginje Palas Atene. Rodila se je iz Zeusove (Jupitrove) glave. Kitajci so videli Venerino svetlobo močnejšo od sonca. V židovski razlagi Thari je zapisano, da je Venera žarela od enega konca vesolja do drugega. Takrat je v ozračju nastal rdeč prah, ki je prekril celine in morja.

Za lažje razumevanje bi dobesedno povzel prispevek dr. Imanuela Velikovskega (Obzornik 1976, št. 5): »Ko je padel ogenj z neba« — to je, odlomek »Ogenj in voda« ter »Nevarnost z Marsa«

OGENJ IN VODA

Dlje, kot je sedaj Zemlja prodrla v kometov rep, trdi Velikovsky, bolj robati in večji so postali drobci, dokler naš planet ni bil bombardiran s ploho meteoritskih drobcev, o katerih govorijo zapiski po vsej Zemlji. Beg iz Egipta: »In gospod je dal grom in točo, blisk je švigal na Zemljo in padala je toča... Bliski so švigali med silno hudo točo, kakršne ni bilo po vsej egiptovski deželi, odkar so v njej ljudje!... Tudi vse poljsko zelišče je pobila toča in pokončala drevje na polju.« In Ipuver soglaša: »Vse drevje je uničeno. Ni več najti sadežev ne rastlin. Vse je uničeno, kar je še včeraj bilo videti.« Vse to se je pripetilo, pravijo mehiški predpisi iz Cauahitlana, »ko je nebo namesto vode deževalo rdeče žareče kamenje.«

Sledil je še starejši dogodek. Popol Vul, sveta knjiga Majev, pripoveduje naslednjo zgodbo: »Bil je propad in uničevanje... velika poplava... ljudje so utonili v lepljivi tvarini, ki je deževala z neba.« Po mnenju Velikovskega se je pripetilo naslednje:

»Plini v repu protoplaneta so se spojili v surovo olje, ki je deloma deževalo navzdol, ne da bi se vnelo, deloma pa se je zvezalo s kisikom zemeljskega ozračja in se vžgalo. Nebo je bilo videti, kot bi izgorevalo; od Srbije do Južne Amerike je padal strašen ognjen dež.

Sedaj je Zemlja prodrla še globlje v kometov rep, skoraj v sovpadu smeri njegovega jedra. Strahotni vrtilinasti viharji so opustošili Egipt in druge dežele. Strašno drgetanje je pretresalo Zemljo in omajalo njeno os. Zaradi privlačne sile protoplaneta se je zemeljska skorja nagubala in premaknila. Mesta so izginila, otoki so se pogrezili, gore je preplavila lava, oceani so se razlili prek celin. Uničena je bila večina človeškega in živalskega življenja na Zemlji.

»Potem se je prelomilo nebo in odlomki so padali dol ter ubili vse in vsakogar. Nebo in zemlja sta zamenjala svoja mesta,« pravi izročilo roda Kašinaua v Zapadni Braziliji. Nadloge mrčesa in golazni so prišle nad Kitajsko in Zemlja je gorela. Nato so udrle morske vode prek celin in, tako pripoveduje staro izročilo, »so preplavile velike gore in ogrožale nebo s svojimi valovi.«

Zemeljska os se je premaknila. S tem se je za prvo polovico Zemlje podaljšala noč, za drugo pa dan. Zaskrbljeni so opazovali Perzijci, kako so iz enega dneva nastali trije, preden je prišla noč, ki je trajala trikrat dlje kot sicer. Kitajci poročajo o nepredstavljenem času, ko Sonce po več dni ni zatnilo, medtem ko je vsa dežela gorela.

Po mnenju Velikovskega je ta katastrofa tudi povzročila znamenito dramo stare zaveze — beg Izraelcev iz Egipta. Strašno opustošenje je oslabilo egipčansko državo in Mojzes je vodil izraelski rod iz uničene dežele. Ko so bežali prek meje, se je pred njimi valil velikanski steber iz dima in ognja.

Bežičim Izraelcem je kazal pot v Fihankotom pri Tisamskem jezeru ob Trstnem morju. Za njimi se je podil jezni in maščevanja željni faraon s svojo vojsko. Pred njimi je ležalo morsko dno, suho, zakaj ob obeh straneh se je voda na visoko nagrmadila zaradi gibanja zemeljske skorje in privlačnostnih sil protoplaneta. Izraelci so oklevali, potem pa so pohiteli prek morskega dna, ki je bilo vroče, kot to poročajo stari židovski viri. Ko jim je sledila faraonova vojska, je prišlo med Zemljo in Venero do ogromne električne sprostitve. Vodne stene so se zrušile.

Skoraj celotno zemeljsko prebivalstvo je bilo tedaj uničeno. Preživelim je grozila lakota. Tedaj je nastal nov, nenavaden pojav, ki ga pomnijo od Islandije do Indije in ga je zabeležila tudi stara zaveza. Ogljikov vodik v repu komete, ki je poprej Zemljo utapljal v surovem olju, se je sedaj v zemeljskem ozračju polagoma, mogoče pod vplivom bakterij, mogoče zaradi neprestanih električnih sprožitvev, spremenil v užito snov — v mano Izraelcev, ambrozijo Grkov, medu podobnem madhu Hindujcev.

Tesno zblizanje novega planeta Venere je povzročilo premik težnosti in obrnitev zemeljske osi. Za prestrašene, zbegane Zemljane je Sonce vzhajalo na zapadni strani neba in zahajalo na vzhodni. Letni časi so bili spremenjeni. »Zima je prišla kot poletje, meseci so obrnjeni in ure zmedene,« pravi egipčanski papirus. Na Kitajskem je poslal cesar učenjake na vse štiri strani zatemnjene dežele, da bi znova določili, kje je sever, vzhod, zahod in jug ter sestavili nov koledar. Za dobo celega pokolenja je ostala Zemlja zagrnjena v goste oblake — smrtne sence svetega pisma, somrak bogov severnjaških narodov. Po virih roda Majev je trajala zatemnitev 25 let.

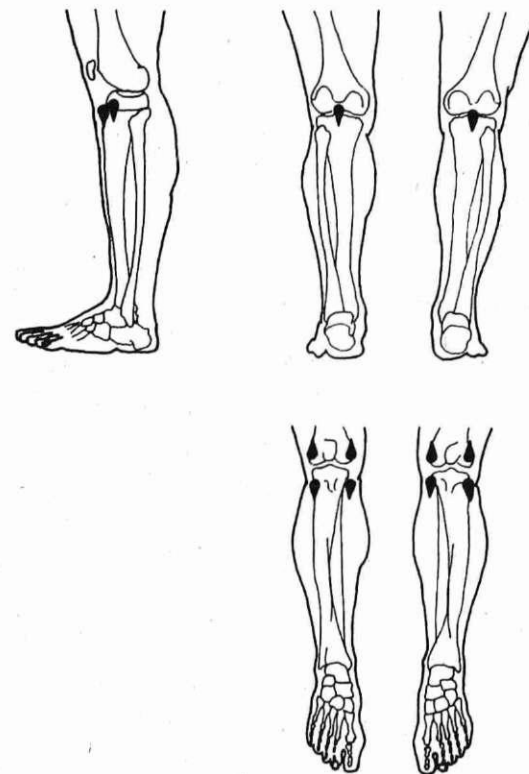
Počasi so si Zemlja in njeni prebivalci zopet opomogli. Toda samo 50 let kasneje, razlaga Velikovsky po starodavnih virih okoli leta 1400 pr. n. š., se je Venera drugič približala Zemlji. Zemeljska os se je znova premaknila. Zemlja se je tresla in krčila. Tistih nekaj znova zgrajenih mest je zgorelo ter se sesulo v prah in pepel. V knjigi preroka Izaije piše: »Gospod je pustil padati velike kamne na nje (Kanaance)«. Na drugi strani zemeljske oble govorijo mehiška poročila o podaljšani noči. Znova je bila Zemlja prizadeta od potresov, viharjev, celinskih premikov in vsesplošnega opustošenja.

Ljudstva naše Zemlje, ki so preživela ta drugi svetovni požar, so se priklanjala pred strašno Venero, boginjo ognja in uničevanja ter jo skušala potešiti, vsak po svoji kulturni dediščini: s človeškimi žrtvami in krvavimi obredi ali z molitvijo in spevi. Klinopisne table knjižnične palače iz Ninive, glavnega mesta Asirije, poročajo o nepredvidljivem ravnanju Venere. Boječi Babilonci so pošiljali prošnje zablodeli kraljici neba, naj bi vendar že pustila Zemljo pri miru: »Kako dolgo še hočeš ostati tu, o kraljica Zemlje in neba?«

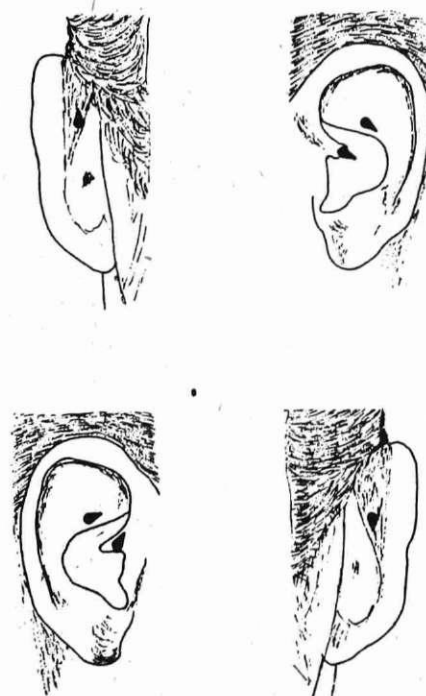
NEVARNOST Z MARSA

Po obnovi, meni Velikovsky, je Venera nekaj stoletij po tem, ko je ogrožala Zemljo, skoraj trčila z Marsom. »Mars, ki pa ima komaj osmino Venerine gmote, ji ni bil kos.« V 8. stoletju pr. n. š. ali prej je bil ta mali planet vržen iz svoje poti in zagnan v novo pot krog Sonca, na kateri je ogrožal Zemljo. Letopisi in svete knjige starega veka so zabeležili strašen hrup

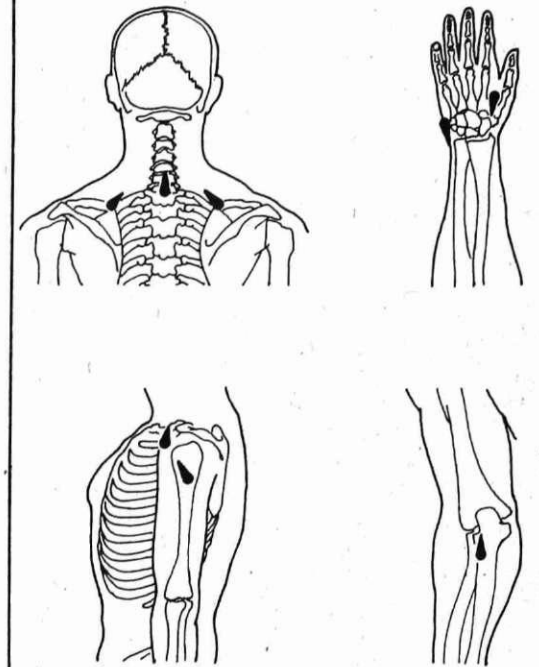
AKUPRESURA PRI BOLEČIH KOLENIH

AKUPRESURA PRI BOLEČINAH MEDENIČNEGA SKLEPA

AKUPRESURA PRI OBOLJENJU ZGORNJE OKONČINE

motornega živčevja. Bolečina se poveča z obratom glave na levo ali desno stran, pa tudi zaradi gibanja same okončine. Zdravljenje je zamudno in težko. Potrebno je mnogo potrpljenja z akupresuro na osmih točkah. Vse akupresurne točke masiramo v smeri, kot to vidimo na skici.

ŽENSKES HORMONALNE MOTNJE (Klimaks)

S 40. do 50. leti nastopijo pri ženah klimakterične težave, kot so: glavobol, nevroza, nespečnost, nesposobnost za koncentracijo in delo. Pojavijo se nerazpoloženost, povečan utrip srca, potenje in vročina sili v glavo. V času klimakterija se sočasno pojavijo še reumatične težave. Za preprečevanje nadlog nam služi akupresura ob pomoči druge osebe.

HORMONALNE MOTNJE PRI MENSTRUACIJI

Mnoge ženske, predvsem pa mlade, imajo težave ob mesečnem perilu. Zaradi hormonskih nestabilnosti nastopijo hude bolečine. Pri hormonalni nestabilnosti pomaga akupresura. Običajno nastopi hormonska stabilnost po prvem porodu in s tem preminejo težave in bolečine.

DEPRESIJA

Bolnik ima mučen občutek utrujenosti, nedoločenega slabega počutja, nesposoben je še tako majhne odločitve. Tu so zastopane telesne in duševne motnje. Depresivno stanje se pogosto pojavlja med boleznijo, kar pa izgine z ozdravitvijo. Večkrat spremljajo depresijo glavoboli, želodčni čir, nespečnost in slabo počutje. Ločimo dvojje depresij: endogeno in eksogeno. Glavna naloga akupresure je izboljšanje srca in psihe.

GLAVOBOL IN MIGRENA

Po mednarodni klasifikaciji spada glavobol kot nezadostno definirano bolezensko stanje. Glavobol ni bolezen, ampak simptom (znak) za neko slabo definirano bolezen. Glavobolov

LĚDVIČNI KRČ

Tu gre prav tako za povzročitelja krčev — ledvične kamne. Bolečine so neznosne, v ledvenem predelu. Kadar pa pride kamen v sečevod, to je, mesto med ledvicami in mehurjem, so bolečine nižje, bolj stransko od sečnega mehurja.

Akupresuro izvaja druga oseba na točkah, ki so razvidne iz skice. Običajno prehodno pregledamo urin, ki je krvav in je v zvezi z ledvičnimi krči zaradi kamnov.

Krvavkast urin je resen znak ledvičnih obolenj, kot so: ledvični kamni, ledvična tuberkuloza, colibaciloza in poškodbe ledvic.

VNETJE SEČNEGA MEHURJA

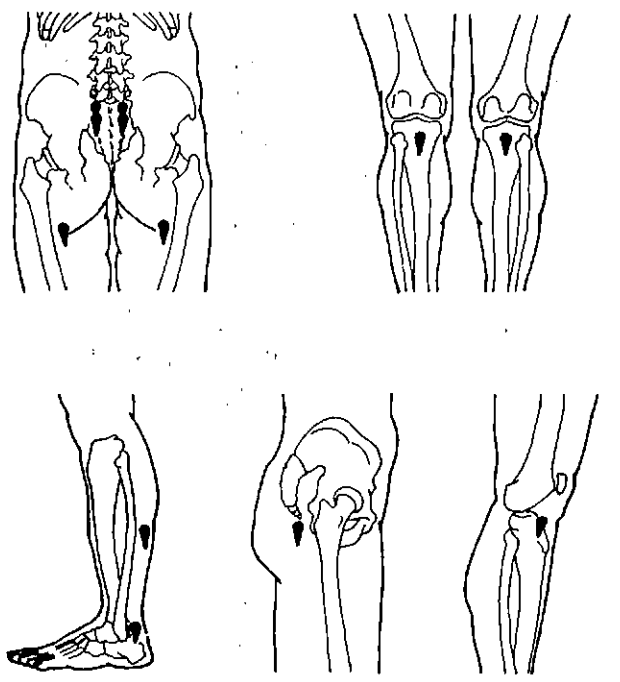
Običajno za vnetjem mehurja zbolijo ženske. Vnetje mehurja se kaže z večkratnim pekočim uriniranjem z malimi količinami urina. Bolezen zdravimo kombinirano s toploto in akupresuro.

IŠCHIAS IN LUMBAGO

Kadar ima človek bolečine v področju enega ali več živcev, govorimo o nevralgiji. Bolečine se pojavljajo sunkovito, vmes pa nastajajo obdobja brez bolečin. Vzroki nevralgij so zelo različni, najpogostejši so v hrbtenici. Hrbtenica je večkrat izpostavljena izrednim obremenitvam zaradi težkega dela, poškodb, nepravilne lege in zaradi vožnje po slabih cestah. Obolenja hrbtenice pa povzročajo še hormonalne motnje, dedne bolezni in staranje.

Tudi nepravilen gib telesa more povzročiti trenutno bolečino, ki se stopnjuje najprej v ledvenem predelu hrbtenice, potem pa v obeh spodnjih okončinah. V ljudski govorici je slišati za »heksen-šus«, kar pomeni, da je človek nesposoben za hojo in gibanje. Drži se sključeno, v ledvenem predelu hrbtenice pa je upognjen na levo ali na desno stran.

AKUPRESURA PRI IŠJASU

Za čarovniški udar (Hexenschuss) krivimo medvretenčno ploščico. Skozi kostna vretenca poteka kanal za hrbtenjačo, med telesi vretenca pa je medvretenčna ploščica, ki deluje kot blažilec sunkov za hrbtenico. Zaradi velike obremenitve se ploščica lahko izboči v hrbtenični kanal ali proti izhodišču živčnih koncev iz kanala. V različnih primerih pritiska medvretenčna ploščica na živce, pri tem pa se bolečina pojavi vzdolž celotnega živca. Če se dogaja ta proces v ledvenem delu hrbtenice, se bolečine lokalizirajo v križu. Bolečine v križu imenujemo »lumbago«, kadar pa bolečine izžarevajo v spodnje okončine, pa »išijas«.

Za ischias je važno, da poizvemo v anamnezi za poškodbo. Povečana bolečina pri kašlju in parastezija (mravljinčavost) sta važna znaka za oboleli segment hrbtenice. Večinoma je prizadet motorni živec, delno pa tudi senzibilni (čutilni). Ischias in lumbago zdravimo z akupresuro po skici.

BOLEČINE V KOLENU

To je pogost ortopedski pojav starejših in debelih oseb. Teža telesa je prevelika obremenitev za koleno, zato nastopijo bolečine. Bolečini se običajno pridruži še oteklina. Z akupresuro dobimo dobre rezultate pri uporabi točk na sprednji in zadnji strani kolena.

BOLEČINA MEDENIČNEGA SKLEPA

Pogosta povzročitelja sta obraba in vnetje medeničnega sklepa. V obeh primerih se pokažeta otrdelost in neelastičnost. Pri hoji, pa tudi pri sedenju se pojavi bolečina v sklepu, ki se širi v koleno.

Pri tem primeru pa ni primerna telesna akupresura, temveč uhljna. Akupresuro izvajamo na točkah uhlja, kot je označeno.

BOLEČINE RAME — ZGORNJE OKONČINE

Bolečina v rami in zgornji okončini je možna po padcu na ramo, dalje zaradi okvare vratnega dela hrbtenice in obolenja

na nebu, ko se je Mars približal Zemlji. Zemlja se je opotekala na svoji poti. Spet so se rušila mesta, potresi so razgrebli Zemljo in ljudje so umirali sredi geofizikalnih preobratov. Preroki Izaija, Hozea, Joel in Amos poročajo o teh katastrofah; popisane so tudi v Homerjevi Iliadi. Prelet Marsa ni bil po svojem učinku enak srečanju z Venero, toda te sile so le zadostovale, da sta bili zemeljska os in pot znova premaknjeni. Stari koledar se ni več ujemal. Po vsem svetu so v 8. in 7. stoletju pr. n. š. sestavili nove koledarje.

Mars se je vrnil vsakih 15 let. Pri enem takih srečanj, meni Velikovsky, v trenutku največjega zblizanja, ko je privlačnost med Zemljo in Marsom najmočnejše učinkovala, je sonce prezgodaj zatonilo — kot so to Izraelci opazili in zabeležili v Midrašu, pripovednih razlagah svetega pisma. Več ur pred običajnim zatonom se je sonce skrilo za obzorje. Grki in drugi narodi so opazili isto prikazen in so jo opisali. Čeprav je Mars povzročil mnogo manj škode kot nekaj stoletij prej Venera, je postal zdaj za človeštvo prevladujoče, divje božanstvo v svetišču nebeških moči. Velikovsky navaja njegovo zadnje usodno približevanje pomladi 687 pr. n. š. To leto se je odpravil asirski kralj Sanaherib v bojni pohod proti judjskemu kralju Ezekiji, da bi zavzel Jeruzalem. Na večer 23. marca, na prvi dan židovske velike noči, je spustil Mars »vihar z neba«, ki je po zapiskih v Knjigi kraljev in letopisu ubil 185.000 mož napadajoče vojske.

Isto noč so zabeležili Kitajci velik upor na nebu. »Ponoči,« pišejo Eampusove knjige — in navajajo tudi datum — »so padale zvezde kot dež. Zemlja se je tresla.« Francoski učenjaki so izračunali, da se je moralo to pripetiti 23. marca 687 pr. n. š. Za Rimljane je postal 23. marec tubilustrum, važen praznik v čast bojnega boga Marsa.

Ko se je Mars dvignil k svojemu zadnjemu, strašnemu napadu proti Zemlji, je na nekaterih dolžinskih stopinjah vzhajajoče sonce spet zatonilo za obzorje. To se je pripetilo, ker se je zemeljska os spet prevesila, kar je sicer pred enim rodod spreminjeno premikanje skoraj izenačilo. »In sonce se je premaknilo za deset črtic nazaj po sončni uri, prek katerih je že steklo,« poroča Izaija.

Naposled se je nebo le umirilo. Mars je bil spet vržen iz območja nevarnosti. In Venera, ki je prevzela vladajočo vlogo na nebu in se je povzpela do zenita, je postala jutranja in večerna zvezda.

Po mnenju Velikovskega mora Mars še zdaj kazati sledove svoje divje poti prek svoda. Vnaprej je trdil, da ima Mars vsaj deloma Luni podobno površino, polno brazgotin in velikanskih ognjeniških žrel, zgrbančenj in špranj ter drugih pričevanj neverjetnih, silnih, geoloških napetosti. Že leta 1954 je imel Velikovsky, da sta v ozračju Marsa bogato zastopana tudi redka plemenita plina argon in neon, medtem ko so trdili izvedenci, da ni osnove za tako domnevo. Pred dobrim letom pa so sovjetske sonde v razredčenem Marsovem ozračju v resnici odkrile znatne količine argona in neona.

Tudi na Luni bi morali ti dogodki zapustiti svoje sledi. 21. julija 1969, ko je prvi človek stopil na Luno, je priobčil časopis New York Times članek Velikovskega, v katerem je zbral svoje napovedi o Luni:

»Trdim, da je bila pred manj kot 3000 leti površina Lune ponovno tekoča in je brbotala. Kamenine skal in lave na Luni bi mogle biti bogate ostankov magnetizma. Ne bi bil presenečen, ko bi našli v sestavi kamenin bitumen, karbide in karbonate. Trdim, da bo mogoče na nekaterih mestih najti zelo visoko radiokativnost (kot posledico) medplanetarnih sprožitvev. Nadalje trdim, da morajo biti na Luni tudi pogosti potresi.«

Na Zemlji pa so še druge naravne katastrofe, čeprav trenutno za nas zaenkrat niso aktualne. Ena od velikih katastrof so vulkani, ki so in bodo zahtevali mnogo človeških življenj.

1. 79. leta po našem štetju je v Pompejih našlo smrt 2000 Rimljanov.

2. Na Islandu je 1783. leta poginilo 60 tisoč pašnih živali in umrlo 10 tisoč ljudi.

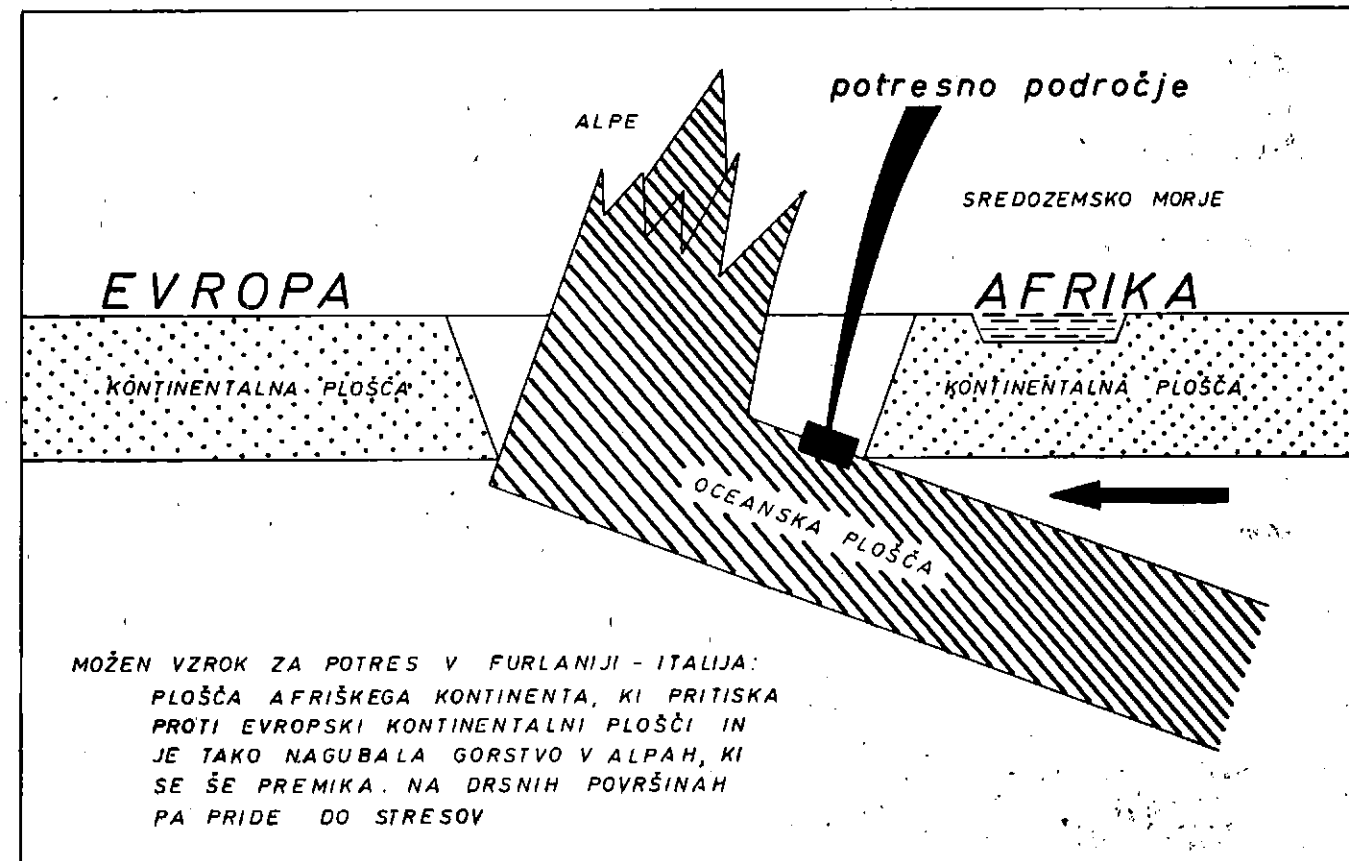
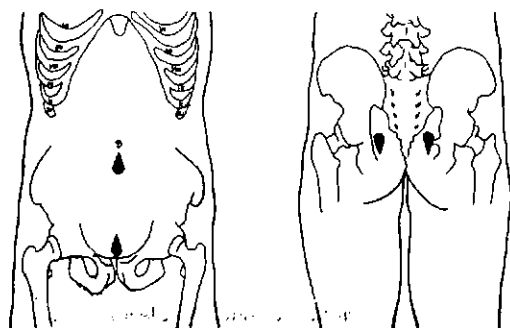
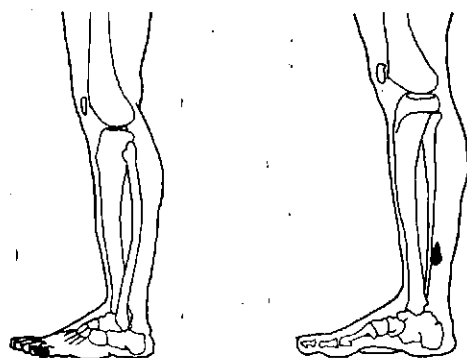
3. Na otokih Martinique je 8. maja 1902 v 90 sekundah umrlo 29 tisoč ljudi.

Pri nas so trenutno pomembni od katastrof edino potresi, zaradi katerih bi bilo potrebno misliti na preventivo in prvo pomoč.

Od nastanka prve zemeljske skorje pa vse do danes se premikajo zemeljske plasti. Letno je na Zemlji približno 10 tisoč potresov. Te merimo s seizmografi, ki merijo jakost po prof. Carlu F. Richterju.

Jeseniško področje spada v področno cono 7. stopnje po Mercalliju. To pa je zelo močan potres. Po stanovanjih lahko

VNETJE SEČNEGA MEHURJA

nastane zaradi takšnega potresa znatna škoda. Na stavbah se pojavljajo manjše razpoke v zidovih, mnoge strešne opeke popadajo s streh, slabo zgrajene in ohranjene stavbe se porušijo. V potokih, ribnikih in jezerih nastajajo manjši valovi, vodnjaki spreminjajo gladino vode.

KLASIFIKACIJA POTRESA

Po Richterju (magnituda)	Po Mercalliju (intenziteta)
1. Zaznava samo seizmograf	—
2. Človek komaj zaznava	I. — II.
3. Občutek vibracij v zaprtem prostoru	III.
4. Stavbe drhtijo, steklo se lomi	IV.
5. Predmeti v stanovanju se premikajo	IV. — V.
6. Nastanejo stenske razpoke, dimniki se podirajo	VII. — VIII.
7. Stavbe se rušijo	IX. — X.
8. Katastrofalno razdejanje vseh struktur	XI. — XII.

Lanskoletni potres v Karnijskih Alpah je dosegel jakost 6,4 po Richterju s 1300 smrtnimi žrtvami (odriv Afriške plošče). Letošnji potres na Kranjskem ni zahteval smrtnih žrtev, ampak je povzročil samo materialno škodo in preplah med ljudmi.

Poleg naravnih katastrof so danes zaskrbljujoče umetne naravne katastrofe, ki si jih je omislil sodobni človek. Vojaški strokovnjaki velikih sil že strašijo neboljene ljudi z umetnimi katastrofami v primeru vojne. Danes so že sposobni ustvariti umetni potres, požar, povodenj in smrtonosno sušo. Na uničevalnih vojaških poligonih v Vietnamu so to že preskusili, tako da lahko računamo v prihodnji vojni.

Pomembnejši kot naravne katastrofe so pri nas negativni vplivi bioklime na človeškem organizmu.

BIOKLIMATOLOGIJA

Klima pomeni podnebje, obenem pa predstavlja življenjski prostor živega sveta. Pri vsem tem so važni faktorji, ki odločajo o življenju in smrti v povezavi s toploto, vlažnostjo, vetrom, žarčenjem in padavinami.

V klimatologiji so za človeka predvsem važni fenomeni aklimatizacije. Človek, kot naravno bitje, se mora nenehno privajati klimatskim nepravilnostim, toda ne vsem hkrati, ampak v določenem časovnem obdobju. Prilagajanje na različne pogoje se v začetku odraža z obrambnimi mehanizmi; to velja za toplotne spremembe in višine. Ohranitev notranjega okolja se odraža v spremenjenih funkcijah lokomotornega, kardiovaskularnega in metaboličnega sistema. V dobi aklimatizacije pride do morfoloških sprememb, vendar se ob ugodnih klimatskih pogojih delovne sposobnosti povrnejo. Človekovo telo se razmeroma dobro prilagodi, toda le pod pogojem, da je človek telesno in umsko zdrav.

Človek, ki boluje za pljučnim srcem (Cor pulmonale), se na višino nikoli ne more prilagoditi, ker mu še v nižini primanjkuje kisika. Tak človek torej nima obrambnega mehanizma, kadar mu začne primanjkovati kisika. Na mnogo stvari bi morali misliti, ko bi hoteli izvajati preventivno medicino, oziroma klimatsko zdravljenje glede na vrsto telesnih in zdravstvenih okvar.

Za naše razmere nas bolj zanima aklimatizacija na prostem kot na vročini. Pri nas ni vroče klime, čeprav se človek lažje prilagodi vročini kot mrazu. Človek v akutnem stanju reagira na mraz s svojimi obrambnimi mehanizmi zato, da bi ohranil svojo telesno toploto. V trenutku nastopi v koži in na vseh okončinah vazokonstrikcija. V arterijah nastopi direktno pulziranje in povečan tonus arterij ter ven. Tudi krvni pritisk se zveča.

Fizikalna regulacija toplote mora skrbeti, da se periferna kri ne ohladi izpod 20 stopinj C. Zaradi delovanja mraza se poveča metabolizem. Tonus mišic postane večji, vendar pa nastopi širjenje žil.

ka glede na letni čas, to je, jesen in pomlad. Ulkuse razlikujemo po akutnem in kroničnem poteku bolezni.

Znaki:

Eden od znakov ulkusne bolezni je viden že na obrazu »facies gastrica« (obraz želodčarja), to so močno poudarjene nazo-labialne gube.

Pri ulkusarjih je najvažnejši znak bolečina v epigastriju, leva stran govori za želodčni in desna za duodenalni čir. Ločimo zgodnjo in kasno bolečino glede na zaužito hrano, to je, takoj ali ena do štiri ur po zaužitju hrani. Kasna bolečina govori za »ulcus duodeni«, zgodnja pa za »ulcus ventriculi«.

Bolečina pri ulkusarjih je večkrat združena z bruhanjem. Vzrok bolečine so spazmi in hipermotiliteta. Po bruhanju običajno bolečine prenehajo.

Ljudje z duodenalnim ulkusom imajo dober apetit, ker jim zaužita hrana (zlasti mlečna) lajša bolečine, medtem ko pri želodčnem ulkusu ljudje ne upajo jesti zaradi hudih bolečin.

Obe bolezni zdravimo z akupresuro in imata skupne točke.

DRISKE

Običajne driske zaradi nepravilno prirejene hrane, vnete črevesne sluznice ali pa so živčnega izvora.

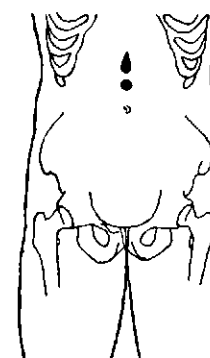
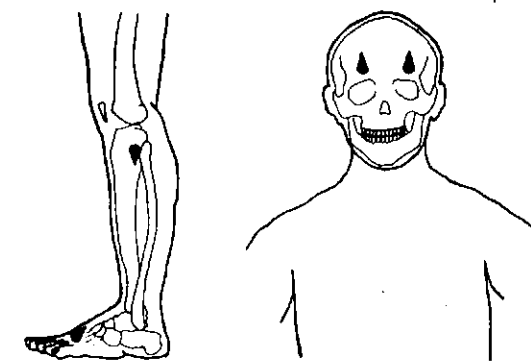
Te bolnike zdravimo z akupresuro na 5 mestih.

Driske so predvsem pogostejše pri dojenčku in naj ne trajajo 24 ur, zaradi izsušitve telesa.

KRČ ŽOLČNEGA MEHURJA

Ta pojav je dobro znan pri kroničnem vnetju žolčnika, oziroma pri žolčnih kamnih. Glavni vzrok krčev so kamni. Ta bolezen se javlja z groznimi bolečinami v višini jeter pod desnim rebrnim lokom. Bolečine izpod reber izžarevajo v desno ramo. Pri akupresuri je treba biti previden, ker se more bolnikovo stanje še poslabšati zaradi zagodenja kamnov. Kamni naj bi se odpravili po naravni poti, zgodi pa se, da se prevelik kamen zagozdi pod žlezo slinovko. Tu pa je brezpogojno potrebna operacija.

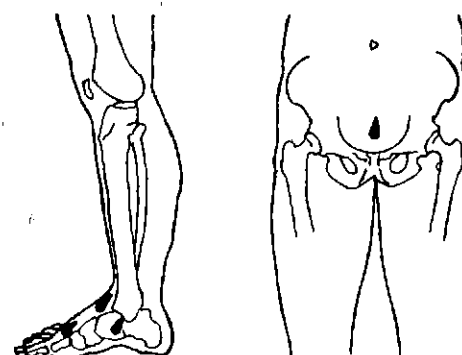
AKUPRESURA PROTI KRČEM ŽOLČNEGA MEHURJA

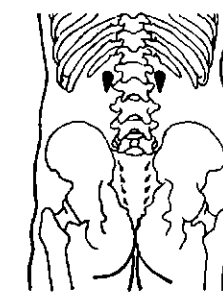
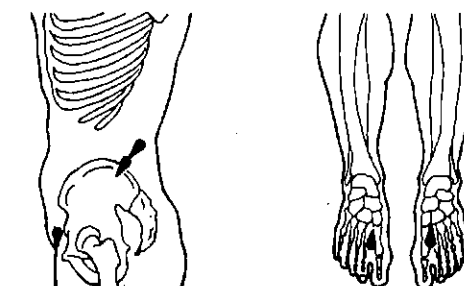
VREMENSKE FAZE, KI NAPOVEDUJEJO UGODJE IN NEUGODJE PRI ČLOVEKU

1. FAZA	2. FAZA	3. FAZA	4. FAZA	5. FAZA	6. FAZA
SREDNJE SONČNI DAN SREDNJE HLADNO IN SUHO ZDRAVSTVENO JE TA FAZA UGODNA, ZARADI SLABIH DRAŽLJAJEV NA ORGANIZEM	LEPO VREME TOPLO IN SUHO TA FAZA JE MEDICINSKO UGODNA, ZARADI GROBIH DRAŽLJAJEV NA ORGANIZEM	LEPO VREME TOPLO IN EKSTREMNO SUHO TA FAZA JE MEDICINSKO NEUGODNA, ZARADI POVEČANE DRAŽLJIVOSTI	BLIŽANJE SLABEGA VREMENA ZMerno TOPLO IN VLAŽNO TA FAZA JE MEDICINSKO NEUGODNA, ZARADI MOČNIH DRAŽLJAJEV NA ORGANIZEM	PADAVINE HLADNO IN VLAŽNO MEDICINSKO JE TA FAZA NEUGODNA, ZARADI MOČNIH DRAŽLJAJEV	ZAČETNO IZBOLJŠANJE MRZLO IN SUHO MEDICINSKO JE TA FAZA UGODNA, ZARADI NEZNATNIH DRAŽLJAJEV

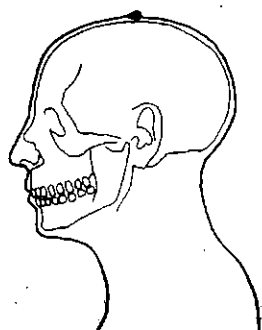
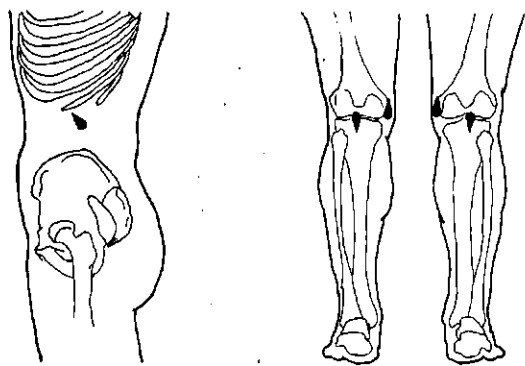
AKUPRESURA PRI DRISKI

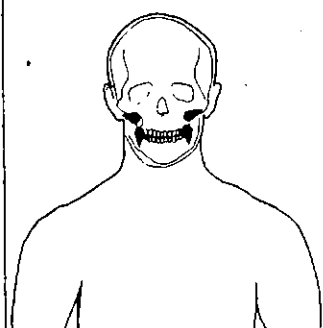
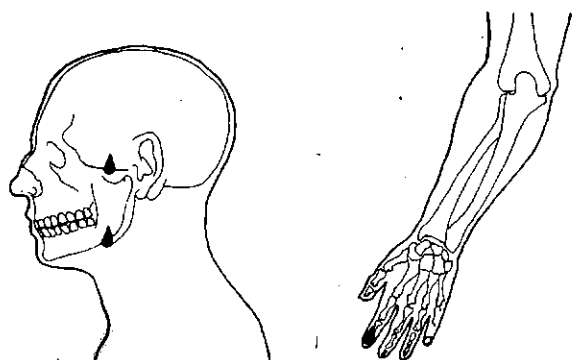
AKUPRESURA PROTI LEDVIČNIM KRČEM

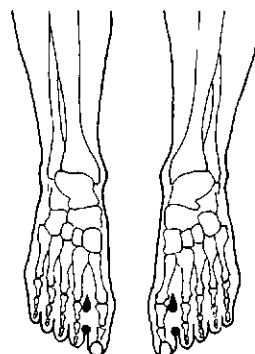
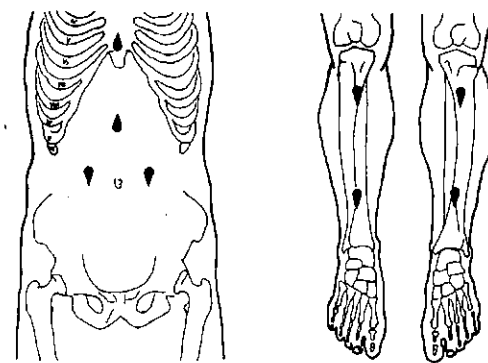
AKUPRESURA PRI ZLATI ŽILI

AKUPRESURA PRI ZOBOLU

AKUPRESURA PRI BOLEČINAH ŽELODCA (želodčnega in črevesnega čira)

ZLATA ŽILA (Hemeroidi)

Hemeroidi so prava nadloga starejših ljudi. Gre za varikozno širjenje ven ob anusu. Hemeroidni vozli se lahko širijo globoko v rektum. Ločimo zunanje in notranje hemeroide. Zunanji so podkožni, medtem ko so notranji podsluznični. Pri nastanku hemeroidov je važna dednostna dispozicija. Vzrok hemeroidov je dolgotrajen zastoj venske krvi v hemeroidnih venah. Navadno imajo hemeroide ljudje s kroničnim zaprtjem in pretežno sedečim delom. Tudi v nosečnosti so hemeroidi pogost pojav.

Pri hemeroidih so običajno hude bolečine pri sedenju in gibanju, predvsem pri defekaciji (iztrebljanje blata). Defekacija spremlja krvavitev, pozneje pa brez nje.

Hemeroidi so lahko nevarni zaradi splošne septične infekcije. Zdravimo jih z akupresuro in higienskimi navadami.

ZOBOL

Akupresura je dobrodošla tudi proti zobobolu, posebno, če ni v bližini zobozdravnika. Zobobol nastane zaradi draženja zobnega živca. Preprečevanje bolečin je osnovano na akupresuri sedmih točk, ena se nahaja na kazalcu ob nohtu, ostalih šest pa na obrazu. Uspeh je manjši, če je prisoten granulom.

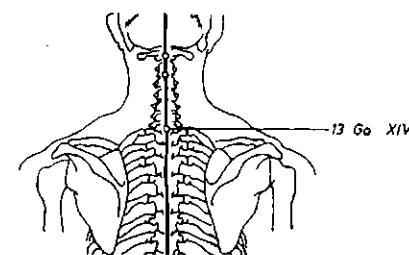
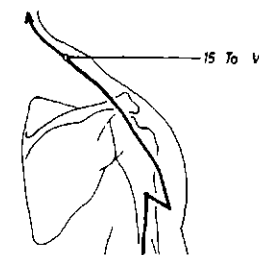
ULKUSNE BOLEZNI — ČIR NA ŽELODCU IN DVANAJSTERNIKU

Pri ulkusni bolezni izvor še ni dokončno ugotovljen, smatramo jo za socialno bolezen. Čir je povsod tam, kjer pride sluznica v dotik s solno kislino, ki se nahaja v želodčnem soku.

Ulkus dvanajsternika je pogostejši od želodčnega okoli 4 do 8:1. Ulkus (čir) dvanajsternika je pogostejši pri moških, ulkus želodca pa pri ženskah.

Pri ulkusni bolezni, kjer gre za defekt stene želodca ali bulbosa duodenuma, lahko govorimo o periodičnosti nastan-

AKUPUNKTURA ZA TISTE, KI SO OBČUTLJIVI NA SPREMEMBE VREMENA

Dalitacija pa poneha z jakostjo fizičnega dela. Razlike v adaptaciji pa so najbolj opazne pri starejših osebah, na katere vpliva mraz. Pri arteriosklerotičnih ljudeh je cirkulacija krvi oslabiljena, ker so žile neelastične. Stari ljudje občutijo posledico te neelastičnosti predvsem v nogah. Posledica tega je tudi, da iz spodnjih okončin priteka v telo hladnejša kri. Starejše ljudi pozimi prej hladi kot mlade.

Posebno pozornost bi morali posvetiti srčnim bolnikom, predvsem tistim, ki so nagnjeni k srčnim infarktom, ali če imajo angino pectoris. Srčni bolniki ob mrzlem vremenu težijo za bolečinami pri srcu, zato bi bilo prav, da odhajajo na prosto šele okrog dvanajstih, ko je sonce nekoliko topleje.

Zaradi stalnega draženja mraza se prične normalno telo na akutne dražljaje aklimatizirati. Hipertonični pa se na mraz težko aklimatizirajo, njim ustreza le topla klima.

Klimatologija bi mogla biti koristna tudi za našo preventivo in kurativo. V preventivne namene bi lahko ločili posamezne biotipe, ki bi lahko obvarovali pred boleznijo, medtem ko bi obbolele delavce glede na slabo aklimatizacijo varovali pred poslabšanjem bolezni, oziroma jih priporočali za klimatsko zdravljenje. Primer: Aklimatizacijo na višino bi lahko terapevtsko uporabili za vse delavce, ki bolehalo za bronhitisom ali astmo. Ne glede na čistočo višinskega zraka, višina do 2500 m ugodno vpliva na zboljšanje dihanja in krvni obtok. Na višini 2500 m pa naše telo začne reagirati z obrambnimi mehanizmi, pri čemer nastopijo:

- povečana eritrocitopoeza,
- spremembe v intermitentnem metabolizmu in
- povečana vaskularizacija vsakularizacija

tkiva.

Take spremembe imajo terapevtski pomen za vse tiste, ki bolujejo na kardiovaskularnem in respiratornem sistemu.

Aklimatizacija je dolgotrajno prilagajanje, ki izredno ugodno vpliva na bolnika. Namen aklimatizacije je, da čimbolj obremenimo dihanje, krvni obtok in metabolizem. Na ta način spodbujamo takšna stanja, ko organizem pozitivno odgovarja na dražljaje, nikakor pa ne v takšnih primerih, ko organizem sploh ne reagira na dražljaje. Lahko rečemo, da na psiho in

počutje vsakega človeka vplivajo vremenske razmere. Dobro je vedeti, da ločimo šest vremenskih faz. Vremenske faze so za človeka zdravstvenega pomena, zato bi se morali ozirati tudi nanje in tako preprečiti poslabšanje zdravstvenega stanja. Vremenske faze so zelo pomembne napovedi zaradi telesnega in duševnega počutja, boljše kot priporočilo, kaj smemo in česa ne smemo. Pri neugodnih vremenskih pogojih moramo spremeniti način težkih telesnih in duševnih obremenitev, kot so potovanja in težaško delo.

Že nekaj let se medicinci in meteorologi trudijo, da bi dokazali, da je vreme lahko nevarno za telo in dušo. Izdelali so življenjski barometer, ki omogoča presojo ravnotežja med boleznijo in zdravjem. Posebno pomembne so vremenske faze, od katerih so za človeka tri ugodne, tri pa ne. Vremenske faze so napovedovalke dobrega in slabega. Pomembno je, če poznamo vseh šest faz in se glede na njihove lastnosti prilagajamo, da se ne bi morebitno zdravstveno stanje poslabšalo.

Na osnovi vremenskih faz moramo ljudem svetovati glede telesnega in duševnega napora, potovanja in zdravljenja. Neugodne spremembe vremena imajo lahko tudi hude posledice zaradi možnih neugodnih doma, v tovarni in na poti. Pri spremembi ugodne vremenske faze v neugodno fazo je možno za 20 % več neugodnih kot običajno. Neugodne vremenske faze so lahko tudi usodne pri ljudeh, ki bolujejo na srcu, ali če imajo slab krvni obtok. Slabo vreme povzroča glavobole, nevroze, ledvična obolenja in celo samomore.

Nam dosegljiv zdravstveni ukrep pri ljudeh, ki so občutljivi na hitre vremenske spremembe, je akupunktura, oziroma akupresura dveh točk, ki sta označeni na skici. Pri akupunkturi zabodemo 1 x igle, pri akupresuri pa pritismo s palcem na omenjeni točki 3 x dnevno po 5 — 10 ali 15 minut, odvisno od stopnje prizadetosti.

PRVA POMOČ PRI NEUGODNI KLIMI IN ZEMELJSKIH KATASTROFAH

1. VELIKI SNEŽNI ZAMETI (PLAZOVI) — v tem primeru bomo nudili prvo pomoč pri bolečinah, izčrpanosti in občutku mraza:

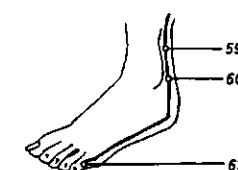
a) Bolečine in izčrpanost zdravimo za akupunkturami točkami skočnega sklepa in mezinca na nogi. Poslužujemo se dveh meridianov — to sta mehur in ledvica s točkami, npr.: mehur: 59, 60, 64, ledvica: 7, 8.

Uporabljamo obe nogi in akupresuro kot zdravilno metodo. Po pritisku teh točk bolečina popusti, utrujenost pa kmalu za tem premine. Z dodatnim grejenjem omenjenih točk (predelov) se izboljša potek zdravljenja.

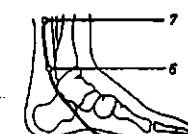
b) Pri občutku mraza se poslužujemo dveh akupunktur-nih točk, ki jih pritiskamo, oziroma masiramo. Večkrat pa se poslužujemo akupresure »Slab krvni obtok« s štirimi akupunkturami točkami. Z zboljšanjem krvnega obtoka se telo z okončinami ogreje. Morebitne prehlade pa zdravimo dodatno z ledom (snegom).

Akupresura je večkrat izredno uspešna, kadar se poslužujemo ledu (snega), oziroma ledeno mrzlega obkladka. Mrzli obkladek damo na notranjo stran nožnega palca, enostransko ali obojestransko, odvisno od stopnje prehlada. Mrzli obkladek je priporočljiv pri oteklem vratu, angini itd. V zgodovini je

PROTI BOLEČINAM IN UTRUJENOSTI

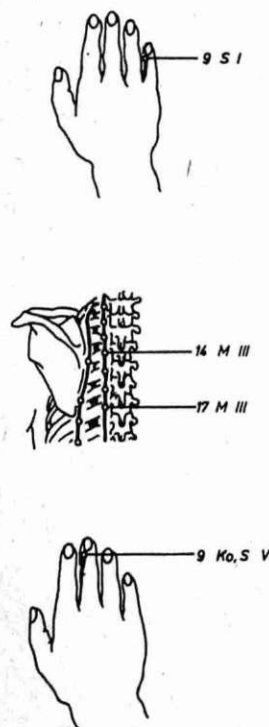

AKUPUNKTURNE TOČKE MEHURJEVEGA MERIDIANA

AKUPUNKTURNE TOČKE LEDVIČNEGA MERIDIANA

SLAB KRVNI OBTOK

led odigral svojo vlogo. Npr.: pri ranah Aleksandra Velikega in Cezarjevih ranjenih legionarjih.

Mrzli obkladek dobro vpliva pri krvavitvah iz nosu, ranah in vnetju ter kot lokalno sredstvo proti bolečinam. Pri migreni je mrzli ovitek glave boljši kot vsako kemično sredstvo (tablete). Obloga ledu ali snega je priporočljiva pri piku insektov, predvsem pa pri lajšanju bolečin, opeklin nižje stopnje.

2. POVODENJ

Pri večjih vodnih stihijah nudimo prvo pomoč pri utopitvah in prehladih. Pri utopitvah ravnamo po principu RK, prehladna obolenja lahko zdravimo z akupresuro.

a) Angina je pogosto kapljično infekcijsko obolenje. Povod za angino je prehlad. Bolezen nastopi takoj z vročino, glavobolom, bolečinami v sklepih in bolečinami pri požiranju. V žrelu ima bolnik občutek suhosti. Mandeljni pordečijo, otečejo in postanejo steklastega sijaja. Na vratu so izražene povečane bezgavke. To je navadna kataralna angina. Pri hujši infekciji so mandelji prekriti z rumenkastimi gnojnimi čepki ali belkastimi lisami. Običajno preneha vročina v treh ali petih dneh.

Angino zdravimo z akupresuro s štirimi akupresurnimi točkami. S tremi na roki in z eno na vratu, v smeri, kot je razvidno na skici.

b) Obolenje nosne sluznice, vnetje in nahod zdravimo po prikazani shemi.

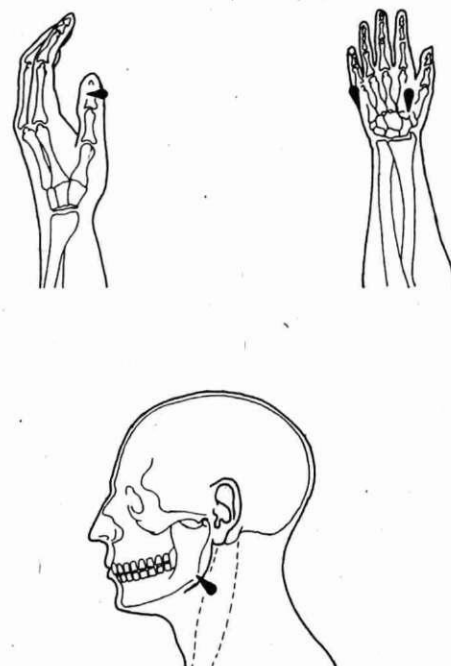
Najobičajnejši in najpogostejši je nahod. Nahod je izredno razširjena in množična bolezen zgornjih dihalnih poti, to je, nosu, žrelu in sapnika. Nahod povzroča virus s kratko inkubacijsko dobo.

Poleg glavobola in utrujenosti nastopijo še kašelj, nosno-sluznični sekret in hripavost.

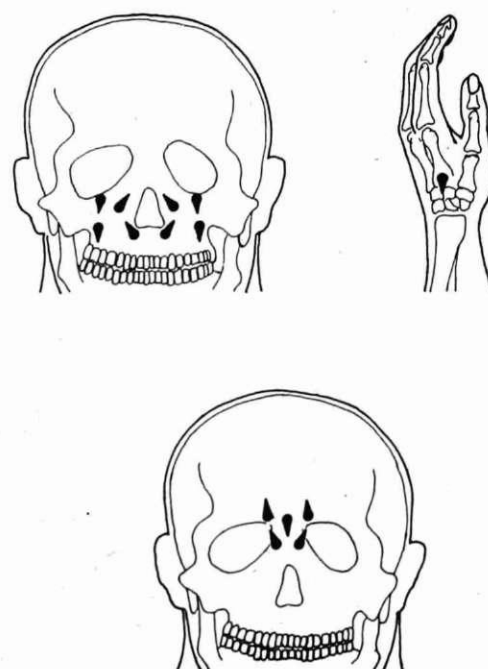
Bolezen traja 3 — 7 dni. Zaradi nahoda so možna druga vnetja, npr., grla, srednjega ušesa in pljuč.

c) Bronhitis in kašelj zdravimo z osmimi akupresurnimi točkami. Bronhitis nastane zaradi vnetja in draženja dihalnih potov. Tudi gripa je včasih vzrok za bronhitis. Bronhitis je naj-

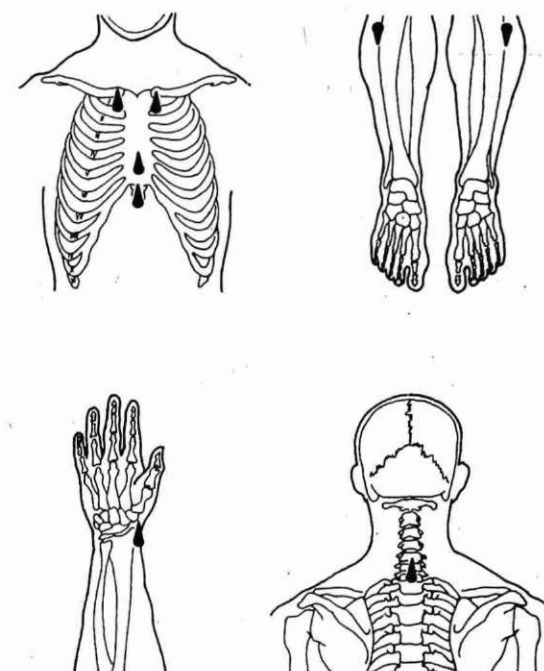
AKUPRESURA PRI ANGINI

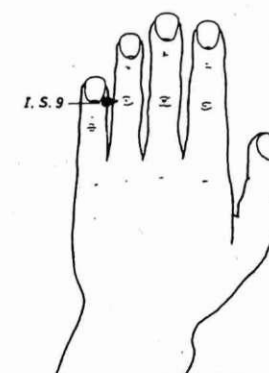
AKUPRESURA PRI OBOLJENJU NOSNE SLUZNICE, VNETJU IN NAHODU

AKUPRESURA PRI ASTMATIČNEM NAPADU

AKUPRESURNA TOČKA PRI SRČNIH OBOLJENJIH

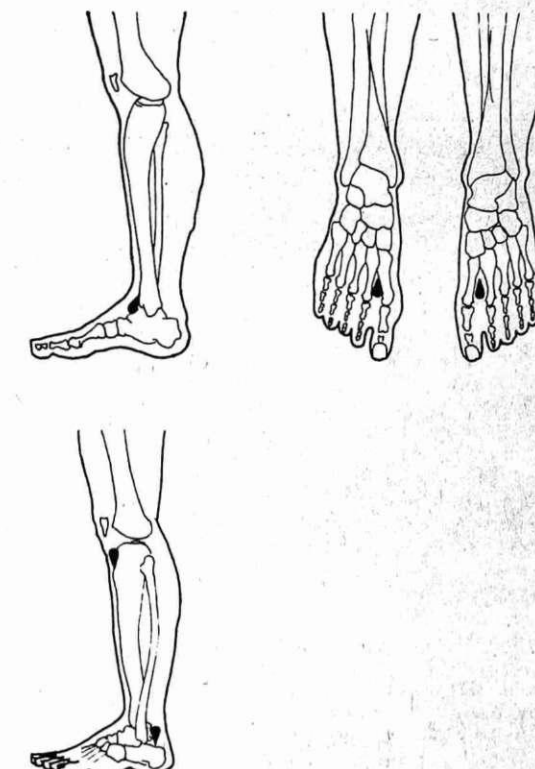
KRČNE ŽILE (Varice)

Krčne žile ali varice so opazne že po zunanosti, to so razširjene, boleče vene. Varice ne smemo zanemarjati ne le zaradi neestetskega videza, namreč predvsem zato, ker so zaradi njih možne komplikacije. Komplikacije so: krvavitev, varikozna razjeda in vnetje vene. Zdravljenje mora biti pravočasno, čisto po porodu. Pri zdravljenju varic priporočamo akupresuro na spodnjih okončinah na petih mestih.

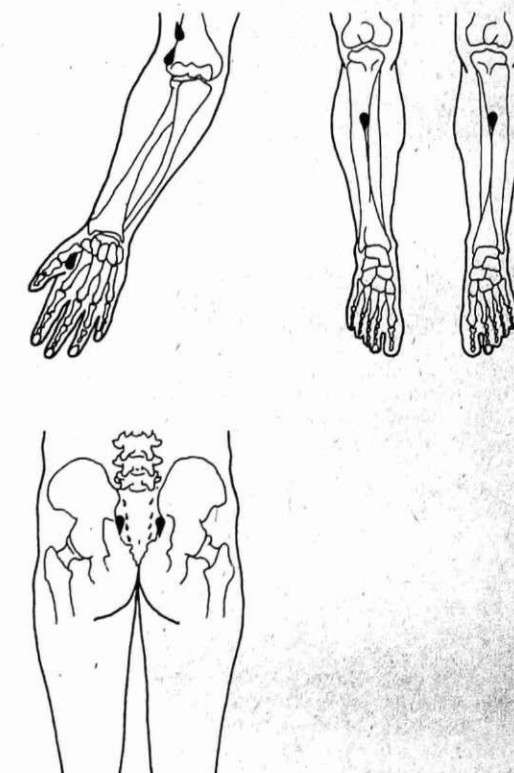
ZAPRTJE

Zaprtje je nasprotje driske, gre za nevzgojeno črevesje. Pri daljšem zaprtju je trebuh napet, človek se slabo počuti. Če to traja dalj časa, si pomagamo z akupresuro, kot nam kažejo akupresurne točke.

AKUPRESURA PRI KRČNIH ŽILAH

AKUPRESURA PRI ZAPRTJU

Pri potresu pride tudi do poškodbe kosti, to je zlom. Pri navadnem zlomu kosti svetujemo, da je poškodovanec miren, da se izognemo razmaknitvi kosti. Zlomi s premaknitvijo so dovolj pogosti, zato najprej svetujemo imobilizacijo, nato akupresuro v ledvenem predelu hrbtenice in križnici.

STRAH PRED VOJNO

Mir je geslo preteklosti in današnjih dni; menda ni nikogar, ki si želi uničevalne vojne. Preveč krvnega davka je že bilo.

Toda zgodovina nam ne daje nikakega upanja, da bi mogli brezskrbno pričakovati bodočnost.

II. svetovna vojna, ki jo imamo še v živem spominu, nam zgovorno priča o nezacelejenih ranah. Njene grozote so prese-gale vse, kar je doslej ugotovila zgodovina oboroženih spopadov. To je bila revija moderne tehnike v službi uničevanja ljudi in kulture.

Kakšna bo prihodnja, III. svetovna vojna, nam že opisuje z nevtronsko bombo.

Danes človeštvo že govori o nevtronski bombi. Strah in trepet. Poenostavljena skica prikazuje učinek klasične vodikove in nevtronske bombe. Klasična bomba eksplodira na višini 600 m. Železobetonske stavbe so poškodovane, slabo grajene zgradbe pa se porušijo. Nevtronska bomba deluje drugače: samo slabotne zgradbe se porušijo, v nekaj sekundah uniči ljudi (vse, kar živi) v krogu 2000 m premera.

Iz učbenika »Konvencionalno nuklearne operacije« pozvzamemo sledeče:

1. Kilotonska bomba izžareva 8000 radov (RAD = angl. kratica za: radiation absorbent dosis, enoto za prejeto sevanje; smrtno nevarna je že doza 400 radov) na razdaljo 800 m. Ljudje so nesposobni za pet minut in niso sposobni za nobeno delo do svoje smrti. Smrt nastopi čez dva dni.

2. Šibkejša bomba (3000 radov). Po petminutnem sevanju človek ni sposoben za delo 45 minut. Človek nato pride k zavesti, vendar je za delo nesposoben. Smrt nastopi v štirih do šestih dneh.

3. Bomba s sevanjem 600 radov deluje na človeka tako, da dve uri ni sposoben za nobeno delo. Doza zračenja ni vedno smrtonosna (pomoč zdravnika). Večina prizadetih umre v nekaj tednih.

Nevtronska bomba ni nič drugega kot izpopolnjena »mini vodikova« bomba. Nove izstrelke pa imenujejo »Mini — Nukes«.

Klasična atomska vodikova bomba je sestavljena iz težkega vodika, ki po eksploziji povzroča verižno reakcijo, vročino in fuzijo helija. Pri reakciji se sproščajo ogromne količine nevtronov, to je, 80 % njene energije sprošča v obliki nevtronov.

Nevtroni so v tej reakciji najpomembnejši, delujejo kratkotrajno, vendar pa smrtonosno. Uničevalno (rušilno moč) odvzamemo bombi tako, da le ta eksplodira na višini 1000 m. Uničevalni val se s časom in razdaljo omili. Zaradi višine eksplozije radioaktivni produkti ne dosežejo zemlje, zato je možno, da je po nekaj minutah za ljudi atomsko področje prehodno.

PRVA ZDRAVSTVENA POMOČ V PRIMERU VOJNE

Za lažje razumevanje se poslužujemo zunanje podobe človekovega telesa in akupresurnih točk za vsako bolezen posebej. Iz skic bomo presodili položaj akupunkturalnih točk, ki jih bomo pritiskali, oziroma masirali s pomočjo palca, oziroma kazalca.

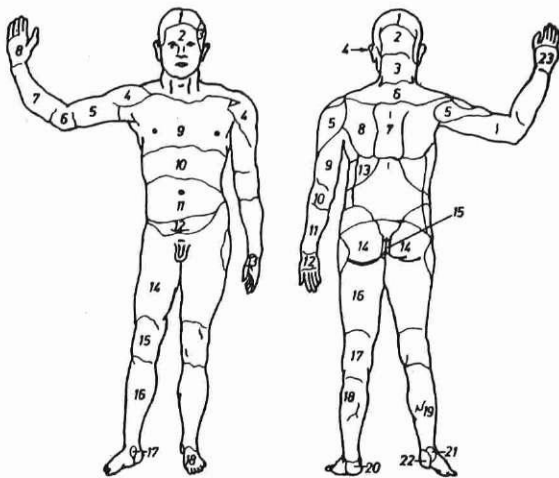
Akupresuro bomo izvajali časovno po naslednjem redu:

1. Novorojenčki: 1/2 do 3 minute,
2. Dojenčki: 3 do 6 mesecev: 1 do 4 minute.
3. Dojenčki: 6 do 12 mesecev: 1 do 5 minut.
4. Mali otroci: 1 do 3 leta: 3 do 5 minut.
5. Starejši otroci: 5 do 10 minut.
6. Odrasli: 5 do 10 do 15 minut.

Akupresuro bomo ponovili večkrat dnevno. Hitrost akupresure znaša maksimalno 200 gibov na minuto. Pacient naj zavzame pri akupresuri ugodno lego. Na skicah so označena akupresurna mesta s ● in ●, to pa pomeni način uporabe prstov (masaža, pritisk s prsti). Pri ● pritiskamo in masiramo v obliki urnega kazalca, pri ● pa pritiskamo in gladimo od debelejšega konca proti konici.

Izbrali smo najpogostejše bolezni in znake bolezni ter opisali način zdravljenja z akupresuro.

KRAJEVNA OZNAČITEV DELOV ČLOVEŠKEGA TELES /SLIKA 1-SPREDAJ, SLIKA 2-ZADAJ/

Slika 1

Slika 2

1 TENE	10 ZGORNJI TREBUH	1 TENE	12 DLAN
2 ČELO	11 SREDNJI TREBUH	2 ZAGLAVJE	13 PODPLEČJE
3 SENCE	12 SPODNJI TREBUH	3 TILNIK	14 ZADNJICA
4 RAMENSKA OKROGLINA LEVO NADNJO (NEZAZNAMOVANO) KOLČICA	13 HRBTIŠČE ROKE	4 SENCE	15 PRESREDEK
5 NADLAHTJE	14 STEGNO	5 RAMENSKA OKROGLINA	16 STEGNO
6 KOMOLEC	15 KOLENO	6 NADPLEČJE	17 PODKOLENJE
7 PODLAHTJE	16 GOLEN	7 MEDPLEČJE	18 MEČA
8 DLAN	17 NOTRANJA GLEŽENJ	8 PLEČJE	19 GOLEN
9 PRSJE	18 HRBTIŠČE NOGE	9 NADLAHTJE	20 PETA
		10 KOMOLEC	21 VNANJA GLEŽENJ
		11 PODLAHTJE	22 PETA
			23 HRBTIŠČE ROKE

ASTMATIČNI NAPAD

Eno od izredno zahtevnih obolenj je bronhialna astma. Bolnik astmatik je poglavje zase. Njegov vegetativni živčni sistem je preobremenjen, zato ima izredne težave z respiratornim sistemom.

Pri astmi ločimo naslednje težave:

1. spazmi bronhialnega vejevja,
2. prisoten je faktor alergije,
3. psihične motnje, to je, strah pred ponovnim napadom.

Pri starejših astmatikih je uspeh zdravljenja z akupresuro 25 %, medtem ko je pri mlajših 100 %. Uspeh zdravljenja pri starejših je tudi odvisen od stopnje emfizema.

Sama akupresura pri zdravljenju bronhialne astme ne zadostuje, potrebne so dihalne vaje, s poudarkom na izdihu in pravilnem izločanju bronhialnega sekreta.

Pri zdravljenju bronhialne astme nam je na voljo osem akupresurnih točk. Pri akupresuri pomaga druga oseba.

OBOLENJE SRCA

Pri obolenju srca nam služi 9 akupunkturalnih, oziroma akupresurnih točk. Pri vsakdanji rabi je najuspešnejša točka 9 ob notranji strani nohta pri mezinu. Pri vseh funkcionalnih motnjah srca in krvnega obtoka (razen organskih sprememb) stiskamo za mezinec z desnim palcem in kazalcem. Po pritisku se spremeni srčni ritem, pri čemer bolečina srca preneha.

Pri srčnem napadu ali celo srčnem zastoju pa bomo prijeli za oba mezinca, stisnili in stresali. V tem primeru bomo morda celo uspeli rešiti življenje.

pogostejša pljučna bolezen — in predvsem kronično obolenje. Pri bronhitisu bolnik močno kašlja in mnogo izpljuje.

Vsako vzdraženje bronhijev povzroča bljuvanje. Izpljunki so del zdravljenja, napredovanje bolezni pa je slab znak kasnejših bolezni, kot sta pljučno srce in emfizem.

Kašelj je refleks z nalogo, da spravi nečisto sluz iz dihalnega sistema. Navadni kašelj ni nevaren, nevarnejše je pokašljevanje brez izmečkov. To je znak čestih organskih bolezni. Bronhitis in kašelj zdravimo z akupresuro, kot kaže skica.

3. NEVIHTE

Ob nevihtah je človeku nevarna strela. Upanje na rešitev življenja je minimalno, vendar ga ne smemo izgubiti. Prva pomoč je kombinirana, to je, RK in akupunktura.

Ljudje, zadeti od strele, umirajo zaradi motenj srčnega ritma. Svoj čas so mislili, da je prizadet edino le živčni sistem, danes pa vemo, da so prizadeti važni življenjski centri, ki preprečujejo normalno delovanje srca in dihanja. Smrt nastopi v 20 sekundah ali po nekaj urah. Pri udarcu strele pride do padca krvnega pritiska, s tem pa prenehanje mikrocirkulacije.

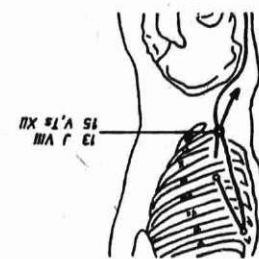
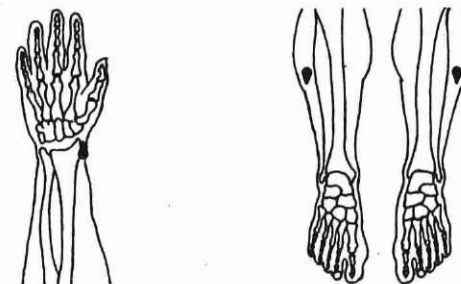
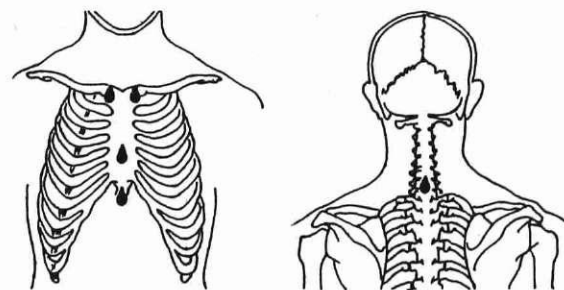
Poleg prve pomoči RK se poslužujemo akupunkturalne točke (za oživljanje), kot je razvidno iz skice.

4. SUŠA

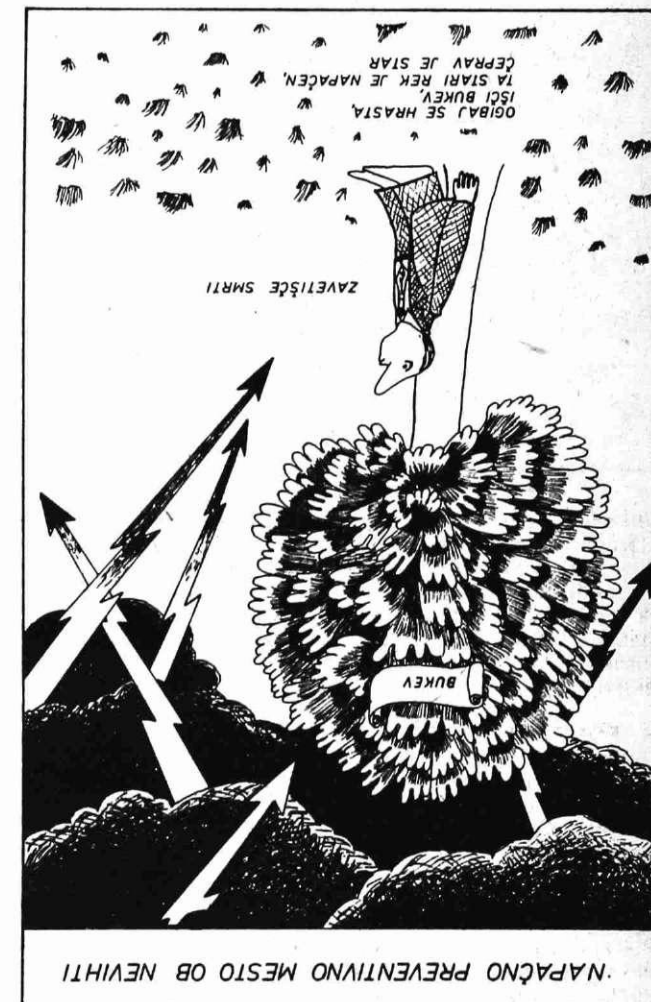
Kadar so klimatske razmere takšne, da ni padavin (dežja), nastopi suša. Sonce neusmiljeno pripeka in uničuje, kar je živega. Z akupresuro ne moremo pomagati živalim in rastlinam, le delno človeku.

Pri človeku vplivamo na vročinski val in sončarico. Za oboje imamo akupunkturalne točke, na katerih izvajamo akupresuro. Zaradi močnih sončnih žarkov pride do opeklin kože, kar zdravimo s hladnimi vodnimi obkladki in akupresuro na točki 15 — debelo črevo, kot kaže skica.

BRONHITIS - KAŠELJ

SKUPNA TOČKA PRI OŽIVLJANJU POŠKODOVANCA

5. POTRES

Zaradi potresa je nastal v medicini pri prvi pomoči nov pojem množične psihotraume. Množične psihotraume so danes vse pogostejše in lahko zapuščajo trajne posledice. V prvi vrsti gre za strah, ki ga lahko omilimo z ohrabrujočo besedo in autoakupresuro. Z dvema sredincema pritiskamo ob obeh kolenih, kot je razvidno iz skice.

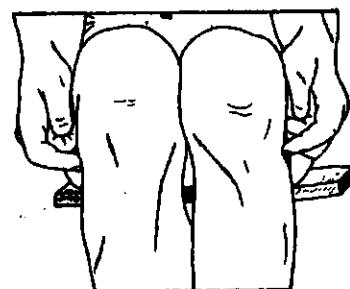
Pri težjih primerih pa se poslužujemo večjega števila akupresurnih točk ob pomoči druge osebe.

Pri potresu pride tudi do mehanskih poškodb, npr., rane, zvini in zlomi.

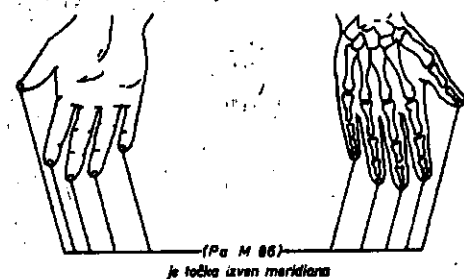
VROČINSKI VAL

AKUPRESURA PRI POTRESNEM STRAHU

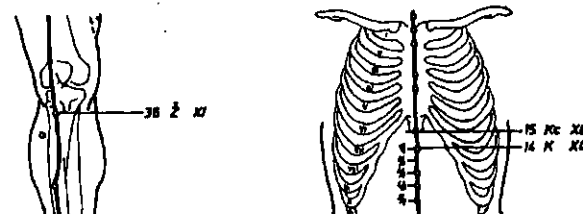
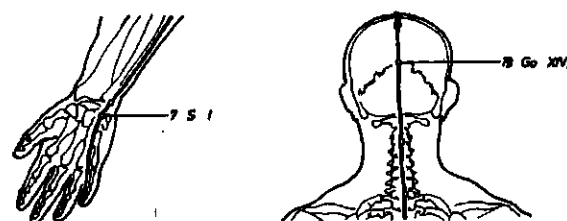

AKUPUNKTURNO ZDRAVLJENJE SONČARICE

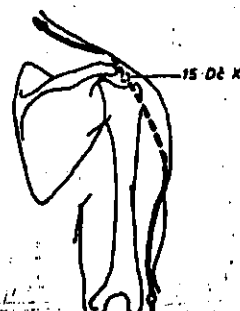

(Pa M 86)
je točka izven meridianov

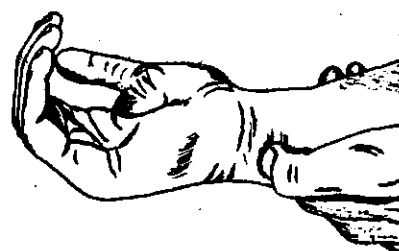
ZDRAVLJENJE PSIHOTRAVME PO POTRESU

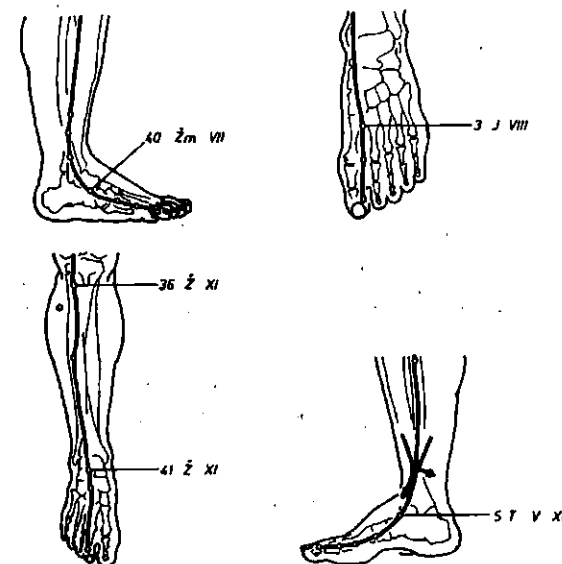
ZDRAVLJENJE OPEKLIN

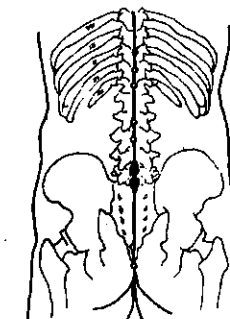
AKUPRESURA ZA PREPREČEVANJE BOLEČIN PRI RANAH

ZVIN

AKUPRESURA PRI ZLOMU KOSTI

a) Rane

Pri ranah pomagamo poškodovancu z akupresuro le v smislu proti bolečinam. To izvajamo tako, da s konico zakrivljenega palca pritiskamo na zunanji strani podlahti.

b) Udarine nastanejo zaradi delovanja zunanjih sil, pri tem pa ne nastane rana. Učinki mehanske sile so različni, kar je vidno z nastankom modrice ali brez nje. Udarine zdravimo z akupresuro na tistih delih, ki so po udarcu najbolj občutljivejši, in s toplimi obkladki.

c) Zvin se loči od izpaha po tem, da ni nobena kost prelomljena in premaknjena. To je le poškodba, kjer se sklepne vezi nategnejo ali celo raztrgajo. Največkrat je prizadet gleženj, dalje koleno in prsti. Prizadet sklep oteče in postane vroč. Akupresurne točke so samo proti bolečinam.

UČINEK KLASIČNE ATOMSKE IN NEVTRONSKE BOMBE 1minuto po eksploziji (uničenje živih organov - zmov v premeru 2000m)

